

Kereiti 2

KOTARA 3

SESOTHO

PUONG YA

LAPENG

Moralo

wa Thuto

MEKGWA YA HO HLOPHISA

Ho basebetsi-mmoho

Le ya amohelwa lenaneong la Puo Ya Lapeng ya NECT!

Hlokomela hore disebediswa tsa Kotara ya 2 ya Puo Ya Lapeng ya NECT di entswe ka nako e kgutshwane haholo. Ke ka baka leo re ananelang hore ditokiso le diphetoho di ka ba teng.

Re ka thabela hape le hore disebediswa tsena e be tsa hao, mme o sebetse mmoho le sehlopha sa rona ho tswela pele ho ntlafatsa phetolelo. E bang o fumana diphoso, ka kopo latela mokgwa ona ho di tlaleha:

- 1 Romela I-meile mona:
xitsonga@homelanguage.co.za
tshivenda@homelanguage.co.za
sepedi@homelanguage.co.za
siswati@homelanguage.co.za
isizulu@homelanguage.co.za
isindebele@homelanguage.co.za
isixhosa@homelanguage.co.za
sesotho@homelanguage.co.za
setswana@homelanguage.co.za
afrikaans@homelanguage.co.za
english@homelanguage.co.za
- 2 Moleng wa sehloho sa molaetsa, ngola mohlodi wa tokomane eo o buang ka yona. Mohlala: Kereiti 3 Kotara 3 Moralo wa Thuto Maqephe 45–47
- 3 Ditabeng tsa hao I-meiling, bolela diphetoho tse tshwanetseng ho etswa. Kapa, mohlomong, etsa diphetoho bukaneng ebe o nka senepe sa leqephe leo, o le romele ka I-meile.
- 4 Ha o na le dintlha tse sa o kgotsofatseng puong tseo o ka ratang hore di elwe hloko, ka kopo ngola mohlodi wa tokomane moleng wa sehloho wa Imeile. Mohlala: BOPAKI BA PUO YA SEBAKA
- 5 Ebe, ditabeng tsa hao tsa I-meile, o hlalosa dintlha tseo.
- 6 Ka kopo romela I-meile tsohle di na le lebitso, mosebetsi le nomoro ya hao mohala, e le hore re tle tsebe ho hokahana le wena bakeng sa dipuisano le tlhakisetsa ha ho hlokahala.
- 7 **Re ya o leboha ka diphehiso tsa hao lenaneong lena! Re o tiisetse hore, phetolelo tse ntle, tse nepahetseng tsa puo tsohle di hlahisitswe ditokomane tsena.**

Contents

Dintlha tsa Tsamaiso	v
Mekgwa ya Mantlha ya ho Ruta	xiii
Beke 1 Mokotaba: Setjhaba	1
Mantaha	3
Labobedi	8
Laboraro	12
Labone	17
Labohlano	21
Beke 2 Mokotaba: Setjhaba	27
Mantaha	29
Labobedi	33
Laboraro	38
Labone	43
Labohlano	46
Beke 3 Mokotaba: Monahano wa boqapi	51
Mantaha	53
Labobedi	58
Laboraro	63
Labone	68
Labohlano	72
Beke 4 Mokotaba: Monahano wa boqapi	77
Mantaha	79
Labobedi	83
Laboraro	89
Labone	94
Labohlano	99
Beke 5 Mokotaba: Ho ja dijo tse ahang mmele	103
Mantaha	105
Labobedi	110
Laboraro	115
Labone	121
Labohlano	125

Beke 6 Mokotaba: Ho ja dijo tse ahang mmele	129
Mantaha	131
Labobedi	135
Laboraro	140
Labone	146
Labohlano	150
Beke 7 Mokotaba: Ho kgathatseha le ho tshoha	155
Mantaha	157
Labobedi	162
Laboraro	167
Labone	173
Labohlano	177
Beke 8 Mokotaba: Ho kgathatseha le ho tshoha	181
Mantaha	183
Labobedi	188
Laboraro	193
Labone	199
Labohlano	204
Beke 9 Mokotaba: Dibaka tse ding	209
Mantaha	211
Labobedi	215
Laboraro	220
Labone	226
Labohlano	230
Beke 10 Mokotaba: Dibaka tse ding	235
Mantaha	237
Labobedi	242
Laboraro	247
Labone	253
Labohlano	257

Dintlha tsa Tsamaiso

Diphetho tsa Thuto

Kotareng ena, baithuti ba tshwanetse ho fihlela diphetho tse latelang:

HO MAMELA LE HO BUA

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho tseba kapa ho bina diraeme ka dipina tse 4
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho ka nka karolo dipuisanong ka phaposiburutelong ho abela tsebo ya pejana
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho buisana ka pale e badilweng ka kopanelo, ba sebedisa foreimi ya dipuisano ho tataisa.
- 4 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho iqapela dipale tsa bona bakeng sa mosebetsi wa pale ya boiqapelo
- 5 Baithuti ba tshwanetse ho qoqa ka seo ba se ngotseng
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho utlwisisa mme ba kgone ho sebedisa tlotlontswe e latelang

setjhaba	sesebediswa	hlaba	moralo	bohlale	botsotsana
phehisa	bokana	mokete wa semetletsa	qaka	tjhefu	tshilafatso
boemo	kgopolo	nang le tshepo	senyang	matla	matla haholo
moetapele	boiqapelo	tlontlolehile	ntlafatsa	hlaba ntlha	ntlha
maikemisetso	tswelapele	boiteko	ikwetlisa	tlwaelo	thuto
temoho	atlehile	ho mamedisisa	moloko	setsebi	profeshenale
thupello	akhademi	phetse hantle	sa phela hantle	phepo e ntle	protheini
mesifa	tsepamisa maikutlo	ntho e ikgethang e thabisang	hlabosa	tswekere	pompong
bapatsa	papatso	letshwao	foreshe	moralo	phamfolete
mohwebi	kgwebo	moreki	kgathatsehile	dingongoreho	tshohile
tshedisa	tshepo	utlwetse	imametse	hlodisitse	ho fetoha
maseke wa sefahleho	kokwanahloko	sewa	sebolaya dikokwanahloko sa matsoho	nyanyatsa	lemoha
sireletsa	sakatuku	sebaka	temoso	naha	hahlaula

eta	posekarete	letsatsi la phomolo	phororo	lebopo la lewatle	lewatle
mona	hlolohetswe hae	theko e phahameng	monahano	boholoholo	mohlolo
tlhaloso	senola	kgabane	moemphara	sera	mohale

TLHOKOMEDISO YA MEDUMO LE MEDUMO

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho ka kgetha medumo ka kutlo
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho hlokomela medumo e latelang ka boiketsetso
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho arola le ho kopanya medumo e latelang

a	m	o	n	l	e
w	i	b	y	mm	nn
ll	u	k	d	t	s

Baithuti ba tshwanetse ho ka arola mantswa a latelang ka medumo

ama	mama	ona	oma	nona	nana
nama	mona	loma	lona	mola	ema
eme	ena	wena	wona	wane	wele
ina	ile	ima	imela	bala	bana
bona	bina	yena	yona	yane	eya
mmila	mmone	mmela	nnana	nnile	monna
llela	llile	mollo	ulu	bula	kama
kobo	kena	kuku	mokola	kolla	dula
dila	duka	tola	letamo	tamati	tala
sesa	somo	sila	mose		

HO BALA

Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho qapodisa mantswa a latelang

ama	mama	ona	oma	nona	nana
nama	mona	loma	lona	mola	ema
eme	ena	wena	wona	wane	wele
ina	ile	ima	imela	bala	bana
bona	bina	yena	yona	yane	eya
mme	mmila	mmone	mmela	nna	nne

nnana	nnile	monna	lla	llela	llile
mollo	ulu	bula	kama	kobo	kena
kuku	mokola	kolla	dula	dila	duka
tau	tola	letamo	tamati	tala	sesa
somo	sila	mose			

Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho bala mantswa a latelang ka ho a sheba

qetile	mmoho	sopho	phethela	baahi	emisa
itseka	bothata	rarollwe	lwanela	Zweli	kantle
makgetlo	ikwetlisa	raha	Lloyd	tantshe	ditsebi
leloko	aha	rakgadi	ahang	bohlokwa	mmele
ja	Dakalo	rekisa	tjhelete	tosene	mahe
leba	ngongoreha	lapeng	lefa	Khanani	maseke
tshireletsehile	sakatuku	seipone	kwala	monghadi	nahana
dihora	monate	Mashudu	metjha	mehlolo	etela
moo					

Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho bala seratswana se kopantsweng jwaloka ka mohlala o latelang:

Wandile o na le waelese e ntjha. Waelese ya hae ya kgale e ne e robehile. E robehile hoba e wele. Waelese e ntjha e ya mo sukodisa. Wandile o ile a ya ho Abuti wa hae ho re a mo thuse ka waelese ya hae e ntjha. Abuti wa Wandile o ile a kenya mashala ka waeleseng ya Wandile. Eitse ha a qeta ho kenya mashala yaba e etsa modumo. O ile a e sotha makgetlo, ekare o a e waena. Waelese e ile ya ntsha mantswa a batho ba neng ba bua ka mehlolo e supileng. Wandile o ile a mamela ka hloko hobane o ne a batla ho ithuta ka Mehlole ya lefatshe e metjha e supileng. Motswalle wa hae Mashudu o ile a mmolella ka yona.

KUTLWISISO

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho noha/lepa seratswana ka ho bala ditshwantsho
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho hopola diketsahalo tsa seratswana
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho tseba ho pheta seratswana
- 4 Baithuti ba tshwanetse ho tseba ho pheta diketsahalo tsa seratswana ka tatelano
- 5 Baithuti ba tshwanetse ho qala ho utlwisisa hore ho bolela eng ho iketsetsa setshwantsho ka hlohong, ho amahanya diketsahalo ho ya ka boiphihlelo ba hao, ho akanya ka dintho tse o di bonang empa o sena bonnete ba tsona le ho nahana ka seratswana
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho nahanisisa ka seratswana ba sebedisa foreimi ya dipuisano

- 7 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho araba dipotso tsa kutlwisiso tse ngotsweng ka seratswana
- 8 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho bopa kakaretso ka seratswana

MONGOLO

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho taka setshwantsho se bontshang moelelo
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho ngola sehloho kapa tse pedi ka ditshwantsho tsa bona
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho tlatsa foreimi ya mongolo e kgutshwane
- 4 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho ngola diratswana tse 1 ba sebedisa foreimi ya ho ngola kapa moralo
- 5 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho ngola: lenane/ lengolo.

HO BALA KA TATAISO YA SEHLOPHA

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho kgona balla hodimo dibuka tsa kereiti ya bona ka bokgoni ba bona le sehlopha mmoho le titjhere
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho sebedisa tlhokomediso ya medumo, ditlhahiso le elellwa mantswa a sebediswang kgafetsa ha ba bala.
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho qala ho hlokomela temoho ya matswe ka bona le kutlwisiso ya bo bona.

Disebediswa le thepa eo o e fumantshitsweng

Ela hlooko hore disebediswa tsohle tseo o di fumantshitsweng ke tsa sekolo.

Disebediswa di tla sebediswa hang feela mme di lokela ho hlokomelwa le ho anela bohle.

Kotareng ya 1, matitjhere a tla fumantshwa disebediswa tse latenag:

1 Ditjhate tsa Papatso tse 4

Sebedisa ditjhate tsena ho rala mosebetsi wa hao wa beke. Beke le beke, bapatsa medumo le mantswa; mantswa a sebediswang kgafetsa, tlotlontswa ya mokotaba; ditshwantsho; mmoho le foreimi ya ho ngola.

2 Ditjhate tsa Mongolo

Bapatsa ditjhate tsena ka pele phaphosing ya boithutelo, e le hore di bonahale ho baithuti. Matitjhere a kereiti 1 le 2 a tla fumantshwa ditjhate tsa mongolo o sa kopanang. Matitjhere a kereiti 2 le 3 a tla fumantshwa ditjhate tsa mongolo o kopaneng le mongolo o sa kopanang.

3 Kotara ya 2 Moralo wa Thuto 1

Sebedisa moralo ona wa thuto ho elellwa seo o tshwanetseng ho se ruta letsatsi ka leng. Mekgwa e fapaneng ya ho ruta e tla o thusa hore o rute jwang thuto ka nngwe. Bekeng tse pedi tse qalang kotareng ya 1, o tla latela lenane la tlwaetso.

4 Kotara ya 2 Tereka

Sebedisa tokomane ena ho tlatsa le moralo wa selemo wa ho ruta mmoho (ATP) le wa kotara. Bontsha ka ho tshwaya le ho beha letsatsi ha tekanyetso ya mosebetsi e fedile. Nahanisisa hantle ka tseo o di rutileng.

5 Kotara ya 2 Buka e Kgolo

Sebedisa buka e kgolo ya dipale ka nako ya dithuto tsa ho bala ka kopanelo. Kotara ena le dipale tse robedi – pale e le nngwe ka beke.

6 Kotara ya 2 Pokello ya Disebediswa

Pokello ya disebediswa e nale tse latelang:

- **Dipapetla tsa Mantswe tse** sebediswang bakeng sa tlotlontswe ya mokotaba, mantswe a sebediswang kgafetsa, medumo le mantswe. Di sehe mme o di behe hantle ka tatelano. Sebedisa dipapetla tsa mantswe mmoho le ditjhate tsa papatso ya mantswe.
- **Ditshwantsho tsa tlotlontswe ho tswa mokotabeng:** di sehe hantle mme o di behe hantle ka tatelano. Sebedisa dipapetla tsena tsa mantswe mmoho le ditjhate tsa papatso ya mantswe.
- **Meqephe a tshebetso a dipale tsa boiqapelo:** o a fuwe bakeng sa mokotaba ka mong. Ho na le ditshwantsho tse 3 kapa tse 4 tse buang ka pale. Ho na le maqephe a 10 a tokomane – e le nngwe bakeng sa sehlotshwana sa bana. Eketsa ha ho hlokeha.
- **Maqephe a mosebetsi wa tekanyetso** o a fuwe bakeng sa dipheo tsa baithuti le ntlha tsa bohlokwa tsa kotara.

7 Kotara ya 2: Leqephe la tshebetso la ho bala

O fuwe maqephe a tshebetso a ho bala a robedi bakeng sa kotara e le nngwe ka beke ho tloha bekeng ya 3 ho isa bekeng ya 10. Sebedisa maqephe ana a tshebetso le baithuti kaofela ka nako ya ho bala ka tataiso ya sehlopha. O na le maqephe a tshebetso a ho bala a 20. Eketsa ha ho hlokeha.

Tsamaiso ya Beke le Beke: Dihora tse 7

- 1 Lenaneo la thuto le latela tsamaiso ya tlwaelo e tshwanang beke le beke.
- 2 Hona ho nolofaletsa baithuti le matitjhere ho latela tlwaelo ya tsamaiso ya beke.
- 3 Baithuti ba kgona ho itokisetsa mosebetsi o latelang ha ba se ba tlwaetse tsamaiso ya beke.
- 4 Tlwaelo ena ya tsamaiso e itshetlehile ho nako e lekantsweng ya Puo ya Lapeng ya CAPS: dihora tse 7 ka beke.
- 5 Tlwaelo ena ya tsamaiso e entswe ele karolo ya lenaneo la dipuo tse pedi mmoho le PSRIP EFAL ya lenaneo la thuto le hlophisitsweng.
- 6 Ka kopo bapatsa tlwaelo ena ya tsamaiso ka phaphosiburutelong mme o leke ka matla ho e tseba ka hlooho.

MANTAHA		LABOBEDI		LABORARO		LABONE		LABOHLANO	
Mosebetsi wa molomo	15			Mosebetsi wa molomo	15			Mosebetsi wa molomo	15
		Medumo	15	Medumo	15	Medumo	15	Medumo	15
Mongolo	15	Mongolo	15	Mongolo	15				
Ho bala ka kopanelo	15	Ho bala ka kopanelo	15			Ho bala ka kopanelo	15	Ho bala ka kopanelo	15
Ho ngola	30			Ho ngola	30				
Ho bala ka tataiso ya sehlopha	30	Ho bala ka tataiso ya sehlopha	30	Ho bala ka tataiso ya sehlopha	30	Ho bala ka tataiso ya sehlopha			30
1.45		1.15		1.45		1.00		1.15	

Boitokiso ba beke

Ho bohlokwa ho hopola hore lenaneo la Puo Ya Lapeng le fokoleditse matitjhere tlhokeho ya ho rala, empa BOITOKISO e sa le ntlha ya bohlokwa! Ha nngwe ka beke, motsheare wa mantsiboya kopanang le basebetsi-mmoho (matitjhere ohle a foundation Phase), le hlophise boitokiso mmoho.

Ha o ithlopisa/ itokisa hopola ho:

- 1 Badisisa hantle Moralo wa Thuto wa beke.
- 2 Etsa bonnete bahore o utlwisa le ho tseba mekgwa e fapaneng e tshwanetseng ho sebediswa. Ha ho se jwalo, eya karolong e bitswang 'Mekgwa e fapaneng ya ho ruta' mme o e bale ka moo o ka hlohang.
- 3 Kamorao ho seo, sheba hore ke dipapetla le ditshwantsho dife tse tla hlokahala bakeng sa bakeng sa tlotlontswe ya mokotaba, mantswe a sebediswang kgafetsa, medumo le foreimi ya ho ngola. Lokisa dipapetla tsa mantswe le ditshwantsho ka tsela e latelang:
 - a Seha dipapetla kapa ditshwantsho
 - b Leka ho di kgomaretsa pampering kapa lebokoseng
 - c Ha ho kgoneha, di lamineite kapa o di kwahela ka polasitiki.
 - d Dipapetla tsa thuto e itseng di kenye ka hara enfelopo kapa o di tlame ka kgwele ya rekere.
- 4 Bokelletsa di sebediswa tsohle tseo o ka di hlohang, ditshwantsho kapa dintho tsa nnete tse tshwarehang.
- 5 Etsa bonnete ba hore Buka e Kgolo e lokile.
- 6 Badisisa hantle mesebetsi e tshwanetseng e phethwa ka hara buka ya Tshebetso ya DBE.
- 7 Etsa bonnete ba hore Tereka ya hao e maamong a nepahetseng mme e bontshe kgatelopele eo o seng o e entse.

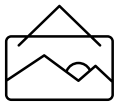
Mokotaba le Lenane la ho Bala

NOMORO YA BEKE	MOKOTABA	PALE YA HO BALA KA KOPANELO	LEQEPHE LA MOSEBETSI LA HO BALA
1	Setjhaba	Sopho ya Nkgono ya majwe	1
2	Setjhaba	Mari Copeny: Mohale wa Metsi	2
3	Monahano wa boqapi	Zweli o etsa bolo	3
4	Monahano wa boqapi	Modingwana wa tantashe Lloyd	4
5	Ho ja dijo tse ahang mmele	Lomusa ha a fuwe ditjhipisi	5
6	Ho ja dijo tse ahang mmele	Ho rekiswa mahe a foreshe	6
7	Ho kgathatseha le ho tshoha	Zweli o kgathatsehile	7
8	Ho kgathatseha le ho tshoha	Maseke o motjha wa Khanani	8
9	Dibaka tse ding	Matsatsi a phomolo a mariha	9
10	Dibaka tse ding	Mashudu o a eta	10

Kotara 1 Lenaneo la Tekanyetso

Lenaneo la tekanyetso le bopilwe ho latela Karolo 4 ya CAPS e amohetsweng. Sena se ka fumanwa kamora Teraka ya kotara e nngwe le e nngwe.

Papatso ka Phaphosiburutelong

DITJHATE TSA PAPATSO

- 1 O tla fumantshwa ditjhate tsa papatso tse nne tse mmala e fapaneng, ele karolo lenaneo lena.
- 2 Tjhate ya mmala ka nngwe e tla sebedisetswa ho bapatsa mantse a fapaneng a beke.
- 3 Sebedisa ditjhate ka tsela ena e latelang:
 - a **Tjhate e mmala o motala** – e bapatsa tlotlontse ya mokotaba le ditshwantsho tsa beke.
 - b **Tjhate e mmala o bolou** – e bapatsa mantse asebediswang kgafetsa a beke.
 - c **Tjhate e mmala o mosehla** – e bapatsa medumo le mantse a beke.
 - d **Tjhate ya mmala o mopinki** – e bapatsa foreimi ya ho ngola ya beke.
- 4 Mantse a ditjhateng tsena a lokelwa ho ntjhafatswa/ tjhentjhuwa beke le beke.

- 5 Ka kopo o se ke wa tlohela tlotlontswe ya mokotaba le ditshwantsho selemo kaofela. Dipapatso di lokela ho tsamaelana le mokotaba o rutwang. Ha phaphosi ya borutelo e tletse ka mantswe le ditshwantsho, baithuti ba ka hloleha ho ellelwa mantswe le ditshwantsho tse ntjha.
- 6 Ha o qeta ho tlosa mantswe le ditshwantsho tse itseng, di bokelle mme o di behe hantle ka faeleng.
- 7 Hlokomela mantswe ana molemong wa ho a sebedisa selemong se lateng.

TAFOLE YA MOKOTABA

- 1 Leka ho iketsetsa tafole ya mokotaba ka phaphosiborutelong.
- 2 Sebedisa sebaka sena ho bapapatsa ditshwantsho le dintho tsa nnete tse tsamaelanang le mokotaba.
- 3 Ngola/ leibola dintho tsena mabitso, e le hore baithutia batle ba ithute tlotlontswe ena.

Mekgwa ya Mantlha ya ho Ruta

Botsamaisi ba Phaposiborutelo

Maano a mang a botsamaisi ba phaposiborutelo a kentswe e le “mekgwa ya mantlha ya ho ruta”. Ke maano a sebediswang ka nako tsohle lenaneong lena, ka hoo ho bohlokwa hore titjhere e a utlwisise hantle.

Sepheo: Ho ntlafatsa nako e sebediswang nakong ya mosebetsi, boitshwaro ba moithuti le tshebedisano mmoho pakeng tsa baithuti. Ho fokotsa ditshitiso thutong. Ho kenyeletsa le karolo ya papadi thutong.

BODULO LE DIHLOTSHWANA TSE NYANE.

- 1 Ho bohlokwa ho hlophisa nako le ho ela hloko tsela eo o hlophang tsela eo baithuti ba dulang ka yona ka phaposiburutelong
- 2 Ha o etsa sena, ela hloko dinthla tse latelang:
 - a **Dudisa baithuti ho ya ka bokgoni bo fapaneng** – O seke wa beha baithuti ba sokolang mmoho, le sebetsang hantle mmoho. Kopanya baithuti hore phaposi yohle e be sebaka sa bokgoni bo fapaneng.
 - b **Dudisa baithuti ka leano la ho fokotsa ditshitiso kapa lerata le fetelletseng.** O seke wa dudisa baithuti ba kgathatsanang mmoho. O seke wa dudisa baithuti ba ratang ho bua ka phaposing mmoho.
- 3 Lenaneong lena la thuto, ho na le mesebetsi e tla hloka baithuti ba e etse ka dihlotshwana tse nyane.
- 4 E kaba dihlotshwana tsa baithuti ba 3–4, ba dutse mmoho. Etsa seo hore ha o bolella baithuti ho sebetsa ka “dihlotshwana tse nyane” ba kopane ka pele ka mokgwa o kgethehileng ntle le tshitiso.
- 5 Ha baithuti ba dutse ka mela, tsela e bonolo ya ho etsa dihlotshwana ke hore ba babedi ba dutseng ka pele ba retolohe ba shebane le ba ka morao ho bopa sehlopha kapele.
- 6 O seke wa tlohella baithuti ho etsa hlophiso ena ka bo bona. Haebe wena ya nkang qeto ka ho etsa dihlotshwana ka paposing le ho ruta baithuti ho bopa dihlopha tsena ka pele ka kgutso.
- 7 Ha o bona tshebetso ya sehlopha e se ntle, etsa diphethoho ho sehlopha. O seke wa qobella baithuti ho sebetsa mmoho.

TSAMAIISO YA DIPUISANO TSA DIHLOPHA

- 1 Ka hara lenaneo tsamaiso la thuto, hona le mesebetsi e mmalwa e hloakang hore baithuti ba be le therisano ya dihlopha.
- 2 Kwetlisa baithuti ho etsa tse latelang:
 - a Qalong baithuti ba tshwanetse ho bopa dihlotshwana.

- b** Ka morao ho moo, baithuti ba eellwe potso kapa foreimi eo batlileng ho rerisanang ka yona.
- c** E be moithuti e mong le e mong o fumana monyetla wa ho araba potso e nngwe le e nngwe.
 - Moithuti wa 1 o araba potso ya 1
 - Moithuti wa 2 o araba potso ya 1
 - Moithuti wa 3 o araba potso ya 1
 - Moithuti wa 4 o araba potso ya 1
 - Moithuti wa 1 o araba potso ya 2
 - Moithuti wa 2 o araba potso ya 2
 - Moithuti wa 3 o araba potso ya 2
 - Moithuti wa 4 o araba potso ya 2
 - Jwalo jwalo
- 3** E kaba mohopolo o motle ho sebedisa thupa / lejwe / ntho.
 - a** Neha sehlopha ka seng ntho e mebala jwaloka thupa kapa lejwe.
 - b** Motho ya tshwereng ntho o ya bua mme ba bang bohle ba ya mamela.
 - c** Ha moithuti wa pele a se a buile, o tshwanetse ho fetisetsa ntho eo ho motho e mong.
- 4** Haeba dihlopha di tshwanetse fana ka tlaleho, baithuti ba se ba arabile kaofela, sehlopha se ka kgetha dikarabo tse nepahetseng bakeng sa potso e nngwe le enngwe.

MESEBETSI YA PHETOHO YA HO BALA

- 1** Ka nako ya ho bala ka tataiso ya sehlopha, titjhere o sebetsa le dihlopha tse pedi
- 2** Pakeng tsa dihlopha tsena tse pedi, ho bohlokwa honka “kgefutso” pele o lokisa bodulo ba baithuti ba ho sebetsa leqephe la mosebetsi le latelang.
- 3** Etsa hona ka mokgwa o latelang:
 - a** Ha o qetile ho sebetsa le dihlopha, laela sehlopha sa pele ditulong tsa bona.
 - b** Laela baithuti ho mamela ka hlooko
 - c** Etsa Mosebetsi wa phetoho ya ho bala le baithuti bohle.
 - d** Netefatsa hore baithuti ba maamong a ho bala leqephe la mosebetsi
 - e** Hlalosa mosebetsi o tla latela leqephe la mosebetsi
 - f** Hopotsa baithuti hore ba tshwanetse ho qeta mosebetsi wa bona pele ba etsa mosebetsi o latelang – ba nke nako ya bona ho etsa mosebetsi ba sa potlake.
 - g** Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa le wena.
- 4** Kotareng ya 1, re kgothalletsa hore o sebedise mekgwa ena e 4 ya mosebetsi wa phetoho ya ho bala le baithuti:

Mosebetsi wa 1: Titjhere ore

- 1 Bolella baithuti hore ba eme.
- 2 Hlalosa hore o tlo etsa ditshitshinyeho tse fapaneng, jwaloka: ama hlooho; fofisa khaethe; swenya nko; tlola ha raro.
- 3 Qala ka hore 'titjhere ore', ebe baithuti ba etsa tshitshinyeho e boletsweng.
- 4 Ha o sa qala ka hore 'titjhere ore', baithuti ha ba etse letho, ba ema feela.
- 5 Ha moithuti a ka sisinyeha titjhere a sa qala ka hore 'titjhere ore', moithuti eo o dula fatshe ha a sa nka karolo.
- 6 Mohlodi ke moithuti ya salang a eme.

Mosebetsi wa 2: Mokatjana wa ho tjeka

- 1 Bolella baithuti hore ba eme.
- 2 Hlalosa hore o tlile ho bapala mmimo founung ya hao.
- 3 Ha baithuti ba utlwa mmimo, ba tjeke.
- 4 Hang ha mmimo o kgutsa, baithuti ba eme tsi!
- 5 Letsa o tima mmimo ka makgetlo, e le hore baithuti ba tjeke le ho ema feela ka makgetlo.

Mosebetsi wa 3: Tsoka, tsoka, ema

- 1 Bolella baithuti hore ba eme.
- 2 Ere: tsoka, tsoka, tsoka, tsoka, tsoka, tsoka, tsoka, ema!
- 3 Baithuti ba pheta se bolelwang ke titjhere, ba ntse ba tsoka mmele ya bona.
- 4 Ha ba fihla ho 'ema' ba tshwanetse ba eme tsi! ba kgutse.
- 5 Pheta sena ka makgetlo.

Mosebetsi wa 4: Nna le setulo saka

- 1 Bolella baithuti hoe ma pela ditulo tsa bona. Ho be le sebaka pela bona.
- 2 Efa baithuti ditaello tseo ba tshwanetseng ho di latela – sena ba se etse ka pele mme ba kgutsitse.
- 3 Ditaello tsena tsohle di amana le ditulo tsa bona mme ba ithuta tshebediso ya maetelli.
- 4 Fana ka ditaello tse kang:
 - ema kamora setulo sa hao
 - phahamisa setulo sa hao
 - palama hodima setulo sa hao
 - tlola setulo sa hao
 - jwalo, jwalo.

Mesebetsi ya ho bua ya molomo

Qalong ya thuto ya Sesotho ka Mantaha, Laboraro le Labohlano titjhere o tla etsa mosebetsi wa molomo. Tsena ke karolo ya ho mamela le ho bua ya lenane la thuto. Di radilwe ka hlooko ho neha moithuti ka mong monyetla wa ho bua.

Ho ruta tlotlontswe ya mokotaba

Sepheo: Ho eketsa tsebo, menahano, le tlotlontswe ya thuto ho matlafatsa kutlwisiso ya ho bala le tsebo kakaretso. Ho thusa baithuti ka puo e batlehang e tla sebediswa ka Intermediate Phase.

- 1 Ruta baithuti mantswe a 3 a matjha a tlotlontswe ya mokotaba.
- 2 Sebedisa mokgwa wa 'PATS' ha o ruta tlotlontswe e ntjha.
- 3 PATS e hlalosa Supa, Etsa, Jwetsa le Bua.
- 4 Ha ho bonolo ho ruta mekgwa ena kaofela ka nako e le nngwe, etsa eo o ka e kgonang.
 - a Supa – setshwantsho kapa ntho e itseng ha ho hlokeha
 - b Bontsha ka mmele moelelo wa lentswe.
 - c Bolella baithuti hore mokotaba ke eng. Fana ka mohlala o bonolo.
 - d Sebedisa lentswe polelong.
- 5 Hang ha o se o rutila tlotlontswe ya mokotaba bekeng, maneha mantswe ao tjhateng ya papatso ya mantswe mmoho le a ditshwantsho.
- 6 Ha se baithuti bohle ba tla hopola tlotlontswe ena ka pele. O seke wa tshwenywa ke sena mme o se ke wa pheta phetisa baithuti mantswe ana kgafetsa
- 7 Baithuti ba utlwa mantswe a matjha hangata ha mokotaba o ntse o rutwa, mme ba tla ba le monyetla wa ho iketsetsa tlotlontswe ya bona.

Pina kapa Raeme

Sepheo: Ho matlafatsa tsebo ya tlotlontswe e ntjha ya baithuti. Ho ithuta ka ho bapala

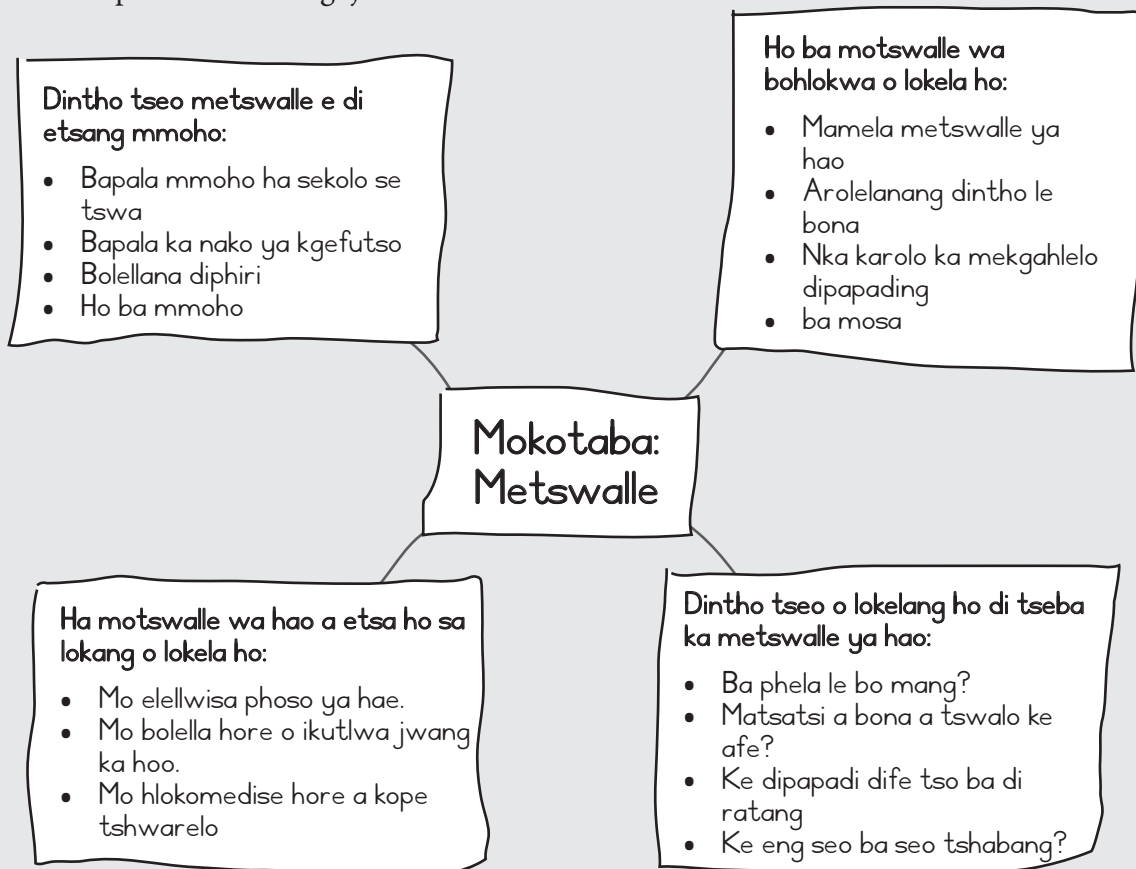
- 1 Pina kapa Raeme eo o tlo e ruta baithuti e ngotswe ka hare ho Moralo wa Thuto.
- 2 Ha nako e ntse eya baithuti ba tla tseba dipina kapa diraeme tsena, mme ba tla ipinela ka bolokolohi.
- 3 Ha o qala ho tsebisa baithuti pina kapa raeme ba rute mantswe, diketso le morethetho. (ha o le teng)
- 4 Ruta baithuti pina kapa raeme mola ka mola ka mokgwa o latelang:
 - a Binela kapa o balle baithuti pina kapa raeme kaofela o ntse o hlalosa mantswe ha ho hlokeha.
 - b Bina kapa o bale mola o qalang mme baithuti ba o sale morao.
 - c Bina kapa o bale mola wa bobedi mme baithuti ba o sale morao

- d Bina kapa o bale mola wa pele lewa bobedi mmoho mme baithuti ba ho sale morao.
- e Tswela pele ka mpkgwa ona ho fihlela baithuti ba utlwisisa pina kapa raeme kaofela.
- 5 Kamehla hopola ho etsa diketso ha o bina pina kapa o bala raeme.
- 6 Kopa baithuti ho bina pina eo ba e ratang pheletsong ya letsatsi. Ena ke tsela e monate ya ho bona ho kenya lerato la puo.

Tsebisana ka Mokotaba: Phuputso ya tsebo ya sethatong/ kgale

Sepheo: Ho fuputsa le ho ananela tsebo ya sethatong ya baithuti ka mokotaba o tlleng ho rutwa le ho eketsa tsebo hoe o ba seng ba ena le yon aka ha mokotaba ... Ho bontsha ka moo thuto e ka ralwang ka teng ho sebediswa mmapa wa kelello.

- 1 Mosebetsing ona titjhere o qala ka ho etsa mmapa wa kelello tlapangollong.
- 2 Titjhere o taka sedikadikwe tlapangollong ebe o ngola mokotaba ka hara sedikadikwe seo.
- 3 Jwale e be titjhere o botsa hore: Ke eng seo le seng le se tseba ka mokotaba ona?
- 4 Titjhere o ngola dintlha tsa baithuti ho potoloha mmapa wa kelello. Titjhere o bokella dikarabo tse tshwanang mmoho.ho. Mohlala: Haeba mokotaba ke 'Metswalle' o tla ba le mmapa o shebahalang tjena:

- 5 Bekeng ya bobedi titjhere o tla sebedisa mmapa wa kelello ho hopotsa baithuti ka seo ba ithutileng sona bekeng ya pele.

- 6 Titjhere o tla botsa baithuti tjena: Ke dintho difeng tse ntjha tse thabisang tseo re ithutileng tsona ka mokotaba ona ho fihlela ha kana.?

Pale ya Boiqapelo Beke ya 1

Sepheo: Ho fa baithuti monyetla wa ho sebedisa puo e ntjha ka nepo, le ho sebedisa tsebo ya bona ya sehlooho le boiqapelo ho etsa pale e nang le moelelo. Ho aha tsebo ya baithuti ya ho aha tatelano ya dintlha. Ho fa baithuti monyetla wa sebedisa mmoho ka kutlwano ka dihlopha tse nyane.

- 1 Mosebetsi ona o fa baithuti monyetla wa ho sebedisa boinahanelo le boiqapelo ba tlotlontswe ya mokotaba le bokgoni ba tatelano ya dintlha ho iketsetsa pale e ntjha.
- 2 Bolella baithuti ho bopa dihlopha tse nyane.
- 3 Neha sehlopha ka seng leqephe la tshebetso la mokotaba. Leqephe lena o tla le fumana ka pokelletsong ya disebediswa.
- 4 Maqephe ana a na le tatelano ya 3–4 ya ditshwantsho tse ka sebediswang ho bopa pale e tsamaelanang le mokotaba.
- 5 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 6 Efa baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 7 Ka mora moo moithuti ka mong sehlopheng o fumana monyetla wa ho phehisa ka seo a se nahanang.
- 8 Tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho mamela ha baithuti ba ntse ba bua ka pale ya bona.
- 9 Phutha Maqephe a tshebetso kaofela mme o a behe/boloke hantle bakeng sa ho a sebedisa bekeng e latelang.
- 10 Kgothaletsa baithuti ho phetela ba lelapa la habo bona dipale tsa bona.

Pale ya Boiqapelo Beke ya 2

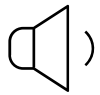
Sepheo: Neha baithuti monyetla wa ho sebedisa puo e ntjha ka nepo le ho sebedisa tsebo ya sehlooho ho qapa pale e nang le moelelo. Ho aha bokgoni ba baithuti ba tatelano ya dintlha. Ho fa baithuti monyetla wa ho sebedisanammoho le ka kutlwano ka sehlotshwana se senyane.

- 1 Hlophisa baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha se seng le se seng leqephe la tshebetso la mokotaba.
- 3 Hopotsa baithuti hore beke e fetileng ba entse dipale tsa bona ba sebedisa ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena baithuti ba lokela ho sebeta ka dihlopha ho nka qeto ka pale ya sehlopha.
- 5 Hopotsa baithuti hore dipale tsa bona e lokela ho ba tsa boiqapelo, empa di tsamaellane le ditshwantsho.
- 6 Bitsa phaposi yohle ho tsepamisa maikutlo.
- 7 Kopa dihlopha 1–2 ho arolelana dipale tsa bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dipale tsa bona.

Puisano mabapi le ho Bala ka Kopanelo

Sepheo: Ho ruta baithuti bohlokwa ba ho nahana le tsebo ya ho akaretsa le ho ba neha monyetla wa ho hodisa tsebo ya bona. Ho aha boitshepo ba baithuti ka ho ba neha monyetla wa ho ikutlwahatsa ka bolokolohile ho ithuta le ho ba neha monyetla wa ho ikutlwahatsa ka bolokolohi, ho hlahloba, ho amanya diketsahalo ho ya ka boiphihlelo ba bona, ho nka qeto ka dintho tseo o di bonang empa o sena bonnete ba tsona. Ho neha baithuti monyetla wa ho sebedisana mmoho le ka kutlwano ka sehlotshwana se senyane.

- 1 Dipuisano tsa ho bala ka kopanelo di etswa ka Labohlano.
- 2 Qala ka ho ngola foreimi ya dipuisano tlapangollong.
- 3 Ebe o bala le ho hlalositse baithuti foreimi ya puisano.
- 4 Baithuti ba lokela ho utwisisa hore ha hona kgahlano ho dipotso tse bulehileng. s – dikarabo tse fapaneng le maikutlo a fapaneng di amohelehile.
- 5 Qetellong ya thuto, beha baithuti maemong a ho mamela ka hlooko.
- 6 Metsotsong ya ho qetela botsa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha sa baithuti ho fana ka dikarabo tsa bona.
- 7 Leboha baithuti ka ho fana ka dikarabo le diphehiso.
- 8 Ha dikarabo di fosahetse, kapa di hloka tlhalosetso e batsi, araba baithuti kapa botsa dipotso tsa tlhakisetso.

Tlhokomediso ya medumo le medumo/Mongolo

Kereiti ya 1&2 (Ho fihlela lenaneo la medumo le qetilwe)

Tlhokomediso ya medumo le medumo le mosebetsi wa Mongolo di ya amana leanong lena.

Matlafatso ya Medumo le Mantswe a fetileng: Mantaha wa beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho hlahloba temoho ya baithuti ya medumo le ho hopola medumo le mongolo o rutilweng. Ho phekola le ho matlafatsa tsebo ya medumo le mongolo ka mokgwa wa ho itokisa. Ho sebedisa ditebello tsa tekanyetso ho fana ka lesedi la tekanyetso e tswelang pele.

- 1 Ka Mantaha ka nako ya mongolo baithuti ba tla ikwetlisetsa mongolo wa bona ka ho phetha medumo, dinoko le mantswe ao ba ithutileng bekeng e fetileng.
- 2 Laela baithuti ba bule dibuka tsa bona mme ba ngole letsatsi.
- 3 Kamora moo bolella baithuti ho mena leqephe mahareng mme ba ngole dinomoro 1–5 pela mola o ka thoko bukeng (margin), le 6–10 moleng o mahareng a leqephe. (Palo ya medumo, dinoko le mantswe di tla fapana ho ya ka thuto e nngwe le e nngwe)

- 4 Bolella baithuti ho ngola modumo, senoko kapa lentswe ha o le bitsa – ba ngole ka thoko ho nomoro e nepahetseng. Ha ba sa kgone ho ngola modumo kapa lentswe ba ngole letshwao la deshe (-).
- 5 Hopotsa baithuti hore ena ke tshebetso e potlakileng ho lekola hore ba ntse ba hopola ho ngola medumo, dinoko le mantswe ao ba ithutileng ona.
- 6 Bolella baithuti hore ba tlo lekola difoniki le mongolo wa bona.
 - Ba tlameha ho lekola hore ba tseba ho ngola modumo, senoko kapa lentswe ka nepo.
 - Ba tlameha le ho lekola hore ba bopa ditlhaku tsa bona ka nepo.
- 7 Qapodisa medumo, dinoko le mantswe a ka moralong wa thuto.
- 8 Laela baithuti hore ba nke pensele e le nngwe ya mmala ba e sebedise ho lokisa mesebetsi ya bona.
- 9 Ngola dikarabo tse nepahetseng tlapangolong, o bitsa modumo ebile o hlalosa mohato wa ho ngola.
- 10 Bolella baithuti hore ha ba ile ba thatafalla ke ho hopola modumo kapa ho ngola tlhaku, ba sebedise matsatsi ao a beke ho matlafatsa bokgoni ba bona ba mosebetsi oo.
- 11 Phutha dibuka tsa baithuti qetellong ya letsatsi, mme o ngole mabitso a baithuti ba hlokgang thuso.

Thuto ya Modumo o Motjha le Mantswe: Labobedi le Laboraro la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho ntshetsa pele bokgoni ba moithuti ba temoho ya difoneme. Ho ruta baithuti difoniki le dinoko tsa puo ya lapeng ka mokgwa o hlakileng le o itlhopileng, le ho itlwaetsa ho lemoha le ho sebedisa difoniki le dinoko tse rutuweng.

Tsebisiso ya modumo o motjha

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /p/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Buisana le baithuti kamoo modumo /p/ o tshwanang Puong ya lapeng le Puong ya Senyesemane. /le kamoo o fapaneng Puong ya lapeng le Puong ya Senyesemane.
- 4 Bakeng sa tuma-notshi, bontsha baithuti modumo oo tihateng ya alfabeto.
- 5 Botsa baithuti hore: Na o ka hopola mantswe a mang a qalang ka modumo ona /p/?
- 6 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **pere, apole,**
(**phantswe a mane**)

Tsebisiso mantswe a matjha

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o bontsha baithuti papetla: **pere, apole,**
(**phantswe a mane**)
- 2 Kopa baithuti ba phethe lentswe leo o hatella modumo o wa beke o ka sehloohong.
- 3 Beha dipapetlana tsa mantswe tihateng ya papatso ya medumo.

Ho ngola Tlhaku/Ditlhaku tse Ntjha le Mantswe: Labobedi le Laboraro la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho ntshetsa pele bokgoni ba baithuti ba ho ngola kerafeme (grapheme) tse tsamaellanang le foneme e rutilweng.

- 1 Ruta baithuti ho bopa ditlhaku tsa medumo e rutilweng ka nepo.
- 2 Bontsha baithuti ka ho ngola modumo oo tlapangolong – hlalosa o bontshe mohato wa ho bopa tlhaku eo.
- 3 Bolella baithuti ba sebedisang letsoho le letshehadi ba behe dihloho ditafoleng tsa bona.
- 4 Ema o furalletse baithuti, mme o phahamise letsoho le letona.
- 5 Bolella baithuti ba sebedisang letsoho le letona ba o latele/etsise ha o ngola tlhaku moyeng.
- 6 Phetha mokgwa ona le baithuti ba sebedisang letsoho le letshehadi.
- 7 Bolella baithuti ho sebetsa le metswalle ho ngola modumo/tlhaku mekokotlong ya bona ka menwana ya bona.
- 8 Ka mora moo, bolella baithuti ho ngola medumo ditafoleng tsa bona ka menwana ya bona.
- 9 Qetellong, bontsha baithuti hape mohato wa ho bopa tlhaku/ditlhaku le mantswe tlapangolong.
- 10 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona.
- 11 Baithuti ba sehelle mola ka tlasa modumo o rutilweng lentsweng kapa polelong e nngwe le e nngwe e ngotsweng.

Ho arola le ho kopanya mantswe: Labone la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho ntshetsa pele temoho ya baithuti ya difoneme, le bokgoni ba ho arola le ho kopanya difoneme le dinoko tse rutilweng. Hona, ho tla ba thusa ho bala le ho ba bangodi ba ikemetseng. Ho eketsa bokgoni ba ho lemoha difoneme le dinoko ha bonolo.

Ke a etsa...

- 1 Qala ka lentse le tswang thutong ya Labobedi.
- 2 Qapodisa lentse: **pere**
- 3 Arola lentse ho ya ka medumo ya lona: /p/e/r/e/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentse: /p/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentse: /e/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentse: /r/
- 7 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentse: /e/
- 8 Ngola lentse lena tlapangolong: **pere**
- 9 Bontsha baithuti ka ho supa hore o kopanya jwang medumo ho etsa lentse.
- 10 Kamora moo, qapodisa senoko sa pele ya lentse. /pe/

- 11 Ho latele senoko sa bobedi ya lentswe: /re/
- 12 Supa o bontshe baithuti ho kopanya dinoko ho etsa lentswe: /pe/-/re/
- 13 Phetha sena ka lentswe le leng la thuto ya Laboraro.

Seo re se etsang...

- 1 Qala ka lentswe le tswang thutong ya Labobedi.
- 2 Qapodisa lentswe apole: **apole**
- 3 Botsa baithuti hore: Modumo wa pele lentsweng lena ke ofe? /a/
- 4 Botsa baithuti hore: Modumo wa bobedi lentsweng lena ke ofe? /p/
- 5 Botsa baithuti hore: Modumo wa boraro lentsweng lena ke ofe? /o/
- 6 Botsa baithuti hore: Modumo wa bone lentsweng lena ke ofe? /l/
- 7 Botsa baithuti hore: Modumo wa ho qetela lentsweng lena ke ofe? /e/
- 8 Kopa baithuti ho arola lentswe ka ka medumo eo le bopilweng ka yona: /a/-/p/-/o/-/l/-/e/
- 9 Ngola lentswe tlapangolong: **apole**
- 10 Kopa baithuti ba o thuse ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /a/-/p/-/o/-/l/-/e/
- 11 Botsa baithuti hore: Senoko sa pele lentsweng lena ke sefe? /a/
- 12 Botsa baithuti hore: Senoko sa bobedi ke sefe? /po/
- 13 Botsa baithuti hore: Senoko sa ho qetela ke sefe? /le/
- 14 Laela baithuti ho kopanya dinoko ho etsa/bopa lentswe: /a/-/po/-/le/ = **apole**
- 15 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro.

Fumana Lentswe: Labohlano la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho fa baithuti monyetla wa ho matlafatsa tsebo ya bona ya medumo. Ho fa baithuti monyetla wa ho ntshetsa pele tsebo ya bona ya ho bopa mantswa. Ho eketsa bokgoni ba bona ba ho lemoha/elellwa medumo ha bonolo.

Taka tafole ena e latelang tlapangolong. Netefatsa hore e kentse medumo eo baithuti ba ithutileng yona ka Labobedi le Laboraro.

th	l	o
nn	p	a
nk	e	m

Bontsha (Model)

- 1 Hopotsa baithuti medumo ya beke, mohlala: /p/ le /m/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Hlalosetsa baithuti hore ba tla fumana fela metsotso e meraro ho fumana mantswa a mangata eo ba ka a bopang ba sebedisa medumo le didumammoho tse ka hara mabokose.

- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka::
/p/ – /m/
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ba sebedisa medumo e meng le e meng e ka mabokosong. Ha ba a tlameha ho sebedisa feela /p/ le /m/
- 6 Bontsha baithuti ho etsa lentswe le leng, jwaloka: /m/ – /o/ – /th/ – /o/
- 7 Hopotsa baithuti hore ba ka etsa mantswe ba sebedisa modumo wa beke, jwaloka ka **pelo**, kapa ba sebedisa modumo o mong le o mong e ba o ratang, jwaloka **nkela**.

Ho etswang ke baithuti

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona mme ba ngole sehlooho: **p, m**
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **peo, palo, pelo, poma, ema, thapo, monna, nko**

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo/Mongolo

Kereiti 2&3 (hang ha lenaneo la medumo le qetilwe)

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo le Mongolo di ya amana lenaneong lena.

KEREITI 2 KOTARA 3-4

MONGOLO

Mantswe a fetohang: Mantaha wa beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho phekola le ho matlafatsa tsebo ya difoniki le mongolo ka mokgwa wa ho itokisa. Ho ntshetsa pele bokgoni ba ho bala ka ho thusa baithuti ho sheba diphethoho tse ka fetolang moelelo wa lentswe kapa wa polelo.

Hlokomela: Qalong baithuti ba lokela ho etsa mosebetsi ona ka mongolo o sa kopanang. Ha ba se ba ithutile bongata ba mongolo o kopaneng, ba laele hore ba etse mosebetsi ona ka **MONGOLO O KOPANENG**.

- 1 Ka Mantaha o mong le o mong ka nako ya Mongolo, baithuti ba tla matlafatsa bokgoni ba bona ha ho ngola ka mongolo o kopaneng ka ho phetha medumo le mantswe a ithutilweng bekeng tse fetileng.
- 2 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona mme ba ngole letsatsi.
- 3 Ka mora moo bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5 pela mola o ka thoko bukeng, ba tlola mola pele ho nomoro e nngwe le e nngwe.
- 4 Ngola polelo eo ho fanweng ka yona ka moralong wa thuto tlapangollong pela nomoro ya 1, ka tsela ena:

- Ke batla buka.
- 5** Laela baithuti ho kopolla dipolelo dibukeng tsa bona.
- 6** Latela ka ho laela baithuti ho ngola maemedi a fapaneng pela dinomoro ka tsela ena:
- Ke
 - Le
 - Re
 - Ba
- 7** Laela baithuti ho ngololla dipolelo, ba sebedisa e nngwe le e nngwe ya maemedi.
- 8** Hopotsa baithuti hore ena ke tshebetso ya potlako ho sheba hore na ba ntse ba hopola ho ngola medumo le mantswe ao ba seng ba ithutile ona.
- 9** Tsebisa baithuti hore ba lekola tsebo ya bona ya difoniki le mongolo.
- 10** Qetellong ya thuto, ngola dipolelo ka nepo tlapangolong, o bitsa medumo ebile o hlalosa tsela/mohato wa mongolo o kopaneng ha o etsa jwalo.
- 11** Botsa baithuti ho tshwaya paterone eo ba e bonang, jwaloka: moo polelo e fetohang teng.
- 12** Sehella paterone e nngwe le e nngwe mola:
- Ke batla buka.
 - Le batla buka.
 - Re batla buka.
 - Ba batla buka.
- 13** Laela baithuti ho sebedisa pensele ya mmala itokisetsa mosebetsi.
- 14** Bollella baithuti hore ha ba ile ba thatafalla ho hopola medumo kapa ho ngola tlhaku ka mongolo o kopaneng, ba sebedise matsatsi a bekeng eo no ntlafatsa mosebetsi oo.
- 15** Qetellong ya letsatsi phutha dibuka tsa baithuti mme o ngole mabitso a baithuti ba hlokang thuso. Baithuti ba bang ba ka hlolwa ke difoniki ha ba bang ba ka hlolwa ke mongolo o kopaneng.

KEREITI 3 KOTARA 1-2

MONGOLO

Mantswe a Bonngwe le Bongata: Mantaha wa beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho phekola kapa ho matlafatsa tsebo ya baithuti ya difoniki le mongolo ka mokgwa wa ho itokisa. Ho ntlafatsa tsebo ya ho bala ka ho thusa baithuti ho lekola dipaterone tse fetolang lentswe ho ya ka sehlongwa pele sa lebitso

Hlokomela: Qalong baithuti ba lokela ho etsa mosebetsi ona ka mongolo o sa kopanang. Ha mongolo wa baithuti o kopaneng o se o kgotsofatsa ba laele hore ba qetele mosebetsi ona ka mongolo o kopaneng.

- 1 Ka Mantaha o mong le o mong ka nako ya Mongolo, baithuti ba tla ikwetlisetsa mongolo o kopaneng ka ho phetha mantswe a rutuweng dibekeng tse fetileng.
- 2 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona mme ba ngole letsatsi le sehlooho **Bonngwe le Bongata ba Mantswe.**
- 3 Ka mora moo, bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5 pela mola o ka thoko bukeng ba etse sena ba tlola mela pele ho nomoro e nngwe le e nngwe.
- 4 Hopotsa baithuti hore ona ke mosebetsi wa potlako ho lekola hore ba tseba ho ngola medumo le mantswe ao ba seng ba ithutile ona.
- 5 Bolella baithuti hore ba tlo lekola mosebetsi wa bona wa difoniki le mongolo.
- 6 Bitsa mantswe a bonngwe ho tswa moralong wa thuto. Baithuti ba lokela ho ngola mantswe ana pela dinomoro tseo ba di ngotseng ka tsela ena.
 - motho
 - lesapo
 - seeta
 - nonyana
 - bohobe
- 7 Kamora mona, laela baithuti ho ngola bongata ba mantswe ana.
- 8 Metsotsong e mehlano ya ho qetela ya thuto, ngola dikarabo tlapangollong, o bitsa medumo ebile o hlalosa mokgwa/tsamaiso ya mongolo o kopaneng.
- 9 Botsa baithuti ho supa paterone eo ba e bonang, jwaloka moo mantswe a fetohang.
- 10 Seha mola ka tlasa dipaterone ka tsela ena.

Mantswe a Bonngwe le Bongata

- 1 motho
batho
- 2 lesapo
masapo
- 3 seeta
dieta

4 nonyana
dinonyana

5 bohobe
mahobe

- 11 Bolella baithuti ho nahana ka moo mantswe ana a fetohang ka teng ha ba bala le ha ba ngola.
- 12 Laela baithuti ho sebedisa pensele ya mmala ho tshwaya mosebetsi wa bona.
- 13 Bolella baithuti hore ha ba thatafalletswe ke ho hopola medumo kapa ho ngola tlhaku ka mongolo o kopaneng, ba sebedise matsatsi a bekeng eo ho ikwetlisetsa mosebetsi ona.
- 14 Phutha dibuka tsa baithuti qetellong ya letsatsi, mme o ngole mabitso a baithuti ba hlokang thuso. Baithuti ba itseng ba ka thatafallwa ke medumo, ha ba bang ba ka thatafallwa ke mongolo o kopaneng!

KEREITI YA 3 KOTARA YA 3-4

MONGOLO

Dipolelo tsa Bonngwe le Bongata: Mantaha o mong le o mong.

Sepheo: Ho phekola le ho matlafatsa tsebo ya difoniki le mongolo ka mokgwa wa ho itokisa. Ho ntshetsa pele bokgoni ba ho bala ka ho thusa baithuti ho lemoha tsela eo mantswe a fetohang ka yona dipolelong ho ya ka mofuta wa lebitso.

Hlokomela: Qalong baithuti ba lokela ho etsa mosebetsi ona ka mongolo o sa kopanang. Ha mongolo wa baithuti o kopaneng o se o kgotsafatsa, ba laele hore ba etse mosebetsi ona ka mongolo o kopaneng.

- 1 Ka Mantaha o mong le o mong ka nako ya mongolo, baithuti ba tla ikwetlisetsa mongolo o kopaneng ka ho phetha mantswe eo ba ithutileng ona bekeng tse fetileng.
- 2 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona ba ngole letsatsi le sehlooho

Dipolelo tsa Bonngwe le Bongata

- 3 Ka mora moo, ba bolelle hore ba ngole dinomoro 1-5 ka pela mola o ka thoko bukeng ba tlole mela pakeng tsa dinomoro.
- 4 Hopotsa baithuti hore ona ke mosebetsi wa potlako ho lekola hore na ba ntse ba hopola ho ngola mantswe eo ba ithutileng ona.
- 5 Bolella baithuti hore ba tlo lekola medumo le mongolo wa bona.
- 6 Bitsa dipolelo tsa bonngwe ho tswa moralong wa thuto. Baithuti ba ngole dipolelo tsena pela dinomoro tseo ba di ngotseng.

Dipolelo tsa Bonngwe le Bongata

- 1 Ho na le motho ka tlung.
- 2 Ntja e ja lesapo.
- 3 Seeta sa ka se lahlehile.
- 4 Nonyana e fofela hodimo.

- 5 Mme o rekile bohobe bo monate.
- 7 Ka mora mona, laela baithuti ba ngole dipolelo tsena ba fetola mantswa a bonngwe ho bongata.
- 8 Metsotsong ya ho qetela ya thuto, ngola dipolelo tse nepahetseng tlapangollong, o bitsa medumo ebile o hlalosa mokgwa le tsela ya ho ngola mongolo o kopaneng.
- 9 Kopa baithuti ho supa paterone e nngwe le e nngwe eo ba e bonang, jwaloka ka moo lentswe le fetohang teng.
- 10 Seha mola ka tlasa dipaterone tsena ka tsela ena:
Dipolelo tsa Bonngwe le Bongata
 - 1 Ho na le motho ka tlung.
Ho na le batho ka tlung.
 - 2 Ntja ya ka e ja lesapo.
Ntja ya ka e ja masapo.
 - 3 Seeta sa ka se lahlehile.
Dieta tsa ka di lahlehile.
 - 4 Nonyana e fofela hodimo.
Dinonyana di fofela hodimo
 - 5 Mme o rekile bohobe bo monate.
Mme o rekile mahobe a monate.
- 11 Bolella baithuti ho ehlwa dipaterone tsena ha ba ngola kapa ha ba bala.
- 12 Laela baithuti ba nke pensele ya mmala ba tshwaye mosebetsi wa bona.
- 13 Bolella baithuti hore ha ba thatafalletswe ke ho hopola modumo kapa ho ngola tlhaku ka mongolo o kopaneng, ba sebedise matsatsi a beke eo ho matlafatsa bokgoni ba bona ba mosebetsi ona.
- 14 Phutha dibuka tsa baithuti qetellong ya letsatsi o ngole mabitso a baithuti ba hlohang thuso. Baithuti ba itseng ba tla thatafallwa ke difoniki ha ba bang ba tla thatafallwa ke mongolo o kopaneng.

MEDUMO

Ho Phetha medumo ka mokgwa wa ho Arola le ho Kopanya: Labobedi le Laboraro la beke e nngwe le e nngwe.

Sepheo: Ho ntshetsa pele tlhokomediso ya medumo le bokgoni ba ho kopanya le ho arola difoneme le dinoko tse rutuweng, hore ba be le bokgoni ba ho bala ka boikemelo. Ho eketsa bokgoni ba baithuti ba ho lemoha medumo le dinoko ha bonolo.

Seo ke se etsang...

- 1 Qala ka lentswe le tswang thutong ya Labobedi.
- 2 Bitsa lentswe: **apole**
- 3 Arola lentswe ka medumo, ka tsela ena: /a/-/p/-/o/-/l/-/e/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /a/

- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /p/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /o/
- 7 Qapodisa modumo wa bone wa lentswe: /le/
- 8 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentswe: /e/
- 9 Ngola lentswe tlapangolong: **apole**
- 10 Supa o bontshe baithuti ho kopanya medumo ho etsa lentswe: /a/-/p/-/o/-/l/-/e/= apole
- 11 Ka mora moo, qapodisa senoko sa pele sa lentswe: /a/
- 12 Qapodisa senoko sa bobedi sa lentswe: /po/
- 13 Qapodisa senoko sa boraro sa lentswe: /le/
- 14 Bontsha ka ho supa le ho kopanya dinoko ho bopa lentswe: /a/-/po/-/le/
- 15 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro.

Seo re se etsang...

- 1 Qala ka lentswe le le leng la thuto ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **pere**
- 3 Botsa baithuti hore: Modumo wa pele ke ofe? /p/
- 4 Botsa baithuti hore: Modumo wa bobedi ke ofe? /e/
- 5 Botsa baithuti hore: Modumo wa boraro ke ofe? /r/
- 6 Botsa baithuti hore: Modumo wa ho qetela ke ofe? /e/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /p/-/e/-/r/-/e/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **pere**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /p/-/e/-/r/-/e/
- 10 Botsa baithuti hore: Senoko sa pele sa lentswe ke sefe? /pe/
- 11 Botsa baithuti hore: Senoko sa bobedi ke sefe? /re/
- 12 Bolella baithuti ho kopanya dinoko ho bopa/etsa lentswe: /pe/-/re/ = pere
- 13 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro.

O a etsa (moithuti)

- 1 Bolella baithuti ba ntshe dibuka tsa bona ba ngole letsatsi le sehlooho: **Mantswe a p**
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ba ngole dinomoro 1–5 pela mola o ka thoko bukeng
- 3 Bitsa dinoko tse hlano kapa mantswe ho tswa moralong wa thuto.
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ana pela nomoro e nepahetseng. Ba sebedise tsebo ya bona ya ho arola le ho kopanya ho ba thusa ho peleta mantswe ana.
- 5 Baithuti ba sehe mola ka tlasa modumo o ka sehloohong.
- 6 Metsotsong e mebedi e qetelang ya thuto, ngola mantswe a nepahetseng tlapangolong, ebe o sehella modumo o ka sehloohong.
- 7 Bolella baithuti ho tshwaya mesebetsi ya bona ka pensele ya mmala.
- 8 Hlalosetsa baithuti hore ba tla ithuta ho ngola modumo o na ka mongolo o kopaneng thutong e latelang.

Kantle ho karolo e hodimo e tshwailweng, mosebetsi ona o tshwana le wa Kereiti 1–2 wa Labone le leng le le leng.

MONGOLO

Ho ngola tlhaku/ditlhaku le mantswe a matjha: Mantaha le Laboraro la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho ntshetsa pele bokgoni ba baithuti ba ho ngola dikerafeme tse nyalanang le difoneme tse seng di rutilwe.

- 1 Ruta baithuti ho bopa ditlhaku tsa modumo o seng o rutilwe ka mongolo o kopaneng ka nepo.
- 2 Ruta boholo le bonnyane ba tlhaku e nngwe le e nngwe.
- 3 Bontsha o ngola modumo tlapangollong, hlalosa tsela/mohato eo tlhaku e bopuwang ka yona.
- 4 Bolella baithuti ba sebedisang letsoho le letshehadi ba behe dihloho tsa bona ditafoleng tsa bona.
- 5 Ebe, o ema o furalletse baithuti o phahamisitse letsoho la hao le letona.
- 6 Bolella baithuti bana ba sebedisang letsoho le letona ho o latela/etsisa ha o ngola tlhaku/ditlhaku moyeng.
- 7 Ka mora mona, pheta ketso ena le baithuti ba sebedisang letsoho le letshehadi.
- 8 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 9 Kamora sena bolella baithuti ho ngola ditlhaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 10 Qetellong, bontsha baithuti ho bopa tlhaku/ditlhaku le mantswe tlapangollong.
- 11 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona.
- 12 Ha o bontsha ketso ya ho ngola, hatella ka moo ditlhaku tsa mongolo o kopaneng di harelanang kapa di tshwaranang ka teng.
- 13 Baithuti ba sehelle modumo lentsweng kapa polelong e nngwe le e nngwe mola.

Kantle ho polelo ya bo 12, mosebetsi ona o tshwana hantle le wa Kereiti ya 1–2.

MEDUMO

Ho fapanya ditlhaku: Labone la beke e nngwe le e nngwe:

Sepheo: Ho phekola le ho matlafatsa tsebo ya difoniki. Ho ntshetsa pele bokgoni ba ho bala ka ho thusa baithuti ho lemoha le ho supa phethoho e le nngwe lentsweng e fetolang moelelo wa lentse.

Ke a etsa(titjhere)

- 1 Hlalosa hore kajeno, re tlo matlafatsa bokgoni ba rona ba ho fumana diphetoho tse nnyane mantsweng. Sena se re thusa ho ntshetsa pele bokgoni ba rona ba ho bala.
- 2 Ngola mantswe a mabedi eo ho fanweng ka yona moralong wa thuto tlapangollong, jwaloka: pere, bere

- 3 Hlalosa hore re tlo leka ho supa hore ke modumo ofe o le mong o fapaneng mantsweng ana a mabedi.
- 4 Bontsha barutwana ha o supa phapang ya mantswa: pere, bere
- 5 Hlalosa hore a fapane kae, mohlala: /p/ le /b/ medumo ena e fapane empa e meng kaofela lentsweng e ya tshwana.

Re a etsa...(titjhere le baithuti)

Karolo ya 1

- 1 Ngola mantswa a mabedi eo o a filweng ho tswa moralong wa thuto tlapangollong, mohlala: sela, sala
- 2 Botsa baithuti: Mantswa ana a mabedi a fapane kae?
- 3 Bitsa moithuti a le mong ho tlo sehella seo mantswa ana a mabedi se fapanang ka sona, mohlala: sela, sala
- 4 Hlalosa phapang pakeng tsa mantswa ana a mabedi.

Karolo ya 2

- 1 Ngola lentswa le o le filweng ho tswa moralong wa thuto tlapangollong, mohlala: bela
- 2 Botsa baithuti: **Ke modumo ofe o ka o fetolang lentsweng lena ho le etsa lentswa le letjha?**
- 3 Ngola lenane la mantswa a fapaneng a matjha eo bathuti ba o fang ona, mohlala: bula, bala, pula, fula, sela

Ke a etsa...

- 1 Ngola lentswa le o le filweng ho tswa moralong wa thuto tlapangollong, mohlala: mela
- 2 Botsa baithuti sena: **Ke modumo ofe o le mong e o ka o fetolang lentsweng lena ho etsa lentswa le letjha?**
- 3 Laela baithuti ho etsa mantswa a mang a mangata a matjha, ba fetola fela modumo o le mong lentsweng leo.
- 4 Qetellong ya thuto, bitsa baithuti ka bonngwe.
- 5 Bitsa baithuti hore ba tlo ngolla mantswa a bona a matjha tlapangollong.
- 6 Bala mantswa kaofela, o hlalose hore ke modumo o feng o fetotsweng lentsweng le leng le le leng. **bela, pela, mala, fela**

MEDUMO

Bopa/Fumana lentswa: Labohlano la beke e nngwe le e nngwe.

Sepheo: Ho fa baithuti monyetla wa ho matlafatsa tsebo ya bona ya difoniki tse rutuweng. Ho fa baithuti monyetla ba ho matlafatsa bokgoni ba ho bopa mantswa. Ho eketsa temoho e bonolo ya mantswa:

Taka tafole ena tlapangollong. Ngola medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi. E ka kenyetse le dihlongwapele.

ph-	i	p	ntl-
th-	b	a	u
l	e	m	t

Etsa ka ho bontsha

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /**ph**/ le /**th**/
- 2 Etsa boikgoptsa ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangollong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /th/-/i/-/b/-/a/ = thiba
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /th/ le /ph/ feela.
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentswe le leng jwang, jwaloka: /b/-/u/-/l/-/a/=bula
- 7 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe a mang ba sebedisa medumo ya beke jwaloka, “phetha” kapa mantswe a senang modumo wa beke, “leba”

Ho etswang ke baithuti

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: ph, th
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **pheta, phala, phela, thiba, thebe, thepa, thuba, thula, matha, phutha lema, leba, lepa, ntle, mantle.**

Kantle le mosebetsi o tshwailweng, mosebetsi ona o tshwana le wa Gr 1–2 Labohlano la beke e nngwe le e nngwe.

Ho Bala ka Kopanelo le Maano a Kutlwisiso.

Pale e tjha ya ho bala ka kopanelo e balwa beke le beke.

Ho bala ka kopanelo ho etswa ka mokgwa o latelang.:

Mantaha Boitokisetso pele o bala

Labobedi Padiso ya pele.

Labone Padiso ya bobedi

Labohlano Diketsahalo/mesebetsi kamora ho bala

Ha o itokisetša ho bala ka kopanelo, etsa bonnete ba hore baithuti ba dutse hantle moo ba tla kgonang ho bona buka e kgolo hantle.

Hopotsa baithuti ka seo o se lebelletseng ka nako ya ho bala ka kopanelo jwaleka:

- Dula hantle o kgutsitse.
- **Beha matsoho a hao pakeng tsa dirope / (phutha matsoho a hao).**
- **Tadima ka hlooko o nahane ka pale.**
- **Kgutsang (bontsha ka ho beha monwana molomong)**

Sepheo sa bohlokwa sa ho bala ka kopanelo lenaneong lena, ke se latelang:

- 1** Baithuti ba ba le boiphihelo ba hore ho jwang ho bala pale e boima, ba bile ba e bala kaofela ba le bang. Hobane baithuti ha ba na taba le tataiso kapa tsamaiso e nepahetseng ya ho bala, ba ka tsepamisa maikutlo a bona dikateng tsa pale le dibapadi. Baithuti ba ka natefelwa ke dipale, le ho ba le lerato la ho bala.
- 2** Ha titjhere a ntse a balla pale hodimo, 'O kgona le ho ka bontsha bokgoni kapa boiphihlelo ba ho bala ho tloha leqhepeng le qalang ho isa leqhepeng la ho qetela, O bala ho tloha hodimo leqhepeng ho ya tlase, a boele a bale ho tloha letsohong le letshehadi ho ya ho le letona. O elellwa le ho hlalosa matshwao ohle a puo, hape o bala ka thello, ka nako e nepahetseng, hape o bontsha ka maikutlo ho totobatsa moelelo wa pale. Baithuti ba bokella tsebo e ngata ba sa elellwe ha ba mametse mmadi ya balang ka thello.
- 3** Ha titjhere antse a bala, O kenyelletsa le ho fana ka tlhaloso ya mantšwe ka ho: Ho supa karolo ya setshwantsho, ka ho bontsha ka diketso, a bile a sebedisa sehalo sa hae. Titjhere hape o hlalosa se bolelwang, a bontsha ka diketso ha a hlalosa lentšwe kapa polelo paleng. Ho mamela titjhere le ho mo shebella, baithuti ba iphumanela bokgoni le boqhetseke ba puo e ntjha.
- 4** Ntho ya bohlokwa, ka nako ya ho bala ka kopanelo, titjhere o lokela ho ruta baithuti ho nahana ka pale, le ka moo ba ka bopang kutlwisiso ya bona ya pale. Lenaneng lena, re kgethile ho bopa bokgoni ba kutlwisiso ka ho bontsha le ho ruta mekgwa e fapaneng ya kutlwisiso. Mekgwa ena e fapaneng ya kutlwisiso, e a sebediswa:
 - Ho lepa
 - Ho bopa setshwantsho ka hlohong
 - Fuputsa seratswana
 - Ho akaretsa
 - Ho nahana ka seratswana (Ke a ipotsa)
 - Ho amanya/kopanya dintlha
 - Ho etsa qeto ka dintho tseo o senang bonnete ba tsona.
 - Ho lekola/ Tekolo/Hlahloba

MAANO AHO BALA KA KUTLWISISO

Tafole e ka tlase e fana ka tlhahisoleseding ka leano le leng le le leng:

Leano la 1: ho lepa/noha	
Tlhaloso	Ha baithuti ba lepa kapa ba noha, ba bua ka seo ba nahanang hore se tla etsahala paleng. Baithuti ba noha se tla etsahala ba shebile ditshwantsho bukeng. Hape ba ka noha se tla etsahala kamorao ho hore ba bale leqephe le le leng la pale. Qetellong, baithuti ba ka lepa le hore ebe pale ena e tla fella jwang.
<i>Sepheo:</i>	<i>Hore baithuti ba kgone ho noha, o ba thusa hore ba nahane ka pale le pele ba e bala. Baithuti ba lokela ho sebedisa lesedi le itseng ho leka ho fumana hore dibapadi ke bo mang, le hore ke diketsahalo dife tse tla etsahala. Ka ho noha baithuti ba kgona ho bontsha kutlwisiso ya bokgoni ba ho nahana ka pale.</i>
Mehato: (<i>Ho noha pale ka ditshwantsho</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1 Sheba setshwantsho 2 Botsa baithuti hore: O nahana hore ho etsahala eng moo? 3 Neha baithuti sebaka sa ho nahana ka potso. 4 Ha baithuti ba sa kgone ho fana ka dikarabo, ba etsetse mohlala wa 5 karabo ya potso eo. 6 Bontsha ka moo ditshwantsho di kgonang ho hokahana le ho bontsha kopano ya ho bopa pale.
Mehlala (<i>Ho lepa ka ditshwantsho</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1 O nahana hore ho etsahala eng mona? 2 Ebe o nahana hore sebakadi sena se ikutlwa jwang? Hobaneng o nahana jwalo? 3 O nahana hore o tlo bona eng setshwantshong se latelang?
Mehato <i>Ho lepa ka diketsahalo tsa seratswana</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala leqephe la pale 2 Botsa baithuti hore: O nahana hore ho tlo etsahalang kamora mo? 3 Neha baithuti sebaka sa ho nahana ka dipotso. 4 Ha baithuti ba sa kgone ho araba, ba fe mohlala wa karabo ya potso.
Mehlala <i>Ho lepa ka diketsahalo tsa seratswana</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 O nahana hore se tla etsahala ka mora ho mona ke sefe? 2 Ha o nahana, sebakadi sena se tla etsang kamora moo? 3 O nahana hore pale ena e tla fella jwang?
Leano la 2: Ho bopa setshwantso ka hlohong	
Tlhaloso	Ha baithuti ba iketsetsa setshwantsho ka hlohong tsa bona, ba lokela ho nahana ka se etsahalang paleng jwaleka ketsahalo ho tswa papading ya kalaneng/baesekopo. Ba leke ho bona ketsahalo ya pale dikelellong tsa bona.
<i>Sepheo</i>	<i>Ho iketsetsa setshwantsho ka hlohong ho thusa ho fana ka ditlhaloso tsa mantswe a hlahelang leqepheng ka ho di fetolela papading e tshwanang le baesekopo ka hlohong ya moithuti. Ebile e thusa baithuti ho bona ka moo diketsahalo tse latelang di kopanang ka hokahanang kaofela. Hona ho thusa ho bo le kutlwisiso ya pale ka kakaretso ntle le ho ho bona leqephe le leqephe.</i>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana leqepheng. 2 Bua tjena: Jwale re tlilo nahana le ho ipopela setshwantsho sa pale dikelellong tsa rona jwaleka ha eka re shebile baesekopo. 3 Laela baithuti ho tutubala. Hlalosetsa baithuti ho mamela mantswe, ebe a bapala baesekopo ka dikelellong tsa bona. 4 Bala seratswana hape. 5 Bolella baithuti hore ba iketsetse setshwantsho ka dikelellong tsa bona (Ba bontshe hore ba etseng)

	<p>6 Botsa baithuti: Le bona eng? (Ho etsahetse eng baesekopong)?</p> <p>7 Mamela dikarabo tsa baithuti le ho buisana tsona. Etsa bonnete ba hore dikarabo tsa bona di tsamaisana le se etsahetseng paleng.</p>
Mehlala.	<p>E kare ya mmona Joe a hlola lebelo. Ke bona hantle ha mofufutso o tswa phatleng ya hae, o fofela hohle. Ke bona mahlo a shebile palong ya qetelo, le mmele o sebetsang ka thata ka moo o ka kgonang,</p> <p>O ipopetse setshwantsho sefe kelellong ya hao? Ho etsahetse eng baesekopong ya hao.</p>
Leano la 3: Ho fuputsa Seratswana	
Tlhaloso	Dipotso tse fuputswang, ke dipotso tsa mantlha tse bobebe/amohelehileng tse hlahellang seratswaneng sa kutlwisiso. Tsena ke dipotso tse thusang baithuti ho nahana kapa ho sheba mantswe leqepheng leo ba le badileng ho ka ikgopotsa ditaba kapa molaetsa wa teng.
Sepheo	<i>Tsena ke dipotso tse bobebe tse ho thusang ho hlokomela/ ho bontsha kutlwisiso ya mantswe leqepheng leo o le balang. Leano lena le bontsha baithuti hore o ka elellwa le ho fuputsa /batla mantswe a bohlokwa jwang a tlang ho o thusa ho araba dipotso.</i>
Mehato	<p>1 Bala seratswana leqepheng.</p> <p>2 Botsa baithuti potso ka tlhahisoleseding ho tswa seratswaneng, jwaleka: Ebe Joe o ne a batla ho hlola mang?</p> <p>3 Dumella baithuti ho araba dipotso.</p> <p>4 ELA HLOOKO: Thusa baithuti ho fumana dikarabo ho elellwa mantswe a sehlooho a bohlokwa le ho fuputsa mantswe ao seratswaneng. Hona hot la ba thusa ho fihlella dikarabo.</p>
Mehlala	<p>1 Ke mang eo Joe a batlang ho mo hlola mabelong?</p> <p>2 Ke eng seo Joe a se entseng pele ho mabelo?</p> <p>3 Joe o kwetliseditse mabelo neng?</p> <p>4 Mabelo a ne a tshwaretse hokae?</p>
Leano la 4: Kakaretso	
Tlhaloso	<p>Ha baithuti ba akaretsa, ba nahana ka tse etsahetseng paleng. Hape ba ka nahana ka dintho tse kang:</p> <p>Ke eng seo ba se ratileng ka pale ena? Ba ithutileng eng paleng ena?</p>
Sepheo	<i>Kakaretso e bontsha hore baithuti ba nahanne le ho utlwisisa tsohle ka pale. Ho kopa baithuti ho akaretsa pale, ke tsela e lokileng ya ho bona hore ba utlwisisa ha kae.</i>
Mehato	<p>1 Bala seratswana.</p> <p>2 Hopotsa baithuti: Ha re akaretsa, re nahana ka dikarolo tsa bohlokwa tsa pale. Re ka nahana hape ka tseo re di ratileng paleng, le hore re ithutile eng paleng ena.</p> <p>3 Neha baithuti motsotso ho nahana ka pale.</p> <p>4 Laela baithuti ho qoqa ka bobedi ba arolelana kakaretso ya pale le motswalle.</p> <p>5 Qetellong, o ka kopa baithuti ho ngola kakaretso ya bona ya pale, ba sebedisa foreimi ya ho ngola ho ba tataisa.</p>
Mehlala	<p>Pale: Joe o hapa lebelo.</p> <p>Baithuti ba ka akaretsa pale tjena:</p> <p>Pale ena e bua ka: Moshanyana ya bitswang Joe ya batlang ho hlola, moshanyana ya neng a matha ho feta bohle sekolong, eleng Sizwe. Joe o ne a ikwetlisa kamehla, qetellong a kgona ho hlola Sizwe.</p>

	<p>Ke ratile karolo eo Joe a kgaolang thapo ya tlhoho ha a fihla qetellong ya lebelo. Ho ne ho thabisa haholo.</p> <p>Ke ithutile hore ha o sebetsa ka thata o sa nyahame, o tla atleha qetellong.</p>
Leano la 5: Nahana ka seratswana.(Ke a ipotsa)	
Tlhaloso	Ha titjhere a ipotsa, o ipotsa a buela hodimo ka seratswana O batla baithuti ba utlwe seo a nahanang ka sona kaseratswana.
Sepheo	<p><i>Ha bontsha ka ho etsa, ho nahana/ho ipotsa ka seratswana ho ruta baithuti dintho tsena tse pedi. Ya pele, re ruta baithuti hore babadi ba hlwahlwa ha ba bale mantswa feela, empa ba nahana ka seo ba se balang. Ya bobedi, re bontsha baithuti mekgwa e fapaneng ya menahano ya babadi ba hlwahlwa ka seratswana seo ba se balang.</i></p> <p><i>Ka ho etsa jwalo, re ruta baithuti ho ba le bokgoni ba ho ka iqapela le ho seholla seratswana. Ha nako e ntse e tsamaya, baithuti ba tla kgona ho iketsetsa tsena ka bo bona.</i></p>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana tse leqepheng 2 Nahana ka potso kapa mohopolo oo mmadi ya balang ka thello a ka bang le ona ha a bala seratswana. (Mehopolo ho se ho fanwe ka yona padisong ya pele le ya bobedi, ha ho balwa mabolokong a Moralo wa Thuto. 3 Bua tjena: Ke bona/ ke hlokomela-- 4 Bua tjena: Ke ipotsa hore? 5 Baithuti ha ba hloke ho araba dipotso.
Mohlala	<p>Ke bona Sizwe a tsheha, ha Joe a kenela lebelo.</p> <p>Ke ipotsa hore, ebe sena se ke ke sa utlwiswa Joe bohloko na?</p>
Leano la 6: Ho amanya diketsahalo	
Tlhaloso	Ha baithuti ba kopanya/amanya dintlha, Ba bapisa pale le diketsahalo tse etsahetseng bophelong ba bona.(maphelong a bona) kapa ba e bapisa le seo ba kileng ba se bala.(bapisa tema le tema e nngwe) kapa ntho e nngwe e etsahetseng kae kae (lefatsheng.)
Sepheo	<i>Ho kopanya/amanya dintlha ho thusa baithuti ho utlwisisa seratswana ka botebo le ho kopanya dintho tse ding tse seng di le teng tse etsahetseng ho bona. Ho bontsha baithuti hore b aka etsa papiso ya pale le pale e nngwe, pale wa e bapisa le bophelo ba hao, kapa wa e bapisa le diketsahalo tse teng mona lefatsheng – – – kapa tlhahisoleseding e tsejwang lefatsheng lohle.</i>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana leqepheng. 2 Botsa baithuti potso ena: Ke nakong efe moo o neng o labalabela ho ba mohlodi? 3 Bontsha le ho fana ka mohlala wa ho araba potso, e tshwanang le ena: Ha Joe o ne a labalabela ho ka hlola lebelong, O ile a nkgopotsa ka moo re neng re hlodisana le moholwane wa ka sekolong ka teng. Kamehla moholwane o ne a fumana matshwao a hodimodimo dithutong tsohle, batswadi ba rona ba ne ba ikgantsa ka yena. Le nna ke ne ke batla hore ba ikgantshe ka nna.
Mehlala	<ol style="list-style-type: none"> 1 Wena, sena se ho hopotsa eng ka bophelo ba hao? 2 Bolela nako eo sena kapa se tshwanang le sona se neng se etsahale ho wena? 3 Haeba o ne o le Joe, o nahana hore o ne o ka etsang ha Sizwe a ho tsheha? 4 O nahana hore Sizwe o ile a ikutlwa jwang hoba Joe a mo hlole? 5 Ebe ke sebakadi sefe seo o se tsebang se ho hopotsang ketso ena?

Leano la 7: Ho nka qeto ka dintho tseo o di bonang, empa o se na bonnete ba tsona.	
Tlhaloso	<p>Ho nka qeto ka dintho tse o di bonang empa o sena bonnete ba tsona, le ho sebedisa seo o se tsebang, le seo o ntseng o se bala, moo o nang le bokgoni ba ho ka lepa kapa ho noha (guess) se leng sio paleng. Sena se bolela hore o kgona ho ka bala pakeng tsa mela, e leng ho elellwa ketso kapa taba e itseng eo ho sa bueng ka yona paleng ena.</p> <p>Ka nako e nngwe, mongodi ha a ngole ditaba kaofela ka botebo, empa o siya ditaba tse ding di sa fella, e le hore mmadi a iketsetse qeto le ho iphumanela dikarabo ka bo yena.</p>
Sepheo	<i>Baithuti ba hloka ho sebetsana le dikarolo tsa pale ba tle ba kgone ho ka bala dipakeng tsa mela. Hore ba fihlele sena, ba lokela ho sebedisa seo ba se badileng mmoho le seo ba se tsebang ho iphumanela taba e sa ngolwang empa ho buuwa ka yona kapa e sa ngolwang mona paleng.</i>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana leqepheng 2 Botsa baithuti: Ke eng seo o se tsebang ka sena? Ebe seratswana sona se bolelang? 3 Botsa baithuti: Ke eng seo re ka se nohang hape ka seratswana sena? Ebe ho na le seo seratswana se sa re bolelleng sona? 4 Botsa baithuti: Ke eng eo re ka e bolelang/nahanang ka Joe ho ya ka tsela eo a neng a ikwetlisa ka yona? 5 Botsa baithuti: Mamela le ho buisana ka dikarabo tsa baithuti. Etsa bonnete ba hore dikarabo tsa baithuti di a utlwahala le hore di na le kelello. 6 Ha baithuti ba sokola kapa ba na le bothata ba ho ka araba, ba fe mohlala oo ba ka o bapisang le seo ba se tsebang 7 Sebedisa tse latelang, Foreimi ya dipolelo ho ka thusa: 8 E itshetlehile hodima ... Ke nahana hore ...
Mohlala	<p>Seratswana</p> <p>Moholwane wa ka o ile a etsa kopo yah o ya Yunibesiting. Ha ke fihla hae, ke fumana maholwane a tshwere lengolo abile a bobosela. Mme yena o ne a lla a bile a bososela, a mo hakile.</p> <p>Papiso/ ho amanya</p> <p>Ka mabaka a hobane Moholwane/Abuti o kentse kopo ya sebaka mane Univesiting, le hore o tshwere lengolo a thabile haholo, ke noha hore kopo ya hae e amohetswe.</p>
Leano la 8: Ho etsa hlahlobo/Tekolo	
Tlhaloso	Ha re lekola pale ena, o ka lekola le ho hlahloba karolwana ka nngwe ya pale ena.
Sepheo	<i>Baithuti ba tshwanetse ho rutwa ho lekola le ho hlahloba seratswana, le ho fana ka mabaka a tekolo kapa hlahlobo ya bona.</i>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana se leqepheng. 2 Botsa baithuti potso e lekolang, ba kope ho fana ka mabaka a dikarabo tsa bona. Mohlala: Ebe o nahana hore X o entse ntho e nepahetseng? Hobaneng ha o rialo? Fana ka mabaka a karabo ya hao. 3 Mamela le ho buisana ka dikarabo tsa baithuti. Etsa bonnete ba hore dikarabo tsa baithuti di a utlwahala le hore di na le kelello. 4 Haeba baithuti ba a sokola, arolelana/sebedisa tekolo ya hao e le mohlala: Ke nahana hore X o entse ntho e nepahetseng hobane X

Mohlala

Dipotso tse ding tsa Tekolo di qala tjena:

- 1 O nahana hore----
- 2 O dumellana le--
- 3 maikutlo a hao ke---
- 4 Ebe o rata----

Ka tlase ke ditlhaloso tsa mekgwa ya ho ruta mohato o mong le o mong wa ho bala ka kopanelo.

Thuto: **Pele o bala**; Padiso ya pele; Padiso ya bobedi le ka morao ho ho bala.

Tlhaloso ena e thusa hore ho be le kutlwisiso e utlwahalang e etsang hore padiso e tsamaye mmoho le thuto e nngwe le e nngwe e rutwang.

HO BALA KA KOPANELO: BOITOKISETSO PELE O BALA.**HO BALA KA KUTLWISISO: LEANO: HO LEPA/HO NOHA.**

Ha re itokisetsa ho bala, re bopa bokgoni ba ho bala ka kutlwisiso ka ho ruta baithuti ho nahana ka pale, pele ba bala.

- 1 Bolella baithuti hore kajeno ba tlile ho shebana le ditshwantsho tse hlahellang paleng., ebe ba nahana ka pale.
- 2 Bolella baithuti hore ka lebaka la seo ba se bonang, ba tla lepa/noha ka diketsahalo paleng. Hona ho bolela hore ba tlile ho sebedisa ditshwantsho tse bukeng ho leka ho noha seo pale e buang ka sona.
- 3 Hlalosetsa baithuti hore ba se shebe setshwantsho ka seng bukeng. Ba shebe ka moo ditshwantsho kaofela tsa buka di amanang, e le ho fumana hore di kopana jwang kapa di tsamaelana jwang. Setshwantsho ka seng se lokela hoba le kopano le ditshwantsho tsohle tse bukeng, mme di leke ho bontsha kopano/ tsamaelano ya pale kaofela.
- 4 Bontsha baithuti bokantle ba buka le ho bala Sehlooho sa buka o balla hodimo.
- 5 Botsa baithuti hore: Ha o nahana ho etsahala eng paleng ena?
- 6 Ka mora moo: Sheba setshwantsho ka seng sa pale, ebe o botsa baithuti dipotso.
 - a Ebe o bona eng mona setshwantshong?
 - b O nahana hore ho etsahala eng moo?
 - c O nahana hore hot la etsahala eng kamorao ho moo?
- 7 Haeba baithuti ba sokola ho kopanya diketsahalo kapa dintlha, ba thuse hore ba fihlelle sena.
- 8 Mohlala: Ebe o sa hopola hore moshanyana enwa o ne a etsang leqepheng le fetileng? O etsang jwale? O nahana hore ho etsahala eng jwale?
- 9 Ha o fihla setshwantshong sa ho qetela bukeng, botsa baithuti hore: Ebe o nahana hore pale ena e tla fella jwang (e tlabo potso e lokelang ho ya ka setshwantsho)
- 10 Leboha baithuti k aka tshebetso ya bona ya ho lepa.
- 11 Haeba o na le nako, bala pale ntle le kgefutsa kgetlo le le leng.

HO BALA KA KOPANELO: PADISO YA PELE.

MOKGWA WA HO BALA KA KUTLWISISO: ONA KE MOKGWA O SEBEDISWANG LE HO ELELLWA MORALONG WA THUTO.

Ho Padiso ya pele, re qala ka ho bopa bokgoni ba ho bala ka kutlwisiso ha o bala ebile o hlalosa pale ho baithuti. Hape re bontsha ka ketso hore o nahana jwang ka pale. Pele ho ho bala, bolella baithuti hore o tlilo etsa eng. *Bua tjena: Baithuti, ke nako ya ho bala ka kopanelo. Hopola hore ha re bala kapa re mametse pale ho bohlokwa kamehla ho nahana ka pale. Kajeno, ke tlile ho le bontsha kamoo ke nahanang ka teng ka pale. Ke tlo le bontsha sena ka homohlala) iketsetsa setshwantsho ka kelellong ya ka. Ho na ho bolela hore, ha o ntse o bala, o iketsetsa baesekopo ka hloohong ena ya hao.*

- 1 Bala leqephe ka leng ka bo qhetseke le ka thello. Ha o ntse o bala, sebedisa mekgwa e thusang ho hlalosa ho bala, sebedisa diketso, pontsho tse fapaneng tsa sefahleho le lentswe la hao o le theola le ho le phahamisa ho bontsha kutlwisiso e le ho hlalosa diketsahalo.
- 2 Ha ho kgonahala, kgefutsa mme o hlalose lentswe kapa polelo ho baithuti.
- 3 Ka yona nako eo, ya padiso ya pele, re boetse re tsepamisa maikutlo ho bontsheng le ho ruta maano a ho bala ka kutlwisiso ho baithuti.
- 4 Qetellong ya ho leqephe le leng le le leng, o tla bona mabokose a mmala a mabedi, mme a ngotswe tjena: Palo ya pele le Palo ya bobedi.
- 5 Ha o qetile ho balla baithuti leqephe, kgefutsa mme o bontshe hore o nahana ka se ka lebokoseng. Ha o etsa sena o bontsha ka ketso hore o nahana eng ka pale. Ho bohlokwa ho utlwisisa seo o se buang – ha seo se balang se sa utlwahale, se ke sa utlwahala le ho baithuti.
- 6 Leqepheng la ho qetela la pale, ho na le dipotso tse mmalwa tsa Padiso ya pele le ya bobedi ka hara lebokose.
- 7 Dumella baithuti ba fapaneng ho araba dipotso tseo.
- 8 Bontsha baithuti hore ho ka ba le dikarabo tse fapaneng bakeng sa potso e le nngwe, le hore baithuti ba a fapana ka maikutlo,

HO BALA KA KOPANELO: PADISO YA BOBEDI.

LEANO LA KUTLWISISO: LEANO LE SEBEDISWANG LE TLA FUMANWA KA HARA MORALO WA THUTO.

Ho Padiso ya bobedi, re tswella ka ho bopa bokgoni ba ho bala ka kutlwisiso ha o balla baithuti, le ho bontsha ka ho etsa ka moo o ka nahanng ka pale. Boela o bolella baithuti hore o tlilo etsa eng. *Bua tjena: Baithuti, ena ke nako ya ho bala ka kopanelo. Hopola hore kamehla ha re bala kapa re mametse pale hobohlokwa ho nahana ka pale. Kajeno, ke batla ho le bontsha hhore o ka nahana ka pale jwang. Ke tlilo etsa tjena, (Mohlala) ke tlilo bopa setshwantsho ka kelellong ya ka ka pale. Hona ho bolela hore ha ke ntse ke bala ke tla iketsetsa baesekopo ka hlohong kapa kelellong ya ka.*

- 1 Ha morao bala leqephe le leng le le leng ka thello le boqhetseke. Ha o ntse o bala, sebedisa diketso, pontsho ya sefahleho, sebedisa le lentswe la hao o le theola o le nyolla ho bontsha kutlwisiso e le ho hlalosa diketsahalo.
- 2 Ka yona nako eo. Ha o bala padiso ya bobedi, O ka bontsha ka ho etsa hore o nahana jwang ka pale.
- 3 Qetellong ya ho bala leqephe, o tla bona mabokose a mmala a mabedi, mme a ngotswe tjena: Palo ya pele le Palo ya bobedi.
- 4 Ha o qetile ho balla baithuti leqephe la pele, kgefutsa mme o bontshe hore o a nahana ka ho bala kapa ho bolela se ka lebokoseng. Ha o etsa sena o bontsha ka ketso hore o *nahana jwang ka pale*. Ho bohlokwa ho utlwisisa seo o se buang – – ha seo se balang se sa utlwahale, se ke ke sa utlwahala le ho baithuti.
- 5 Ka leqepheng la ho qetela la pale, ho na le dipotso tsa Padiso ya pele le ya bobedi ka hara mabokose.
- 6 Neha baithuti ba fapaneng sebaka sa ho araba dipotso.
- 7 Qetellong, laela baithuti ho iketsetsa dipotso ka pale.
 - a Kopa baithuti ho sebetsa ka bonngwe ho nahana ka dipotso tseo ba ka di botsang ka pale eo.
 - b Ha ho hlokahala/kgonahala, hopotsa baithuti ka dipotso tse ding tsa mantswa kapa dipolelo. Mohlala; Mang; Neng; Ho kae; Jwang le Hobaneng; fana ka maikutlo a hao; O nahana hore; lenane jwalojwalo.
 - c Bolella baithuti ho qoqa le ho buisana ba be ba arolelane dipotso.
 - d Ebe o kopa baithuti ho arolelana dipotso le baithuti bohle.
 - e Neha baithuti sebaka sa ho araba dipotso.

HO BALA KA KOPANELO: KA MORAO HO HO BALA

Lebaka la hoba le mesebetsi kamora ho bala, ke ho neha baithuti monyetla wa ho kopanya kutlwisiso ka pale, le ho sebedisa puo e ntjha eo ba ithutileng yona.

Kamorao ho bala ka kopanelo, o tla etsa o mong wa mesebetsi e latelang:

- 1 Ho taka setshwantsho sa pale
- 2 Ho etsa papadi ka pale
- 3 Ho qoqa kapa pheta pale ka molomo.
- 4 Ho araba dipotso ka pale e le ho hlahloba kutlwisiso.

TAKA SETSHWANTSHO KA PALE.

- 1 Laela baithuti ho dula madulong a bona, ba ntshe dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, dipensele le dikeraone
- 2 Bolella baithuti hore ba tlo iketsetsa ditshwantsho ka dikelellong tsa bona ka pale. Hopotsa moithuti hore ha a iketsetsa setshwantsho ka hlohong ya hae, o nahana ka hore ntho ena e shebahala jwang, e nkgwa jwang, ha o e tswara e jwang ebile e utlwahala jwang. Ba bile ba ba le pono ya hore ba ikutlwa jwang ka seapadi sena, mosebetsi kapa ntho e itseng e fumanwang paleng.

- 3 Botsa baithuti ho tutubala mme ba iketle. Ba balle seratswana hape.
- 4 Ha o qetile, kopa baithuti ho bula mahlo a bona, ebe o mamela setshwantsho seo ba iketseditseng sona dikelellong tsa bona. Baithuti baka ngola hore setshwantsho sena sa bona se shebshala jwang, se nkgang jwang, tatso ya sona e jwang. jj
- 5 Ebe, baithuti ba sebedisa qaleho ya polelo / e le ho ngola polelo kapa tse pedi ka setshwantsho seo ba ipopetseng sona aka kelellong tsa bona.
- 6 Qetellong, dumella baithuti ho buisana le ho arolelana ka dipono tsa bona le balekane.

HO TSHWANTSHISA PALE (HO QAPA PAPADI KA PALE)

- 1 Beha baithuti mmateng kapa kante moo ho kgutsitseng.
- 2 Bolella baithuti hore kajeno, ba tlilo tshwantsha le ho bapala dikarolo tse itseng tsa pale eo ba e badileng.
- 3 Phahamisa buka e kgolo, hore baithuti ba e bone, ebe o bala leqephe le qalang.
- 4 Laela baithuti ho qapa papadi efe ho tswa paleng
- 5 Tshwantsha/ Bontsha ketso eo le baithuti.
- 6 Pheta hape leqephe ka leng
- 7 Kwetlisa baithuti ho hlokomela matshwao a bontshang hore ba tshwanetse ho kgutsa mme ba mamele ha tithjere e ntse e balaleqephe ha a ntse a ba bontsha ka diketso

MOSEBETSI WA HO NGOLA KAPA HO QOQA KA PALE

- 1 Dudisa baithuti madulong a bona mme ba mamele ka hloko.
- 2 Latela mehato e moralong wa thuto ho pheta / qoqa pale le baithuti.
- 3 Qalong o tla bontsha ka ho pheta ho hong ho tswang paleng.
- 4 Kamora moo o tla bolella baithuti ho nahana ka ho hong ho tswa paleng –baithuti ba seke ba koposa seo titjhere e se qoqileng
- 5 Ebe baithuti ba BUISANA le balekane ka seo baka se phetang ho tswa paleng.
- 6 Qetellong o tla kopa baithuti ba mmalwa ho pheta meqoqo ya bona ho tswa paleng.
- 7 Haeba thuto ena ke mosebetsi o ngolwang, baithuti bat la rala/ngola mosebetsi dibukeng tsa bona.

NGODISO YA KUTLWISISO

- 1 Pele ho thuto, ngola sehlooho sa seratswana tlapangollong.
- 2 Jwale o ka ngola dipotso tse batlang kutlwisiso tlapangollong, hammoho le qaleho ya dipolelo e le dikarabo (moo ho hlokahalang)
- 3 Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona ba ngole sehlooho.
- 4 Bolella baithuti hore kajeno, ba tlile ho nahana le ho ngola dikarabo tsa dipotso tseo.
- 5 Bala dipotso mmoho le baithuti, mme o hlalose moo ho hlokahalang.
- 6 Bolella baithuti hore ba se ke ba ngola dipotso, ba ngole dikarabo feela.
- 7 Tsamatsamaya pakeng tsa baithuti ho thusa ba nang le bothata/ba sokolang
- 8 Metsotsong e mmedi ya ho qetela, sheba dikarabo tsa baithuti mme o ba dumelle ho etsa ditokiso tsa mosebetsi moo ba fositseng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha

Sepheo: Ho mamela moithuti ka mong a balla hodimo, le ho aha, ho totobatsa bokgoni ba ho bala ka kutlwisiso ha moithuti ka mong. Ho dumella le ho fa baithuti bohle ka phaposing monyetla wa ho ikwetlisetsa ho bala medumo ya mantswe, mantswe a hlahang kgafetsa le a makgutshwane, ho arola mantswe a dipolelo tse arohaneng pele a qetela ho ngola mosebetsi wa tsebo kutlwisiso ka bo yena.

Ho molemo ho mamela moithuti ka mong ha a bala bonyane hang ka beke.

SEO O LOKELANG HO SE ETSA LE BAITHUTI BA SA NKENG KAROLO HO BALANENG:

- 1 Pele o qala ka ho bala ka tataiso ya sehlopha, titjhere o lokela ho fa baithuti ba sa nkeng karolo mosebetsi oo ba lokelang ho o etsa ho tswa dibukeng tsa bona, kapa maqepheg a tshebetso.
- 2 Etsa bonnete ba hore Maqephe a bona a tshebetso a sireletsihile ho a boloka ka hara faele kappa mokotlana wa polasitiki.
- 3 Kwetlisa baithuti ka tlwaelo ya ho bala Sesotho ka Tataiso ya sehlopha ka mokgwa o latelang:
 - a Dudisa baithuti mmoho le maqephe a bona a tshebetso a ho bala.
 - b Hlalosetse baithuti ka leqephe la pele la mosebetsi oo ba lokelang ho o etsa.
 - c Bitsa sehlopha ho tlilo o balla.
 - d Hang ha baithuti ba qetile ho bala ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
 - e Laela baithuti ho etsa mosebetsi wa phetoho jwaleka: Titjhere o re; Tlola tlola, itsoke, tsoke, ema! Kapa setulo sa ka le nna.
 - *Ela hloko: 30 metsotso ke nako e telele ho bana ba ba nyenyane ho dula ba sebetsa ba kgutsitse, ka hoo ba lokela ho etsa diphetoho ka ho etsa dihlokiso ho kgatholla mmele.*
 - f Dudusa baithuti hantle le maqephe a bona a tshebetso.
 - g Hlalosetsa baithuti leqephe la tshebetso le latelang leo ba lokelang ho le sebedisa.
 - h Bitsa sehlopha se latelang ho tlilo o balla.
- 4 Ke ntho e ntle ho dudisa baithuti ba senang bokgoni ba ho bala mmoho le ba kgonang hore ha ba bala maqephe a tshebetso ebe moo ba kgonang ho thusanang.

SEBOPEHO SA HO BALA LEQEPHE LA TSHEBETSO:

- 1 Leqephe le leng le le leng la tshebetso le na le mosebetsi e 10 (leshome) beke le beke. Ho na le dihlopha tse 10 tsa ho bala ka tataiso ya sehlopha ka beke. Le ha ho le jwalo sehlopha se seng le se seng se na le monyetla wa ho sebetsa le titjhere hang ka beke. Hona ho bolela hore baithuti ba tla qeta mosebetsi ona ka nako ya dikarolo tse 9.
- 2 **Matshwao a hopotsang baithuti ka seo ba lokelang ho se etsa le tsatsi le letsatsi:**
 - a Molomo o ba hopotsa ho qapodisa mantswe.
 - b Leihlo le ba hopotsa ho bala mantswe.
 - c Ngwana a le mong o ba hopotsa ho bala ka bonngwe.
 - d Bana ba babedi ba hopotsa baithuti ka ho bala ka bobedi.

- e Letsoho le tshwereng pene le ba holopotsa hore ba lokela ho taka kapa ho ngola.
- 3 Lenane la sehlooho la medumo le mantswe a sebediswang kgafetsa a rutwang a lokela ho bolokwa ka hlooko. Dipale tse ntjha di behilwe ka mokgwa wa sebopeho sa medumo le mantswe a tlwaelehileng a beke le beke, mme a kenyelletsa medumo le mantswe a tlwaelehileng a sebedisitsweng nako e fetileng. Hona ho hlalosa hore baithuti ba keke ba bala mantswe ao ba sa a rutwang.

HO ABELA DIHLOPHA SERATSWANA BAKENG SA HO BALA KA TATAISO YA SEHLOPHA.

- 1 Bekeng tse pedi tse qalang tsa sekolo, mamela moithuti ka mong a bala ka. Sebedisa ruburiki e ka tlase bakeng sa ho beha bana ho ya ka bokgoni ba bona. Arola baithuti ho ya ka dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
- 2 Lenaneng lena ho na le dikarolo tse 10 tsa ho mamela baithuti ha ba bala. Hona ho hlalosa hore o ka etsa dihlopha tse 10. Haeba o etsa dihlopha tse ka tlase ho 10 o tla sebedisa nako e ekeditsweng ho thusa baithuti ba sokolang/nang le mathata.
- 3 Ka hare ho tereka o tla fumana foromo eo o tla ngola mabitso a bana ho ya ka dihlopha, le sebaka se tla o dumella ho tereka tshebetso ya bona ya ho bala ho ya ka dihlopha.
- 4 **Ela hloko:** ruburiki ena e arotse bana ho ya ka bokgoni ba bona ba ho bala.
- 5 Ha ho ena le bana ba bongata boemong bo tshwanang, o ka sebedisa tsebo kutlwisiso e le mokgwa o mong wa ho bopa dihlopha ho ya ka bokgoni bah o bala.
- 6 **Ka phaposing ya baithuti ba 40, ho ka ba le:**
 - Ha ho na sehlopha boemong ba 1, ke sehlotshwana sa baithuti feela.
 - 1 sehlopha boemong ba 2
 - 2 kapa 3 dihlopha boemong ba 3
 - 2 kapa 3 dihlopha boemong ba 4
 - 1 kapa 2 boemong ba 5

Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 1	Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 2	Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 3	Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 4	Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 5
<ul style="list-style-type: none"> Moithuti ha a tsebe kapa o tseba mantswe a mmalwa. Moithuti ha a elellwe medumo le tswalano ya ditlhaku. 	<ul style="list-style-type: none"> Moithuti o tseba mantswe a mmalwa a tlwaelehileng. Moithuti o bonahala a sa elellwe ditlhaku le medumo ya mantswe. Kapa o hloka tataiso ya medumo e fetileng. 	<ul style="list-style-type: none"> Moithuti o tseba mantswe a mangata a tlwaelehileng. Moithuti o hloka tataiso ho qhaqholla ditlhaku tsa mantswe ao ba sokang ba a bona. 	<ul style="list-style-type: none"> Moithuti o tseba bongata ba mantswe a tlwaelehileng. Mme o kgona le ho qhaqholla ditlhaku tsa mantswe ao ba so kang ba ithuta ona. Moithuti o hloka tataiso ya sewelo ho qapodisa mantswe a thata. Moithuti o bala ka thello. 	<ul style="list-style-type: none"> Moithuti o tseba mantswe a mangata a tlwaelehileng. Moithuti o kgona ho qapodisa mantswe ka nepo. Moithuti o bala ka bokgeleke le ka kutlwisiso. Enwa ke moithuti ya tsebang ho bala ho feta baithuti bohle.

SEO O LOKELANG HO SE ETSA NAKONG YA HO BALA KA TATAISO YA SEHLOPHA:

- 1 Bitsa sehlopha ho tlilo ho balla.
 - a Etsa bonnete ba hore baithuti ba na le pale / seratswana se nepahetseng.
 - b Dudisa sehlopha ka mokgwa wa sedikadikwe.
 - c Hopotsa baithuti ka mantswe a tlwaelehileng ao ba ithutileng ona bekeng. Bontsha baithuti dipapetla tsa mantswe mme ba ithute ho a bala.
 - d Ka mora moo neha baithuti metsotswana ya ho bala pale /seratswana ka bonngwe le ka kgutso.
 - e Botsa baithuti ho balla karolo ya seratswana hodimo ka bo bona.
- 2 Nakong ya ho bala ka Tataiso ya Sehlopha, ho molemo ho ho hopola:
 - a **Supa mantswe ohle a tlwaelehileng.** Hopotsa baithuti hore ho na le mantswe a mang a hlahang kgafetsa, ao re lokelang ho a bala ka bo mong.
 - b **Ho bopa bokgoni ba ho qapodisa mantswe.** Haeba ngwana a sa kgone ho bala lentswe o se mo thuse hang, mo kgothaletse ho le qapodisa medumo ya lentswe e be o mo kopa ho le kopanya ho bopa lentswe leo hape.
 - c **Thoholetsa le ho kgothaletsa baithuti.** Etsa ho bala ka tataiso ya sehlopha e be karolo e bohlokwa ho baithuti mme e ahe boitshepo baithuting.
 - d **Bopa ho bala ka thello. Thusa baithuti ho ntlafatsa ho bala ka thello.** Tsebisa baithuti hore ho bala ha bona ho be jwaleka ha e ka ba a bua. Bontsha ka ho bala ka thello mme baithuti ba o sale morao.
 - e **Aha ho bala ka kutlwisiso.** Bolella baithuti hore ba lokela ho nahana ka mehla ka seo ba tlileng ho se bala. Ruta baithuti ho kgefutsa, ba kgutlele morao, ba phete

seo ba se badileng haeba ba sa utlwisise seo ba se balang. Ruta baithuti ho iketsetsa setshwantsho ka hlohong ha ba ntse ba bala le ho aha baesekopo dikelellong tsa bona ka seo ba se balang. Ruta baithuti ho hopola seo ba se badileng hape ba kgothaletse ho botsa dipotso haho na le seo bas a se utlwising.

TLHOKOMELO YA MAQEPHE A TSHEBETSO A HO BALANG:

- 1 Ke mokgwa o motle ho boloka maqephe a tshebetso ka hare ho faele kapa mokotlana wa polasitiki nakong eo baithuti ba di sebedisang.
- 2 Hlokomela maqephe ana a tshebetso ka makgethe, o a behe ka hantle ha baithuti ba qetile ho a sebedisa.
- 3 O tla kgona ho sebedisa maqephe ana dilemo tse ngata, hobane baithuti ha ba ngolle ho tsona, ba ngola dibukeng tsa bona.

FAPANYETSANO YA HO BALANG KA TATAISO YA SEHLOPHA.

Hopola hore ntlha ya ho bala ka Tataiso ya Sehlopha ke ho mamela moithuti ka mong a bala, ele ho bopa tsebo le bokgoni ba ho bala. Haeba o sena sebaka se lekaneng ka phapusiburutelong, kapa o sa kgone ho laola maemo a baithuti ka phaposing nakong eo ba balang ka yona ho na le mokgwa o mong.

Nakong ya ho bala ka Tataiso ya Sehlopha, dudisa baithuti bohle ditulong le maqephe a bona a tshebetso mme o etse se latelang::

- 1 Hlalosa leqephe la tshebetso leo ba tlileng ho le sebedisa.
- 2 Jwale, bitseta moithuti ka mong ho wena hore a tlo ho balla hodimo.
- 3 Mamela moithuti ka mong a bala karolo e loketseng bokgoni ba hae.
- 4 Bopa bokgoni ba baithuti ba ho bala.
- 5 Ka mora metsotso e 15, laela baithuti ho etsa phetoho ya mosebetsi.
- 6 Jwale dudisa baithuti ditulong tsa bona mmoho le maqephe a bona a tshebetso.
- 7 Hlalosa mosebetsi o latelang oo baithuti ba tlang ho o etsa.
- 8 Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla ho wena ho tlo ho balla.

Haeba o nka qeto ya ho sebedisa mokgwa ona wa ho phapanyetso wa ho mamela ho bala, etsa bonnete ba ho mamela moithuti e mong le e mong bonyane hang ka beke.

Tshebetso ya ho ngola

Sepheo: Ho ruta baithuti ho ngola menahano ya bona ya sethathong ba ntse ba fumana thuso ho titjhere. Ho bontsha baithuti hore ha ba latela mokgwa o itseng wa ho ngola ba na le monyetla wa ho fetola, ho lokisa le ho ba le mehopollo e meng e metjha ntle le ho ngola ka nepo hang ha ba qala ho ngola feela.

Mokgwa wa ho ngola o na le mehato ena, moralo, mothalo, tokiso ya diphoso, phatlalatso le ho hasa. Mehato ena e mene ya ho ngola e rutwa le ho latelwa dikereiting tse tharo, ho kgothaletsa bokgoni ba ho ngola ba baithuti.

RALA MOSEBETSI WA NGOLA

- 1 Lenaneong lena, moralo o ruta baithuti mokgwa wa ho rala ba sebedisa:
 - a Lanane
 - b Mmapa wa monahano
- 2 Pele baithuti ba etsa meralo ya bona, titjhere o tshwanetse ho ba bontsha moralo wa hae tlapangollong hore ba tsebe hantle seo ba tshwanetseng ho se etsa. Moralo wa Thuto o ho bontsha hantle seo o tshwanetseng ho se etsa.
- 3 Hlalosetsa baithuti hore ka mehla o NAHANA ka seo o tlang ho se ngola. O hlalose menahano ya hao o buela hodimo hore baithuti ba utlwe hantle.
- 4 Sebedisa sebopeho sa moralo ho bopa moralo wa hao wa ho ngola.
- 5 Ka mora moo neha baithuti metsotswana ya ho nahana ka seo ba tlileng ho se ngola.
- 6 Dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka seo ba se nahanang.
- 7 Qetellong bontsha le ho thusa baithuti ha ba ntse ba sebedisa sebopeho sa moralo ho phethela meralo ya bona

MOTHALO WA BONGODI

- 1 Pele thuto ya ho ngola e qala, ngola foreimi ya moralo wa hao hape o tswang thutong ya MANTHA tlapangollong.
- 2 Ngola foreimi ya ho ngola tlapangollong
- 3 Ka mora moo hlalosa ha kgutshwanyane mme o bontshe baithuti ka moo b aka sebedisang meralo ya bona ho etsa mothalo.
- 4 Bontsha baithuti sebopeho sa foreimi ya ho ngola e tla ba thusa.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba phethela methalo ya bona, tsamatsamaya ka phaposing ho thusa ba ntseng ba sokola.

TOKISO YA DIPHOSO BONGODING

- 1 Ngola tlapangollong lenane la hlahlobo le tswang moralong wa thuto.
- 2 Bala lenane mme o hlalosetse baithuti tsela eo le tla sebediswa ka yona.
- 3 O ka nna wa bontsha baithuti tokiso ya phoso e tlwaelehileng.
- 4 Dumella baithuti nako ya ho lokisa mosebetsi wa bona ba sebedisa lenane la hlahlobo

PHATLATSO LE KGASO YA BONGODI

- 1 Laela baithuti ho ngola ka bohlweki mosebetsi wa bona wa qetelo.
- 2 Neha baithuti monyetla wa ho fapanya le ho bala dibuka tsa balekane.

- 3 Neha baithuti ba fapaneng monyetla wa ho balla bana ba bang kaofeela ka phaposing
- 4 Kopa baithuti ba mmalwa ho ngololla mosebetsi wa bona maqepheng a hlwekileng, ho taka le ho o saena.
- 5 Bokella dibuka tsa baithuti. O lokela ho tshwaya feela mesebetsi e mmedika kotarao sebedisa diruburiki tseo o di neuweng.
- 6 Hape, boitshepo ke karolo ya bohlokwa ho hodisa botsebi ba bongodi.

Maano a ho ngola

Sepheo: Ho matlafatsa baithuti ka maano a ho fetolela menahano ya bona ho bongodi ba sethathong.

- 1 Latela Moralo wa Thuto ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa beke le beke.
- 2 Moralong wa thuto, o tla eellwa hore ho latelwa mokgwa o itseng ka nako tsohle. Hona ho thusa baithuti hore ba tsebe seo b aka se lebellang thutong tsa ho ngola.
- 3 Otlala eellwa hore maano a fapaneng a rutwa baithuti ha nyane ha nyane hore ba kgone ho phethela diforeimi tsa dipolelo tsa bona ka nepo.
- 4 Sepheo ke hore baithuti ba kgone ho sebedisa maaano ana ka mokgwa o itaolang.
- 5 Maano ana a thusa bana hoba le boitshepo ka bongodi ba bona ka ho ba bontsha hore hona le mehato e latelwang ya bongodi.

LEANO LA 1: TITJHERE O BONTSHA KA HO NGOLA PELE

- a Titjhere o bontsha baithuti pele (o bontsha baithuti hantle seo ba tlileng ho se etsa). Ka ho bona seo titjhere e se etsang, baithuti ba tseba hantle se lebelletsweng ho bona.

LEANO LA 2: BANGODI BA NAHANA PELE BA NGOLA

- a Bongodi ke ketso ya ho ngola mehopolo ya hao pampiring / bukeng
- b Hona ho bolela hore bangodi ba tshwanetse ho nahana pele ba nka qeto ya seo ba tlang ho ngola ka sona
- c Hona ho bolela hape horeha hona karabo e nepahetseng kapa e sa nepahalang bongoding – mongodi e mong le e mong o ngola ka seo a ratang ho ngola ka sona.
- d Kamehla fana ka sebaka sa hore baithuti ba nahae ka seo ba batlang ho ngola ka sona

LEANO LA 3: BANGODI BA SEHELA LENTSWE LE LENG LE LE LENG MOLA

- a** Baithuti ba nahana ka dipolelo tseo ba batlang ho di ngola mme ba buella hodimo.
- b** Ba bala hore mantswe a makae polelong, ebe ba seha mela bakeng sa lentswe ka leng.
- c** Mela e sehwa ho tloha letsohong le letshehadi ho ya ho le letona, le ho tloha hodimo leqepheng ho ya tlase.
- d** Mela e tshwanetse hoba bolelele ba lentswe ka leng.
- e** Ho be le sebaka pakeng tsa mantswe
- f** Qetellong ya polelo baithuti ba kenye kgutlo.
- g** Ha mela e se e seuwe, baithuti ba ngola mantswe ao ba a tsebang, kapa ba leke ho ngola medumo ya mantswe e qalang pele ba ka batla thuso ho titjhere.
- h** Hona ho fana ka sebopeho bongoding ba moithuti, le ho hodisa boitshepo. Le baithuti ba sokolang ba ka qala ho ngola ka mokgwa ona.

LEANO LA 4: BANGODI BA SEBEDISA DISEBEDISWA HO NGOLA MANTSWE

- a** Ruta baithuti hore ba se ke ba kopa thuso ha ba ngola mantswe ao ba sa tsebeng. Ba tshwanetse ho sebedisa disebediswa tse teng ho fumana tsela ya ho ngola lentswe leo ba sa le tsebeng. Mohlala
 - Mantswe a leboteng
 - Dibuka tse ding
 - Lenane la piletso
 - Ba ka botsa le balekane ba bona ka phaposing

LEANO LA 5: BANGODI BA SEBEDISA MEHOPOLO YA BONA HO NGOLA MANTSWE

- a** Baithuti ba lokela ho hopola mantswe ao ba ithutileng ona, le hore ba kgone ho a ngola ao tswa kelellong tsa bona.

LEANO LA 6: BANGODI BA BUA MANTSWE BUTLE JWALOKA KGUDU

- a** Ruta baithuti ho bua lentswe leo ba sa le tsebeng ka boiketlo hore ba kgone ho utlwa medumo e fapaneng ya lentswe leo.
- b** Ka moraho ho moo, ruta baithuti ho ngola modumo o mong le o mong oo ba o utlwang. (Ba kanna ba se ngole lentswe ka nepo, feela hona e tla be e le qaleho ya bona ya ho ngola mantswe ao ba sa a tsebeng. Mohlala **metsi** a ka ngolwa jwaleka **mitsii**. Titjhere e ka sebedisa hona ho bopa lentswe le nepahetseng.)
- c** Leka ho bala mongolo wa bana wa fonetiki, ebe o thoholetse baithuti ha ba sebedisitse tsebo ya bona ya fonetiki ho bopa mantswe. Ena ke tsebo e tshwanetseng ho kgothaletswa baithuti.

LEANO LA 7: BANGODI BA BALA SEO BA SE NGOLANG

- a** Baithuti ba ipalla dipolelo tsa bona hodimo kapa ba balla balekane ba bona. Ho bala ha mosebetsi wa molekane ho etsa tshebetso ya ngola e be le moelelo.
- b** Ha ba ntse ba bala jwalo ba ele hlooko hore ha ho mantswe ao ba a siyang morao.
- c** Ba ele hlooko le hore tatalano ya mantswe e nepahetse.
- d** Ho bohlokwa haholo ke hore o latele moralo ona hore baithuti ba natefelwe ke mokgwa ona wa ho bala, ba be motlotlo ka seo ba se ngotseng

LEANO LA 8: BANGODI BA BUISANA/QOQA KA BOBEDI

- a** Ha thuto e ntse e tswelapele, neha baithuti monyetla wa ho buisana ka bobedi, ba qoqelane ka seo ba se ngotseng
- b** Hona ho ka sebediswa ele monyetla wa ho arolelana dikgopolo ka seo se tla ngolwa, ho bala seo ba se ngotseng, ho qoqa ka ditshwantsho tsa bona le ho etsa bonnete ba hore ba utlwisisa seo ba tshwanetseng ho se etsa.
- c** Ruta baithuti ho shebana le ho buisana ka kgutso ha ba ntse ba shebane.

LEANO LA 9: TSHWARA DIKOPANONYANA

- a** Lena ke leano la bohlokwa le ka sebediswang ha baithuti ba ntse ba ngola.
- b** Tsama-tsamaya ka phaposing mme o thuse moo baithuti ba sokolang.
- c** Tshwara kopanonyana le moithuti ya sokolang.
- d** Sheba mosebetsi wa moithuti, mamela moithuti mme o mo nehe thuso eo a e hlokang.
- e** Hopola ho neha baithuti bohle nako e ikgethileng, ho thoholetsa boiteko ba bona le tswelopele ya bona.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: books, pencils, globes, gears, lightbulbs, speech bubbles, and scientific equipment like flasks and test tubes. The icons are scattered across the page, creating a textured, academic atmosphere.

Kereiti 2 KOTARA 3 Beke

1

**MOKOTABA:
Setjhaba**

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebotla la phaposi la mokotaba tse tla kgahla, ho ratwa le ho thabelwa ke baithuti, jwaloka: ditshwantsho tsa ditjhaba tse fapaneng lefatsheng ka bophara
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: atikele tsa koranta ka batho ba thusang setjhaba sa habo bona.
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi Ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 2, Ha re baleng & Leqephe la 3, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 4, Ha re etseng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 5, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa setjhaba seo o le karolo ya sona.

Mantaha

Mosebetsi Wa Molomo

Metsotso e 15

TSEBISA MOKOTABA: FUMANA DINTLHA TSA TSEBO YA PELE

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa batho kaofela ba eja sopho mmoho paleng e bukeng e kgolo: Sopho ya Nkgono ya majwe
- 2 Bolella baithuti hore o tliho qala mokotaba o motjha o bitswang: Setjhaba
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse latelang:
 - a Ke eng setjhaba?
 - b Ke bomang bao e leng karolo ya setjhaba?
 - c Ke dibaka dife tse bohlokwa setjhabeng?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswa ya mokotaba.
 - setjhaba
 - sesebediswa
 - hlaba

Raeme kapa pina	Diketso
Morena boloka setjhaba sa heso	<i>Ema o otlollotse mmele, matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
O fedise dintwa le matshwenyeho	
Ha re tshwaraneng ka matsoho	<i>Ba itshwara matsoho ho supa ho tshwarang matsoho</i>
Re thusaneng, re sebetseng mmoho	
Ha re pheleng ka kgotso re lwanele tokoloho	<i>Phahamisa letsohlo o etse feisi ho bontsha tikeloho.</i>
Ho ntshetsa setjhaba sa rona pele	<i>Baithuti ba sheba ebele ba supa pele</i>
Morena boloka setjhaba sa heso	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a kgomo
 - b hleka
 - c ntela
 - d moeti
 - e koloi
 - f nthusa
 - g tshwela
 - h ntsha
 - i mptjhe
 - j baahi
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o elellwe baithuti ba hlokanang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso Pele O Bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Sopho ya Nkgono ya majwe
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng ontse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho **ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho**, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka seo o ka ratang ho se etsa ho thusa setjhaba sa heno le ho etsa hore lefatshe e be sebaka se betere.

MOSEBETSI: Ngola diratswana tse 2 tsa polelo tse 6–8.

LEANO LA HO RALA: Etsa mmapa wa kelello

TSEBISA SEHLOHO SA MONGOLO.

- 1 Bontsha baithuti hore o **nahana pele o ngola**.
- 2 Ka molomo, hlalosa dintlha ka mokotaba, jwaloka:
Ke tlile ho ngola ka seo nka se etsang ho thusasetjhaba sa heso le ho etsa hore lefatshe e be sebaka se betere, jwalo ka ho emisa ho silafatsa ka ho beha meqomo ya matlakala hohle setjhabeng sa heso.

BONTSHA MOKGWA WA HO RALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Ngola foreimi ya ho rala ka thoko tlapangolong.
- 2 Bontsha baithuti hore lenane le etswa jwang ka ho araba dipotso tse latelang.
- 3 Qetella moralo ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Moralo wa mmapa wa kelello			Mmapa wa kelello		
O ka rata ho etsang ho thusa setjhaba sa heno?	O tla etsa sena jwang?	O tla hloka eng?	Nka rata ho beha meqomo ya matlakala motseng wa heso	Ke tla bokeletsa tjhelete mme ke reke meqomo. Mme ke be le batho ba nthusang ke ba behe ho phatlalla le ditarata.	Meqomo ya matlakala le batho ba tla thusa
Sena se ka thusa jwang?	Ka ho thusa motse wa heso	Hobaneng sena e le mohopolo o motle?	O tla thusa bohle, hobane matlakala a senya lefatshe lohle le setjhaba	Pale yaka	Hobane re hloka meqomo ya matlakala ha re sa batle hore batho ba silafatse.
Hobaneng mohopolo wa hao o le bohlokwa?	O tla etsa lefatshe le be betere jwang?	Na hona le ho hong?	--	Matlakala a lematsa lefatshe mme bohle re hloka ho lokisa seo!	Ke tla hloka ho hlaloesetsa bohle hore ho silafatsa ha se ntho e ntle!

BAITHUTI BA SEBEDISA MOKGWA WA HO RALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala le ho nahana ka tsela e le nngwe eo ba ka ratang ho etsa setjhaba sa habo bona kapa lefatshe e be sebaka se betere.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho **buisana** le balekane ka dintlha tsa bona.
- 3 Bontsha baithuti foreimi ya ho rala tlapangolong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4 Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 5 Bolella baithuti ho ngola mehopolo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 6 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara dikoponyana

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso 1**.
- 2 Hlaloseisa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.
- 6 Hlaloseisa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le shore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Modumo O Motjha Le Mantswe

TSEBISA MODUMO O MOTJHA

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo /a/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Buisana le baithuti kamoo modumo /a/ o tshwanang Puong ya lapeng le Puong ya Senyesemane le kamoo o fapaneng Puong ya lapeng le Puong ya Senyesemane.
- 4 Bakeng sa tumannotshi, bontsha baithuti modumo oo tjhateng ya alfabete.
- 5 Botsa baithuti: Na o ka hopola mantswe a mang a qalang ka modumo /a/?
- 6 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a jwaloka: **ama, ala, apole**
- 7 Botsa baithuti: Na o ka hopola mantswe a mang a qetellang ka modumo /a/?
- 8 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang jwaloka: **ema, oma, mama, maema**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

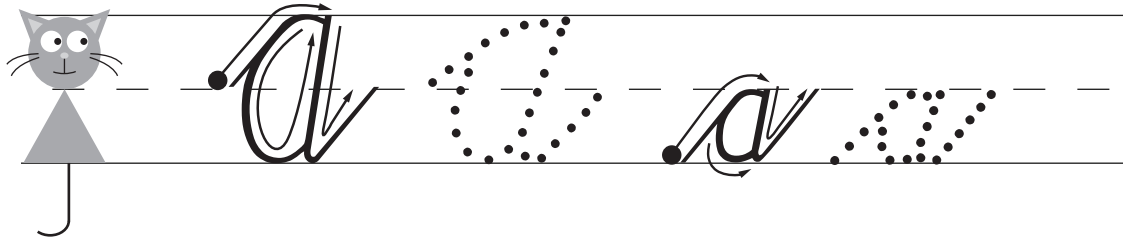

Ngodiso:

Metsotso e 15

Ngodiso Ya Dithlaku Tse Ntjha/ Mantswe A Matjha / Dipolelo Tse Ntjha

- 1 Ruta baithuti ho bopa dithlaku tse kgolo le tse nyenyane ka nepo: **Aa**
- 2 Bontsha baithuti ba sebedisang letsoho le letona ebe o bontsha ba sebedisang le letshehadi tsela eo tlhaku e ngolwang ka yona.
- 3 Bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Kamora seo, bolella baithuti ho ngola tlhaku/dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti hape tsela eo dithlaku di ngolwang ka yona ka ho di ngola tlapangollong.
- 6 Baithuti ba tlameha ho ngololla dithlaku tseo dibukeng tsa bona.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: KE A IPOTSA

Seratswana/tabane	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p>Sopho ya Nkgono ya majwe</p> <p>Tselane le Nkgono wa hae ba ne ba lapile. E ne e le dinako tse thata. Ho ne ho na le komello ya pula. Poone e ne e sa mela, mehlape e ne e otile. Motseng ho ne ho se na motho le ha a le mong ya nang le dijo. Nkgono o ne a kgathatsehile. Ebe ke eng seo a ka se etsang?</p> <p>Ditlhafu tsa Tselane di ne di fokola tsatsi le leng le le leng. O ne a se a bile a sa mathe kapa hona ho bapala kamora nako ya sekolo.</p>	<p>Tselane le Nkgono wa hae ba hloka dijo! Ke a ipotsa hore na ba tla etsa jwang?</p>
<p>Nkgono o ile a tlameha ho loha leano! O ile a dula setulong sa hae se koyetsang. Ha se ntse se ya pele le morao, o ile a loha leano. 'Eke!' nkgono a hweletsa, 'Ke na le leano! Tselane, ke nako ya ho etsa sopho ya ka e tummeng ya majwe.'</p>	<p>Ha ke so ka ke utlwela ka sopho ya lejwe. Ke a ipotsa hore motho a ka kgona ho ja sopho ya lejwe na?</p>
<p>Tselane a besa mollo. Nkgono a beha pitsa e kgolo e tletseng metsi mollong. Tselane a bokelletsa majwe a boreledi. 'Majwe ana a tla etsa sopho e monate!' Tselane le Nkgono ba iqabola ka thabo! Nkgono o ile a kenya majwe ka pitseng.</p>	<p>Ke a ipotsa hobaneng ba tshela majwe ka metsing? Ke nahana hore ba etsa seo hobane ba sena dijo tseo ba ka di kenyang.</p>

Seratswana/tabaa	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p>'Tselane ngwanaka, mathela motseng, mme o ba bolelle ka sopho ya ka e monate ya majwe!' ho rialo Nkgono. Tselane o ile a kena tseleng.</p>	<p>Ke a ipotsa hobaneng Nkgono wa Tselane a batla hore a bolelle baahi ba motse ka sopho ya hae ya lejwe?</p>
<p>'Nkgono o etsa sopho ya hae e monate ya majwe!' Tselane a bolella baahi ba motseng.</p> <p>'Sopho ya majwe?' ho botsa titjhere. 'Ha ke so ka ke utlwela ka sopho ya majwe.'</p> <p>'Nkgono o tumme ka sopho ya hae e monate ya majwe,' ho rialo Tselane.</p> <p>'Ruri – ke a e rata sopho eo,' ho rialo motswalle wa Nkgono. 'Ke tlameha ho fumana sekotlolo sa sopho lenna.'</p> <p>'Ebe le nna nka e latswa?' Rapolasi a botsa.</p> <p>'Ho utlwahala e le sopho e monate,' ho rialo modisa.</p> <p>Tselane o ile a nahana nakwana. 'Empa sopho ya nkgono ha e tlo re anela bohle,' ho rialo Tselane, a hloname. Bohle ba ile ba hlonama. Le bona ba ne ba lapile.</p>	<p>Ke a ipotsa ho re na hobaneng ho ka ba le motho ya ka batlang ho ja sopho e entsweng ka metsi le majwe?</p>
<p>'Ke na le leano!' ho rialo Tselane, 'Ke a kgolwa nkgono o tla le abela sopho ya hae.'</p> <p>'Empa le tlamehile ho tlisa sejo se le seng se monate seo a tla se kenya ka sophong. Ka tsela ena, sopho e tla re anela!'</p> <p>'Ke tla tlisa ditapole,' ho rialo titjhere.</p> <p>'Dihwete di tla eketsa tatso,' ho rialo rapolasi.</p> <p>'Ke na le dieie tse monate tse tswekere,' ho rialo modisa.</p> <p>'Ke tla hlaba kgoho ya ka ya ho qetella, ho rialo motswalle wa Nkgono.</p> <p>Baahi kaofela ba ile ba mathela matlong a bona ho lo bona hore na ke eng eo ba ka e fumanang ho eketsa sopho ya Nkgono e ikgethileng.</p>	<p>Eke! Jwale motho e mong le e mong o batla ho phehisa ka sejo se monate ho eketsa pitsa ya Nkgono ya sopho. Ke a ipotsa hore na ebe ke sona seo Tselane a neng a se rerile ho tloha qalong?</p>
<p>Phofudi e ile ya nyoloha ho tswa ka pitseng. Nkgono o ile a fuduha metsi, a tshela letswai le dinoko tse ding. Monko o monate kannete! Ka bonngwe ka bonngwe, baahi ba ile ba tlisa diphehiso tsa bona ho kenya ka sophong ya Nkgono. Ha e mong le e mong a ntse a kenya sejo ka sophong, monko o ne o eba monate le ho feta.</p>	
<p>Qetellong, sopho e ile ya butswa. E mong le e mong o ile a isa sekotlolo ho nkgono hore a mo a tshelle sopho. Kamora moo ba ile ora mollo ho ja sopho e monate ya lejwe. Ho ne ho bile ho na le sopho e salletseng ntja ya Tselane.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na hobaneng sopho e latsweha ha monate hakana? E tlameha e latsweha ka tsela eo, ka baka la diphehiso tsohle tseo baahi ba di kentseng.</p>

Seratswana/tabane	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p>Eitse ha ba qetile ho ja sopho, Nkgono o ile a ba phethela pale. Tselane o ile a bina pina mme batho bohle ba ile ba keteka. E ne e se e le nako e telele baahi ba motse ba qetitse ho dula mmoho ba ja ebile ba qoqa.</p> <p>'Lena e ne e le letsatsi le monate,' ho rialo Rapolasi</p> <p>'Re lebohela sopho e monate ya majwe,' ho rialo modisa</p> <p>'O re bontshitse hore ho arolelana ho re ruisa kaofela,' ho rialo titjhere.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na baahi ba tla halefiswa ke hore Tselane le Nkgono ba kentse majwe bakeng sa dijo tsa nnete.</p>
<p>Tselane le Nkgono ba ile ba shebana ba bososela pososelo ya lekunutu.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore baahi ba bang ha ba na halefa. Tselane le Nkgono wa hae ba besitse mollo mme ba kopanya baahi! Ba entse hore sopho e be le tatso e monate, le ha bona ba ne ba sena dijo tseo ba ka di kenyang.</p>
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
Titjhere o phehisitse ka sejo sefe?	O phehisitse ka ditapole.
Rapolasi yena o phehisitse ka eng?	O phehisitse ka dihwete.
Ke mang a phehisitseng ka dieie	Modisa o phehisitse ka dieie
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng sopho e ne le monate?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane e mong le e mong wa baahi o phehisitse ka sejo se ka eketsang sopho. Hobane diphehiso tsena kaofela ha di kopana di ekititse tatso sophong.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso 1**.
- Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**.
- Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- Etsa Mosebetsi wa phetolo ya ho bala.
- Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi**.
- Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

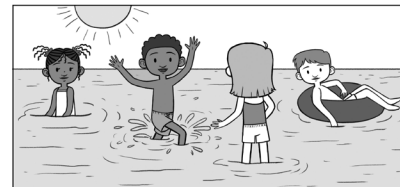
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - moralo
 - bohlae
 - botsotsana

Raeme kapa pina	Diketso
Morena boloka setjhaba sa heso	<i>Ema o otlollotse mmele, matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
O fedise dintwa le matshwenyeho	
Ha re tshwaraneng ka matsoho	<i>Ba itshwara matsoho ho supa ho tshwarang matsoho</i>
Re thusaneng, re sebitseng mmoho	
Ha re pheleng ka kgotso re lwanele tokoloho	<i>Phahamisa letsohlo o etse feisi ho bontsha ticoloho.</i>
Ho ntshetsa setjhaba sa rona pele	<i>Baithuti ba sheba ebele ba supa pele</i>
Morena boloka setjhaba sa heso	

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI (BEKE YA PELE YA MOKOTABA)

- 1 Arola baithuti ka dihlotshwana tse nyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 4 Neha baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka mehopolo ya bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Medumo E Metjha Le Mantswe A Matjha**TSEBISA MODUMO O MOTJHA**

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /m/
- 2 Bitsa modumo mme o laele baithuti ho o phetha makgetlo a 3.
- 3 Hlalosa hore modumo /m/ o fapane Puong ya Lapeng le English.
- 4 Bontsha baithuti dipapetla tsa medumo bakeng sa didumannotshi.
- 5 Botsa baithuti: Le ka nahana ka mantswe a qalang ka modumo /m/?
- 6 Sekaseka mantswe le baithuti, jwaloka: **metsi, matla, mane, mama**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **mama, ama**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tihateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

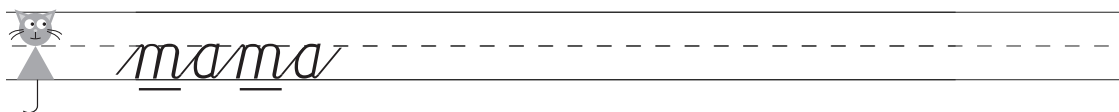
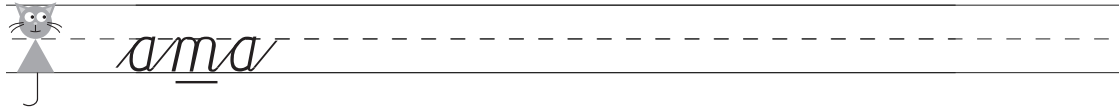
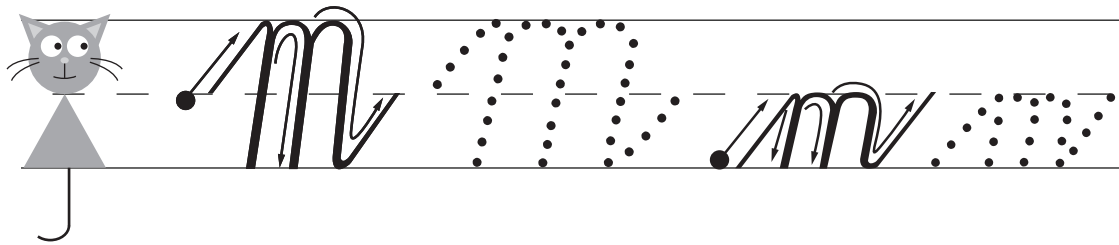
Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti ho bopa ditlhaku tse kgolo le tse nyenyane ka nepo: **Mm**
- 2 Bontsha baithuti ba sebedisang letsoho le letona ebe o bontsha ba sebedisang le letshehadi tsela eo tlhaku e ngolwang ka yona.
- 3 Bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Kamora seo, bolella baithuti ho ngola tlhaku/ditlhaku ditafolelang tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti hape tsela eo ditlhaku di ngolwang ka yona ka ho di ngola tlapangollong.
- 6 Baithuti ba tlameha ho ngololla ditlhaku tseo dibukeng tsa bona.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka seo o ka ratang ho se etsa ho thusa setjhaba sa heno le ho etsa hore lefatshe e be sebaka se betere.

MOSEBETSI: Ngola diratswana tse 2 tsa polelo tse 6–8.

FOREIMI YA HO NGOLA

Nka rata ho...

Ho etsa sena se etsahale, ke...

Sena se bohlokwa hobane...

Sena se ka thusa...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangolong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAI SO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangolong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha ka moo o tla phethela foreimi ya ho ngola o sebedisa moralo wa hao, jwaloka: **Nka rata ho** beha meqomo ya matlakala ho potoloha le motse wa heso, ele hore ho seke hwa eba le motho ya silafatsang. **Ho etsa sena se etsahale, ke** tlile ho hloka ho bokelletsatsa tjhelete yah o reka meqomo. Ebe, ke tla hloka ho e beha motseng wa heso. **Sena se bohlokwa hobane** matlakala ha a ya lokela polanete ya rona. Bohle re hloka ho thusa ho hlwekisa. **Sena se tla thusa** batho ba motse wa heso hore ba be le sebaka moo batla beha matlakala ho ena le ho silafata.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAI SO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Ho thusa setjhaba sa heso: Moralo**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sana le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka mekgwa eo ba ka e sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

8 JWalo 2020

Ho thusa setjhaba

ke batlha ho kgothaletsa batho ho
peta tshebediso ya
polasitiki setjabeng sa rona.
Hore send se etsahale, ke tlamehile
ho etsa sebaka seo batho ba ka
beang dipolasitiki tsa bona ho
etsetsa hore ke gone ho di
bokeletsaa.

send se bohlokwa hobane polasitiki
ha e ya lokela tikolo ya rona ebile e
lemasa lefatshe.
Send se tla thusa batho ho lemoha
hore ho peta tshebediso ya dintho
tse itseng ho molemo le hore ka
thusa lefatshe

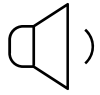
Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Poeletso Ya Medumo

BOELE TSA/PHETHA MEDUMO

- 1 Qapodisa medumo mme o phahamise dipapetla tsa medumo eo: /a/ /m/
- 2 Bitsa modumo mme o laele baithuti ba phethe medumo hararo.
- 3 Bontsha baithuti medumo ena tjhateng ya alfabete.
- 4 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /a/ a o ka nahang?
- 5 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /m/ a o ka nahang?

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: E TSA TEKOLO

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Sopho ya Nkgono ya majwe</p> <p>Tselane le Nkgono wa hae ba ne ba lapile. E ne e le dinako tse thata. Ho ne ho na le komello ya pula. Poone e ne e sa mela, mehlape e ne e otille. Motseng ho ne ho se na motho le ha a le mong ya nang le dijo. Nkgono o ne a kgathatsehile. Ebe ke eng seo a ka se etsang?</p> <p>Ditlhafu tsa Tselane di ne di fokola tsatsi le leng le le leng. O ne a se a bile a sa mathe kapa hona ho bapala kamora nako ya sekolo.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Nkgono o rata Tselane mme o loha leano la hore Tselane a be le seo a se jang!</p>
<p>Nkgono o ile a tlameha ho loha leano! O ile a dula setulong sa hae se koyetsang. Ha se ntse se ya pele le morao, o ile a loha leano. 'Eke!' nkgono a hweletsa, 'Ke na le leano! Tselane, ke nako ya ho etsa sopho ya ka e tummeng ya majwe.'</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Nkgono wa Tselane o bohlale. Ke nahana hore o na le bokgoni ba ho loha maano le ha ho le thata.</p>
<p>Tselane a besa mollo. Nkgono a beha pitsa e kgolo e tletseng metsi mollong. Tselane a bokelletsa majwe a boreledi. 'Majwe ana a tla etsa sopho e monate!' Tselane le Nkgono ba iqabola ka thabo! Nkgono o ile a kenya majwe ka pitseng.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Nkgono wa Tselane ke motho ya bohlale. O bitsa sopho ya hae 'Sopho ya majwe' hore batho ba nahane hore ke sopho e ikgethileng.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>'Tselane ngwanaka, mathela motseng, mme o ba bolelle ka sopho ya ka e monate ya majwe!' ho rialo Nkgono. Tselane o ile a kena tseleng.</p>	
<p>'Nkgono o etsa sopho ya hae e monate ya majwe!' Tselane a bolella baahi ba motseng.</p> <p>'Sopho ya majwe?' ho botsa titjhere. 'Ha ke so ka ke utlwela ka sopho ya majwe.'</p> <p>'Nkgono o tumme ka sopho ya hae e monate ya majwe,' ho rialo Tselane.</p> <p>'Ruri – ke a e rata sopho eo,' ho rialo motswalle wa Nkgono. 'Ke tlameha ho fumana sekotlolo sa sopho lenna.'</p> <p>'Ebe le nna nka e latswa?' Rapolasi a botsa.</p> <p>'Ho utlwahala e le sopho e monate,' ho rialo modisa.</p> <p>Tselane o ile a nahana nakwana. 'Empa sopho ya nkgono ha e tlo re anela bohle,' ho rialo Tselane, a hloname. Bohle ba ile ba hlonama. Le bona ba ne ba lapile.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Tselane le yena o bohlale fela jwaloka Nkgonwae. O na le leano la ho etsa baahi ba batle ho tseba ka sopho ya Nkgono e ikgethileng.</p>
<p>'Ke na le leano!' ho rialo Tselane, 'Ke a kgolwa nkgono o tla le abela sopho ya hae.'</p> <p>'Empa le tlamehile ho tlisa sejo se le seng se monate seo a tla se kenya ka sophong. Ka tsela ena, sopho e tla re anela!'</p> <p>'Ke tla tlisa ditapole,' ho rialo titjhere.</p> <p>'Dihwete di tla eketsa tatso,' ho rialo rapolasi.</p> <p>'Ke na le dieie tse monate tse tswekere,' ho rialo modisa.</p> <p>'Ke tla hlaba kgoho ya ka ya ho qetella, ho rialo motswalle wa Nkgono.</p> <p>Baahi kaofela ba ile ba mathela matlong a bona ho lo bona hore na ke eng eo ba ka e fumanang ho eketsa sopho ya Nkgono e ikgethileng.</p>	<p>Tselane o na le leqheka le bohlale leo a le sebedisang ho baahi. Ke nahana hore sopho e tla latswiswa ke diphehiso tsohle tse tswang ho baahi. Eseng majwe a ka sophong!</p>
<p>Phofudi e ile ya nyoloha ho tswa ka pitseng. Nkgono o ile a fuduha metsi, a tshela letswai le dinoko tse ding. Monko o monate kannet! Ka bonngwe ka bonngwe, baahi ba ile ba tlisa diphehiso tsa bona ho kenya ka sophong ya Nkgono. Ha e mong le e mong a ntse a kenya sejo ka sophong, monko o ne o eba monate le ho feta.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore sopho ya Nkgono ya majwe ke leqheka le bohlale leo Nkgono a le sebedisang ho fumana dijo tseo a di hlokan!</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
Qetellong, sopho e ile ya butswa. E mong le e mong o ile a isa sekotlolo ho nkgono hore a mo a tshelle sopho. Kamora moo ba ile ora mollo ho ja sopho e monate ya lejwe. Ho ne ho bile ho na le sopho e salletseng ntja ya Tselane.	Ke etsa tekolo ya hore ke diphehiso tsohle tseo baahi ba di tlisitseng tse entseng hore sopho e be sopho ya nnete – eseng ya majwe!
Eitse ha ba qetile ho ja sopho, Nkgono o ile a ba phethela pale. Tselane o ile a bina pina mme batho bohle ba ile ba keteka. E ne e se e le nako e telele baahi ba motse ba qetitse ho dula mmoho ba ja ebile ba qoqa. 'Lena e ne e le letsatsi le monate,' ho rialo Rapolasi 'Re lebohela sopho e monate ya majwe,' ho rialo modisa 'O re bontshitse hore ho arolelana ho re ruisa kaofela,' ho rialo titjhere.	Ke etsa tekolo ya hore baahisane ba rata sopho ya Nkgono ya majwe! Ha ke nahane hore ba ya elellwa hore Tselane le Nkgono wa hae ba ba qhekanyeditse!
Tselane le Nkgono ba ile ba shebana ba bososela pososelo ya lekunutu.	Ke etsa tekolo ya hore ba bohlale ebile ba maqheka, hobane ba qetelletse ba na le diphehiso tse ngata tse entseng hore sopho e latswehe, le ha bona ba ne ba na le majwe le letswai feela.
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng nkgono a ne a tshwenyehile?	Hobane o ne a se na dijo tse lekaneng ho ka fepa setloholo sa hae.
Nkgono o ne a le kae ha a nka qeto ya ho etsa sopho ya lejwe?	O ne a dutse setulong sa hae se koyetsang.
Baahi ba motse ba ikutlwa jwang ha ba qeta ho ja sopho?	Ba ikutlwa ba thabile / kgotse.
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Etsa tekolo ka Tselane le Nkgono wa hae. O nahana hore ke batho ba bohlale kapa ba masene? Fana ka lebaka	Ke nahana hore ba... hobane...

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 1**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

BEKE 1

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - phehisa
 - bokana
 - mokete wa semetletsa

Raeme kapa pina	Diketso
Morena boloka setjhaba sa heso	<i>Ema o otlollotse mmele, matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
O fedise dintwa le matshwenyeho	
Ha re tshwaraneng ka matsoho	<i>Ba itshwara matsoho ho supa ho tshwarang matsoho</i>
Re thusaneng, re sebetseng mmoho	
Ha re pheleng ka kgotso re lwanele tokoloho	<i>Phahamisa letsoho o etse feisi ho bontsha tikoloho.</i>
Ho ntshetsa setjhaba sa rona pele	<i>Baithuti ba sheba ebele ba supa pele</i>
Morena boloka setjhaba sa heso	

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong
Paleng ena...
Karolo eo ke ratang ya pale ke ha...hobane...
Ke nahana pale ena e bontsha mokotaba wa tema wa setjhaba hobane...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlotshwana tse nyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Poeletso Ya Medumo

BOELE TSA/PHETHA MEDUMO

- 1 Qapodisa medumo mme o phahamise dipapetla tsa medumo eo: /a/ /m/
- 2 Bitsa modumo mme o laele baithuti ba phethe medumo hararo.
- 3 Bontsha baithuti medumo ena tjhateng ya alfabete.
- 4 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /a/ a o ka nahang?
- 5 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /m/ a o ka nahang?

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO / TSHWANTSHISO

PAPADISO YA PALE

Ho itokisa:

- Kgetha moithuti eo etla ba Tselane, nkgono wa Tselane, titjhere, rapolasi, modisa, le motswalle wa nkgono.
- Ha ho kgoneha, tloho le: pitsa, majwe, sehwele, eie, le letswai sekolong bakeng sa baithuti ho di sebedisa ha ba bapatsa pale.

SERATSWANA	TITJHERE O ETSA / ORE	BAITHUTI BA ETSA
<p>Sopho ya Nkgono ya majwe</p> <p>Tselane le Nkgono wa hae ba ne ba lapile. E ne e le dinako tse thata. Ho ne ho na le komello ya pula. Poone e ne e sa mela, mehlape e ne e otile. Motseng ho ne ho se na motho le ha a le mong ya nang le dijo. Nkgono o ne a kgathatsehile. Ebe ke eng seo a ka se etsang?</p> <p>Ditlhafu tsa Tselane di ne di fokola tsatsi le leng le le leng. O ne a se a bile a sa mathe kapa hona ho bapala kamora nako ya sekolo.</p>	<p><i>Botsa baithuti: Ho etsahala eng mona?</i></p>	<p><i>Baithuti ba akaretsa se etsahalang leqepheng leo.</i></p>
<p>Nkgono o ile a tlameha ho loha leano! O ile a dula setulong sa hae se koiyetsang. Ha se ntse se ya pele le morao, o ile a loha leano. 'Eke!' nkgono a hweletsa, 'Ke na le leano! Tselane, ke nako ya ho etsa sopho ya ka e tummeng ya majwe!'</p>	<p><i>Bitsa baithuti ba bapalang karolo ya Nkgono le Tselane hot la kapele ho phaposi.</i></p>	<p>Nkgono ore: 'Aha! Ke na le leano! Tselane, ke nako ya ho etsa sopho yaka e tummeng ya majwe!'</p>
<p>Tselane a besa mollo. Nkgono a beha pitsa e kgolo e tletseng metsi mollong. Tselane a bokelletsa majwe a boreledi. 'Majwe ana a tla etsa sopho e monate!' Tselane le Nkgono ba iqabola ka thabo! Nkgono o ile a kenya majwe ka pitseng.</p>	<p><i>Botsa baithuti: Ho etsahala eng mona?</i></p> <p><i>Thusa baithuti ho latela mehato yohle e leqepheng leo:</i></p> <p><i>Tselane o besa mollo.</i></p> <p><i>Nkgono o beha pitsa.</i></p> <p><i>Tselane o batlana le majwe mme o a fa nkgono.</i></p> <p><i>Nkgono o tshela majwe ka pitseng.</i></p>	<p><i>Tselane o etsa eka o besa mollo.</i></p> <p><i>Nkgono o beha pitsa hodima molla.</i></p> <p><i>Tselane o etsa eka o batlana le majwe.</i></p> <p><i>Tselane ore: 'Majwe ana a tla etsa sopho e monate!'</i></p> <p><i>Tselane le nkgono ba iqabola.</i></p> <p><i>Nkgono o tshela majwe ka pitseng.</i></p>

SERATSWANA	TITJHERE O E TSA / ORE	BAITHUTI BA E TSA
<p>'Tselane ngwanaka, mathela motseng, mme o ba bolelle ka sopho ya ka e monate ya majwe!' ho rialo Nkgono. Tselane o ile a kena tseleng.</p>	- -	<p><i>Nkgono ore: 'Matha oye motseng mme o bolelle bohle ka sopho yaka e monate ya majwe, Tselane!'</i></p> <p><i>Tselane o etsa eka o mathela motseng.</i></p>
<p>'Nkgono o etsa sopho ya hae e monate ya majwe!' Tselane a bolella baahi ba motseng.</p> <p>'Sopho ya majwe?' ho botsa titjhere. 'Ha ke so ka ke utlwela ka sopho ya majwe.'</p> <p>'Nkgono o tumme ka sopho ya hae e monate ya majwe,' ho rialo Tselane.</p> <p>'Ruri – ke a e rata sopho eo,' ho rialo motswalle wa Nkgono. 'Ke tlameha ho fumana sekotlolo sa sopho lenna.'</p> <p>'Ebe le nna nka e latswa?' Rapolasi a botsa.</p> <p>'Ho utlwahala e le sopho e monate,' ho rialo modisa.</p> <p>Tselane o ile a nahana nakwana.</p>	<p><i>Botsa baithuti: Karolo ena ya pale e etsahala kae?</i></p> <p><i>Bitsa baithuti ba bapalang karolo ya titjhere, rapolasi, modisa, le motswalle wa nkgono hot la kapele ho phaposi.</i></p> <p><i>Laela nkgono hore a dule fatshe karolong ena ya pale!</i></p>	<p><i>Baithuti ba hlalosa hore Tselane o se a le motseng jwale.</i></p> <p>Tselane ore: 'Nkgono o etsa sopho ya hae e monate ya majwe!'</p> <p>Titjhere ore: 'Sopho ya majwe? Ha ke soka ke utlwela ka seo.'</p> <p>Tselane ore: 'Nkgono o tumme ka sopho eo e monate ya majwe.'</p> <p>Motswalle wa nkgono ore: 'Oh eyabo – ke ya e rata sopho eo! Ke hloka sekotlolo e le kannete.'</p> <p>Rapolasi ore: 'Nka latswa?'</p> <p>Modisa ore: 'E utlwahala e hlabosa.'</p> <p>Tselane ore: 'Ho jwalo!'</p>
<p>Tselane o ile a nahana nakwana. 'Empa sopho ya nkgono ha e tlo re anela bohle,' ho rialo Tselane, a hloname.</p> <p>Bohle ba ile ba hlonama. Le bona ba ne ba lapile.</p>	<p><i>Botsa baithuti: Baahi ba ikutlwa jwang karolong ena? Hobaneng?</i></p>	<p><i>Baithuti ba akaretsa se etsahalang leqepheng leo.</i></p> <p>Tselane ore: 'Empa ha e ya lekana ho abela bohle!'</p> <p><i>Bohle ba bonahala ba saretswe</i></p>
<p>'Ke na le leano!' ho rialo Tselane, 'Ke a kgolwa nkgono o tla le abela sopho ya hae.'</p> <p>'Empa le tlamehile ho tlisa sejo se le seng se monate seo a tla se kenya ka sophong. Ka tsela ena, sopho e tla re anela!'</p> <p>'Ke tla tlisa ditapole,' ho rialo titjhere.</p> <p>'Dihwete di tla eketsa tatso,' ho rialo rapolasi.</p> <p>'Ke na le dieie tse monate tse tsewekere,' ho rialo modisa.</p>	- -	<p>Tselane ore: 'Ke na le leano! Ke a tshepa nkgono o tla le abela sopho ya hae. Feela bohle le lokela hot la le sesebediswa se monate ho eketsa sopho. Ka tsela eo e tla lekana bohle!'</p> <p>Titjhere ore: 'Ke tla tlisa ditapole.'</p> <p>Rapolasi ore: 'dihwete di tla eketsa tatso!'</p> <p>Modisa ore: 'Ke na le dieie tse tsewekere re ka eketsa ka tsona.'</p>

SERATSWANA	TITJHERE O E TSA / ORE	BAITHUTI BA E TSA
<p>'Ke tla hlaba kgoho ya ka ya ho qetella, ho rialo motswalle wa Nkgono.</p> <p>Baahi kaofela ba ile ba mathela matlong a bona ho lo bona hore na ke eng eo ba ka e fumanang ho eketsa sopho ya Nkgono e ikgethileng.</p>		<p>Motswalle wa nkgono ore: 'Ke tla hlaba kgoho yaka yah o qetela e tla ya ka pitseng.'</p> <p><i>Baahi bohle ba motse ba etsa eka ba mathela hae!</i></p>
<p>Phofudi e ile ya nyoloha ho tswa ka pitseng. Nkgono o ile a fuduha metsi, a tshela letswai le dinoko tse ding. Monko o monate kannete! Ka bonngwe ka bonngwe, baahi ba ile ba tlisa diphehiso tsa bona ho kenya ka sophong ya Nkgono. Ha e mong le e mong a ntse a kenya sejo ka sophong, monko o ne o eba monate le ho feta.</p>	<p><i>Botsa baithuti: Karolo ena ya pale e etsahala kae?</i></p> <p><i>Laela titjhere, rapolasi, modisa, le motswalle wa nkgono hore ba tle ka bonngwe ka bonngwe. E mong le e mong a tshela sesebediswa sa hae ka pitseng!</i></p>	<p><i>Baithuti ba hlalosa hore sena se etsahala ka tlung ya nkgono wa Tselane!</i></p>
<p>Qetellong, sopho e ile ya butswa. E mong le e mong o ile a isa sekotlolo ho nkgono hore a mo a tshelle sopho. Kamora moo ba ile ora mollo ho ja sopho e monate ya lejwe. Ho ne ho bile ho na le sopho e salletseng ntja ya Tselane.</p>	<p><i>Laela baithuti bohle ba etse eka ba tshwere dikotlolo mme ba dutse mollong ba ja sopho!</i></p>	<p><i>Baithuti ba etsa eka ba ja sopho e monate ya majwe!</i></p>
<p>Eitse ha ba qetile ho ja sopho, Nkgono o ile a ba phethela pale. Tselane o ile a bina pina mme batho bohle ba ile ba keteka. E ne e se e le nako e telele baahi ba motse ba qetetse ho dula mmoho ba ja ebile ba qoqa.</p> <p>'Lena e ne e le letsatsi le monate,' ho rialo Rapolasi</p> <p>'Re lebohela sopho e monate ya majwe,' ho rialo modisa</p> <p>'O re bontshitse hore ho arolelana ho re ruisa kaofela,' ho rialo titjhere.</p>	--	<p>Rapolasi ore: 'Lena e ne e le letsatsi le monate!'</p> <p>Modisa ore: 'Re lebohela sopho e monate ya majwe!'</p> <p>Teacher says: 'O re bontshitse hore ho arolelana ho re ruisa kaofela.'</p>
<p>Tselane le Nkgono ba ile ba shebana ba bososela pososelo ya lekunutu.</p>	--	<p><i>Tselane le nkgono ba shebana ka pososelo.</i></p>

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

Kereiti 2
KOTARA 3
Beke

2

MOKOTABA:
Setjhaba

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla, ho ratwa le ho thabelwa ke baithuti, jwaloka: senepe sa Mari Copeny le Barack Obama.
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: Fumana vidio ya Mari Copeny o bontshe baithuti.
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maamong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi Wa Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha ontse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa **1: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 6, Ha re baleng & Leqephe la 7, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa **2: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 8, Ha re etseng

Mosebetsi wa **3: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 9, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa **4: Taka setshwantsho sa** motho ya thusang setjhabeng sa heno.

Mantaha

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho Mari Copeny paleng e bukeng e kgolo: Mari Copeny: Mohale wa metsi
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona: Setjhaba
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho
- 6 Haeba baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, botsa dipotso tse latelang
 - a Batho ba bokana neng setjhabeng?
 - b Ke dintho dife tseo tseo o di ratang ka setjhaba sa heno?
 - c Ke dintho dife tseo o labalabelang ho di fetola ka setjhaba sa heno?
 - d Ke batho bafe ba thusang kapa ba bohlokwa setjhabeng s heno?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS).
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhteng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - qaka
 - tjhefu
 - tshilafatso
 - boemo

Raeme kapa pina	Diketso
Morena boloka setjhaba sa heso	<i>Ema o otlollotse mmele, matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
O fedise dintwa le matshwenyeho	
Ha re tshwaraneng ka matsoho	<i>Ba itshwara matsoho ho supa ho tshwarang matsoho</i>
Re thusaneng, re sebetseng mmoho	
Ha re pheleng ka kgotso re lwanele tokoloho	<i>Phahamisa letsohlo o etse feisi ho bontsha ticoloho.</i>
Ho ntshetsa setjhaba sa rona pele	<i>Baithuti ba sheba ebele ba supa pele</i>
Morena boloka setjhaba sa heso	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a A A A...
 - b a a a...
 - c M M M...
 - d m m m...
 - e ama
 - f mama
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o eellwe baithuti ba hlokang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Biotokisetsopele o bala

LEANO LA HOB ALA KA KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya : Mari Copeny: Mohale wa metsi
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moeleloo motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale hang o sa kgaotse.

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka seo o ka ratang ho se etsa ho thusa setjhaba sa heno le ho etsa hore lefatshe e be sebaka se betere.

MOSEBETSI: Ngola diratswana tse 2 tsa polelo tse 6–8.

BOITOKISO:

- Ngola lenane la ho hlophisa tlapangolong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangolong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka bang pedi.

LENANE LA HLOPHISO:

- 1 Na ke ngotse ka tsela eo nka etsang setjhaba sa heso kapa lefatshe le be betere?
- 2 Na ke ngotse dipolelo bonyane tse 6?
- 3 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 4 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 5 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo ka lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, o be o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti hob ala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikopanonyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemoso baithuti mme o ngole diphoso tse tlwaelehileng tlapangolong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

8 Jwalo 2020

Ho thusa setjhaba

^K
Ke batla ho kgothaletsa batho ho petha tshebediso ya polasitiki setjhabeng sa rona. Hore sena se etsahale, ke tlamehile ho etsa sebaka seo batho ba ka bang dipolasitiki tsa bona ho etsetsa hore kekgone ho di bokeletsa.

^S
Sena se bohlokwa hobane polasitiki na e ya lokela tikolo ya rona ebile e lemisa lefatše. Sena se tla thusa batho ho lemoha hore ho petha tshebediso ya dintho tse itseng ho molemo le hore ka thusa lefatše.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso 2.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha.**
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le hore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso 15

Tsebisa Medumo Medumo E Metjha Le Mantswe

TSEBISA MODUMO O MOTJHA

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo /o/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Buisana le baithuti kamoo modumo /o/ o tshwanang Puong ya lapeng le Puong ya Senyese mane le kamoo o fapaneng Puong ya lapeng le Puong ya Senyese mane.
- 4 Bakeng sa tumannotshi, bontsha baithuti modumo oo tihateng ya alfabeto.
- 5 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /o/ a o ka nahang?
- 6 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a jwaloka: **shoba, tlola, phoka**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo ha o ntse o phahamisitse papetlana ya modumo: **ona, oma**
- 2 Bontsha lentswe ka leng ho baithuti, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tihateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

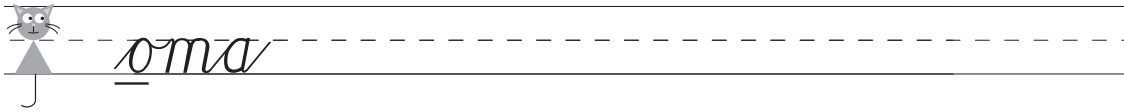
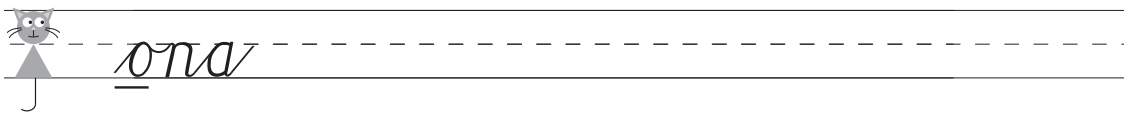
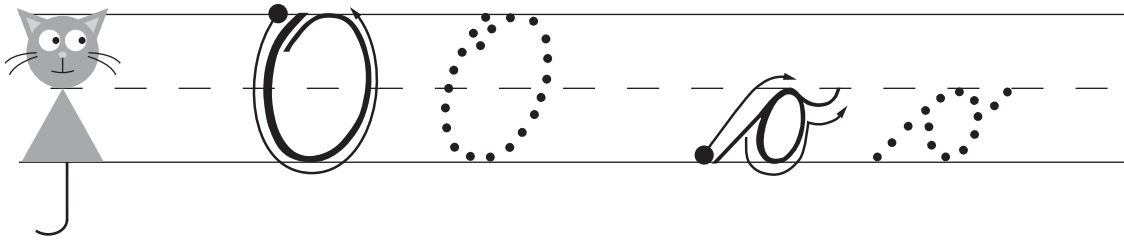
Ngodiso:

Metsotso e 15

Ngodiso Ya Dithlaku Tse Ntjha/ Mantswe A Matjha / Dipolelo Tse Ntjha

- 1 Ruta baithuti ho bopa dithlaku tse kgolo le tse nyenyane ka nepo: **Oo**
- 2 Bontsha baithuti ba sebedisang letsoho le letona ebe o bontsha ba sebedisang le letshehadi tsela eo tlhaku e ngolwang ka yona.
- 3 Bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Kamora seo, bolella baithuti ho ngola tlhaku/dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwana.

- 5 Qetellong, bontsha baithuti hape tsela eo ditlhaku di ngolwang ka yona ka ho di ngola tlapangollong.
- 6 Baithuti ba tlameha ho ngololla ditlhaku tseo dibukeng tsa bona.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: KE A IPOTSA/ HO IKAMAHANYA LE DIKETSAHALO

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
<p>Mari Copeny: Mohale wa Metsi</p> <p>Mary Copeny ke moitseki e monyenyanane wa Amerika ya lwanetseng metsi a hlwekileng motseng wa habo wa tswalo wa Flint, Michigan.</p>	
<p>Ha Mari a le dilemo tse 8, ho ile ha ba le ditaba tse seng monate tsa qaka ya metsi motseng wa habo. Khemikhale e bitswang loto e ne e silafatsa metsi. Bana ba bangata ba Flint ba ne ba kula ke ho nwa khemikhale ena e kotsi e le ngata metsing. Batho ba motse oo Mari a neng a dula ho ona ba ne ba halefetse hore metsi a bona a ne a ba bolaisa tjhefu.</p>	<p>Nahana feela o se o fumana hore metsi eo o a nwang tsatsi le leng le le leng a na le tjhefu. Ke a ipotsa hore na o ne o tla etsa eng?</p>
<p>Mari le bana babo ba ne ba dula ba nwa metsi ho tswa pompong ba se na pelaelo. Empa hanghang, ba ile ba tlameha ho emisa ho nwa metsi ao. Ka hoo, ha ba ka ba ba le kgetho e nngwe kante le ho nwa metsi a ka botlolong ya polasitiki. Mari o ne a thabetse hore ha ho le a mong wa leloko la hae ya kulang, empa o ne a ngongorehetse badudi ba motseng wa habo.</p>	<p>Ho bonahala e le bothata bo boholo. Ke a ipotsa hore na ho na le seo Mari a ka se etsang?</p>
<p>Mari o ile a nka qeto ya ho ngolla Mopresidente Barack Obama lengolo le mo hlokomedisang ka metsi a Flint a nang le tjhefu. Lengolong leo, o ile a mema Mopresidente ho etela motse wa habo e le hore a tle a be le kutlwisiso e felletseng ya qaka ena ya metsi. O ile a kopa mme wa hae hore a romelle lengolo leo.</p> <p>‘O a tseba hore Mopresidente o fumana diketekete tsa mangolo tsatsi le letsatsi? Ho ka etsahala hore a seke a bona lengolo la hao,’ Mme wa hae a mo hlokomedisa.</p> <p>Empa Mari o ile a mo kopa hore a romelle lengolo le ha ho le jwalo.</p> <p>‘O tlamehile ho tseba tsela e leeme eo re tshwerweng ka yona. Re bolaiswa tjhefu, mme ha ho motho a le mong ya batlang ho lokisa taba ena. Hobane feela re se setjhaba se ruileng!’ a hlalosa.</p>	<p>Mari o ile a nka qeto ya ho ngolla Mopresidente lengolo ho leka ho fetola maemo. Ke a ipotsa hore na le wena o ne o tla ngola lengolo na?</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
<p>Kamora kgwedi, mohala wa mme wa Mari o ile wa lla. Nomoro e neng e mo letsetsa e ne e sa tsebahale. Eitse ha mme wa Mari a araba, e le e mong wa basebeletsi ba White House.</p> <p>'Mopresidente Obama o badile lengolo la Mari. O rata ho amohela memo ya hae ya ho etela Flint,' mosebeletsi eo a mmolella.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na mme wa Mari o nahana eng jwale? O ile a hlokomedisa Mari hore Mopresidente a ka nna a se bone lengolo la hae, empa jwale ke moo o tla Flint ka baka la lengolo leo Mari a le ngotseng.</p>
<p>Ha Mari a fihla hae ho tswa sekolong, mme wa hae o ile a bososela mme a mmolella ho dula fatshe.</p> <p>'Ke na le ditaba tse kgolo tsa hao!' a rialo.</p> <p>'Mopresidente Obama o badile lengolo la hao, ebile o ya tla mona Flint ho tla kopana le wena.'</p> <p>Marie a bobotheha. 'Jwale Mopresidente o tla kgona ho bona kamoo ho leng leeme ka teng hore batho mo motse wa Flint ba nsweswa metsi a nang le tjhefu!' ho rialo Mari.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na lengolo leo Mari a le nngolletseng Mopresidente le tla thusa ho rarolla bothata boo baahi ba motse wa habo ba tobaneng le bona.</p>
<p>Ha Mopresidente Obama a etetse Flint, o ile a dula fatshe le Mari. 'Mangolo a tswang baneng ba tshwanang le wena a mpha tshepo ya bokamoso,' Presidente a rialo.</p>	<p>Ke a ipotsa hobaneng bana ba tshwanang le Mari ba etsa hore Mopresidente a ikutlwe a na le tshepo? Ke nahana hore ke hobane Mari a kgathalla a batla ho fetola maemo a motse wa habo.</p>
<p>Leeto la Mopresidente le ile la mo dumella hore a bone kamoo metsi a nang le tjhefu ya loto a neng a senya ebile a utlwisa bohloko ka teng motseng wa Flint. Kamora moo Mopresidente o ile a tsebisa maemo a tshohanyetso. A fana ka taelo ya hore ho sebediswe tjhelete e itseng ho lokisa mokgwa wa phepele ya metsi. Ka bomadimabe, ho ne ho se bonolo ho e lokisa.</p>	<p>Ke nahana hore lengolo la Mari le ile la sebetisa, hobane Mopresidente o ile a tla a bona dintho ka tjhebo ya hae. Jwale feela ka ha a ne a batlile.</p>
<p>Ha baahi ba Flint ba ntse ba emetse hore mokgwa wa phepele ya metsi e lokiswe, Mari o ile a etsa bonnete ba hore ba na le metsi a bolokehileng eo ba ka a nwang. Mari o ile a qala ka ho bokelletsa tjhelete ho rekela batho ba kojwana di mahetleng metsi a dibotlolo. Empa hoseng ho hong, Mari o ile a sheba ka moqomong wa matlakala mme a eellwa hore e ne e tletse dibotlolo tsa polasitiki. O ile a nahana ka dipolasitiki kaofela tse silafatsang polanete. Ho tloha tsatsing leo o ile a qeta hore o tla fumana tharollo e tla lokela tikoloho. O ile a qalella a bokelletsa tjhelete e tla reka metjhini e sefang metsi.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na hobaneng Mari a ile a sebetisa ka thata ho bokelletsa tjhelete? Ke nahana hore o batla ho thusa baahi ba motse wa habo ka tsela e nngwe le e nngwe a ka e kgonang.</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
Mari ha a ka a emisa ho itseka hang ha bothata ba motse wa bona bo ne bo rarollotswe. O tswela pele a lwanela bana bohle ba United States ho ba le metsi a hlwekileng a bolokehileng – ho sa kgathaletsehe hore na ba hlophihile ho le hokae.	
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletswe
Lebitso la motse eo Mari a neng a dula ho ona ke mang?	Ke Flint, Michigan, lefatsheng la United States.
Bothata boo ba neng ba na le bona ke bofe?	Bothata e ne e le hore metsi eo ba neng ba a nwa a ne a le kotsi / a na le tjhefu / a na le khemikhale ka hare.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletswe
Hobaneng Mari a ile a ngolla Mopresidente Barack Obama lengolo?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o ne a batla ho thusa setjhaba sa habo. Hobane e le e le qaka e kgolo, mme o ne a tseba hore o hloka thuso. Hobane o ne a batla hore Mopresidente a utlwisise bothata beo ba neng ba na le bona Flint. Hobane o ne a tseba hore Mopresidente o na le matla a ho thusa ho rarolla mathata.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso 2**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa Mosebetsi wa phetolo ya ho bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

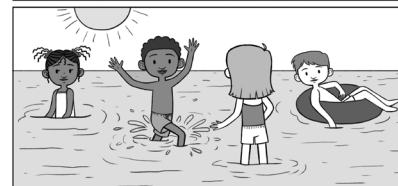
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - kgopolo
 - nang le tshepo
 - senyang

Raeme kapa pina	Diketso
Morena boloka setjhaba sa heso	<i>Ema o otlollotse mmele, matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
O fedise dintwa le matshwenyeho	
Ha re tshwaraneng ka matsoho	<i>Ba itshwara matsoho ho supa ho tshwarang matsoho</i>
Re thusaneng, re sebitseng mmoho	
Ha re pheleng ka kgotso re lwanele tokoloho	<i>Phahamisa letsohlo o etse feisi ho bontsha ticoloho.</i>
Ho ntshetsa setjhaba sa rona pele	<i>Baithuti ba sheba ebele ba supa pele</i>
Morena boloka setjhaba sa heso	

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI (BEKE YA PELE YA MOKOTABA)

- 1 Arola baithuti ka dihlotshwana tse nyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 4 Neha baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka mehopolo tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Medumo E Metjha Le Mantswe A Matjha

TSEBISA MODUMO O MOTJHA

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /n/
- 2 Bitsa modumo mme o laele baithuti ho o phetha makgetlo a 3.
- 3 Hlalosa hore modumo /n/ o fapane Puong ya Lapeng le English.
- 4 Bontsha baithuti dipapetla tsa medumo bakeng sa didumannotshi.
- 5 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /n/ a o ka nahang?
- 6 Sekaseka mantswe le baithuti, jwaloka: **nyeka, kgena, nka**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **nona, nana, nama, mona**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tihateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

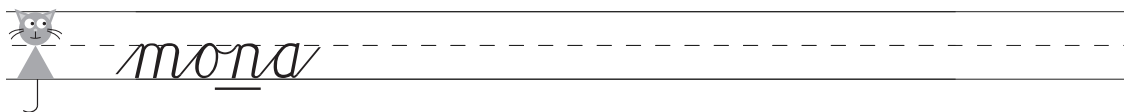
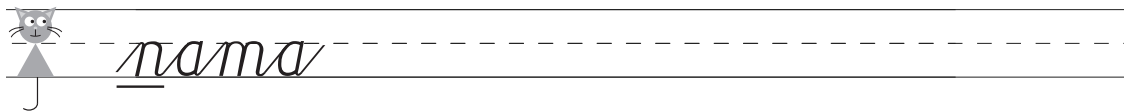
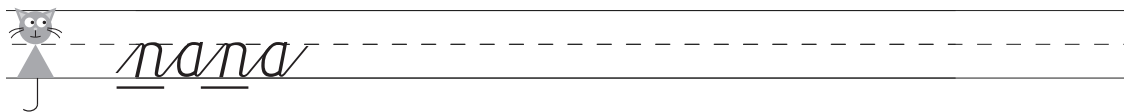
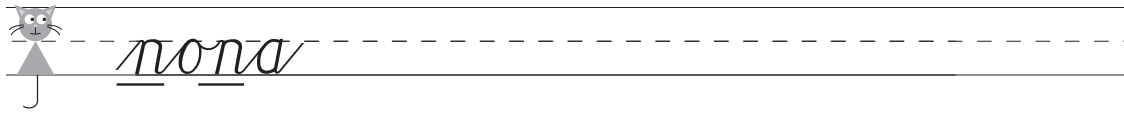
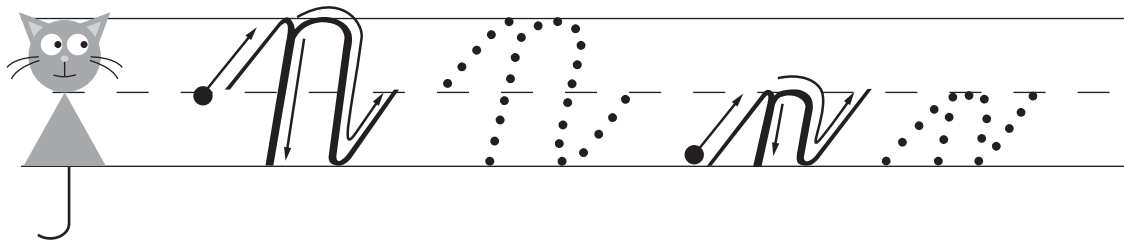

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti ho bopa ditlhaku tse kgolo le tse nyenyane ka nepo: **Nn**
- 2 Bontsha baithuti ba sebedisang letsoho le letona ebe o bontsha ba sebedisang le letshehadi tsela eo tlhaku e ngolwang ka yona.
- 3 Bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Kamora seo, bolella baithuti ho ngola tlhaku/ditlhaku ditafoleng tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti hape tsela eo ditlhaku di ngolwang ka yona ka ho di ngola tlapangollong.
- 6 Baithuti ba tlameha ho ngololla ditlhaku tseo dibukeng tsa bona.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho Phatlalatsa Le Ho Hlahisa

SEHLOOHO: Ngola ka seo o ka ratang ho se etsa ho thusa setjhaba sa heno le ho etsa hore lefatshe e be sebaka se betere.

MOSEBETSI: Ngola diratswana tse 2 tsa polelo tse 6–8.

FOREIMI YA HO NGOLA

Nka rata ho...

Ho etsa sena se etsahale, ke...

Sena se bohlokwa hobane...

Sena se ka thusa...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangolong.

BONTSHA TSAMAIISO YAH O PHATLALATSA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha le sebedisitse lenane ho hlophisa methalo ya lona.
- 2 Ka moramoo, bolella baithuti hore kajeno ba tliho bapatsa le ho hlahisa mosebetsi oo bao ngotseng.
- 3 Bontsha baituti ka moo o ngolang hape mosebetsi wa hao, ona le sehlooho le letsatsi.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 **Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: Ho thusa setjhaba sa heso**
- 3 Bolella baithuti ho ngololla ka makgethe mosebetsi wa bona wa qetelo ka o senang diphoso.
- 4 Ha baithuti ban a le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi ho bala seo ba sengotseng.
- 4 Bapatsa mosebetsi wa baithuti moo e mong le e mong a tla o bona ele hore ba kgone ho bala se ngotsweng ke ba bang.

15 Jwalo 2020

Ho thusa setjhaba

Ke batla ho kgothaletsa batho ho phetha tshebediso ya polasitiki setjhabeng sa rona. Hore sena se etsahale, ke tlamehile ho etsa sebaka seo batho ba ka behang dipolasitiki tsa bona ho etsetsa hore ke kgone ho di bokelletsa.

Sena se bohlokwa hobane polasitiki ha e ya lokela tikelohloho ya rona ebile e lematsa lefatshe. Sena se tla thusa batho ho lemoha hore ho phetha tshebediso ya dintho tse itseng ho molemo le hore ho ka thusa lefatshe.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala 2**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Poeletso Ya Medumo

BOELE TSA/PHETHA MEDUMO

- 1 Qapodisa medumo mme o phahamise dipapetla tsa medumo eo: /o/ /n/
- 2 Bitsa modumo mme o laele baithuti ba phethe medumo hararo.
- 3 Bontsha baithuti medumo ena tjhateng ya alfabeto.
- 4 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /o/ a o ka nahang?
- 5 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /n/ a o ka nahang?

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: KE A IPOTSA/ HO IKAMAHANYA LE DIKETSAHALO

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Mari Copeny: Mohale wa Metsi</p> <p>Mary Copeny ke moitseki e monyenyanane wa Amerika ya lwanetseng metsi a hlwekileng motseng wa habo wa tswalo wa Flint, Michigan.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na re ne re tla etsa jwang ha metse ya rona e ne e na le qaka e tshwanang le ya motseng wa Mari? Ke a ipotsa hore re na re tla ba baitseki jwaloka Mari?</p>
<p>Ha Mari a le dilemo tse 8, ho ile ha ba le ditaba tse seng monate tsa qaka ya metsi motseng wa habo. Khemikhale e bitswang loto e ne e silafatsa metsi. Bana ba bangata ba Flint ba ne ba kula ke ho nwa khemikhale ena e kotsi e le ngata metsing. Batho ba motse oo Mari a neng a dula ho ona ba ne ba halefetse hore metsi a bona a ne a ba bolaisa tjhefu.</p>	<p>Ha motse wa heso o ne o na le metsi a kotsi a nang le tjhefu e ka etsang hore ke kule, ke nahana hore ke ne ke tlo halefa.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Mari le bana babo ba ne ba dula ba nwa metsi ho tswa pompong ba se na pelaelo. Empa hanghang, ba ile ba tlameha ho emisa ho nwa metsi ao. Ka hoo, ha ba ka ba ba le kgetho e nngwe kante le ho nwa metsi a ka botlolong ya polasitiki. Mari o ne a thabetse hore ha ho le a mong wa leloko la hae ya kulang, empa o ne a ngongorehetse badudi ba motseng wa habo.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na ke ne ke tlo etsa eng ha ke ne ke le maemong a tshwanang le a Mari?</p>
<p>Kamora kgwedi, mohala wa mme wa Mari o ile wa lla. Nomoro e neng e mo letsetsa e ne e sa tsebahale. Eitse ha mme wa Mari a araba, e le e mong wa basebeletsi ba White House.</p> <p>'Mopresidente Obama o badile lengolo la Mari. O rata ho amohela memo ya hae ya ho etela Flint,' mosebeletsi eo a mmolella.</p>	<p>Joo! Ke thabile hore Mari o ile a etsa nako ya ho ngolla Mopresidente lengolo. Sena se bontsha hore ho ngolla batho ba nang le matla a tlhotlhetso ho ka thusa haholo.</p>
<p>Ha Mari a fiha hae ho tswa sekolong, mme wa hae o ile a bososela mme a mmolella ho dula fatshe.</p> <p>'Ke na le ditaba tse kgolo tsa hao!' a rialo.</p> <p>'Mopresidente Obama o badile lengolo la hao, ebile o ya tla mona Flint ho tla kopana le wena.'</p> <p>Marie a bobotheha. 'Jwale Mopresidente o tla kgona ho bona kamoo ho leng leeme ka teng hore batho mo motse wa Flint ba nswa metsi a nang le tjhefu!' ho rialo Mari.</p>	<p>Ha ke ne ke le Mari, ke ne ke tla batla hore Mopresidente a bone dintho ka leihlo kapa tjhebo ya ka, hore a tle a batle ho thusa ho rarolla bothata le yena.</p>
<p>Ha Mopresidente Obama a etetse Flint, o ile a dula fatshe le Mari. 'Mangolo a tswang baneng ba tshwanang le wena a mpha tshepo ya bokamoso,' Presidente a rialo.</p>	<p>Mari o etsa hore le nna ke ikutlwe ke na le tshepo, hobane o mpontsha hore motho a le mong a monyenyanane a ka thusa ho ntshetsa dintho pele bakeng sa baahi bohle.</p>
<p>Leeto la Mopresidente le ile la mo dumella hore a bone kamoo metsi a nang le tjhefu ya loto a neng a senya ebile a utlwiswa bohloko ka teng motseng wa Flint. Kamora moo Mopresidente o ile a tsebisa maemo a tshohanyetso. A fana ka taelo ya hore ho sebediswe tjelele e itseng ho lokisa mokgwa wa phepele ya metsi. Ka bomadimabe, ho ne ho se bonolo ho e lokisa.</p>	<p>Ha ke ne ke le Mari, ke ne ke tla ikutlwa ke le motlotlo hore lengolo la ka le thusitse ho tlisa tlhokomediso bothateng boo lehae la ka le neng le na le bona.</p>
<p>Ha baahi ba Flint ba ntse ba emetse hore mokgwa wa phepele ya metsi e lokiswe, Mari o ile a etsa bonnete ba hore ba na le metsi a bolokehileng eo ba ka a nwang. Mari o ile a qala ka ho bokelletsa tjelele ho rekela batho ba kojwana di mahetleng metsi a dibotlolo. Empa hoseng ho hong, Mari o ile a sheba ka moqomong wa matlakala mme a elellwa hore e ne e tletse dibotlolo tsa polasitiki. O ile a nahana ka dipolasitiki kaofela tse silafatsang polanete.</p>	<p>Ke a bona hore Mari o dula a nahana ka tsela tseo a ka fetolang maemo ka ona motseng wa habo. Mari o ntshusumetsa hore lenna ke batle ho etsa ho hong ho thusa setjhaba sa heso.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
Ho tloha tsatsing leo o ile a qeta hore o tla fumana tharollo e tla lokela tikoloho. O ile a qalella a bokelletsa tjhelete e tla reka metjhini e sefang metsi.	
Mari ha a ka a emisa ho itseka hang ha bothata ba motse wa bona bo ne bo rarollotswe. O tswela pele a lwanela bana bohle ba United States ho ba le metsi a hlwekileng a bolokehileng – ho sa kgathaletsehe hore na ba hlophihile ho le hokae.	
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Mari o ile a etsa eng thusa setjhaba sa habo.	<ul style="list-style-type: none"> O ile a ngolla Mopresidente lengolo. O ile a bokelletsa tjhelete ya ho reka dibotlolo tsa metsi le metjhini e sefang metsi.
O ka ikamahanya le seo Mari a se entseng? O ne o tla etsa eng ha metsi a moo o dulang teng a ne a na le tjhefu kapa ho ne ho sena metsi motseng wa heno?	<i>Ke nahana ke ne ke tla...</i>
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
O nahana hobaneng Mopresidente Obama a ile a re bana ba tshwanang le Mari ba mo fa tshepo ya bokamoso?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o entse nako ya ho mo ngolla lengolo. Hobane o monyenyanane, empa o na le tjheseho ya ho fetola maemo eo setjhaba sa habo se phelang ka ona. Hobane o eme ka maoto ho sebeletsa baahi ba motse wa habo. Hobane le ha e le ngwana, o se a qalelletse ho sebetsa ho leka ho fetola maemo/ kapa ho ntshetsa setjhaba sa hae pele.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 2**.
- Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mosebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - matla
 - matla haholo
 - moetapele

Raeme kapa pina	Diketso
Morena boloka setjhaba sa heso	<i>Ema o otlollotse mmele, matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
O fedise dintwa le matshwenyeho	
Ha re tshwaraneng ka matsoho	<i>Ba itshwara matsoho ho supa ho tshwarang matsoho</i>
Re thusaneng, re sebetseng mmoho	
Ha re pheleng ka kgotso re lwanele tokoloho	<i>Phahamisa letsohlo o etse feisi ho bontsha ticoloho.</i>
Ho ntshetsa setjhaba sa rona pele	<i>Baithuti ba sheba ebele ba supa pele</i>
Morena boloka setjhaba sa heso	

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong
Paleng ena...
Ke nahana o...hobane...
Ke nahana hore pale ena e ngotswe ho nthuta...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlotshwana tse nyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Poeletso Ya Medumo**BOELE TSA/PHETHA MEDUMO**

- 1 Qapodisa medumo mme o phahamise dipapetla tsa medumo eo: /o/ /n/
- 2 Bitsa modumo mme o laele baithuti ba phethe medumo hararo.
- 3 Bontsha baithuti medumo ena tjhateng ya alfabete.
- 4 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /o/ a o ka nahang?
- 5 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /n/ a o ka nahang?

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo ka mora ho bala**LEANO LA KUTLWISISO: KAKARETISO, HO IKAMAHANYA LE DIKETSABHALO****KAKARETISO YA PALE KA HO NGOLA KAPA KA MOLOMO**

- 1 Hlalosetsa baithuti hore ba *tla nahana ka karolo tse bohlokwa tsa pale e badilweng.*
- 2 Re tla boela re *nahane ka seo re ka ikamahanyang le sona ho tswa seratswaneng.*
- 3 Ngola foreimi ya kakaretso tlapangolong.
- 4 Laela baithuti ho sebedisa foreimi ho araba dipotso:
Seratswana sena se mabapi le... (dipolelo tse 2-3)
Ke ratile ha...
Ke nahana nka thusa setjhaba sa heso jwalo ka Mari ka ho...
- 5 Hlalosetsa baithuti hore ba keke ba kgona ho bua sohle ka seratswana – ba tla tshwanela ho kgetha karolo tse bohlokwa.
- 6 Bontsha ka ho etsetsa baithuti mohlala wa hao. Ka mokgwa ona: ***Pale ena e mabapi*** *Mari Copeny a ngolla moporesidente lengolo hore a thuse ho lokisa bothata setjhabeng sa habo. **Ke ratile** hore pale ena e re ruta ka motho wa nnete ya thusitseng setjhaba sa habo. Ke ikutlwa ke kgahlilwe ke Mari. **Ke nahana nka thusa setjhaba sa heso jwalo ka Mari ka ho** etsa bonnete ho na le meqomo ya matlakala eo batho ba ka e sebedisang, ho ena le ho silafatsa seterata.*
- 7 Bontsha baithuti setshwantsho ho tswa bukeng e kgolo.
- 8 Efa baithuti monyetla wa ho nahana ka karolo tse bohlokwa tsa seratswana.

- 9 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** mme ba abelane kakaretso **tša bona** le molekane. (Ba se ke ba bua ka seo titjhere e se buileng . Sena e be mehopolo ya bona ya **sethatong!**)
- 10 Bitsa baithuti ho kgobokana.
- 11 Kopa baithuti ba 1–2 ho arolelana le baithuti ba bang dikakaretso tša bona.
- 12 Kopanyanang kakaretso ya phaposiburutelo, ka mokgwa ona: **Pale ena e mabapi le** *motho ya monyane dilemong ya bitswang Mari Copeny, ya thusang setjhaba sa habo. **Re ratile** pale ena hobane re ithutile ka motho ya thusitseng ho rarolla bothata ba nnete ba setjhaba sa habo! **Re nahanne ka tsela tse fapaneng tseo re ka thusang setjhaba sa habo rona, jwaloka** ho hlwekisa matlakala seterateng mme re ahe lebala le letjha la ho bapala!*

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 4**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tša bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tša ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: books, pencils, globes, gears, lightbulbs, speech bubbles, and laboratory equipment like flasks and beakers. The icons are scattered across the page, creating a textured, academic atmosphere.

Kereiti 2

KOTARA 3

Beke

3

MOKOTABA:
Monahano
wa boqapi

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla, ho ratwa le ho thabelwa ke baithuti, jwaloka: dintho tse entsweng ka ho sebediswa matlakala, dintho tse fapaneng tsa bonono tse entsweng ke baithuti.
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: tsela tseo o ka etsang dibapadiswa o sebedisitse matlakala.
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi Ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 2: leqephe la 10, Ha re baleng & Leqephe la 11, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 2: leqephe la 12 & 13, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 14 & 15, Ha re baleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho se bontshang motho eo o nahana hore o motle ka monahano wa boiqapelo.

Mantaha

Mosebetsi Wa Molomo

Metsotso e 15

TSEBISA MOKOTABA: FUMANA DINTLHA TSA TSEBO YA PELE

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa pele/sa bobedi sa buka e kgolo: Zweli o etsa bolo
- 2 Bolella baithuti hore o tlole qala mokotaba o motjha o bitswang: Monahano wa boiqapelo
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse latelang:
 - a Ke eng boiqapelo?
 - b Batho ba sebedisa monahano wa boiqapelo jwang?
 - c Hobaneng monahano wa boiqapelo o le bohlokwa?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - boiqapelo
 - tlontlolehile
 - ntlafatsa

Raeme kapa pina	Diketso
Boqapi bo molemo, Boqapi bo bohlokwa	<i>Bana ba bua ba eme ba phutholohile ka mokgwa wa ho phetha le ho fana ka molaetsa.</i>
Boqapi bo nkgothaetsa hore ke ithute dintho tse ntjha	
Boqapi bo nthusa ho rarolla mathata dikarolong tsohle tsa bophelo ba ka.	
Boqapi bo etsa hore ke ikgethe ke be ke kgahlise.	
Sebedisa bokgoni ba hao ba boqapi.	
Hore o fetole bophelo ba hao, le ba batho ba bang!	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a Oo Oo Oo...
 - b Nn Nn Nn...
 - c ona
 - d oma
 - e nona
 - f nana
 - g nama
 - h mona
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o elellwe baithuti ba hlokang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso Pele O Bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Zweli o etsa bolo
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng ontse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho **ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho**, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola pale ka motho ya motle ka boiqapelo. Sebedisa monahano wa hao!

MOSEBETSI: Ngola pale ya polelo tse 6–8 ho phehisa buke ya phaposi ya sehlooho se bitswang: Batho ba nang le boiqapelo.

LEANO LA HO RALA: Etsa mmapa wa kelello

TSEBISA SEHLOHO SA MONGOLO.

- 1 Bontsha baithuti hore o **nahana pele o ngola**.
- 2 Ka molomo, hlalosa dintlha tsa pale ya hao, jwaloka:
Ke tlile ho ngola pale ka mophetwa ya ka sebedisang matlakala ho etsa le ha ekaba ke eng!

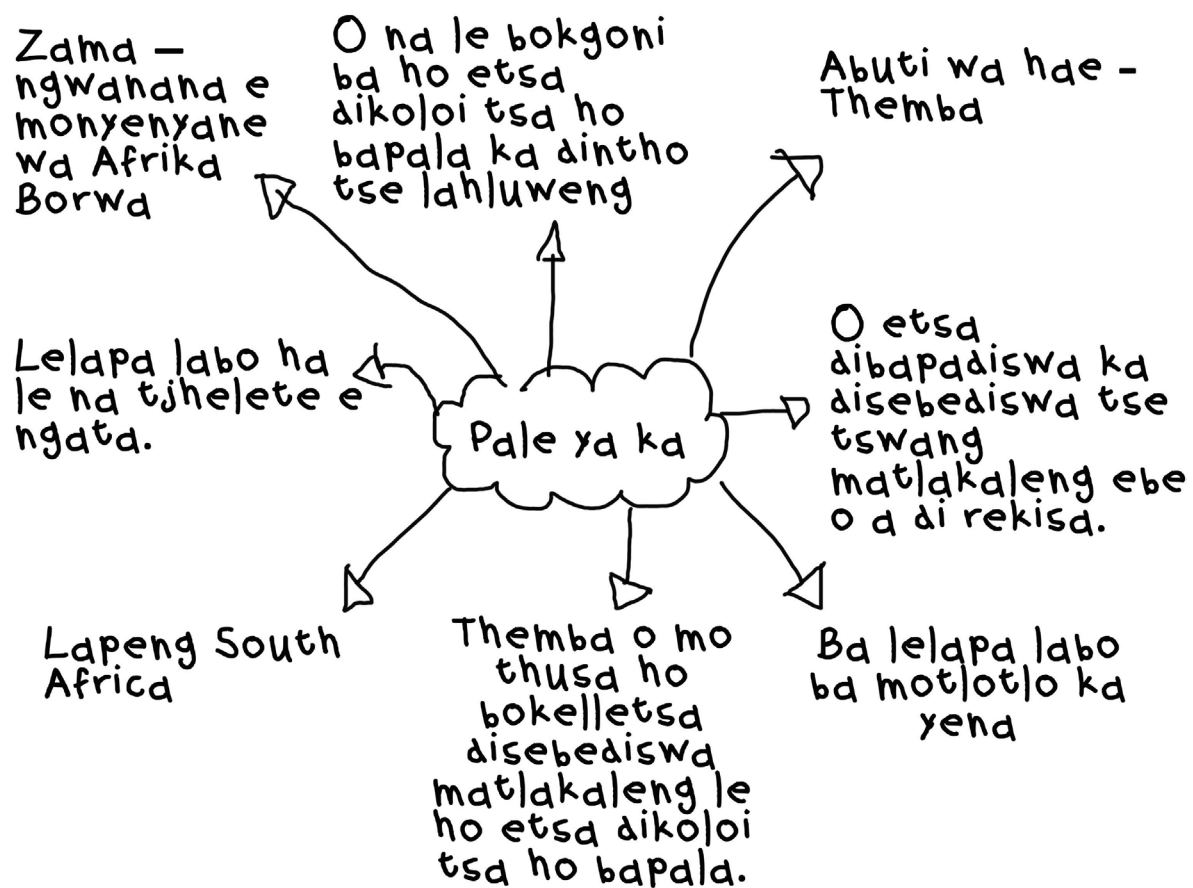
BONTSHA MOKGWA WA HO RALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Ngola foreimi ya ho rala ka thoko tlapangolong.
- 2 Bontsha baithuti hore lenane le etswa jwang ka ho araba dipotso tse latelang.
- 3 Qetella moralo ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Moralo wa mmapa wa kelello			Mmapa wa kelello		
Ke mang mophetwa wa sehlooho paleng?	Mophetwa o na le boiqapelo jwang?	Na ho na le baphetwa ba bang?	Sandile – moshanyana e monyane Afrika Borwa	O motle haholo ka ho etsa sebakadiswa ka matlakala	Kgaitsemi ya hae ke Zinzi
Bothata ke eng paleng?	Pale yaka	Mophetwa wa sehlooho o lokela ho sebedisa boiqapelo jwang?	Kgaitsemi ya hae ha ena dibakadiswa. O a lla. O mo etsesa sebakadiswa se setjha.	Pale yaka	O lokela ho etsesa kgaitsemi ya hae sebakadiswa. O etsa popi ka matlakala
Pale e etsahala hokae?	Na hona le dintlha tse ding tse bohlokwa?	Batho ba bang ba nahana eng ka mophetwa wa sehlooho?	Lapeng habo Afrika Borwa.	--	Kgaitsemi ya hae eya mo rata ebile e nahana o bohlae

BAITHUTI BA SEBEDISA MOKGWA WA HO RALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala le ho nahana ka tsela e le nngwe eo ba ka ratang ho etsa setjhaba sa habo bona kapa lefatshe e be sebaka se betere.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho **buisana** le balekane ka dintlha tsa bona.
- 3 Bontsha baithuti foreimi ya ho rala tlapangollong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4 Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 5 Bolella baithuti ho ngola mehopolo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 6 Ha baithuti ba ntse ba sebeta, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara dikoponyana

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tlilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le shore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso 15

Tsebisa Medumo Medumo E Metjha Le Mantswe

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /l/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /l/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **letamo, lerato, fola**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo ha o ntse o phahamisitse papetlana ya modumo: **loma, lona, mola**
- 2 Bontsha lentswe ka leng ho baithuti, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya modumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

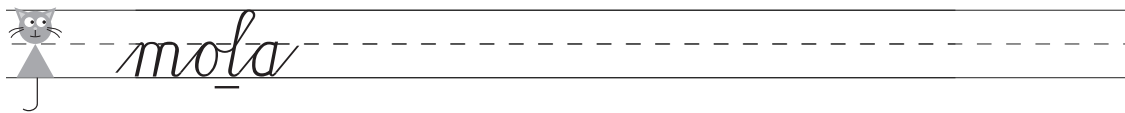
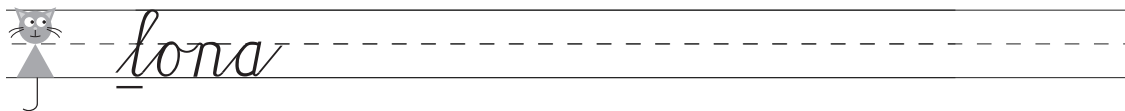
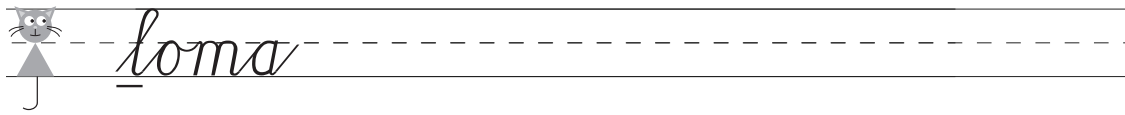
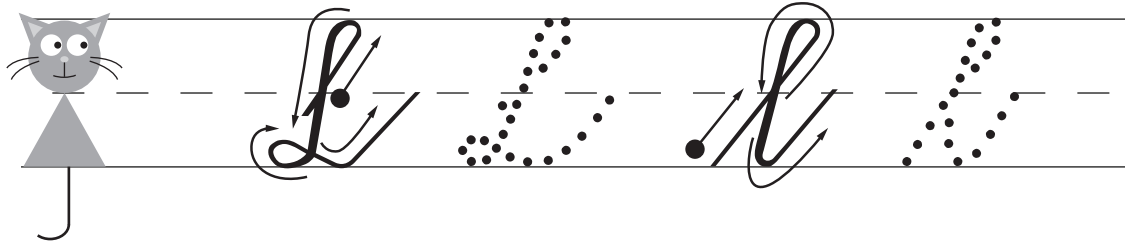
Ngodiso:

Metsotso e 15

Ngodiso Ya Dithlaku Tse Ntjha/ Mantswe A Matjha / Dipolelo Tse Ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa dithlaku tse nyanyane le tse kgolo: **Ll**
- 2 Bontsha ka ho ngola dithlaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 4 Kamora sena bolella baithuti ho ngola dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti tlapangollong hore mantswe le dithlaku di ngolwa jwang.

- 6 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona jwalokaha ho ngotswe tlapangolong.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mola ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng/ dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA

Seratswana/tabana	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p>Zweli o etsa bolo</p> <p>Zweli o ne a shebile bana ba baholo ba bapala bolo ya maoto. O ne a dutse ka thoko ho lebala. O ne a batla ho bapala empa o ne a le dihlong a tshaba ho kopa.</p> <p>Bolo e ile ya tla e mo toibile. O ile a leka ho e rahela moraho ho beng ba yona. Empa o ile a e fosa.</p> <p>O ile a utlwa sefahleho sa hae se futhumala mme a mathela ka tlung.</p>	<p>Zweli o shebelletse bana ba baholo ba bapala bolo ya maoto. Ke akanya hore o batla ho bapala le bona!</p>
<p>'Ke hloka ho ikwetlisetsa bolo ya maoto,' a nahana. 'Ke hloka bolo.'</p> <p>Zweli o ile a batlisisa ka tlung a leka ho fumana bolo. O ile a fumana bolo e kgubedu e tloatlolang. O ile a leka ho e raha, empa e ne e le nyenyane. 'Ke hloka ho etsa bolo e kgolwanyane,' a nahana. Zweli o ile a nahana, a nahana ka moo a ka fetolang bolo ena e nyenyane e tlolang mme a e etse hore e be bolo e kgolo eo a ka bapalang bolo ya maoto ka yona.</p>	<p>Ke akanya hore Zweli o batla ho fumana bolo ho ikwetlisa hore bokgoni ba hae ba bolo ya maoto bo ntlafale.</p>
<p>Zweli o ile a qala ho batla ntho eo a ka e sebedisang ho etsa bolo ebe kgolwanyane. O ile a fumana koranta ya kgale ka moqomong wa matlakala, mme a e sebedisa ho phuthela bolo e tloatlolang. O ile a leka ho e raha. Koranta e ile ya iphuthulla. 'Ke hloka ntho eo nka etsang hore koranta ena e maname bolong ena e tloatlolang.' A nahana.</p>	<p>Zweli o na le bokgoni ba boiqapelo – koranta e ya thusa hore bolo e be kgolwanyane.</p>
<p>Zweli o ile a kena ka kitjheneng. O ile a fumana pakete ya Simba e senang letho. O ile a phuthela koranta ka pakete eo. O ile a leka ho e raha. Koranta ha eya ka ya tsitsinyeha. Empa bolo e ne e ntse e se boholo bo tshwanang le ba bolo e sebediswang ho bapala bolo ya maoto</p>	<p>Zweli o na le bokgoni ba ho iqapela. O sebedisa matlakala ho etsa bolo ya hae e be kgolwanyane. Ke kgopolo e ntle eo!</p>
<p>'Ebe nka etsa jwang hore bolo ena e be kgolwanyane?' O ile a fumana mokotla wa mme wa hae wa kgale ka tlasa bethe. O ile a botsa mme wa hae hore a ka o sebedisa na? 'Eya,' ho araba mme. 'Ke ne ke lo o lahla,' ho rialo mme wa Zweli. Zweli o ile a seha mokotla oo mme a phuthela bolo ka ona.</p>	<p>Ke ne ke sa tlo nahana ka ho sebedisa mokotla wa kgale ho etsa bolo. Ke akanya hore Zweli o na le monahano o motle wa boiqapelo.</p>

Seratswana/tabala	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
Zweli o ile a kena ka kitjheneng. O ile a fumana polasitiki e sa sebedisweng. O ile a phuthela bolo ka yona mme a e tlama a e tiisitse. Yaba o fumana kgwele ya kgale. O ile a thathela bolo ka yona hore e tshware polasitiki. O ile a sheba bolo ya hae e ntjha. Qetellong e ne e le boholo bo nepahetseng!	Zweli o ne a sena bolo ya maoto empa o ile a sebetsa ka thata ho iketsetsa yona! Ke akanya hore o na le thahasello ya ho itlhakisetsa bolo ya maoto!
Zweli o ile a nka bolo ya hae mme a ya kantle. O ile a e raha makgetlo a mmalwa. A ba a beha majwe a mabedi e le dipalo tsa hae. O ile a ikwetlisetsa ho rahela bolo mahareng a majwe a mabedi.	Ke a hopola hore Zweli o ile a fosa bolo qalong ya pale. Ke akanya hore o batla ho ikwetlisa hore a ntlafatse bokgoni ba hae ba bolo ya maoto. Ka tsela eo ha a na hlola a fosa bolo hape!
Kamora matsatsi a mmalwa, Zweli o ile a dula hape pela lebala mme a shebella bana ba baholwanyane ba bapala bolo ya maoto. O ne a ikwetlisitse haholo. E mong wa bana ba baholo o ile a tla ho yena mme a re: 'Ke o bone o hlaba dintlha ka jareteng ya heno! O ka thabela ho bapalla sehlopha sa rona?' Zweli o ile a ema mme a kena ka lebaleng, a itokiseditse ho bapala bolo ya maoto le bana ba baholo.	Ke akanya hore banana ba baholo ba bone Zweli a sebetsa ka thata ho ntlafatsa bokgoni ba hae ba bolo! Ke ka hoo a ileng a mo mema hore a bapale le bona.

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Ke eng seo Zweli a ileng a se fumana pele?	O ile a fumana bolo e nyenyane e tlolatlang.
Ke eng seo Zweli a ileng a se fumana kamora moo?	O ile a fumana koranta ya kgale.
Kamora moo o ile a fumana dintho tse feng tse ding?	O fumane pakete ya Simba, mokotla wa mme wa hae wa kgale le polasitiki.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng ngwanana a moholwanyane a ile a kopa Zweli hore a bapale bolo le bana ba baholwanyane?	<ul style="list-style-type: none"> O ile a mmona a ikwetlisa a bile a hlaba dintlha. Hobane a mmone a ikwetlisa. Hobane Zweli a entse bolo mme a ikwetlisa ho bapala bolo. Zweli o hlabile dintlha tse ngata ha a ntse a ikwetlisa. O bone a ikwetlisa a mme a hlaba dintlha. Hobane o sebeditse ka thata ho ntlafatsa bokgoni ba hae ba bolo ya maoto.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa Mosebetsi wa phetolo ya ho bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - hlaba ntlha
 - ntlha
 - maikemisetso

Raeme kapa pina	Diketso
Boqapi bo molemo, Boqapi bo bohlokwa	<i>Bana ba bua ba eme ba phutholohile ka mokgwa wa ho phetha le ho fana ka molaetsa.</i>
Boqapi bo nkgothaletsa hore ke ithute dintho tse ntjha	
Boqapi bo nthusa ho rarolla mathata dikarolong tsohle tsa bophelo ba ka.	
Boqapi bo etsa hore ke ikgethe ke be ke kgahlise.	
Sebedisa bokgoni ba hao ba boqapi.	
Hore o fetole bophelo ba hao, le ba batho ba bang!	

HO PHETHA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI (BEKE YA PELE YA MOKOTABA)

- 1 Arola baithuti ka dihlotshwana tse nyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 4 Neha baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka mehopolo ya bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Medumo E Metjha Le Mantswe A Matjha

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /e/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho pheta modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /e/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe mang, jwaloka: **jele, qeka, mpone**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **ema, eme, ena**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

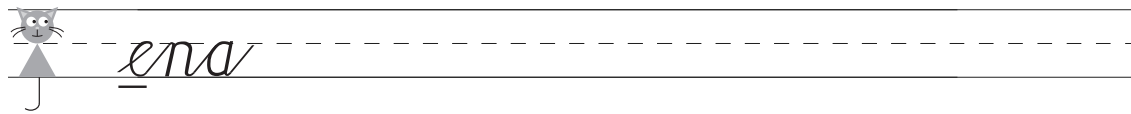
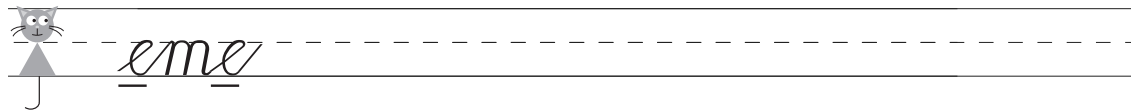
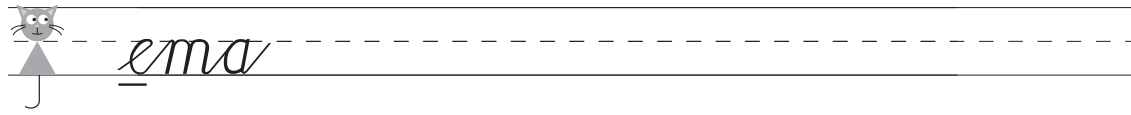
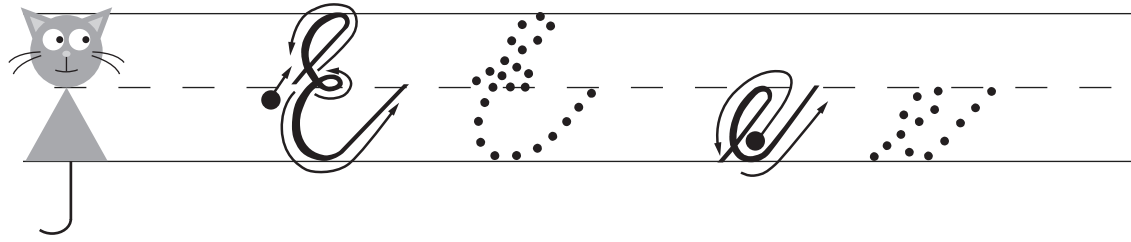

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **Ee**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku ka menwana hodima tafote tsa bona
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangolong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola pale ka motho ya motle ka boiqapelo. Sebedisa monahano wa hao!

MOSEBETSI: Ngola pale ya polelo tse 6–8 ho phehisa buke ya phaposi ya sehlooho se bitswang: Batho ba nang le boiqapelo.

FOREIMI YA HO NGOLA

Ho ne ho ena... (*re jwetse ka baphetwa ba pale le moo pale e etsahalang teng*)

Ka tsatsi le leng... (*hlalosa bothata*)

Yaba... (*hlalosa kamoo mophetwa wa sehlooho a sebedisang boiqapelo ho rarolla bothata*)

Qetellong ... (*batho ba nahana eng ka mphetwa wa sehlooho?*)

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAISO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangollong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha ka moo o tla phethela foreimi ya ho ngola o sebedisa moralo wa hao, jwaloka: **Ho ne ho ena** le moshanyana e monyane ya bitswang Sandile. O ne a sa hloke dibapadiswa ho tswa lebenkeleng hobane o ne a iketseditse dibapadiswa tsohle tsa hae ka matlakala. **Ka tsatsi le leng** ba lelapa la Sandile ba ya lebenkeleng. Kgaitsemi ya hae a lla haholo hobane a ne a batla popi e ntjha empa ho ne ho sena tjelete ya ho e reka. **Yaba**, Sandile o ba le monahano. A sebedisa boiqapelo ba hae ho etsetsa kgaitsemi ya hae popi ka matlakala. **Qetellong**, kgaitsemi ya hae ya rata popi eo a entseng ho feta ya lebenkeleng!

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Pale yaka: Moralo**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sana le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka mekgwa eo ba ka e sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

29 Jwalo 2020

Dikoloi tsa dibapadiswa

ba re e ne re – motseng o mong o
moxenyane afrika borwa ho ne end le
ngwanana ya bitswang Zama le abuti wa
hae a bitswang Themba.

Ka tsasi le leng lelapha la bo bona le ne
le sena tjhelete e lekaneng ya ho ka
reka diho se lekaneng.

Yabha Zama le Themba ba sebesa moho
ho etsa dikoloi tsa ho bapala ka
disebediswa se tswang malakalen hore
ba di rekisetse batho.

Qetelong Zama le Themba ba ile ba etsa
tjhelete e lekaneng ho rekadijo. Ba
lelapha la bona ba ne ba le motlotlo ka
bona.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Ho Arola Le Ho Kopanya Medumo/Mantswe

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **loma**
- 3 Arola lentswe ho ya ka modumo ya lona: /l/-/o/-/m/-/a/
- 4 Qapodisa modumo o qalang lentswe: /l/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /o/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /m/
- 7 Qapodisa modumo o qetelang lentswe: /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **loma**
- 9 Bontsha ka ho supa le ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /lo/-/ma/ = **loma**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **ema**

SEO RE SE ETSANG

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **mola**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /m/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o wa bobedi lentsweng? /o/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /l/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? /a/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /m/-/o/-/l/-/a/
- 8 Ngola lentswe: **mola**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /mo/-/la/ = **mola**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **eme**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Zweli o etsa bolo</p> <p>Zweli o ne a shebile bana ba baholo ba bapala bolo ya maoto. O ne a dutse ka thoko ho lebala. O ne a batla ho bapala empa o ne a le dihlong a tshaba ho kopa.</p> <p>Bolo e ile ya tla e mo tobile. O ile a leka ho e rahela moraho ho beng ba yona. Empa o ile a e fosa.</p> <p>O ile a utlwa sefahleho sa hae se futhumala mme a mathela ka tlung.</p>	<p>Ke akanya hore Zweli o ne a swabile ha a qeta ho fosa bolo.</p>
<p>'Ke hloka ho ikwetlisetsa bolo ya maoto,' a nahana. 'Ke hloka bolo.'</p> <p>Zweli o ile a batlisa ka tlung a leka ho fumana bolo. O ile a fumana bolo e kgubedu e tloatlolang. O ile a leka ho e raha, empa e ne e le nyenyane. 'Ke hloka ho etsa bolo e kgolwanyane,' a nahana. Zweli o ile a nahana, a nahana ka moo a ka fetolang bolo ena e nyenyane e tlolang mme a e etse hore e be bolo e kgolo eo a ka bapalang bolo ya maoto ka yona.</p>	<p>Zweli o batla ho ikwetlisetsa bolo ya maoto. Ke akanya hore o batla ho ntlafatsa bokgoni ba hae, hore a se ke a hlola a etsahalla ke ntho e swabisang.</p>
<p>Zweli o ile a qala ho batla ntho eo a ka e sebedisang ho etsa bolo ebe kgolwanyane. O ile a fumana koranta ya kgale ka moqomong wa matlakala, mme a e sebedisa ho phuthela bolo e tloatlolang. O ile a leka ho e raha. Koranta e ile ya iphuthulla. 'Ke hloka ntho eo nka etsang hore koranta ena e maname bolong ena e tloatlolang.' A nahana.</p>	<p>Ke a bona hore Zweli ke motho ya sa feleng pelo. Ha a sa fumane bolo eo a ka bapalang bolo ya maoto ka yona, o nahana ka boiqapelo ho leka ho rarolla bothata! Seo se etsa hore ke akanye hore Zweli o ikemiseditse ho ntlafatsa bokgoni ba hae ba bolo ya maoto!</p>
<p>Zweli o ile a kena ka kitjheneng. O ile a fumana pakete ya Simba e senang letho. O ile a phuthela koranta ka pakete eo. O ile a leka ho e raha. Koranta ha eya ka ya tsitsinyeha. Empa bolo e ne e ntse e se bohoto bo tshwanang le ba bolo e sebediswang ho bapala bolo ya maoto</p>	<p>Zweli o tswela pele ho sebedisa hape dintho tse fapaneng. Sena se etsa ke nahane hore Zweli o na le bokgoni ba ho iqapela!</p>
<p>'Ebe nka etsa jwang hore bolo ena e be kgolwanyane?' O ile a fumana mokotla wa mme wa hae wa kgale ka tlasa bethe. O ile a botsa mme wa hae hore a ka o sebedisa na? 'Eya,' ho araba mme. 'Ke ne ke lo o lahla,' ho rialo mme wa Zweli. Zweli o ile a seha mokotla oo mme a phuthela bolo ka ona.</p>	<p>Zweli o dula a leka dintho tse ntjha ho leka ho rarolla bothata ba hae. Seo se etsa hore ke akanye hore Zweli o ikemiseditse ho etsa bolo eo a ka bapalang bolo ya maoto ka yona.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Zweli o ile a kena ka kitjheneng. O ile a fumana polasitiki e sa sebedisweng. O ile a phuthela bolo ka yona mme a e tlama a e tiisitse. Yaba o fumana kgwele ya kgale. O ile a thathela bolo ka yona hore e tshware polasitiki. O ile a sheba bolo ya hae e ntjha. Qetellong e ne e le boholo bo nepahetseng!</p>	<p>Zweli o iketseditse bolo ya maoto! Ke akanya hore o na le bokgoni ba ho iqapela ebile o na le maikemisetso.</p>
<p>Zweli o ile a nka bolo ya hae mme a ya kantle. O ile a e raha makgetlo a mmalwa. A ba a beha majwe a mabedi e le dipalo tsa hae. O ile a ikwetlisetsa ho rahela bolo mahareng a majwe a mabedi.</p>	<p>Qetellong Zweli o kgona ho itlhakisa/ikwetlisa nako e telele. Ke akanya hore o batla ho ntlafatsa bokgoni ba hae e le ruri hore a seke a hlola a iphumana a swabile hape.</p>
<p>Kamora matsatsi a mmalwa, Zweli o ile a dula hape pela lebala mme a shebella bana ba baholwanyane ba bapala bolo ya maoto. O ne a ikwetlisitse haholo. E mong wa bana ba baholo o ile a tla ho yena mme a re: 'Ke o bone o hlaba dintlha ka jareteng ya heno! O ka thabela ho bapalla sehlopha sa rona?'</p> <p>Zweli o ile a ema mme a kena ka lebaleng, a itokiseditse ho bapala bolo ya maoto le bana ba baholo.</p>	<p>Zweli o nkile nako e telele a ikwetlisetsa bolo ya maoto. Jwale o kgutletse lebaleng la bolo ya maoto. Ke akanya hore Zweli o ikutlwa a itshepile ebile a na le bokgoni ba hore a ka bapala le bana ba baholo hape!</p>
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng sefahleho sa Zweli se ile sa futhumala?</p>	<p>Se ile sa futhumatswa ke tshwabo ha a ne a fosa bolo.</p>
<p>Hobaneng Zweli a ne a swabile?</p>	<p>Hobane o ile a fosa bolo mahlong a bana ba baholo.</p>
<p>O nahana hore Zweli o ile a ikutlwa jwang ha bana ba baholwanyane ba kopa hore a bapale le bona?</p>	<p>Ke nahana Zweli o ikutlwile ...</p>
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng Zweli a ile a sebetsa ka thata ho etsa bolo?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane o ne a batla ho etsa dihlakiso tsa ho bapala bolo ya maoto. • Hobane o ne a swabile hore o ile a fosa bolo ke ka hoo a ileng a batla ho etsa dihlakiso. • Hobane o ne a sa fumane bolo e nepahetseng hore a ikwetlise ka yona hore a kgone ho ntlafatsa bokgoni ba hae. • Hobane o ne a sa batle ho ipona a swabile hape. • Hobane o na le maikemisetso a ho ntlafatsa bokgoni ba hae ba bolo ya maoto.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - tswelapele
 - boiteko
 - ikwetlisa

Raeme kapa pina	Diketso
Boqapi bo molemo, Boqapi bo bohlokwa	<i>Bana ba bua ba eme ba phutholohile ka mokgwa wa ho phetha le ho fana ka molaetsa.</i>
Boqapi bo nkgothaletsa hore ke ithute dintho tse ntjha	
Boqapi bo nthusa ho rarolla mathata dikarolong tsohle tsa bophelo ba ka.	
Boqapi bo etsa hore ke ikgethe ke be ke kgahlise.	
Sebedisa bokgoni ba hao ba boqapi.	
Hore o fetole bophelo ba hao, le ba batho ba bang!	

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong
Paleng ena...
Karolo eo ke ratang ya pale ke ha...hobane...
Zweli ke motho wa monahano wa boiqapelo hobane...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlotshwana tse nyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya Mantswe

Ngola lenane tlapangolong le bontshang medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi le Laboraro.

l	e	m
a	n	o

ETSA KA HO BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /l/ le /e/
- 2 Etsa boikgotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /l/-/o/-/n/-/a/ = **lona**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /l/ kapa /e/
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentswe le leng jwang, jwaloka: /m/-/a/-/m/-/a/ = **mama**

HO ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: **l, e**
- 2 Laela baithuti ho ba qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **loma, lona, mola, ema, eme, ena, mama, ama, oma, ona, nona, nana, nama, mona**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO, HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA

TAKA SERATSWANA

- 1 Dudisa baithuti madulong a bona ka dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, diphensele le dikherayone.
- 2 Hlalosa hore kajeno baithuti ba tlile ho **akanya dintho tse o di bonang empa o sena bonnete ba tsona mme ba take** ka seo se ka etsahalang ha pale e ka tswela pele.
- 3 **Bontsha** ka ho etsa o **akanye dintho tse o di bonang empa o sena bonnete ba tsona** ka seo se ka latelang, jwaloka: Ke nahana ho latelang, Zweli o tla ba le bana ba bang ha ba eya lebaleng la bolo. Ke nahana ba tla kgahlwa ke kamoo a ntafetseng ka teng.
- 4 Taka setshwantsho sa hao tlapangollong sa Zweli a bapala bolo mme bana ba bang ba bososela.
- 5 **Bontsha** ka ho etsa o ngole polelo setshwantshong sa hao, jwaloka: Zweli o ntlafetse!
- 6 Kamora moo, bolella baithuti hore ba tlile ho akanya dintho tse o di bonang empa o sena bonnete ba tsona ka seo se ka etsahanag kamora moo.
- 7 Kopa baithuti ho kwala mahlo mme ba iketle. Ba balle seratswana hape.
- 8 Kopa baithuti ho bula mahlo mme ba take mehopolo ya bona ka seo se ka etsahalang.
- 9 Qetellong, kopa baithuti ho **buisana ka bobedi**, mme ba bontshane seo ba se takileng le molekane.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tlilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tlilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswa afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: science (flasks, beakers, globes, atoms), mathematics (calculators, rulers, compasses, plus signs), arts (pencils, paint palettes, brushes), and general education (books, graduation caps, lightbulbs, speech bubbles).

Kereiti 2 KOTARA 3 Beke 4

**MOKOTABA:
Monahano
wa boqapi**

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla, ho ratwa le ho thabelwa ke baithuti, jwaloka: dinepe tsa batho ba leng batle ka monahano wa boiqapelo, haholo ho tsa bonono (bataki, batantshi, dibini.) Ha ho kgoneha, bokelletsa bonono bo entsweng setjhabeng sa heno.
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Fumana vidio ya Lloyd modingwana wa tantshe o e bontshe baithuti.
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maamong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi Wa Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha ontse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa **1: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 16, Ha re etseng

Mosebetsi wa **2: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 17, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa **3: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 18 & 19, Ha re baleng

Mosebetsi wa **4: Taka setshwantsho sa senepe sa hao sa boiqapelo.**

Mantaha

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa Modingwana wa tantshe Lloyd a tantsa bukeng e kgolo: Modingwana wa tantshe Lloyd
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona: Monahano wa boiqapelo
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho
- 6 Haeba baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona ,botsa dipotso tse latelang
 - a Ho ba le boiqapelo ho thusa setjhaba / lefatshe la rona jwang?
 - b O ba le boiqapelo jwang?
 - c Metswalle ya hao e ba le boiqapelo jwang?

BEKE 4

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS).
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhteng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - tlwaelo
 - thuto
 - temoho

Raeme kapa pina	Diketso
Boqapi bo molemo, Boqapi bo bohlokwa	<i>Bana ba bua ba eme ba phutholohile ka mokgwa wa ho phetha le ho fana ka molaetsa.</i>
Boqapi bo nkgothaletsa hore ke ithute dintho tse ntjha	
Boqapi bo nthusa ho rarolla mathata dikarolong tsohle tsa bophelo ba ka.	
Boqapi bo etsa hore ke ikgethe ke be ke kgahlise.	
Sebedisa bokgoni ba hao ba boqapi.	
Hore o fetole bophelo ba hao, le ba batho ba bang!	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a L L L L...
 - b Ee Ee Ee...
 - c loma
 - d lona
 - e mola
 - f ema
 - g eme
 - h ena
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o elellwe baithuti ba hlokang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Biotokisetso pele o bala

LEANO LA HO BALA KA KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Modingwana wa tantshe Lloyd
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moeleloo motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale hang o sa kgaotse.

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola pale ka motho ya motle ka boiqapelo. Sebedisa monahano wa hao!

MOSEBETSI: Ngola pale ya polelo tse 6–8 ho phehisa buke ya phaposi ya sehlooho se bitswang: Batho ba nang le boiqapelo.

BOITOKISO:

- Ngola lenane la ho hlophisa tlapangolong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangolong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka bang pedi.

LENANE LA HLOPHISO:

- 1 Na ke sebedisitse lekgathe lefitile?
- 2 Na mphetwa waka wa sehlooho o na le boqapi?
- 3 Na ho na le bothata paleng yaka?
- 4 Na bothata paleng ya ka bo rarollwa ka boqapi?
- 5 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 6 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 7 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo ka lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, o be o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti ho bala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikopanonyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemoa baithuti mme o ngole diphoso tse tlwaelehileng tlapangolong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

29 Jwalo 2020

Dikoloi tsa dibapadiswa

^B
ba re e ne re – motseng o mong o
moyenyane ^Aafrika ^Bborwa ho ne end le
ngwanana ya bitswang Zama le abuti wa
hae a bitswang Themba.
Ka tsasi le leng lelapa la bo bona le ne
le send tjhelete e lekaneng ya ho ka
reka dijo ^tse lekaneng.
Yabna Zama le Themba ba sebesa ^tmoho
ho etsa dikoloi tsa ho bapala ka ^g
disebediswa ^tse tswang malakalen ^ghore
ba di rekisetse batho.
Qetelong Zama le Themba ba ile ba etsa
tjhelete e lekaneng ho reka dijo. Ba
lelapa la bona ba ne ba le motlotlo ka
bona.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso 4.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tliho sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha.**
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le shore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso 15

Tsebisa Medumo Medumo E Metjha Le Mantswe

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /w/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /w/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **wane, wena, wona**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo ha o ntse o phahamisitse papetlana ya modumo: **wena, wona, wane, wele**
- 2 Bontsha lentswe ka leng ho baithuti, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tihateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

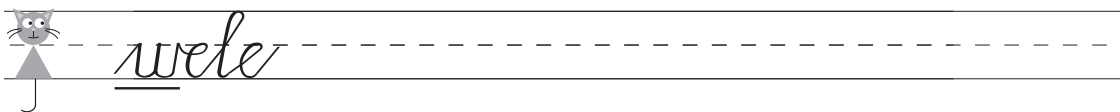
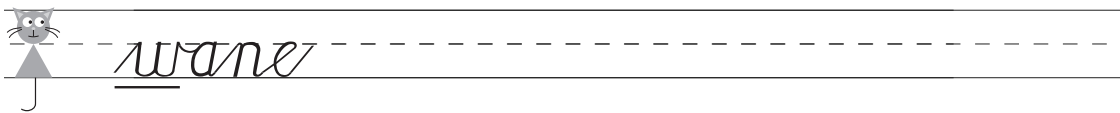
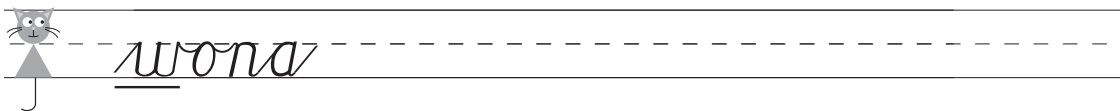
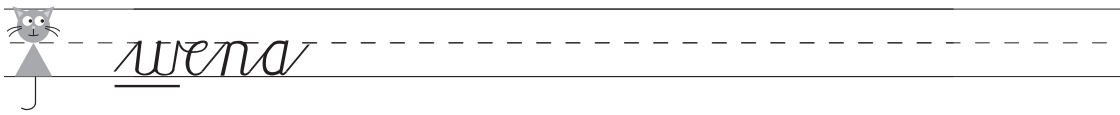
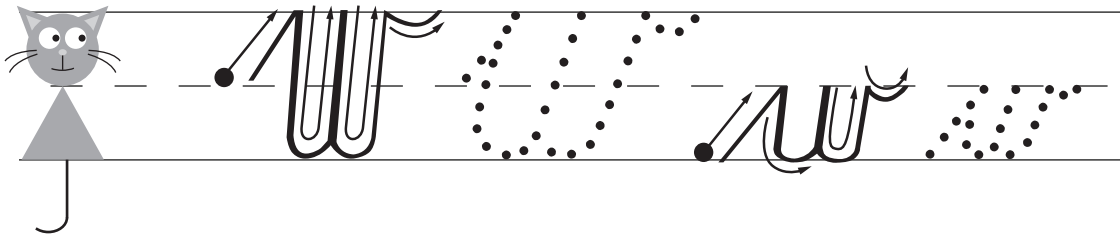
Ngodiso:

Metsotso e 15

Ngodiso Ya Dithlaku Tse Ntjha/ Mantswe A Matjha / Dipolelo Tse Ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa dithlaku tse nyanyane le tse kgolo: **Ww**
- 2 Bontsha ka ho ngola dithlaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 4 Kamora sena bolella baithuti ho ngola dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti tlapangollong hore mantswe le dithlaku di ngolwa jwang.

- 6 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona jwalokaha ho ngotswe tlapangolong.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mola ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng/dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: ETSA TEKOLO

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana ,o bue)
<p><u>Modingwana wa tantashe Lloyd</u></p> <p>Motjeko o ne o dula o etsa Laud Konadu a dule a thabile. O ne a tantsha ha a le tseleng e yang sekolong. Maoto a hae a ne a tantsha ka tlasa tafole ya hae letsatsi lohle sekolong. O ne a bile a tantsha ha a mathela lebaleng la papadi ya bolo. Nako e nngwe le e nngwe ha a ne a tantsha o ne a sa kgone ho ithiba ho bososela.</p>	
<p>Ha Laud a ne a sa le monyenyanane dilemong batho ba ne ba dula ba mo nyahamisa ka motjeko.</p> <p>'Laud! Batho ba tla nahana hore o sethotho ha o dula o tantsha ka nako tsohle.' Ho rialo ba lelapa la hae.</p> <p>'Laud, motjeko ha o hlonetjhwe! O tlamehile ho kgetha ho hong hoo o ka o etsang!' ho rialo matitjhere a hae.</p> <p>'Laud, Papadi ya bolo ya maoto e bohlokwa ho feta motjeko!' ho rialo metswalle ya hae.</p> <p>Laud o ne a le ka tlasa kगतello ya ho emisa ho tantsha, empa o ne a tseba hore a ke keke a phela bophelo bo mo thabisang ha a ka tlohella ho tantsha. O ile a nka qeto ya ho etsa hore e be mosebetsi wa hae hore a kgone ho fetola mehopolo ya batho ka motjeko.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Laud o ne a ikemiseditse ho ba setantshi se atlehileng, ho sa kgathaletsehe hore na batho ba reng.</p>
<p>Laud o ile a nka qeto ya ho qapa mokgwa o mong o motjha wa motjeko. O ile a nka dihorahora tse ngata a le inthaneteng a shebelletse mefuta e fapaneng ya metjeko kontinenteng ya Afrika mme a kopanya motjeko wa hae. O ile a kopa motswalle e mong wa hae hore a mo rekota ka selefounu ya hae ha a tantsha motjeko oo. Qetellong o ile a beha vidio ya hae ho Instagram.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Laud o na le bokgoni ba boiqapelo, hobane o sebedisa inthanete ho fihlella batho ba bangata.</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana ,o bue)
<p>Vidio ya Laud e ile ya tuma. Diketeketse tsa batho lefatsheng ka bophara di ile tsa shebella motjeko wa Laud.</p> <p>'Bokgabane!' E mong wa batho a tshwaela.</p> <p>'O naledi!' E mong a ngola.</p> <p>'Vidio ena e nketseditse letsatsi!' motho wa boraro a tshwaela.</p> <p>Ho tloha tsatsing leo, Laud o ile a tsebahala ka 'modingwana wa tantshe Lloyd'.</p>	<p>Ke nahana hore Laud ke kgeleke ya setantshi, hobane batho ba ile ba mo rea 'modingwana wa tantshe'.</p>
<p>Modingwana wa tantshe Lloyd o ne a rata kamoo batho ba neng ba mo tsotella ka teng inthaneteng ho tswa dividiong tsa hae tsa motjeko.</p> <p>Empa, o ile a eellwa hore ha a batle feela ho tantsha, o ne a batla ho thusa batjha ba bang ho fihlella ditiro tsa bona tsa ho tantsha.</p> <p>Modingwana wa tantshe Lloyd o ile a qalella a beha dithuto ho ruta babohi ba hae ho etsa mekgwa e fapaneng ya ditsamaiso tsa hae tsa motjeko.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Laud o ne a sa batle feela ho fetola mohopolo wa hae ka motjeko, o ne a batla ho fetola le mehopolo ya batho ba bang.</p>
<p>Kamora moo, modingwana wa tantshe Lloyd o ile a dula le metswalle ya hae e mebedi.</p> <p>'Ha ke ne ke qala ho tantsha, ke ne ke nahana feela ka ho tantsha dikalaneng tse kgolo. Empa hona jwale, ntho e nngwe eo ke e nahanang ke ho susumetsa batjha ba bang ba Ghana,' a rialo.</p> <p>Mmoho ba ile ba bula sekolo sa ho tantsha, se bitswang "Dance with a Purpose Academy". Ba ile ba se bitsa DWP ka bo kgutshwanyane.</p>	<p>Ke nahana hore sepheo sa Laud se ile sa fetoha ho tloha ho ba setantshi ho ya ho thuseng ba bang hore le bona e be ditantshi tse hlwahlwa.</p>
<p>Modingwana Lloyd le metswalle ya hae ba ne ba batla ho etsa bonnete ba hore DWP e buletswe motjha e mong le e mong ya nang le talente ya ho tantsha.</p> <p>Ba, ile ba nka qeto ya ho lefella motjha o feng kapa o feng ya neng a na le talente hore a kene sekolong sa motjeko.</p>	
<p>Ka tsatsi le leng modingwana wa tantshe Lloyd o ne a ntse a shebasheba Instagram ha a qeta ho beha thuto e ntjha ya motjeko. O ile a lemoha vidio e neng e behilwe ke moshanyana e mong wa motjha a bitswang Hubert. Hubert o ile a latela mekgwa ya ho tjeka kaofela ka bokgabane le bokgeleke. Laud o ile a nka qeto ya hore Hubert e ne e le nkgetheng e phethahetseng ya DWP.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Laud o na le thahasello ya motjeko ho feta tjhelete, hobane o thusa Hubert hore a tle DWP le ha a sa kgone ho lefella ditjeho.</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana ,o bue)
Ha modingwana wa tantshe Lloyd a kopana le Hubert, ba ile ba dula ba qoqa. Laud o ile a fumana hore Hubert o na dilemo tse 10 feela. O ile a hloka hallwa ke batswadi ba hae ha a ne a sa le monyenyanane. Modingwana wa tantshe Lloyd o ile rera leano la hore Hubert a fallele Accra hore a kgone ho kena DWP. O ile a mo hlophisetsa sekolo, dijo le bodulo.	
'Ena ke toro ya ka!' Modingwana wa tantshe Lloyd a bolella motswalle wa hae. 'Ho thusa ho aha leloko la ditsebi tsa ditantshi, ho sa kgathaletsehe hore na bana le tjehele e kae.'	Ke nahana hore sekolo sa Laud se tlo etsa hore batho ba fetole mehopollo ya bona ka motjeko hobane se thusa ho rupella dihlopha tse ding tsa ditantshi tse hlwahlwa!
Modingwana wa tantshe Lloyd o ile a qala ho fana ka di thupello tsa mahala bakeng sa batjha ba Ghana, ho namisa lethabo le ho fetola mehopollo ya batho ba motjeko. Hohle moo a tsamaya teng Ghana o dula a fadimehile a batlana le ditantshi tse nang le bokgoni bo tshwanang le ba Hubert hore e be karolo ya akhademi ya hae ya tantshi.	
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
Laud o ile a fuwa lebitso le fe kamora hoba a pose vidio ya hae inthaneteng?	O ile a reuwa 'modingwana wa tantshe Lloyd'.
Hubert e ne e le mang?	<ul style="list-style-type: none"> • Hubert e ne e le moithuti wa DWP. • Hubert e ne ele setantshi seo Laud a qadileng ho se bona ho Instagram
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Laud a ile a nka qeto ya ho bula DWP?	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane o ne a batla ho thusa batjha ba bang ba Ghana ho ba ditantshi tse hlwahlwa. • Hobane o ne a batla ho fetola mehopollo ya batho ka motjeko, eseng feela wa hae. • Hobane o ne a batla ho ruta batjha ba bang ba Ghana motjeko. • Hobane e ile ya mo thusa ho fihlella ditoro tsa hae tsa ho fetola maphelo a batho ka motjeko.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso 4**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa Mosebetsi wa phetolo ya ho bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - atlehile
 - ho mamedisisa
 - moloko

Raeme kapa pina	Diketso
Boqapi bo molemo, Boqapi bo bohlokwa	<i>Bana ba bua ba eme ba phutholohile ka mokgwa wa ho phetha le ho fana ka molaetsa.</i>
Boqapi bo nkgothaletsa hore ke ithute dintho tse ntjha	
Boqapi bo nthusa ho rarolla mathata dikarolong tsohle tsa bophelo ba ka.	
Boqapi bo etsa hore ke ikgethe ke be ke kgahlise.	
Sebedisa bokgoni ba hao ba boqapi.	
Hore o fetole bophelo ba hao, le ba batho ba bang!	

BEKE 4

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI (BEKE YA PELE YA MOKOTABA)

- 1 Arola baithuti ka dihlotshwana tse nyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 4 Neha baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka mehopolo tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Medumo E Metjha Le Mantswe A Matjha

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /i/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho pheta modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /i/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe mang, jwaloka: **dinku, tlhapi, ntswaki**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **ina, ile, ima, imela**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

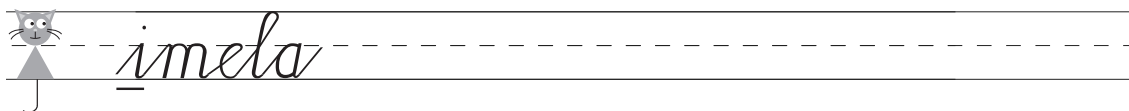
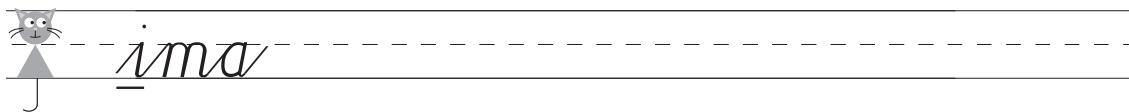
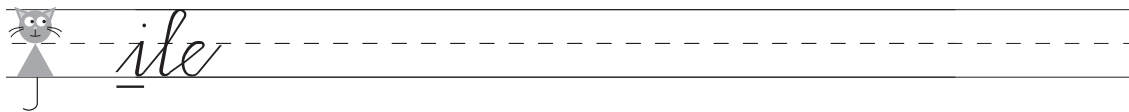
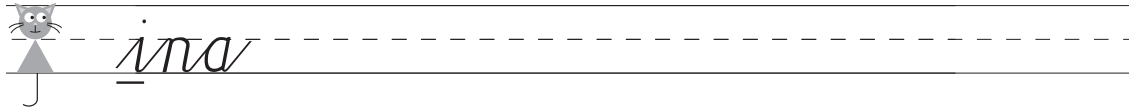
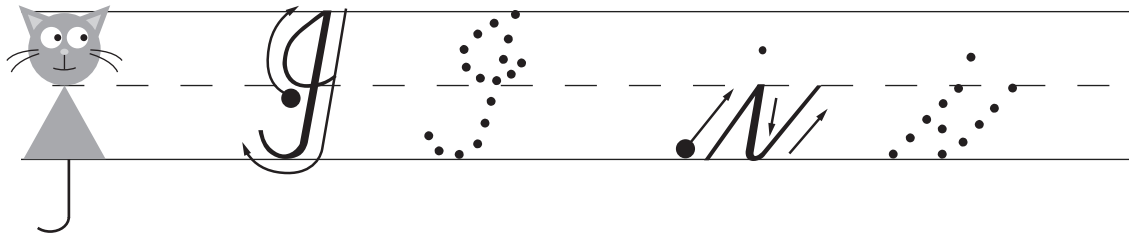

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **Ii**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona ,bolella baithuti ho ngola ditlhaku ka menwana hodima tafote tsa bona
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola pale ka motho ya motle ka boiqapelo. Sebedisa monahano wa hao!

MOSEBETSI: Ngola pale ya polelo tse 6–8 ho phehisa buke ya phaposi ya sehlooho se bitswang: Batho ba nang le boiqapelo.

FOREIMI YA HO NGOLA

Ho ne ho ena... (*re jwetse ka baphetwa ba pale le moo pale e etsahalang teng*)

Ka tsatsi le leng... (*hlalosa bothata*)

Yaba... (*hlalosa kamoo mophetwa wa sehlooho a sebedisang boiqapelo ho rarolla bothata*)

Qetellong ... (*batho ba nahana eng ka mphetwa wa sehlooho?*)

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o entseng ka Mantaha tlapangollong.

BONTSHA TSAMAIISO YA HO PHATLALATSA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha le sebedisitse lenane ho hlophisa methalo ya lona.
- 2 Ka moramoo, bolella baithuti hore kajeno ba tliho bapatsa le ho hlahisa mosebetsi oo bao ngotseng.
- 3 Bontsha baituti ka moo o ngolang hape mosebetsi wa hao, ona le sehlooho le letsatsi.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Boiqapelo...**
- 3 Bolella baithuti ho ngololla ka makgethe mosebetsi wa bona wa qetelo ka o senang diphoso.
- 4 Ha baithuti ban a le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA.

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi ho bala seo ba se ngotseng.
- 4 Bokella mosebetsi wa baithuti bukeng ya phaposi. Etsa buka e fumanehe sekgutlwaneng sa bala bakeng sa baithuti hore ba e bale.

29 JWalo 2020

Dikoloi tsa aibapadiswa

Ba re e ne re – motseng o mong o monyenyane Afrika Borwa ho ne ho end le ngwanana ya bitswang Zama le abuti wa hae a bitswang Themba.

Ka tsatsi le leng lelapa la bo bona le ne le sena tjhelete e lekaneng ya ho ka reka dijo tse lekaneng.

Yaba Zama le Themba ba sebetsa mmoho ho etsa dikoloi tsa ho bapala ka disebediswa tse tswang matlakaleng hore ba di rekisetse batho.

Qetellong Zama le Themba ba ile ba etsa tjhelete e lekaneng ho reka dijo. Ba lelapa la bona ba ne ba le motlotlo ka bona.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala 4**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Ho Arola Le Ho Kopanya Medumo/Mantswe

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **wena**
- 3 Arola lentswe ho ya ka modumo ya lona: /w/-/e/-/n/-/a/
- 4 Qapodisa modumo o qalang lentswe: /w/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /e/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /n/
- 7 Qapodisa modumo o qetelang lentswe: /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **wena**
- 9 Bontsha ka ho supa le ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /we/-/na/ = **wena**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **ima**

SEO RE SE ETSANG

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **wele**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /w/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /e/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /l/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? /e/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /w/-/e/-/l/-/e/
- 8 Ngola lentswe: **wele**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /we/-/le/ = **wele**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **imela**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: KE A IPOTSA

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p><u>Modingwana wa tantashe Lloyd</u></p> <p>Motjeko o ne o dula o etsa Laud Konadu a dule a thabile. O ne a tantsha ha a le tseleng e yang sekolong. Maoto a hae a ne a tantsha ka tlasa tafole ya hae letsatsi lohle sekolong. O ne a bile a tantsha ha a mathela lebaleng la papadi ya bolo. Nako e nngwe le e nngwe ha a ne a tantsha o ne a sa kgone ho ithiba ho bososela.</p>	
<p>Ha Laud a ne a sa le monyenyanane dilemong batho ba ne ba dula ba mo nyahamisa ka motjeko.</p> <p>'Laud! Batho ba tla nahana hore o sethotho ha o dula o tantsha ka nako tsohle.' Ho rialo ba lelapa la hae.</p> <p>'Laud, motjeko ha o hlonetjhwe! O tlamehile ho kgetha ho hong hoo o ka o etsang!' ho rialo matitjhere a hae.</p> <p>'Laud, Papadi ya bolo ya maoto e bohlokwa ho feta motjeko!' ho rialo metswalle ya hae.</p> <p>Laud o ne a le ka tlasa kगतello ya ho emisa ho tantsha, empa o ne a tseba hore a ke keke a phela bophelo bo mo thabisang ha a ka tlohella ho tantsha. O ile a nka qeto ya ho etsa hore e be mosebetsi wa hae hore a kgone ho fetola mehopolo ya batho ka motjeko.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na Laud o tla fetola mehopolo ya batho ka motjeko na?</p>
<p>Laud o ile a nka qeto ya ho qapa mokgwa o mong o motjha wa motjeko. O ile a nka dihorahora tse ngata a le inthaneteng a shebelletse mefuta e fapaneng ya metjeko kontinenteng ya Afrika mme a kopanya motjeko wa hae. O ile a kopa motswalle e mong wa hae hore a mo rekota ka selefounu ya hae ha a tantsha motjeko oo. Qetellong o ile a beha vidio ya hae ho Instagram.</p>	<p>Ke a ipotsa hore sena se tlo fetola jwang mehopolo ya batho ba motjeko?</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Vidio ya Laud e ile ya tuma. Diketeketse tsa batho lefatsheng ka bophara di ile tsa shebella motjeko wa Laud.</p> <p>'Bokgabane!' E mong wa batho a tshwaela.</p> <p>'O naleli!' E mong a ngola.</p> <p>'Vidio ena e nketseditse letsatsi!' motho wa boraro a tshwaela.</p> <p>Ho tloha tsatsing leo, Laud o ile a tsebahala ka 'modingwana wa tantshe Lloyd'.</p>	<p>Mohlomong mehopollo ya batho e tla fetowa ha ba bona ka moo Laud a tsotellwang ka teng inthaneteng.</p>
<p>Modingwana wa tantshe Lloyd o ne a rata kamoo batho ba neng ba mo tsotella ka teng inthaneteng ho tswa dividiong tsa hae tsa motjeko.</p> <p>Empa, o ile a elellwa hore ha a batle feela ho tantsha, o ne a batla ho thusa batjha ba bang ho fihlella ditoro tsa bona tsa ho tantsha.</p> <p>Modingwana wa tantshe Lloyd o ile a qalella a beha dithuto ho ruta babohi ba hae ho etsa mekgwa e fapaneng ya ditsamaiso tsa hae tsa motjeko.</p>	<p>Mohlomong maikutlo a batho ka motjeko a tla fetoha ha ba bona hore botanshi ke bokgoni bo tiileng bo thata.</p>
<p>Kamora moo, modingwana wa tantshe Lloyd o ile a dula le metswalle ya hae e mebedi.</p> <p>'Ha ke ne ke qala ho tantsha, ke ne ke nahana feela ka ho tantsha dikalaneng tse kgolo. Empa hona jwale, ntho e nngwe eo ke e nahanang ke ho susumetsa batjha ba bang ba Ghana,' a rialo.</p> <p>Mmoho ba ile ba bula sekolo sa ho tantsha, se bitswang "Dance with a Purpose Academy". Ba ile ba se bitsa DWP ka bo kgutshwanyane.</p>	<p>Mohlomong mehopollo ya batho e tla fetoha ha ho na le dibaka tseo batho ba ka yang ho tsona ho ithuta motjeko.</p>
<p>Modingwana Lloyd le metswalle ya hae ba ne ba batla ho etsa bonnete ba hore DWP e buletswa motjha e mong le e mong ya nang le talente ya ho tantsha.</p> <p>Ba, ile ba nka qeto ya ho lefella motjha o feng kapa o feng ya neng a na le talente hore a kene sekolong sa motjeko.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na mehopollo ya batho e ka fetoha ha ba bona batjha ba bang ba bangata ba na le ditoro tsa ho ba ditantshi?</p>
<p>Ka tsatsi le leng modingwana wa tantshe Lloyd o ne a ntse a shebasheba Instagram ha a qeta ho beha thuto e ntjha ya motjeko. O ile a lemoha vidio e neng e behilwe ke moshanyana e mong wa motjha a bitswang Hubert. Hubert o ile a latela mekgwa ya ho tjeka kaofela ka bokgabane le bokgeleke. Laud o ile a nka qeto ya hore Hubert e ne e le nkgetheng e phethahetseng ya DWP.</p>	

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
Ha modingwana wa tantshe Lloyd a kopana le Hubert, ba ile ba dula ba qoqa. Laud o ile a fumana hore Hubert o na dilemo tse 10 feela. O ile a hloka hallwa ke batswadi ba hae ha a ne a sa le monyenyanane. Modingwana wa tantshe Lloyd o ile rera leano la hore Hubert a fallele Accra hore a kgone ho kena DWP. O ile a mo hlophisetsa sekolo, dijo le bodulo.	
'Ena ke toro ya ka!' Modingwana wa tantshe Lloyd a bolella motswalle wa hae. 'Ho thusa ho aha leloko la ditsebi tsa ditantshi, ho sa kgathaletsehe hore na bana le tjehele e kae.'	Ke a ipotsa hore Laud o tla thusa ho fetola mehopolo ya motantsho ka ho etsa motantsho e be e nngwe ya dikgetho tsa career batjheng ba Ghana.
Modingwana wa tantshe Lloyd o ile a qala ho fana ka di thupello tsa mahala bakeng sa batjha ba Ghana, ho namisa lethabo le ho fetola mehopolo ya batho ba motjeko. Hohle moo a tsamaya teng Ghana o dula a fadimehile a batlana le ditantshi tse nang le bokgoni bo tshwanang le ba Hubert hore e be karolo ya akhademi ya hae ya tantshi.	Ke a ipotsa hore na mehopolo ya ditantshi tse ding e tla fetoha ha ba bona sehlopha se seng sa ditantshi tse hlwahlwa Ghana?
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Lebitso la sekolo sa tantshi seo Laud a neng a se butse e ne e le lefe?	Se ne se bitswa Dance with a Purpose Academy (DPW ka bokgutshwanyane)
Mohopolo wa hao ka motjeko ke ofe? (O ikutlwa jwang ka ho ba setantshi?)	<i>Mohopolo wa ka motjeko ke...</i>
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Laud a ne a batla ho fetola mehopolo ya batho ka ho tantsha?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o ne a batla batjha ba be le ditoro tsa ho ba ditantshi. Hobane batho ba bangata ba ne ba mo nyahamisa ha a ne a le monyenyanane, o ne a batla ho etsa hore batjha ba bang ba se ke ba feta moo. Hobane o ne a rata ho tantsha, a bile a batla hore batho ba bone bohlokwa ba ho tantsha. Hobane o ne a batla hore batjha ba be le bokgoni ba ho fihlela ditoro tsa bona tsa ho ba ditantshi.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 4**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - setsebi
 - profeshenale
 - thupelloakhademi

Raeme kapa pina	Diketso
Boqapi bo molemo, Boqapi bo bohlokwa	<i>Bana ba bua ba eme ba phutholohile ka mokgwa wa ho phetha le ho fana ka molaetsa.</i>
Boqapi bo nkgothaletsa hore ke ithute dintho tse ntjha	
Boqapi bo nthusa ho rarolla mathata dikarolong tsohle tsa bophelo ba ka.	
Boqapi bo etsa hore ke ikgethe ke be ke kgahlise.	
Sebedisa bokgoni ba hao ba boqapi.	
Hore o fetole bophelo ba hao, le ba batho ba bang!	

BEKE 4

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong
Paleng ena...
Karolo eo ke ratang ya pale ke ha...hobane...
Modingwana wa tantshe Lloyd ke motho wa monahano wa boiqapelo hobane ...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlotshwana tse nyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya Mantswe

Ngola lenane tlapangolong le bontshang medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi le Laboraro.

w	i	m
a	n	o
l	e	

ETSA KA HO BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /w/ le /i/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /w/-/o/-/n/-/a/ = **wona**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /w/ kapa /i/
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentswe le leng jwang, jwaloka: /l/-/o/-/m/-/a/ = **loma**

HO ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: **w, i**
- 2 Laela baithuti ho ba qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **wena, wona, wane, wele, ina, ile, ima, imela, loma, lona, mola, ema, eme, ena, mama, ama, oma, ona, nona, nana, nama, mona**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo ka mora ho bala

LEANO LA KUTLWISISO: KAKARETISO, IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG TAKA SERATSWANA

- 1 Dudisa baithuti madulong a bona ka dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, diphensele le dikherayone.
- 2 Hlalosa hore kajeno baithuti ba tlile ho **ngola le ho taka** ka dintlha tse pedi ho tswa paleng.
- 3 **Bontsha** kamoo o **kgethang dintlha tse pedi ho tswa paleng**, jwaloka: Laud o behile vidio inthaneteng ho leka ho fetola mohopolo wa batho ka ho tantshe. Yaba, batho lefatsheng ka bophara ba shebella tantshe ya hae!
- 4 Taka setshwantsho sa hao tlapangolong sa Laud a ssebedisa founu ya hae ho beha vidio ya inthaneteng. Beha le setshwantsho sa batho lefatsheng ka bophara bam o shebelletse difounung tsa bona.
- 5 **Bontsha** ka ho etsa o ngole polelo kapa tse pedi setshwantshong sa hao, jwaloka: Pele, Laud o behile vidio ya hae a tantshe. Yaba, batho lefatsheng ka bophara ba e shebella.
- 6 Kamora moo, bolella baithuti hore ba tlile ho kgetha dintlha tse pedi tseo ba di hopolang ho tswa paleng.
- 7 Kopa baithuti ho kwala mahlo mme ba iketle. Ba balle seratswana hape.
- 8 Kopa baithuti ho bula mahlo mme ba take mehopolo ya bona ka seo se ka etsahalang.
- 9 Qetellong, kopa baithuti ho **buisana ka bobedi**, mme ba bontshane seo ba se takileng le molekane.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 4**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tlilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tlilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

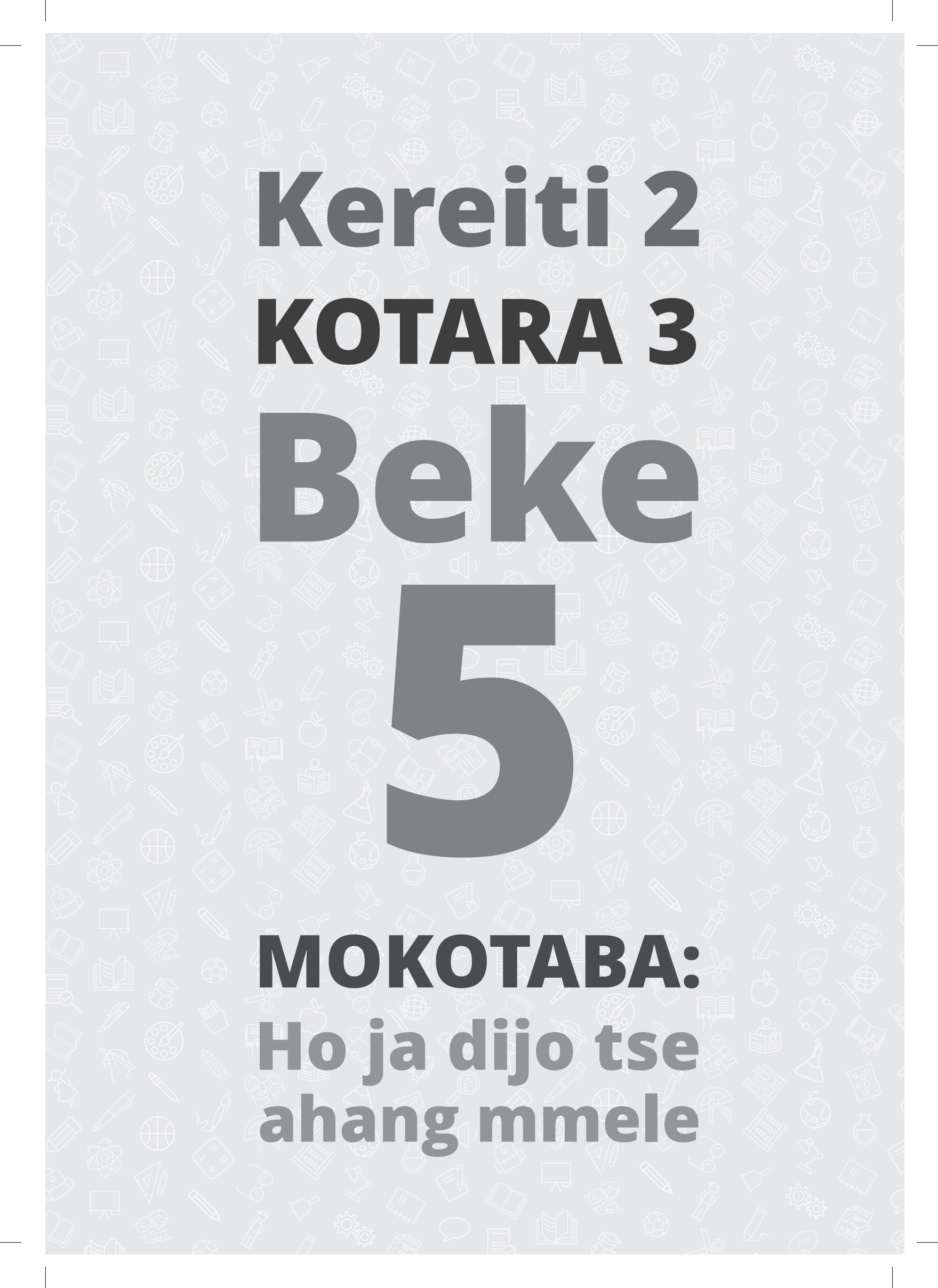

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

Kereiti 2
KOTARA 3
Beke
5

MOKOTABA:
Ho ja dijo tse
ahang mmele

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla, ho ratwa le ho thabelwa ke baithuti, jwaloka: pakana tsa seneke tse ahang mmele, ditshwantsho tsa dijo tse ahang mmele
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisa mokotaba jwaloka, bohlokwa ba ho ja hantle, the susumetso ya ho ja hantle ho atleheng sekolong
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.

Mosebetsi Ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 20 & 21, Ha re etseng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 22, Ha re baleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 23 & 24, Ha re etseng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa seneke se ahang mmele seo o se ratang.

Mantaha

Mosebetsi Wa Molomo

Metsotso e 15

TSEBISA MOKOTABA: FUMANA DINTLHA TSA TSEBO YA PELE

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa pele paleng bukeng e kgolo: Lomusa ha a fuwe ditjhipisi
- 2 Bolella baithuti hore o tlole qala mokotaba o motjha o bitwang: Ho ja dijo tse ahang mmele
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse latelang:
 - a Ke dijo dife tse ahang mmele?
 - b Ke dijo dife tse sa ahang mmele?
 - c Hobaneng ho le bohlokwa ho ja dijo tse ahang mmele?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswa ya mokotaba.
 - phetse hantle
 - sa phela hantle
 - phepo e ntle

Raeme kapa pina	Diketso
Ke ja dijo tse lekaneng tse loketseng mmele wa ka.	<i>Bua matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
Ke ja dijo tse matlafatsang le tse ahang mmele wa ka.	<i>Bontsha matla ka matsoho</i>
Ke ja meroho le ditholwana tsatsi le leng le leng.	<i>Sebedisa monwana e metona o supe ka yona molomong ho bontsha ketso ya ho ja.</i>
Ka tsela ena ke tla dula ke phetse hantle.	<i>Etsa ketso e bontshang motlotlo.</i>
Haele dimonamone le dijo tse tletseng mafura tsona?	<i>Senyeha sefahleho, o supe ka monwana o be o tsitsinya hlooho</i>
Ke tsamaela hole le tsona, hobane ha di a lokela mmele wa ka.	<i>Tswela pele ho tsitsinya hlooho</i>
Thusa mmele wa hao, etsa kgetho e ntle ya dijo!	<i>Supa motswalle ka monwana o tiise lentse.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a Ww Ww Ww...
 - b Ii Ii Ii...
 - c wena
 - d wona
 - e wane
 - f wele
 - g ina
 - h ile
 - i ima
 - j imela
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o elellwe baithuti ba hlokang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso Pele O Bala

MAANO A KUTLWISISO: HO NOHA/LEPA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Lomusa ha a fuwe ditjhipisi
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng ontse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho **ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho**, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o leka dijo tse ntjha, le dijo tse ntjha tseo o tla di leka nakong e tlang.

MOSEBETSI: Ngola diratswana tse 2 ka ho leka dijo tse ntjha. Seratswana sa pele se lokela ho ngolwa ka lekgathe lefetile. Seratswana sa bobedi se lokela ho ngolwa ka lekgathe le tlang.

LEANO LA HO RALA: Ngola lenane

TSEBISA SEHLOHO SA MONGOLO

- 1 Bontsha baithuti hore o **nahana pele o ngola**.
- 2 Ka molomo, hlalosa dintlha tsa pale ya hao, jwaloka:
Ke hopola kgetlo la pele ke leka dijo tsa India. Ke ne ke kgathetsehile ka ho leka ntho e ntjha. Empa e itse ha ke di latswa, ka di rata! Ke nahana ke batla ho leka dijo tsa China haufinyana. Ke nahana ke tlile ho rata ho di ja, hobane ke rata ho leka ntho tse ntjha.

BONTSHA MOKGWA WA HO RALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Ngola foreimi ya ho rala ka thoko tlapangollong.
- 2 Bontsha baithuti hore lenane le etswa jwang ka ho araba dipotso tse latelang.
- 3 Qetella moralo ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Dipotso tsa moralo

Seratswana sa 1

- 1 O lekile dijo dife?
- 2 O ne o nahana eng pele o di ja?
- 3 Di ne di latsweha jwang?
- 4 O ile wa nahana eng ha o se o di jele?

Seratswana sa 2

- 1 Ke dijo dife tseo o tla di leka nakong e tlang?
- 2 Hobaneng o batla ho leka dijo tseo?
- 3 O nahana di tla latsweha jwang?
- 4 O tla di leka ho kae?
- 5 Na o rata ho leka dijo tse ntjha? Hobaneng kapa hobaneng o ke ke wa di leka?

Moralo

Seratswana sa 1

- 1 Diyo tsa India.
- 2 Ke ne ke nahana hore ha ke tlo di rata. Ke ne ke nahana di tla be di baba.
- 3 Di ne di latsweha di le letswai le mafura a monate.
- 4 Ke di ratile. Ke ne ke batla ho ja ho feta.

Seratswana sa 2

- 1 Diyo tsa China.
- 2 Hobane ha ke soka ke di latswa. Ho na le restjhurente ya se China toropong ya heso.
- 3 Ha ke tsebe!
- 4 Restjhurenteng ya se China.
- 5 Eya, hobane re ka fumana dijo tse ntjha tse ahang mmele tseo re ka di ratang!

BAITHUTI BA SEBEDISA MOKGWA WA HO RALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala le ho nahana ka tsela e le nngwe eo ba ka ratang ho etsa setjhaba sa habo bona kapa lefatshe e be sebaka se betere.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho **buisana** le balekane ka dintlha tsa bona.
- 3 Bontsha baithuti foreimi ya ho rala tlapangolong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4 Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 5 Bolella baithuti ho ngola mehopolo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 6 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara dikopanonyana

Morero

Seratswana 1

1. Ke lekile dijo tsa Matjhana
2. Ke ne ke nahana hore ha ke na ai rata.
Ke ne ke nahana hore ha ai tlo latsweha.
3. Di ne ai romotseha ebile ai le tswekere
4. Ke ai ratile. Ke ne ke batla ho ja ho feta moo.

Seratswana 2

1. Dijo tsa Mataliana
2. Hobane motswalle wa ka o re ke dijo tsa hae tsa mmamoratwa.
3. Lebejana le ho hlabosa!
4. Lebenkeleng la Mataliana la dijo
5. Eya, hobane ho monate ho leka aintho tse ntjha!

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso 5**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le hore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso 15

Tsebisa Medumo Medumo E Metjha Le Mantswe

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /b/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /b/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **shoba, buile, baloi**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo ha o ntse o phahamisitse papetlana ya modumo: **bala, bana, bona, bina**
- 2 Bontsha lentswe ka leng ho baithuti, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

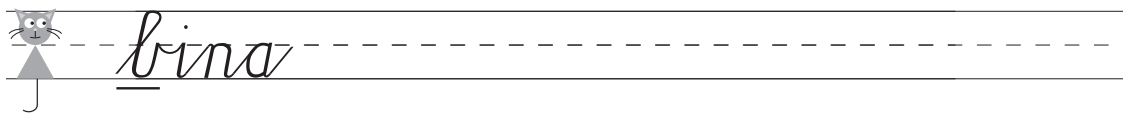
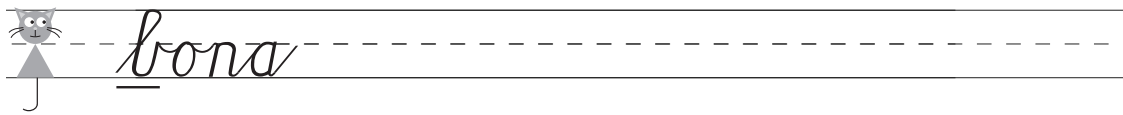
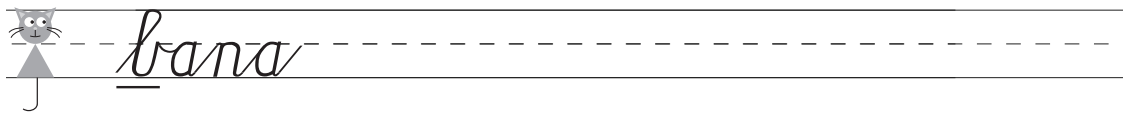
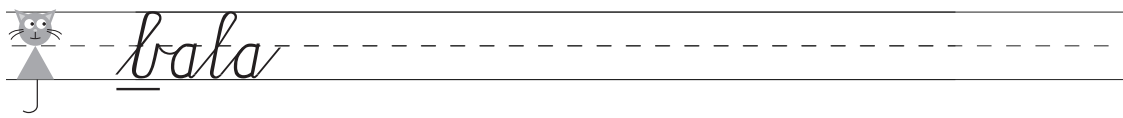
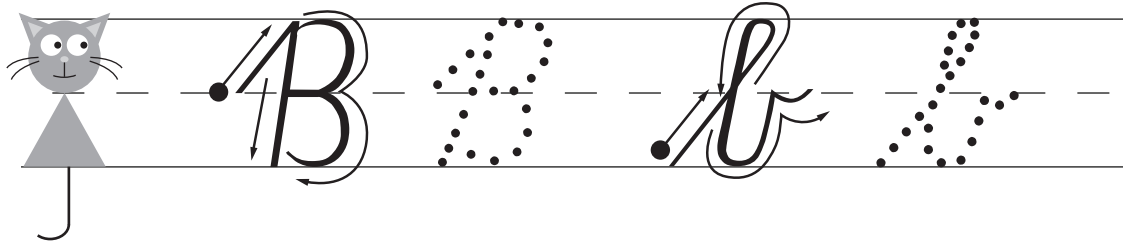
Ngodiso:

Metsotso e 15

Ngodiso Ya Dithlaku Tse Ntjha/ Mantswe A Matjha / Dipolelo Tse Ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa dithlaku tse nyanyane le tse kgolo: **Bb**
- 2 Bontsha ka ho ngola dithlaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 4 Kamora sena bolella baithuti ho ngola dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti tlapangollong hore mantswe le dithlaku di ngolwa jwang.

- 6 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona jwalokaha ho ngotswe tlapangolong.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mola ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng/ dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG

Seratswana/tabana	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p><u>Lomusa ha a fuwe ditjhipisi</u></p> <p>Lomusa o ile a kena ka kitjheneng, a se a itokiseditse ho ya sekolong. Ntate wa hae o ne a dutse pela tafole le kgaitsemi ya hae, eo a neng e ba etetse ho tswa Maputo. Ntate wa Lomusa o ile a sheba nako. 'Ke nako ya hore o tsamaye!' a rialo. O ile a bula khabote yaba o ntsha pakete ya ditjhipisi tse mmala wa lamunu, mme a e fa Lomusa hore a di je sekolong.</p>	<p>Ke bona Lomusa a kena ka kitjheneng, a hlwekile a itokiseditse ho ya sekolong.</p>
<p>"Hobaneng o mo fa tsona?" rakgadi Sophia a mmotsa. 'O a tseba hore ditjhipisi ha di a lokela mmele Luis?' Ntate wa Lomusa o ile a mo sheba ka ho makala.</p> <p>'Empa bana kaofela ba ya di ja!'</p> <p>'Tjhe, Luis! O tlamehile ho fa Lomusa sejo se nang le protheini seo a ka se jang sekolong! Se tla mo thusa hore a kgone ho tsepamisa maikutlo dithutong tsa hae. Ebile e tla mo thusa hore a ikutlwe a kgotse nako e telele!'</p> <p>'Atjhe, ha re na sejo se jwalo ka tlung ka mona!' ntate wa Lomusa a araba.</p>	<p>Ke bona Lomusa a sheba kwana le kwana ha Ntate wa hae le rakgadi Sophia ba ngangisana.</p>
<p>Rakgadi Sophia o ile a bula ka mokotleng wa hae a ntsha mokotlana wa polasitiki o kentseng ditlhapi tse ommeng. 'Tsena di monate ebile di aha mmele!' ho rialo rakgadi, a neha Lomusa pakete eo, mme a mo amoha ditjhipisi.</p>	
<p>Sekolong, ka nako ya kgefutso, Lomusa o ile a ntsha pakete ya hae ya tlhapi mme a qalella ho eja. 'Mmmh! Di monate hakakaang,' a nahana.</p> <p>Hanghang, banana ba babedi ba Kereiti ya 4 ba ile ba feta ba tsheha ebile ba kwetse dinko tsa bona. 'O nka hampe!' e mong wa banana a mmolella. Lomusa o ile a kgutlisetsa tlhapi ka potlako ka mokotleng wa hae.</p>	<p>Ke bona ka moo banana bana ba baholwanyane ba tshehang ka teng ha ba ntse ba qala Lomusa!</p>
<p>Kamora nako ya sekolo, Lomusa o ile a kgutlisetsa ditlhatswana tsena tse ommeng ho rakgadi Sophia. 'Banana ba bang ba itse ke a nka ha ke di ja,' Lomusa a mmolella. 'Ha ke sa batla ho ya sekolong ka tsona hape.'</p>	<p>Ke bona ka moo Lomusa a neng a hlorile ka teng ha a kgutlisa tlhapi!</p>

Seratswana/tabá	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
Tsatsing le latelang, Lomusa o ile a kopa Ntate wa hae ditjhipisi ho ya sekolong. O ile a bula khabote mme a mo fa pakete.	Ke bona ka moo Lomusa a lelang ho tswa ka kitjheneng pele rakgadiae a bona hore o nkile ditjhipisi tse sa lokelang mmele.
'Hobaneng o mo fa tsona?' Rakgadi Sophia a botsa. 'Ke o boleletse hore ha di a lokela mmele Luis! O tlamehile ho fa Lomusa sejo se nang le protheini!' Rakgadi Sophia a qamaka ka kitjheneng. Ho ne ho ena le pitsa setofong e kentseng mahe a bedisitsweng. 'Mahe a bedisitsweng a monate! Ebile a loketse mmele!' ho rialo rakgadi, a fa Lomusa mahe a bile a nka ditjhipisi.	Ke bona ka moo rakgadi Sophia a neng a lekehile ka teng. O lekehile hobane abuti wa hae ha a mo mamela kgetlo la pele.
Ka nako ya kgefutso, Lomusa o ile a ebola lehe yaba o qalella ho le ja. 'Mmmh! Le monate,' a nahana Hanghang ho ile ha feta bashanyana ba babedi ba Kereiti ya 5 ba tsheha ebile ba etsa ekare ba ya hohlola. 'Ho nkgá hampe!' e mong wa bashanyana a bua. Lomusa o ile a kgutlisetsa lehe ka mokotleng wa hae ka potlako.	Ke bona ka moo bashanyana ba baholwanyane ba supang ebile ba buela hodimo hore bana ba bang ba utlwe ha ba qala Lomusa wa batho.
Kamora nako ya sekolo, Lomusa o ile a kgutlisetsa lehe ho Mmangwane Sophia. 'Bashanyana ba bang ba re ke a nkgá ha ke ja lehe lena. 'Ha ke sa batla ho nka mahe a bedisitsweng ha ke ya sekolong.' Lomusa a mmolella. Yaba o mathela kante ho ya bapala.	Ke bona sefahleho sa Lomusa se hlomohileng ha a kgutlisa mahe!
Kamora metsotso e mmalwa, rakgadi Sophia o ile a bitsa Lomusa. 'Lomusa, ho ja dijo tse ahang mmele ho bohlokwa!' a mmolella. 'Tlhapi le mahe a bedisitsweng di loketse mmele wa hao. Di tla etsa hore mmele wa hao o be le matla le hore o kgone ho tsepamisa maikutlo mosebetsing wa hao wa sekolo! Ke a utlwisa hore ho qalwa ha se ntho e monate. Ha re leke ho o fumanela sejo se nang le poroteini se senang monko,' ho rialo Mmangwane Sophia.	Ke bona ka moo Lomusa a mametseng rakgadi Sophia ka hloko ka teng.
'Matokomane ona a jwang?' Rakgadi Sophia a botsa, a qamaka ka jareteng. 'Batswadi ba hao ba na le dihlaha tse ngata tsa matokomane ka jareteng. Di loketse mmele wa hao.' 'Eya!' ho rialo Lomusa. 'Ke rata matokomane ebile ha a nkge! Ke tla nka matokomane ho ya sekolong, ke tla ja mahe le tlhapi hae mona. Ke a leboha rakgadi!'	

Seratswana/tabaa	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
Tsatsing le latelang ka nako ya kgefutso, Lomusa o ile a ntsha mokotla wa hae wa matokomane mme a a ja. O ile a qamaka ka ho ngongoreha. Empa, ha ho a ka ha ba le motho a le mong a ileng a mo qala ha a ja matokomane a hae a monate.	Ke bona Lomusa a bohanala a thabile ha a ja matokomane a hae. Ke nahana hore ha a sa hlola a tshaba ho nka matokomane hape ho ja sekolong!
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
Rakgadi Sophia o re Lomusa a je eng?	O re a je dijo tse ahang mmele tse nang le protheini.
Ke eng seo rakgadi Sophia a ileng a se nka ho Lomusa	O ile a nka pakete ya ditjhipisi.
Ke mofuta ofe wa protheini o melang tshimong ya bo Lomusa.	Ke matokomane.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Na o ka etsa pono ka Lomusa ka nako ya kgefutso? Hobaneng Lomusa a sa hlola a batla ho ya ka tlhapi kapa mahe sekolong?	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane o ne a qalwa. • Hobane ha a batle ho ya ka sejo seo a neng a qalwa ha a se ja. • Hobane bana ba bang ba ne ba tshehisa ka tlhapi le mahe hobane di na le monko. • Hobane o a hlonama ha a qalwa.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso 5**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa Mosebetsi wa phetolo ya ho bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

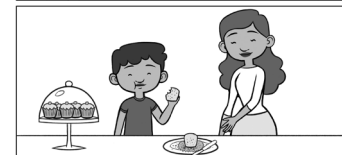
- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - protheini
 - mesifa
 - tsepamisa maikutlo

Raeme kapa pina	Diketso
Ke ja dijo tse lekaneng tse loketseng mmele wa ka.	<i>Bua matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
Ke ja dijo tse matlafatsang le tse ahang mmele wa ka.	<i>Bontsha matla ka matsoho</i>
Ke ja meroho le ditholwana tsatsi le leng le leng.	<i>Sebedisa menwana e metona o supe ka yona molomong ho bontsha ketso ya ho ja.</i>
Ka tsela ena ke tla dula ke phetse hantle.	<i>Etsa ketso e bontshang motlotlo.</i>
Haele dimonamone le dijo tse tletseng mafura tsona?	<i>Senyeha sefahleho, o supe ka monwana o be o tsitsinya hlooho</i>
Ke tsamaela hole le tsona, hobane ha di a lokela mmele wa ka.	<i>Tswela pele ho tsitsinya hlooho</i>
Thusa mmele wa hao, etsa kgetho e ntle ya dijo!	<i>Supa motswalle ka monwana o tiise lentsewe.</i>

BEKE 5

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI (BEKE YA PELE YA MOKOTABA)

- 1 Arola baithuti ka dihlotshwana tse nyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 4 Neha baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka mehopollo ya bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Medumo E Metjha Le Mantswe A Matjha

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /y/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho pheta modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /y/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe mang, jwaloka: **tsamaya, tshwaya, ntshiya**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **yena, yona, yane, eya**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

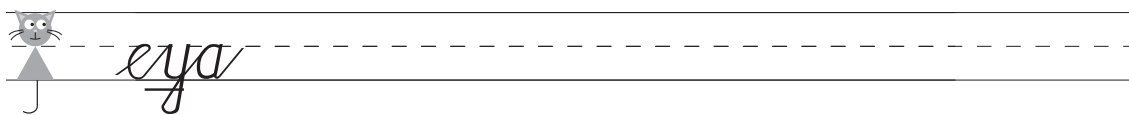
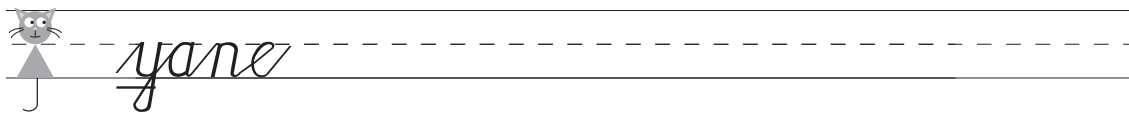
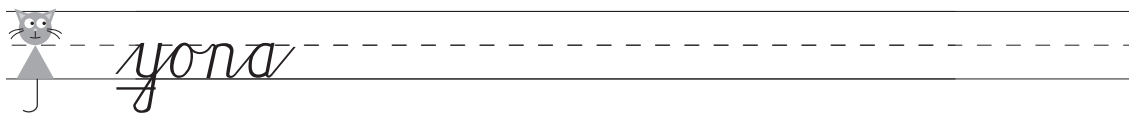
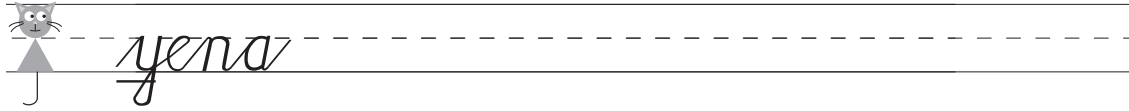
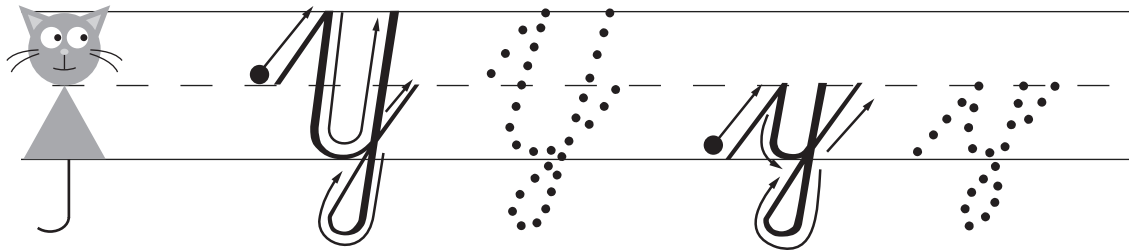

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **Yy**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona ,bolella baithuti ho ngola ditlhaku ka menwana hodima tafote tsa bona
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o leka dijo tse ntjha, le dijo tse ntjha tseo o tla di leka nakong e tlang.

MOSEBETSI: Ngola diratswana tse 2 ka ho leka dijo tse ntjha. Seratswana sa pele se lokela ho ngolwa ka lekgathe lefetile. Seratswana sa bobedi se lokela ho ngolwa ka lekgathe le tlang.

FOREIMI YA HO NGOLA

Hang nkile ka leka...

Pele ke e leka, ke...

E ne e latsweha...

Qetellong...

Ke tla leka...

Ke nahana e tla / di tla latsweha...

Ke tla e leka / di leka...

Ke rata / ha ke rate ho leka dijo tse ntjha hobane...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAISO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangollong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha ka moo o tla phethela foreimi ya ho ngola o sebedisa moralo wa hao, jwaloka: **Hang nkile ka leka** kheri ya India. **Pele ke e leka, ke** ne ke kgathetsehile hore ha ke tlo e rata. Ke ne ke nahana hore e tla baba! **E ne e latsweha** e le monate! **Qetellong** ke thabetse hore ke lekile.
Ke tlile ho leka di nutlulu tsa China. **Ke nahana di tla latsweha** di le letswai di le monate. **Ke tla di lekela** restjhurenteng ya se China haufinyana. **Ke rata ho leka dijo tse ntjha hobane** dijo di ngata tseo re lokelang ho dija!

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Pale yaka: Moralo**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sana le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka mekgwa eo ba ka e sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

5 Lweste 2020Seratswana saka: moralo

nkile ka leka dijo tsa Matjhena.

Pele ke ai leka, ne ke nahana hore ha ke no ai rata.

Di ne ai romotseha ebile ai le tswekere.

qetelon ne ke ai rata ebile ke batla ho ekelletswa dijo tse ding.

Ke tla leka pasta ya Mataliana.

Ke nana hore e tla ba le tatso e lebejana e labosang.

Ke tla e leka hobane ke sejho sa motswalle wa ka sa mamorata.

Ke rata ho leka dijo tse ntjha hobane ho a thabisisa ho leka dintho tse ntjha

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala 5**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo: Ho Arola Le Ho Kopanya Medumo/Mantswe

Metsotso e 15

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **bina**
- 3 Arola lentswe ho ya ka modumo ya lona: /b/-/i/-/n/-/a/
- 4 Qapodisa modumo o qalang lentswe: /b/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /i/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /n/
- 7 Qapodisa modumo o qetelang lentswe: /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **bina**
- 9 Bontsha ka ho supa le ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /bi/-/na/ = **bina**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **yona**

SEO RE SE ETSANG

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **bana**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /b/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi wa lentswe? /a/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro wa lentswe? /n/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? /a/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /b/-/a/-/n/-/a/
- 8 Ngola lentswe: **bana**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /ba/-/na/ = **bana**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **yane**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p><u>Lomusa ha a fuwe ditjhipisi</u></p> <p>Lomusa o ile a kena ka kitjheneng, a se a itokiseditse ho ya sekolong. Ntate wa hae o ne a dutse pela tafole le kgaitsemi ya hae, eo a neng e ba etetse ho tswa Maputo. Ntate wa Lomusa o ile a sheba nako. 'Ke nako ya hore o tsamaye!' a rialo. O ile a bula khabote yaba o ntsha pakete ya ditjhipisi tse mmala wa lamunu, mme a e fa Lomusa hore a di je sekolong.</p>	<p>Ke bona ntate a bonahala a tshwenyehile ha a sheba nako. Ha a batle Lomusa a fihle sekolong ka mora nako.</p>
<p>"Hobaneng o mo fa tsona?" rakgadi Sophia a mmotsa. 'O a tseba hore ditjhipisi ha di a lokela mmele Luis?' Ntate wa Lomusa o ile a mo sheba ka ho makala.</p> <p>'Empa bana kaofela ba ya di ja!'</p> <p>'Tjhe, Luis! O tlamehile ho fa Lomusa sejo se nang le protheini seo a ka se jang sekolong! Se tla mo thusa hore a kgone ho tsepamisa maikutlo dithutong tsa hae. Ebile e tla mo thusa hore a ikutlwe a kgotse nako e telele!'</p> <p>'Atjhe, ha re na sejo se jwalo ka tlung ka mona!' ntate wa Lomusa a araba.</p>	<p>Ke bona rakgadi Sophia a maketse ha Ntate wa Lomusa a mo fa pakete ya ditjhipisi.</p>
<p>Rakgadi Sophia o ile a bula ka mokotleng wa hae a ntsha mokotlana wa polasitiki o kentseng ditlhapi tse ommeng. 'Tsena di monate ebile di aha mmele!' ho rialo rakgadi, a neha Lomusa pakete eo, mme a mo amoha ditjhipisi.</p>	
<p>Sekolong, ka nako ya kgefutso, Lomusa o ile a ntsha pakete ya hae ya tlhapi mme a qalella ho eja. 'Mmmh! Di monate hakakaang,' a nahana.</p> <p>Hanghang, banana ba babedi ba Kereiti ya 4 ba ile ba feta ba tsheha ebile ba kwetse dinko tsa bona. 'O nka hampe!' e mong wa banana a mmolella. Lomusa o ile a kgutlisetsa tlhapi ka potlako ka mokotleng wa hae.</p>	<p>Ekare ke a mmona Lomusa a leka ho pata tlhapi ya hae! Ke nahana hore o ne a hlabilwe ke dihlolong.</p>
<p>Kamora nako ya sekolo, Lomusa o ile a kgutlisetsa ditlhatswana tsena tse ommeng ho rakgadi Sophia. 'Banana ba bang ba itse ke a nka ha ke di ja,' Lomusa a mmolella. 'Ha ke sa batla ho ya sekolong ka tsona hape.'</p>	<p>Ke ultwa ka moo lentswe la Lomusa le neng le le fatshe empa le tiile ka teng ha a buwa le Mmangwanae. O batla hore a mo utlwisise.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
Tsatsing le latelang, Lomusa o ile a kopa Ntate wa hae ditjhipisi ho ya sekolong. O ile a bula khabote mme a mo fa pakete.	
'Hobaneng o mo fa tsona?' Rakgadi Sophia a botsa. 'Ke o boleletse hore ha di a lokela mmele Luis! O tlamehile ho fa Lomusa sejo se nang le protheini!' Rakgadi Sophia a qamaka ka kitjheneng. Ho ne ho ena le pitsa setofong e kentseng mahe a bedisitsweng. 'Mahe a bedisitsweng a monate! Ebile a loketse mmele!' ho rialo rakgadi, a fa Lomusa mahe a bile a nka ditjhipisi.	Ke bona Lomusa a tshwenyehile ha rakgadi Sophia a mo bolella hore a nke sejo se nang le poroteini. O tshwenywa ke hore o tlo tlameha ho nka tlhapi hape.
Ka nako ya kgefutso, Lomusa o ile a ebola lehe yaba o qalella ho le ja. 'Mmmh! Le monate,' a nahana Hanghang ho ile ha feta bashanyana ba babedi ba Kereiti ya 5 ba tsheha ebile ba etsa ekare ba ya hohlola. 'Ho nkgampe!' e mong wa bashanyana a bua. Lomusa o ile a kgutlisetsa lehe ka mokotleng wa hae ka potlako.	Ekare ke a mmona Lomusa a leka ho pata mahe a hae! O tlamehile o ikutlwa a swabile.
Kamora nako ya sekolo, Lomusa o ile a kgutlisetsa lehe ho Mmangwane Sophia. 'Bashanyana ba bang ba re ke a nkgampe ha ke ja lehe lena. 'Ha ke sa batla ho nka mahe a bedisitsweng ha ke ya sekolong.' Lomusa a mmolella. Yaba o mathela kantle ho ya bapala.	Ke utlwa ka moo Lomusa a neng a bua ka lentswe le tiileng. O tlamehile ebe ha a thaba hobane o qadilwe ka matsatsi a mabedi a latellanang.
Kamora metsotso e mmalwa, rakgadi Sophia o ile a bitsa Lomusa. 'Lomusa, ho ja dijo tse ahang mmele ho bohlokwa!' a mmolella. 'Tlhapi le mahe a bedisitsweng di loketse mmele wa hao. Di tla etsa hore mmele wa hao o be le matla le hore o kgone ho tsepamisa maikutlo mosebetsing wa hao wa sekolo! Ke a utlwisisa hore ho qalwa ha se ntho e monate. Ha re leke ho o fumanela sejo se nang le poroteini se senang monko,' ho rialo Mmangwane Sophia.	Ke bona ka moo rakgadi a hakang Lomusa mahetleng ka teng, a bua le yena ka lentswe le fatshe le bonolo. O tshwanetse a be a batla ho thusa Lomusa a ikutlwe betere.
'Matokomane ona a jwang?' Rakgadi Sophia a botsa, a qamaka ka jareteng. 'Batswadi ba hao ba na le dihlaha tse ngata tsa matokomane ka jareteng. Di loketse mmele wa hao.' 'Eya!' ho rialo Lomusa. 'Ke rata matokomane ebile ha a nkge! Ke tla nka matokomane ho ya sekolong, ke tla ja mahe le tlhapi hae mona. Ke a leboha rakgadi!'	Ekare ke a mmona Lomusa a nyakalletse ha a ithuta hore matokomane aha mmele ebile a na le poroteini.

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
Tsatsing le latelang ka nako ya kgefutso, Lomusa o ile a ntsha mokotla wa hae wa matokomane mme a a ja. O ile a qamaka ka ho ngongoreha. Empa, ha ho a ka ha ba le motho a le mong a ileng a mo qala ha a ja matokomane a hae a monate.	Ke bona ka moo Lomusa a kang moya ka teng. O imolohile hore tsatsing lena, ha ho na motho ya mo komellang/qalang.
Dipotso tsa tlhaketso	Dikarabo tse lebelletsweng
Ke dijo tse feng paleng ena tse nang le protheine.	Tlhapi e omisitweng, mahe le matokomane
Lomusa o ile a qalwa ha a ne a ja dijo dife?	Tlhapi e omisitweng le mahe.
O nahana hore Lomusa o ikutlwa jwang ha bana ba bang ba mo qala?	Ke nahana o ikutlwa a ...
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Iketsetse setshwantsho ka hlohong sa Lomusa a ja matokomane ka nako ya kgefutso! O nahana hore hobaneng Lomusa a nkile qeto ya ho nka matokomane ho ya sekolong?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane matokomane ha a na monko o matla. Hobane o ile a qalwa matsatsing ao a neng a nkile tlhapi le mahe. O ne a se a sa hlola a batla dijo tseo hape, le ha di aha mmele. Hobane batswadi ba hae ba ne ba na le sehlahla sa matokomane ka jareteng. Hobane o rata matokomane. Hobane o mamela Mmangwane wa hae ebile o a utlwisa hore o tlamehile ho ja sejo se nang le protheini no na le ditjhipisi.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 5**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - ntho e ikgethang e thabisang
 - hlabosa
 - tswekere
 - pompong

Raeme kapa pina	Diketso
Ke ja dijo tse lekaneng tse loketseng mmele wa ka.	<i>Bua matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
Ke ja dijo tse matlafatsang le tse ahang mmele wa ka.	<i>Bontsha matla ka matsoho</i>
Ke ja meroho le ditholwana tsatsi le leng le leng.	<i>Sebedisa menwana e metona o supe ka yona molomong ho bontsha ketso ya ho ja.</i>
Ka tsela ena ke tla dula ke phetse hantle.	<i>Etsa ketso e bontshang motlotlo.</i>
Haele dimonamone le dijo tse tletseng mafura tsona?	<i>Senyeha sefahleho, o supe ka monwana o be o tsitsinya hlooho</i>
Ke tsamaela hole le tsona, hobane ha di a lokela mmele wa ka.	<i>Tswela pele ho tsitsinya hlooho</i>
Thusa mmele wa hao, etsa kgetho e ntle ya dijo!	<i>Supa motswalle ka monwana o tiise lentse.</i>

BEKE 5

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong
Paleng ena...
Karolo eo ke ratang ya pale ke...hobane...
Pale ena e amana le mokotaba wa tema wa 'Ho ja dijo tse ahang mmele' hobane...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlotshwana tse nyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya Mantswe

Ngola lenane tlapangolong le bontshang medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi le Laboraro.

b	y	m
a	n	o
l	e	w
i		

ETSA KA HO BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /b/ le /y/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /b/-/a/-/l/-/a/ = **bala**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /b/ kapa /y/
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentswe le leng jwang, jwaloka: /w/-/e/-/n/-/a/ = **wena**

HO ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: **b, y**
- 2 Laela baithuti ho ba qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **bala, bana, bona, bina, yena, yona, yane, eya, wena, wona, wane, wele, ina, ile, ima, imela, loma, lona, mola, ema, eme, ena, mama, ama, oma, ona, nona, nana, nama, mona**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO, IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG TAKA SERATSWANA

- 1 Dudisa baithuti madulong a bona ka dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, diphensele le dikherayone.
- 2 Hlalosa hore baithuti ba tlile ho **ngola le ho taka** ka se seng seo ba iketsetsang setshwantsho ka hloohong ka sona ha ba nahana ka pale.
- 3 **Bontsha** ka ho etsa o **iketsetse setshwantsho ka hlohong ka ho hong ho bohlokwa ho tswa paleng**, jwaloka: Lomusa o tshihilwe ka lebaka la seneke sa hae se nkg. Ke iketsetsa setshwantsho ka hlohong ke mmona a saretswe a leka ho pata seneke ha ba batho ba bang ba tsheha ba mo supa.
- 4 Taka setshwantsho sa hao tlapangollong sa Lomusa a bonahala a saretswe ha ba bang ba tsheha.
- 5 **Bontsha** ka ho etsa o ngole polelo e le nngwe kapa tse pedi setshwantshong sa hao, jwaloka: Ke iketsetsa setshwantsho ka hlohong sa Lomusa a ikutlwa a saretswe hobane ba bang ba mo tsheha.
- 6 Kamora moo, bolella baithuti hore ba tlile ho kgetha ntho e bohlokwa eo ba bang le setshwantsho ka hlohong ha ba nahana ka pale.
- 7 Kopa baithuti ho kwala mahlo mme ba iketle. Ba balle seratswana hape.
- 8 Kopa baithuti ho bula mahlo mme ba take mehopollo ya bona ka seo se ka etsahalang.
- 9 Qetellong, kopa baithuti ho **buisana ka bobedi**, mme ba bontshane seo ba se takileng le molekane.

BEKE 5

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 5**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: science (flasks, beakers, globes, atoms), mathematics (calculators, rulers, compasses, triangles), arts (pencils, paint palettes, brushes), and general education (books, graduation caps, lightbulbs, speech bubbles).

Kereiti 2 KOTARA 3 Beke 6

**MOKOTABA:
Ho ja dijo tse
ahang mmele**

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla, ho ratwa le ho thabelwa ke baithuti, jwaloka: ditshwantsho tsa baithuti tsa seneke seo ba se ratang, risepe e bonolo ya ho etsa seneke se ahang mmele
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: Di phiramiti tsa dijo tsefapaneng
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi Wa Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha ontse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa **1: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 24 & 25, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa **2: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 26, Ha re etseng

Mosebetsi wa **3: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 27 & 28 Ha re ngoleng

Mosebetsi wa **4:** Taka setshwantsho sa dijo tse nang le protheini tseo o ka thabelang ho di ja!

Mantaha

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa letshwao la Rhulani bukeng e kgolo: Ho rekiswa mahe a foreshe
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona : Ho ja dijo tse ahang mmele
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho
- 6 Haeba baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, botsa dipotso tse latelang
 - a Re di fumana kae dijo tse ahang mmele?
 - b Ke dihlopha dife tsa dijo?
 - c Hobaneng ho ja dijo tse ahang mmele ho le bohlokwa?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS).
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhteng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - bapatsa
 - papatso
 - letshwao

Raeme kapa pina	Diketso
Ke ja dijo tse lekaneng tse loketseng mmele wa ka.	<i>Bua matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
Ke ja dijo tse matlafatsang le tse ahang mmele wa ka.	<i>Bontsha matla ka matsoho</i>
Ke ja meroho le ditholwana tsatsi le leng le leng.	<i>Sebedisa menwana e metona o supe ka yona molomong ho bontsha ketso ya ho ja.</i>
Ka tsela ena ke tla dula ke phetse hantle.	<i>Etsa ketso e bontshang motlotlo.</i>
Haele dimonamone le dijo tse tletseng mafura tsona?	<i>Senyeha sefahleho, o supe ka monwana o be o tsitsinya hlooho</i>
Ke tsamaela hole le tsona, hobane ha di a lokela mmele wa ka.	<i>Tswela pele ho tsitsinya hlooho</i>
Thusa mmele wa hao, etsa kgetho e ntle ya dijo!	<i>Supa motswalle ka monwana o tiise lentse.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

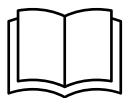
- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a Bb Bb Bb...
 - b Yy Yy Yy...
 - c bala
 - d bana
 - e bona
 - f bina
 - g yena
 - h yona
 - i yane
 - j eya
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o elellwe baithuti ba hlokang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Biotokisetsopele o bala

LEANO LA HO BALA KA KUTLWISISO: HO LEPA/ NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona Buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya : Ho rekiswa mahe a foreshe
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamanya ka maikotlo le ditshwantsho, hore ba be le moeleloo motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale hang o sa kgaotse..

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o leka dijo tse ntjha, le dijo tse ntjha tseo o tla di leka nakong e tlang.

MOSEBETSI: Ngola diratswana tse 2 ka ho leka dijo tse ntjha. Seratswana sa pele se lokela ho ngolwa ka lekgathe lefetile. Seratswana sa bobedi se lokela ho ngolwa ka lekgathe le tlang.

BOITOKISO:

- Ngola lenane la ho hlophisa tlapangollong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangollong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka bang pedi.

LENANE LA HLOPHISO:

- 1 Na ke sebedisitse lekgathe lefetile seratswaneng saka sa pele?
- 2 Na ke sebedisitse lekgathe le tlang seratswaneng saka sa bobedi?
- 3 Na ke kgethile maemedi a nepahetseng?
- 4 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 5 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 6 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo ka lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, o be o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti hob ala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikoponyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemoso baithuti mme o ngole diphoso tse tlwaelehileng tlapangollong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

5 Lweste 2020

Seratswana saka: moralo

N

(N)kile ka leka dijo tsa Matjhaena.

Pele ke di leka, ^{ke} ne ke nahana hore ha ke
no di rata.

Q Di ne di romotseha ebile di le tswekere.

(Q)etelon^{gke} ne ke di rata ebile ke batla ho
ekelletswa dijo tse ding.

~~xxx~~ ~~xxx~~
Ke tla leka pasta ya Mataliana.

Ke naha hore e tla ba le tatso e lebejana
e^hlabosang.

Ke tla e leka hobane ke seiko sa
motswalle wa ka sa^m mamoratⁿa.

Ke rata ho leka dijo tse ntjha hobane ho a
thabisa ho leka dintho tse ntjha!

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso 6.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha.**
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le shore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso 15

Tsebisa Medumo Medumo E Metjha Le Mantswe

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /**mm**/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /**mm**/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **mmone**, **mmutla**, **mmangwane**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo ha o ntse o phahamisitse papetlana ya modumo: **mme**, **mmila**, **mmone**, **mmela**
- 2 Bontsha lentswe ka leng ho baithuti, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

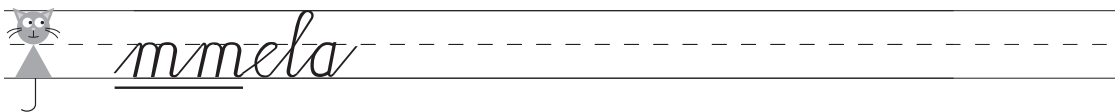
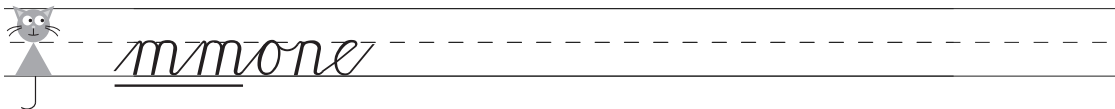
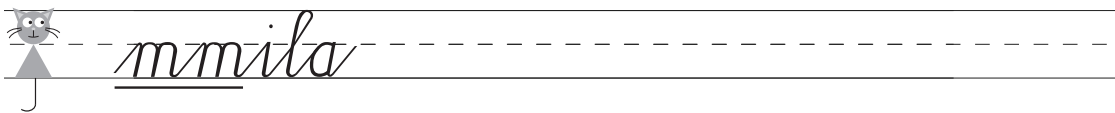
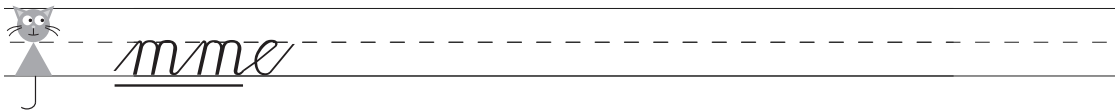
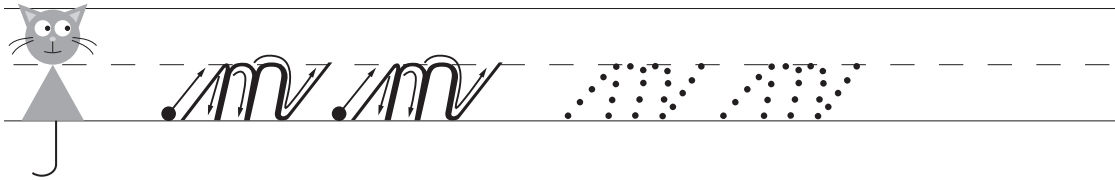
Ngodiso:

Metsotso e 15

Ngodiso Ya Dithlaku Tse Ntjha/ Mantswe A Matjha / Dipolelo Tse Ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa dithlaku tse nyanyane le tse kgolo: **mm**
- 2 Bontsha ka ho ngola dithlaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 4 Kamora sena bolella baithuti ho ngola dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti tlapangollong hore mantswe le dithlaku di ngolwa jwang.

- 6 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona jwalokaha ho ngotswe tlapangolong.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mola ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng/dipolelong tse ngotsweng.

LENANELO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
<p><u>Ho rekiswa mahe a foreshe</u></p> <p>Nkgono wa Rhulani o ne a na le dikgoho tse ngata. Dikgoho tsa nkgono di ne di behela mahe a mangata. 'Mahe a na le protheini' nkgono a ne dula a ba bolella. Hoseng ho hong le ho hong, Rhulani le kgaitsemi ya hae ba ne ba ja mahe. Ka nako tse ding, ba ne ba bile ba ja papa ka mahe e le dijo tsa mantsiboya. Le ha ho le jwalo, ho ne ho dula ho na le mahe a patehileng jareteng.</p>	<p>Ke akanya hore ha bo Rhulani ho na le mahe a mangata ho feta tekano le kamoo ba ka a sebedisang ka teng.</p>
<p>Ka tsatsi le leng ha Rhulani le motswalle wa hae Dakalo ba ne ba ntse ba mathamatha ka jareteng, Rhulani o ile a hata lehe ka phoso. 'Joo!' Rhulani a hweletsa ha a qeta ho phahamisa leoto la hae mme a bona lehe le nyepenyepe le leketla seeteng sa hae. Ha Rhulani a bontsha Nkgono seeta sa hae se rellang lehe, o ile a tsheha. 'Dikgoho tseo le tsona di behela mahe a mangata haholo!' a rialo.</p>	<p>Ke akanya hore ha bo Rhulani ho na le mahe a mangata ho feta ka moo ba ka a sebedisang ka teng, hobane Nkgono ha a halefa ha Rhulani a hatile lehe le le leng.</p>
<p>Mantsiboyeng ao, Dakalo o ile a dulela dijo tsa mantsiboya.</p> <p>Nkgono o ile a ba fa papa ka mahe.</p> <p>'Mahe a tletse protheini e ahang mmele e fanang ka matla!' nkgono a rialo ha a fetisa dipoleiti tsa dijo.</p> <p>Dakalo o ile a ikoma nakonyana. Mme a ja.</p> <p>'Mahe ana a ya hlabosa!' a rialo 'Ha ke rate mahe hakaalo, empa ana a latsweha ka tsela e nngwe!'</p> <p>'Ana a tswa dikgohong tsa rona!' Rhulani a hlalosa.</p>	<p>Ke akanya hore mahe a foreshe a dikgoho tsa nkgono a na le tatso e sa tshwaneng le ya mahe a rekiswang mabenkeleng.</p>
<p>Kamora nako ya ho robala, Nkgono o ile a dula a le mong. O ile a nahana ka mahe a mangata a fetang tekano a ka jareteng. O ile a nahana ka lehe le neng le le leetong la Rhulani. O ile a nahana ka protheini e tletseng maheng a hae. O ile a nahana ka seo Dakalo a se buileng. Hanghang, o ile a ba le mohopolo.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na mohopolo wa hae ke ofe?</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
<p>Motsheareng wa mantsiboya o latelang ha Rhulani a tswa sekolong, o ile a fumana nkgono ka jareteng ka hamore, dipenkere, masalla a dipatsi le tshepe, le lekotikoti la kgale la pente.</p> <p>'O etsa eng Nkgono?' a mmotsa</p> <p>'Ke ahela dikgoho tsa rona hoko. Ha re na hlola re ba le mahe a ntseng a pitika ka jareteng, hobane re tlo qala kgwebo ya ho a rekisa! Ha re kwalla dikgoho tsa rona hoseng hohle ka hokong, di tla behela mahe a tsona ka hare.'</p>	<p>Ke akanya hore mohopolo wa nkgono wa ho qala kgwebo ya mahe o tlisitswe ke hore ba na le mahe a mangata ho feta tekano.</p>
<p>'Re hloka letshwao hore batho ba tsebe hore re rekisa mahe!' Rhulani a rialo. Rhulani o ile a nka patsi ho tswa qubung mme a bula lekotikoti la pente.</p> <p>'O se ke wa lebala ho ngola hore mahe a rona a tletse protheini!' Nkgono a rialo.</p> <p>Yaba o etsa letshwao: <i>Mahe a monate, a foreshe a rekiswa! A tletse protheini e ahang mmele!</i></p> <p>O ile a penta kgoho le mahe botong eo hore e kgone ho kgahla mahlo a bohle.</p>	<p>Ke akanya hore Rhulani o nahana hore kgwebo ya mahe ke mohopolo o motle, hobane o batla ho thusa!</p>
<p>Ka nako eo Rudzani a fihlang hae ho tswa sekolong, hoko ya dikgoho e ne e fedile. Nkgono le Rhulani ba ne ba beha letshwao.</p> <p>'Letshwao lena le letle, empa le tlo bonwa feela ke batho ba fetang. Ke tla etsa diphamfolete tseo re ka fanang ka tsona bathong!' a rialo.</p> <p>O ile a nka qubu ya dipampiri le dikerayone tsa hae. A hlola bosiu kaofela a rala diphamfolete tse ntle.</p> <p>'O se ke wa lebala ho ngola ho re mahe ana a tletse protheini!' Nkgono a mmolella.</p>	<p>Ke akanya hore Rudzani le yena o nahana hore kgwebo ya mahe ke mohopolo o motle, hobane o batla ho thusa!</p>
<p>'Ke tseba tsela e nngwe eo re ka phatlalatsang mahe a rona ka yona' Nkgono a rialo. 'Ntate Tshivase o bua le motho e mong le e mong. Ke tla mo fa mahe, hore a tle a phatlalatse hore re rekisa mahe!'</p> <p>'O se ke wa lebala ho mmolella hore mahe a rona a tletse protheini!' Rhulani a rialo ha Nkgono a tswa ka monyako.</p>	
<p>Ka mora matsatsi a mmalwa, ho ile ha ba le motho a kokotang leming. E ne e le mme wa Dakalo. 'Ke utlwa ho thwe le rekisa mahe,' a rialo, 'Dakalo ore ke reke mahe a lona ho ena le hore ke reke mahe a tswang lebenkeleng! Ke kopa tosene!' Yaba o fana ka tjhelete.</p>	<p>Ke akanya hore mme wa Dakalo ke moreki wa bona wa pele!</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
<p>Ha a qeta ho tsamaya, Rhulani o ile a botsa Nkgono hore na ba tla etsa eng ka tjelele eo.</p> <p>'Ke nahana hore re hodise kgwebo ya rona,' ho rialo Nkgono. 'Ha re e boloke hore re kgone ho reka dipeo, re rekise meroho e tletseng divithamini tse ahang mmele. O ka rata ho thusa ho lema meroho efe?'</p>	<p>Ke akanya hore Gogo o rata mohopolo wa ho ba le kgwebo, hobane o batla hore kgwebo e hole ho feta ho rekisa mahe feela.</p>
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
Rhulani o ile a hata eng?	O ile a hata lehe ka jareteng?
Rhulani o ile a ngola eng letshwaong la hae?	O ile a ngola: <i>'Mahe a monate, a foreshe a rekiswa! A tletse protheini!'</i> letshwaong la hae.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Nkgono wa Rhulani a ile a nka qeto ya ho bula kgwebo?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane ba ne ba na le mahe a fetang tekano. Hobane o ile a ehlwa hore ba senya mahe. Hobane Dakalo o ile a tshwaela kamoo mahe a neng a le monate ka teng. Hobane o ne a tseba hore batho ba bangata motseng ba ka una molemo maheng a foreshe, a ahang mmele.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso 6**.
- Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**.
- Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- Etsa Mosebetsi wa phetolo ya ho bala.
- Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi**.
- Bitsaa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

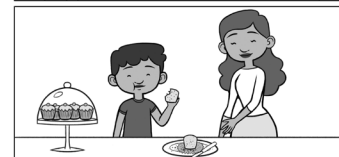
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - foreshe
 - moralo
 - phamfolete

Raeme kapa pina	Diketso
Ke ja dijo tse lekaneng tse loketseng mmele wa ka.	<i>Bua matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
Ke ja dijo tse matlafatsang le tse ahang mmele wa ka.	<i>Bontsha matla ka matsoho</i>
Ke ja meroho le ditholwana tsatsi le leng le leng.	<i>Sebedisa menwana e metona o supe ka yona molomong ho bontsha ketso ya ho ja.</i>
Ka tsela ena ke tla dula ke phetse hantle.	<i>Etsa ketso e bontshang motlotlo.</i>
Haele dimonamone le dijo tse tletseng mafura tsona?	<i>Senyeha sefahleho, o supe ka monwana o be o tsitsinya hlooho</i>
Ke tsamaela hole le tsona, hobane ha di a lokela mmele wa ka.	<i>Tswela pele ho tsitsinya hlooho</i>
Thusa mmele wa hao, etsa kgetho e ntle ya dijo!	<i>Supa motswalle ka monwana o tiise lentse.</i>

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI (BEKE YA PELE YA MOKOTABA)

- 1 Arola baithuti ka dihlotshwana tse nyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 4 Neha baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka mehopolotse tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Medumo E Metjha Le Mantswe A Matjha**TSEBISA MODUMO**

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /**nn**/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho pheta modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /**nn**/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe mang, jwaloka: **lwanne, nngwe, nngwapa**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **nna, nne, nnana, nnile, monna**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

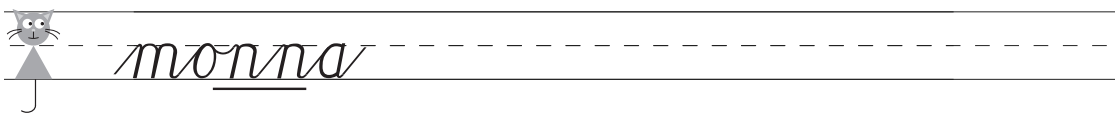
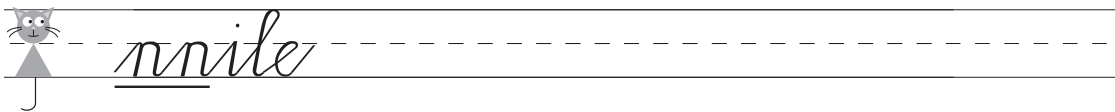
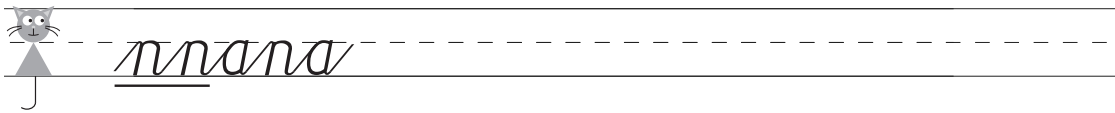
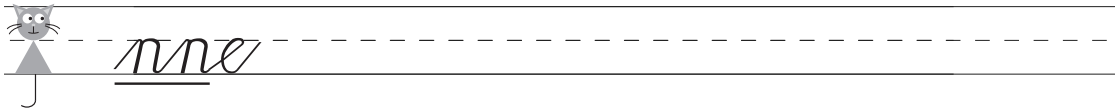
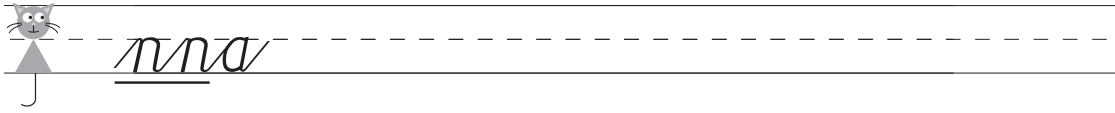
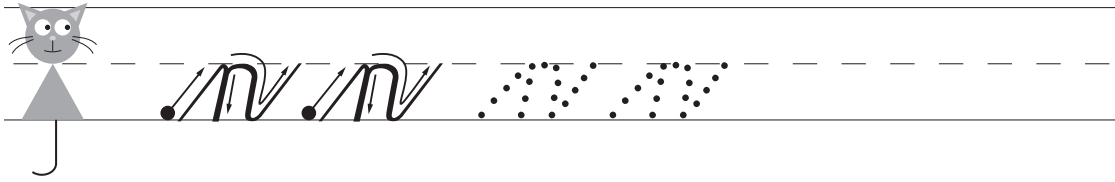
Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **nn**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona ,bolella baithuti ho ngola ditlhaku ka menwana hodima tafole tsa bona
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

ho hlahisa le phatlalatsa

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o leka dijo tse ntjha, le dijo tse ntjha tseo o tla di leka nakong e tlang.

MOSEBETSI: Ngola diratswana tse 2 ka ho leka dijo tse ntjha. Seratswana sa pele se lokela ho ngolwa ka lekgathe lefetile. Seratswana sa bobedi se lokela ho ngolwa ka lekgathe le tlang.

FOREIMI YA HO NGOLA

Hang nkile ka leka...

Pele ke e leka, ke...

E ne e latsweha...

Qetellong...

Ke tla leka...

Ke nahana e tla / di tla latsweha...

Ke tla e leka / di leka...

Ke rata / ha ke rate ho leka dijo tse ntjha hobane...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

BONTSHA TSAMAISO YA HO PHATLALATSA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha le sebedisitse lenane ho hlophisa methalo ya lona.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti hore kajeno ba tliho bapatsa le ho hlahisa mosebetsi oo bao ngotseng.
- 3 Bontsha baituti ka moo o ngolang hape mosebetsi wa hao, ona le sehlooho le letsatsi.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Ho leka dijo tse ntjha**
- 3 Bolella baithuti ho ngololla ka makgethe mosebetsi wa bona wa qetelo ka o senang diphoso.
- 4 Ha baithuti bana le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA.

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi ho bala seo ba se ngotseng.
- 4 Bokella mosebetsi wa baithuti bukeng ya phaposi. Etsa buka e fumanehe sekgutlwaneng sa bala bakeng sa baithuti hore ba e bale.

12 Lweste 2020

Ho leka dijo tse ntjha

Nkile ka leka dijo tsa Matjhaena.

Pele ke di leka, ke ne ke nahana hore ha ke no di rata.

Di ne di romotseha ebile di le tswekere.

Qetellong ke ne ke di rata ebile ke batla ho ekelletswa dijo tse ding.

Ke tla leka pasta ya Mataliana.

Ke nahana hore e tla ba le tatso e lebejana e hlabosang.

Ke tla e leka hobane ke sejo sa motswalle wa ka sa mmamoratwa.

Ke rata ho leka dijo tse ntjha hobane ho a thabisa ho leka dintho tse ntjha!

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala 6**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo: Ho Arola Le Ho Kopanya Medumo/Mantswe

Metsotso e 15

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **mmila**
- 3 Arola lentswe ho ya ka modumo ya lona: /**mm**/-/i/-/l/-/a/
- 4 Qapodisa modumo o qalang lentswe: /**mm**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**i**/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /**l**/
- 7 Qapodisa modumo o qetelang lentswe: /**a**/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **mmila**
- 9 Bontsha ka ho supa le ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /**mmi**/-/la/ = **mmila**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **nnile**

SEO RE SE ETSANG

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **mmela**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**mm**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**e**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /**l**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? /**a**/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**mm**/-/e/-/l/-/a/
- 8 Ngola lentswe: **mmela**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**mme**/-/la/ = **mmela**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **monna**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p><u>Ho rekiswa mahe a foreshe</u></p> <p>Nkgono wa Rhulani o ne a na le dikgoho tse ngata. Dikgoho tsa nkgono di ne di behela mahe a mangata. 'Mahe a na le protheini' nkgono a ne dula a ba bolella. Hoseng ho hong le ho hong, Rhulani le kgaitsemi ya hae ba ne ba ja mahe. Ka nako tse ding, ba ne ba bile ba ja papa ka mahe e le dijo tsa mantsiboya. Le ha ho le jwalo, ho ne ho dula ho na le mahe a patehileng jareteng.</p>	<p>Ke akanya hore Nkgono o fepa ditloholo tsa hae mahe hobane o a tseba hore a aha mmele.</p>
<p>Ka tsatsi le leng ha Rhulani le motswalle wa hae Dakalo ba ne ba ntse ba mathamatha ka jareteng, Rhulani o ile a hata lehe ka phoso. 'Joo!' Rhulani a hweletsa ha a qeta ho phahamisa leoto la hae mme a bona lehe le nyepenyepe le leketla seeteng sa hae. Ha Rhulani a bontsha Nkgono seeta sa hae se rellang lehe, o ile a tsheha. 'Dikgoho tseo le tsona di behela mahe a mangata haholo!' a rialo.</p>	<p>Ke akanya hore dikgoho tsa nkgono di behela mahe a mangata a nang le diaha mmele!</p>
<p>Mantsiboyeng ao, Dakalo o ile a dulela dijo tsa mantsiboya.</p> <p>Nkgono o ile a ba fa papa ka mahe.</p> <p>'Mahe a tletse protheini e ahang mmele e fanang ka matla!' nkgono a rialo ha a fetisa dipoleiti tsa dijo.</p> <p>Dakalo o ile a ikoma nakonyana. Mme a ja. 'Mahe ana a ya hlabosa!' a rialo 'Ha ke rate mahe hakaalo, empa ana a latsweha ka tsela e nngwe!'</p> <p>'Ana a tswa dikgohong tsa rona!' Rhulani a hlalosa.</p>	
<p>Kamora nako ya ho robala, Nkgono o ile a dula a le mong. O ile a nahana ka mahe a mangata a fetang tekano a ka jareteng. O ile a nahana ka lehe le neng le le leetong la Rhulani. O ile a nahana ka protheini e tletseng maheng a hae. O ile a nahana ka seo Dakalo a se buileng. Hanghang, o ile a ba le mohopolo.</p>	<p>Ke akanya hore ho hata ha lehe ha Rhulani le lerato la Dakalo la mahe a nkgono le entse hore Nkgono a nahane a tebisitse maikutlo ka mahe a hae a mangata ho feta tekano.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Motsheareng wa mantsiboya o latelang ha Rhulani a tswa sekolong, o ile a fumana nkgono ka jareteng ka hamore, dipenkere, masalla a dipatsi le tshepe, le lekotikoti la kgale la pente.</p> <p>'O etsa eng Nkgono?' a mmotsa</p> <p>'Ke ahela dikgoho tsa rona hoko. Ha re na hlola re ba le mahe a ntseng a pitika ka jareteng, hobane re tlo qala kgwebo ya ho a rekisa! Ha re kwalla dikgoho tsa rona hoseng hohle ka hokong, di tla behela mahe a tsona ka hare.'</p>	<p>Ke akanya hore Nkgono o ne a sa batle hore mahe a hae a monate a tletseng diaha mmele a seke a senyeha. Ke ka hoo a ileng a nka qeto ya ho etsa diphethoho!</p>
<p>'Re hloka letshwao hore batho ba tsebe hore re rekisa mahe!' Rhulani a rialo. Rhulani o ile a nka patsi ho tswa qubung mme a bula lekotikoti la pente.</p> <p>'O se ke wa lebala ho ngola hore mahe a rona a tletse protheini!' Nkgono a rialo.</p> <p>Yaba o etsa letshwao: <i>Mahe a monate, a foreshe a rekiswa! A tletse protheini e ahang mmele!</i></p> <p>O ile a penta kgoho le mahe botong eo hore e kgone ho kgahla mahlo a bohle.</p>	<p>Ke akanya hore Rhulani o ikutlwa a thabetse mohopolo ona o motle wa Nkgono, hobane o etsa letshwao ho thusa ho rekisa mahe.</p>
<p>Ka nako eo Rudzani a fihlang hae ho tswa sekolong, hoko ya dikgoho e ne e fedile. Nkgono le Rhulani ba ne ba beha letshwao.</p> <p>'Letshwao lena le letle, empa le tlo bonwa feela ke batho ba fetang. Ke tla etsa diphamfolete tseo re ka fanang ka tsona bathong!' a rialo.</p> <p>O ile a nka qubu ya dipampiri le dikerayone tsa hae. A hlola bosiu kaofela a rala diphamfolete tse ntle.</p> <p>'O se ke wa lebala ho ngola ho re mahe ana a tletse protheini!' Nkgono a mmolella.</p>	<p>Ke akanya hore Rudzani o ikutlwa a thabile le yena ka kgwebo ya nkgono e ntjha hobane o nkile nako e ngata a etsa diphamfolete.</p>
<p>'Ke tseba tsela e nngwe eo re ka phatlalatsang mahe a rona ka yona' Nkgono a rialo. 'Ntate Tshivase o bua le motho e mong le e mong. Ke tla mo fa mahe, hore a tle a phatlalatse hore re rekisa mahe!'</p> <p>'O se ke wa lebala ho mmolella hore mahe a rona a tletse protheini!' Rhulani a rialo ha Nkgono a tswa ka monyako.</p>	<p>Ke akanya hore ho bohlokwa ho phatlalatsa kgwebo e ntjha ka ditsela tse ngata tse fapaneng, hobane Nkgono le yena o batla ho phatlalatsa le ha Rhulani a entse letshwao le Rudzani a entse diphamfolete.</p>
<p>Ka mora matsatsi a mmalwa, ho ile ha ba le motho a kokotang leming. E ne e le mme wa Dakalo. 'Ke utlwa ho thwe le rekisa mahe,' a rialo, 'Dakalo ore ke reke mahe a lona ho ena le hore ke reke mahe a tswang lebenkeleng! Ke kopa tosene!' Yaba o fana ka tjhelete.</p>	<p>Ke akanya hore phatlalatso ya bona ya mahe a bona e qala ho sebetsa, hobane ba ile ba ba le moreki wa bona wa pele kamora matsatsi a mmalwa.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Ha a qeta ho tsamaya, Rhulani o ile a botsa Nkgono hore na ba tla etsa eng ka tjehelete eo.</p> <p>'Ke nahana hore re hodise kgwebo ya rona,' ho rialo Nkgono. 'Ha re e boloke hore re kgone ho reka dipeo, re rekise meroho e tletseng divithamini tse ahang mmele. O ka rata ho thusa ho lema meroho efe?'</p>	<p>Ke akanya hore ho qala kgwebo e le nngwe ho ka thusa ho bokella tjehelete e hlokahalang ho qala e nngwe!</p>
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Re ka akanya jwang hore Rhulani le Rudzani ba ratile mohopolo wa Nkgono?</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hobane bobedi ba bona bo ne bo batla ho mo thusa ho bula kgwebo. Hobane bobedi ba bona bo nkile nako ho mo thusa ho phatlalatsa kgwebo e ntjha.
<p>Rhulani, Rudzani le Nkgono ba phatlaladitse kgwebo ya bona jwang?</p>	<p>Ba entse letshwao, diphamfolete le ho sebedisa puo ya molomo.</p>
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng mme wa Dakalo a ile a tla ho reka mahe?</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hobane Dakalo o ne a rata mahe a foreshe a ahang mmele a dikgoho tsa Nkgono. Hobane Nkgono o butse kgwebo ya ho rekisa mahe a fetang tekano. Hobane phatlalatsa ya kgwebo e ne e sebetsa.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 6**
- Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - mohwebi
 - kgwebo
 - moreki

Raeme kapa pina	Diketso
Ke ja dijo tse lekaneng tse loketseng mmele wa ka.	<i>Bua matsoho a le ka lehlakoreng.</i>
Ke ja dijo tse matlafatsang le tse ahang mmele wa ka.	<i>Bontsha matla ka matsoho</i>
Ke ja meroho le ditholwana tsatsi le leng le leng.	<i>Sebedisa menwana e metona o supe ka yona molomong ho bontsha ketso ya ho ja.</i>
Ka tsela ena ke tla dula ke phetse hantle.	<i>Etsa ketso e bontshang motlotlo.</i>
Haele dimonamone le dijo tse tletseng mafura tsona?	<i>Senyeha sefahleho, o supe ka monwana o be o tsitsinya hlooho</i>
Ke tsamaela hole le tsona, hobane ha di a lokela mmele wa ka.	<i>Tswela pele ho tsitsinya hlooho</i>
Thusa mmele wa hao, etsa kgetho e ntle ya dijo!	<i>Supa motswalle ka monwana o tiise lentse.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong
Paleng ena...
Ke nahana Rhulani o...hobane...
Ke nahana pale ena e ngotswe ho nthuta hore...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlotshwana tse nyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya Mantswe

Ngola lenane tlapangolong le bontshang medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi le Laboraro.

mm	nn	m
a	n	o
l	e	w
i	b	y

ETSA KA HO BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /**mm**/ le /**nn**/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /**mm**/- /**e**/- /**l**/- /**a**/ = **mmela**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /**mm**/ kapa /**nn**/
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentswe le leng jwang, jwaloka: /**b**/- /**a**/- /**l**/- /**a**/ = **bala**

HO ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: **mm, nn**
- 2 Laela baithuti ho ba qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **mme, mmila, mmone, mmela, nna, nne, nnana, nnile, monna, bala, bana, bona, bina, yena, yona, yane, eya, wena, wona, wane, wele, ina, ile, ima, imela, loma, lona, mola, ema, eme, ena, mama, ama, oma, ona, nona, nana, nama, mona**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

LEANO LA KUTLWISISO: KAKARETSO

KAKARETSO YA PALE KA HO NGOLA KAPA KA MOLOMO

- 1 Hlalosetsa baithuti hore ba tlile *ho nahana ka karolo tse bohlokwa tsa seratswana.*
- 2 Re tla boela re nahane ka seo re ka batlang ho se reka ka tjehele e bang re ne re le Rhulani.
- 3 Ngola foreimi ya kakaretso tlapangollong.
- 4 Laela baithuti ho sebedisa foreimi ho araba dipotso:
Seratswana sena se mabapi le... (dipolelo tse 2–3)
Ke ratile ha...
Ke nahana Rhulani le nkgono wa hae ba lokela ho reka...
- 5 Hlalosetsa baithuti hore ba keke ba kgona ho bua sohle ka seratswana – ba tla tshwanela ho kgetha karolo tse bohlokwa.
- 6 Bontsha ka ho etsesa baithuti mohlala wa hao. ore: ***Pale ena e mabapi le Rhulani le lelapa la habo ba qala kgwebo ya bona ya mahe. Ke ratile hore ba bapetse karolo ka bobedi ho qala kgwebo. Ke nahana Rhulanile nkgono wa hae ba lokela ho reka*** peoya difate tsa diperekisi.
- 7 Bontsha baithuti setshwantsho ho tswa bukeng e kgolo.
- 8 Efa baithuti monyetla wa ho nahana ka karolo tse bohlokwa tsa seratswana.
- 9 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** mme ba abelane kakaretso **tsa bona** le molekane.
(Ba se ke ba bua ka seo titjhere e se buileng . Sena e be mehopolo ya bona ya sethatong!)
- 10 Bitsa baithuti ho kgobokana.
- 11 Kopa baithuti ba 1–2 ho arolelana le baithuti ba bang dikakaretso tsa bona.
- 12 Kopanyanang kakaretso ya phaposiburutelo, ka mokgwa ona: ***Pale ena e mabapi le dintho tsohle tseo lelapa la habo Rhulani le se entseng ho qala kgwebo ya bona ya mahe. Re ratile hore nkgono, Rhulani le Rudzani ba ne ba thabetse kgwebo e ntjha. Re nahana Rhulanile nkgono wa hae ba lokela ho reka*** dithopo e le hore dijalo tsa bona di tle di hole kapele.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 6**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyese mane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

Kereiti 2
KOTARA 3
Beke
7

MOKOTABA:
Ho kgathatseha
le ho tshoha

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana, o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla, ho ratwa le ho thabelwa ke baithuti, jwaloka: ditshwantsho tsa baithuti ba shebahalang ba kgathatsehile kapa ba tshohile; ditshwantsho tsa dintho tse ka etsang re ikutlwe re kgathatsehile kapa re tshohile.
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: tsela tseo re ka thusang bana ho laola tshabao le ho ngongoreha
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mesebetsi Ya Tlatsetso

Mesebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 30 – 34, Ha re baleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 36, Ha re baleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 37 – 39, Ha re etseng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa ntho e etsang o ikutlwe o tshohile.

Mantaha

Mosebetsi Wa Molomo

Metsotso e 15

TSEBISA MOKOTABA: FUMANA DINTLHA TSA TSEBO YA PELE

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho bukeng e kgolo: Zweli o kgathatsehile
- 2 Bolella baithuti hore o tlole qala mokotaba o motjha o bitswang: Ho kgathatseha le ho tshoha
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse latelang:
 - a Ke eng e etsang o ikutlwe o kgathatsehile?
 - b Ke eng e etsang o ikutlwe o tshohile?
 - c Ke mang ya ngongorehang?
 - d Ke mang ya ikutlwang a tshohile?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - kgathatsehile
 - dingongoreho
 - tshohile

Raeme kapa pina	Diketso
A o kile wa tshoha kapa wa ngongoreha	<i>Etsa sefahleho se bontshang ho tshoha kamora moo se ngongorehileng.</i>
Kaofela ha rona re na le ho tshoha kapa ho ngongoreha.	<i>Qamaka o namisa letsoho ho akaretsa batho bohle.</i>
Mohlomong o tshaba ntja, maru kapa lefifi	<i>Etsa diketso tse bontshang ho tshoha</i>
Kapa o ilo ema kapela baithuti ba bang ka phaposing	<i>Bontsha ho ngongoreha</i>
Pelo ya hao e otlapele kapa o sokola boroko	<i>Beha letshoho lehlakoreng la pelo o sebedise menwana ho bontsa pelo e otlapele</i>
Tsena kaofela ke ntho tse tlwaelehileng	<i>Phutholla mmele le sefahleho o be o bososele</i>
Hopola hore ka nako tse ding letswalo la hao, le ka pholosa bophelo ba hao.	<i>Bua o phutholohile.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a mm mm mm...
 - b nn nn nn...
 - c mme
 - d mmila
 - e mmone
 - f mmela
 - g nna
 - h nne
 - i nnana
 - j nnile
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o eellwe baithuti ba hlokang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso Pele O Bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/ NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Zweli o kgathatsehile
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng ontse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho **ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho**, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikutlwa o ngongorehile kapa o tshohile.

MOSEBETSI: Ngola pale ya polelo tse 6–8 ho phehisa buke ya phaposi ya sehlooho se bitswang: Ka nako tse ding re ikutlwa re ngongorehile ebile re tshohile.

LEANO LA HO RALA: Ngola lenane

TSEBISA SEHLOHO SA MONGOLO.

- 1 Bontsha baithuti hore o **nahana pele o ngola**.
- 2 Ka molomo, hlalosa dintlha tsa pale ya hao, jwaloka:
Nkile ka ikutlwa ke tshohile hang mohla ntate waka a ne a kula haholo. O ne a le sepetlele. Ke ne ke nahana hore a ka hlokahala. Letsatsi le leng le leng ke ne ke ngongorehile hore nka nna ka se hlotse ke mmona hape. Ha ke so ka ke ikutlwa ke ngongorehile jwalo.

BONTSHA MOKGWA WA HO RALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Ngola foreimi ya ho rala ka thoko tlapangolong.
- 2 Bontsha baithuti hore lenane le etswa jwang ka ho araba dipotso tse latelang.
- 3 Qetella moralo ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Dipotso tsa moralo

Seratswana sa 1

- 1 Ke eng e entseng o ikutlwe o kgathatsehile kapa o tshohile?
- 2 Hobaneng o ile wa ikutlwa o kgathatsehile kapa o tshohile?
- 3 O ne o nahana eng ka nako eo o neng o ikutlwa o kgathatsehile kapa o tshohile?
- 4 O ne o nahana hore ho ka etsahala eng?

Seratswana sa 2

- 1 Ho etsahetseng kamora moo?
- 2 Ke mang kapa ke en geo thusitseng ho theola moya?
- 3 Ba o thusitse jwang ho theola moya?
- 4 Ke eng e entseng o kgaotse ho ikutlwa o kgathatsehile kapa o tshohile?
- 5 Ho ne ho le jwang ho ikutlwa o kgathatsehile ebile o tshohile?

Moralo

Seratswana sa 1

- 1 Ntate waka o ne a kula. O ne a le sepetlele.
- 2 Ke ikutlwile ke kgathatsehile ho bona ntate waka a kula hakalo.
- 3 Ke ne ke nahana ha ke sa tla bona ntate waka hape. Hore ha a tlo tswa sepetlele.
- 4 Ke ne ke nahana hore a ka hlokahala.

Seratswana sa 2

- 1 Ntate waka o dutse moo nakwana ho thola thuso. O ile a eba betere hanyane hanyane.
- 2 Ha ntate waka a le sepetlele, mme waka le ausi waka ba nthusitse hore ke ikutlwe betere.
- 3 Ba ile ba bua le nna mme ba mmamela.
- 4 Ntate waka o ile a tswa sepetlele qetellong, yaba ha ke sa kgathatsehile.
- 5 Ho ne ho tshosa. Ho ne ho le hobe.

BAITHUTI BA SEBEDISA MOKGWA WA HO RALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala le ho nahana ka tsela e le nngwe eo ba ka ratang ho etsa setjhaba sa habo bona kapa lefatshe e be sebaka se betere.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho **buisana** le balekane ka dintlha tsa bona.
- 3 Bontsha baithuti foreimi ya ho rala tlapangolong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4 Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 5 Bolella baithuti ho ngola mehopolo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 6 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara dikopanonyana

Morero

Seratswana 1

1. Abuti wa ka o robehile letsoho/sephaka.
2. Ke ne ke ikutlwa ke tshwenyehile ha ke mmond a lla.
3. Ke ne ke nahana hore sephaka sa hae se tlo aula se opa.
4. Ke ne ke nahana hore sephaka sa hae ha se na be se loka hape.

Seratswana 2

1. Abuti wa ka o ile a lo bona ngaka, a tlamela ho etswa opereishene sephakeng sa hae.
2. Ka nako eo abuti wa ka a neng a etswa opereishene, mme wa ka le mooki ba ile ba nthusa hore ke ikutlwe ke le betere.
3. Ba ile ba hlalosa hore na ho tlo etsahalang le hore sephaka sa hae se tla folda.
4. Abuti wa ka o ne a tlangwe ka setlamisi/bandeiiji e shebahalang mme o ile a ntumella hore ke e ngole.
5. Hoo ho ne ho tshosa.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso la 7**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le shore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso 15

Tsebisa Medumo Medumo E Metjha Le Mantswe

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /II/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /II/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **rwalla, kolla, phaella**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo ha o ntse o phahamisitse papetlana ya modumo: **Ila, llela, llile, mollo**
- 2 Bontsha lentswe ka leng ho baithuti, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

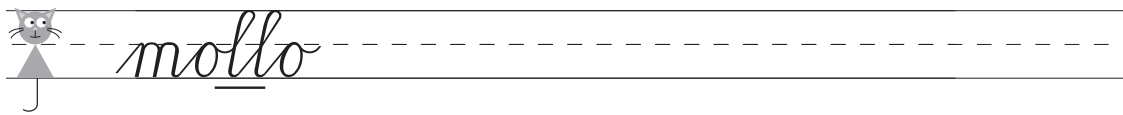
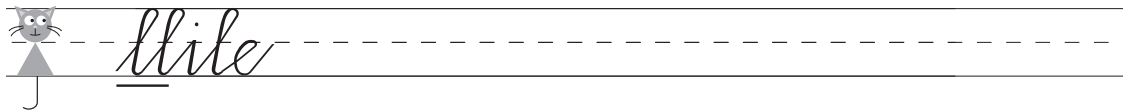
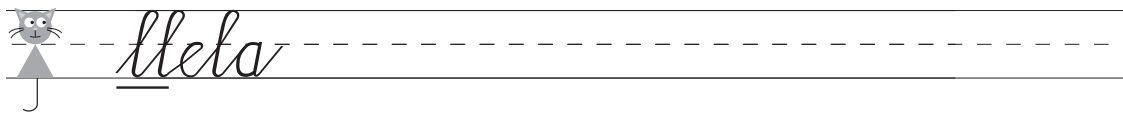
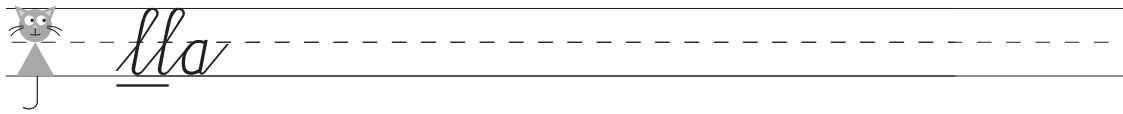
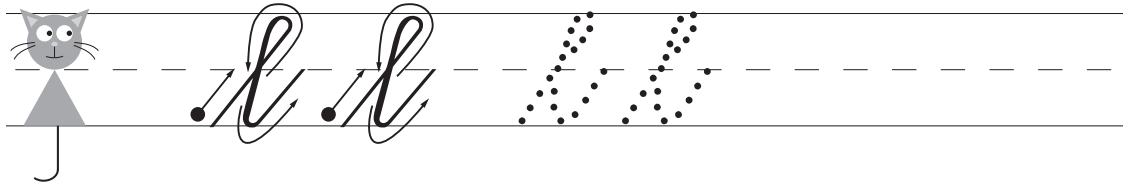
Ngodiso:

Metsotso e 15

Ngodiso Ya Dithlaku Tse Ntjha/ Mantswe A Matjha / Dipolelo Tse Ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa dithlaku tse nyanyane le tse kgolo: **II**
- 2 Bontsha ka ho ngola dithlaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 4 Kamora sena bolella baithuti ho ngola dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti tlapangollong hore mantswe le dithlaku di ngolwa jwang.

- 6 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona jwalokaha ho ngotswe tlapangolong.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mola ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng/ dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG

Seratswana/tabana	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p>Zweli o kgathatsehile</p> <p>Zweli a tsoha, a na le lenyora la metsi. Kgwedi e ne e kganya kante festereng. O ile a utlwa lentswe la mme wa hae ho tswa kitjheneng.</p> <p>'Ke a ipotsa ho re Mme o bua le mang bosiu hakana?' Zweli a ipotsa. O ile a theoha betheng mme a hlodisa lemateng.</p> <p>'Ha ke a fumana mokgolo wa ka,' a utlwa mme wa hae a rialo.</p> <p>'Hao bathong,' Zweli a nahana. 'Ha mme a sa fumana mokgolo wa hae, re tlo ja eng?'</p>	<p>Ke eng seo Zweli a se utlwileng? O utlwile mme wa hae a re ha a kgola.</p>
<p>Zweli o ile a kgutlela dikobong. O ile a kwala mahlo a hae, empa o ne a sa kgone ho robala.</p> <p>'Ha mme a sa kgola, ebe o tla patala jwang dintho tseo re di hlokang?' Zweli ka ho ngongoreha.</p> <p>Zweli o ne a ntse a fetoha fela betheng a sa kgone ho robala.</p>	<p>Hobaneng Zweli a sa kgone ho robala? Ke ithuta hore Zweli ha a kgone ho robala hobane a tshwenyehile!</p>
<p>Eitse ha eba hoseng, Zweli o ile a itokisetsa ho ya sekolong. O ile a apara jeresi ya hae. A sheba lesoba le leholo letsohong la jeresi ya hae.</p> <p>'Ke tlo thola jeresi e ntjha jwang?' Zweli ka ho ngongoreha.</p> <p>Zweli o ile a sheba dieta tsa hae. Di ne di mo tiisa.</p> <p>'Ke nahana hore ke hloka dieta tse ntjha,' a nahana. 'Empa ke tlo fumana dieta tse ntjha jwang ha mme a sa kgola?' a ngongoreha le ho feta.</p>	<p>Zweli o tshwenywa ke eng? Ke ithuta hore Zweli o tshwenyehile hore mme wa hae ha a na kgona ho mo rekela jeresi le dieta hobane ha a fumana mokgolo wa hae.</p>
<p>Sekolong, Zweli o ile a ntsha pensile ya hae ka mokotleng wa hae. Pensele ya hae e ntse e ba nyane.</p> <p>'Haufinyana, pensele ya ka e tla be e le nyenyane haholo hore nka e sebedisa!' A nahana. 'Ke tlo etsa jwang ha mme a sa kgone ho nthekele pensele e ntjha?' O ngongorehile.</p>	<p>Zweli o tshwentswe ke eng? Ao, Zweli wa batho. O tshwenyehile hobane pensele ya hae e se e le nyenyane. O tshwenywa ke hore mmae ha a na kgona ho mo rekela pensele e ntjha hobane ha a fumana mokgolo.</p>

Seratswana/tabá	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p>Qetellong ya letsatsi, Monghadi Maboya o ile a fa baithuti ba itseng mangolo.</p> <p>'Mangolo a na ke a batswadi ba lona,' ho rialo Monghadi Maboya.</p> <p>Zweli o ile a bala sehlooho sa lengolo lena: 'Tefo ya sekolo.'</p> <p>'Mafelo a selemo a se a atametse!' ho rialo Monghadi Maboya. 'Nahanang feela hore haufinyana le tla be le le kereiting e ntjha le naa le titjhere e motjha.'</p> <p>Tshepe ya sekolo e ile ya lla.</p>	<p>Monghadi Maboya o file Zweli eng? Oho, ke ithuta hore Monghadi Maboya o mo file lengolo le yang ho mme wa hae.</p>
<p>Zweli o ile a leba lapeng.</p> <p>'Mme o tlo lefa jwang tjelete ya sekolo?' Zweli ka ho ngongoreha. 'Haeba ha ke tlo kgona ho ya sekolong selemong se tlang?' a ipotsa.</p> <p>Zweli o ne a rata sekolo. Mohopolo oo o ne o etsa hore a batle ho lla.</p>	<p>Zweli o tshwenywa ke eng jwale? Zweli o tshwenyehile hore mme wa hae ha a na kgona ho lefa tjelete ya sekolo.</p>
<p>Ha Zweli a fihla hae, o ile a fa mme wa hae lengolo. 'Ho lokile' a rialo. 'Ke qeta ho fumana mokgolo wa ka.'</p> <p>'Empa ke nahanne hore ha o a kgola?' Zweli a botsa.</p> <p>'O utlwile neng taba tseo?' mme wa hae a mmotsa.</p> <p>'Ke o utlwile o bua founung,' a araba</p> <p>Zweli o ne a nahana hore mme wa hae o tla halefa.</p> <p>'Zweli, ke mpa ke kgotse matsatsi a mmalwa kamora nako,' mme wa hae a mo hlaloesetsa.</p>	<p>Mme wa Zweli o fumane mokgolo wa hae neng? Ke ithuta hore o fumane mokgolo tsatsing lena?</p>
<p>Bosiung boo, ha Zweli a kena ka dikobong, mme wa hae o ile a tla ka kamoreng ya hae. A beha letsoho la hae lehetleng la Zweli.</p> <p>'Zweli, ke tla o hlokomela,' o rialo. Ha o ya tlameha ho tshwenyeha.</p> <p>'Mosebetsi wa hao, ke ho sebetsa ka thata sekolong, o hlokomele ntho tsa hao, o be o nthuse ka tlung. Robala jwale.'</p> <p>Mme wa Zweli o ile a mo suna.</p> <p>Letsheare lohle, Zweli o ne a sa tshwenyeha.</p>	<p>Mme wa Zweli o itse a se ke a tshwenyeha ka eng? Oho! Mme wa Zweli ha a batle hore a tshwenyeha. O batla hore a sebetse ka thata mme a mo thuse.</p>

Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Ke mang a neng a bua founung?	Mme wa Zweli o ne a bua founung.
Zweli o utlwile mme wa hae are eng?	O mo utlwile a re ha a ya fumana mokgolo wa hae.
Ke eng seo Monghadi Maboya a ileng a se fa ba bang ba baithuti?	O ile a ba fa lengolo le reng 'Tefo ya sekolo'
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Zweli a ne a tshwenyehile?	<ul style="list-style-type: none"> • Zweli o ne a tshwenyehile hobane o utlwile mme wa hae a re ha a fumana mokgolo. • O ne o tshwenyehile hobane mme wa hae o lefella ntho e nngwe le e nngwe. • O ne a tshwenyehile hobane o ne a sa tlo fumana jeresi e ntjha. • O ne a tshwenyehile hobane o ne a tlo hloka dieta tse ntjha e se kgale. • O ne a tshwenyehile hobane o ne a nahana hore mme wa hae ha a na kgona ho lefa tjhelete ya sekolo.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso** ya 7.
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1** wa **Labobedi**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa Mosebetsi wa phetolo ya ho bala.
- 6 Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2** wa **Labobedi**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - tshedisa
 - tshepo
 - utlwetse

Raeme kapa pina	Diketso
A o kile wa tshoha kapa wa ngongoreha	<i>Etsa sefahleho se bontshang ho tshoha kamora moo se ngongorehileng.</i>
Kaofela ha rona re na le ho tshoha kapa ho ngongoreha.	<i>Qamaka o namisa letsoho ho akaretsa batho bohle.</i>
Mohlomong o tshaba ntja, maru kapa lefifi	<i>Etsa diketso tse bontshang ho tshoha</i>
Kapa o ilo ema kapela baithuti ba bang ka phaposeng	<i>Bontsha ho ngongoreha</i>
Pelo ya hao e otlapele kapa o sokola boroko	<i>Beha letshoho lehlakoreng la pelo o sebedise menwana ho bontsa pelo e otlapele</i>
Tsena kaofela ke ntho tse tlwaelehileng	<i>Phutholla mmele le sefahleho o be o bososele</i>
Hopola hore ka nako tse ding letswalo la hao, le ka pholosa bophelo ba hao.	<i>Bua o phutholohile.</i>

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI (BEKE YA PELE YA MOKOTABA)

- 1 Arola baithuti ka dihlotshwana tse nyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 4 Neha baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka mehopolu ya bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hloko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Medumo E Metjha Le Mantswe A Matjha

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /u/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho pheta modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /u/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe mang, jwaloka: **maqhutsu, buka, phula**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **ulu, bula**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

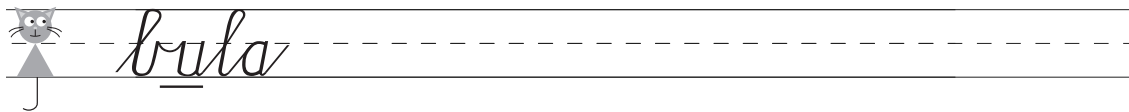
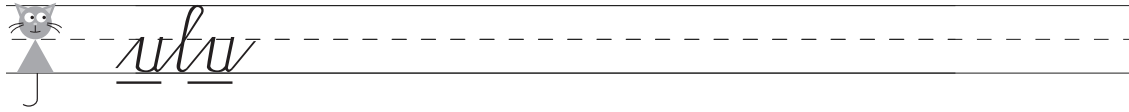
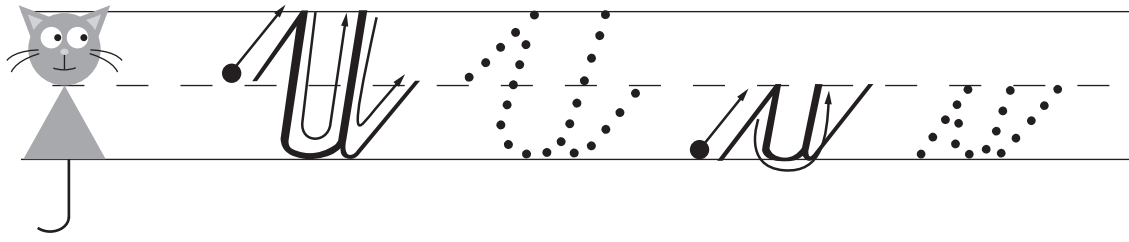

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **Uu**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona ,bolella baithuti ho ngola ditlhaku ka menwana hodima tafole tsa bona
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikutlwa o ngongorehile kapa o tshohile.

MOSEBETSI: Ngola pale ya polelo tse 6–8 ho phehisa buke ya phaposi ya sehlooho se bitswang: Ka nako tse ding re ikutlwa re ngongorehile ebile re tshohile.

FOREIMI YA HO NGOLA

Ke ikutlwile ke kgathatsehile / tshohile ha... (Ngola ka seo se o entseng o ikutlwe o kgathatsehile/tshohile.)

Ke ne ke kgathatsehile/ tshohile hobane... (Hlalosa hobaneg o ne o ikutlwa o kgathatsehile /tshohile)

Ke ne ke nahana... (Ngola ka seo o neng o se nahana.)

Qetellong... (Ngola ka se etsahetseng kamora moo.)

Ke ikutlwile betere... (Ngola ka se etsahetseng seo o thusitseng hore o ikutlwe o le betere.)

Ho ikutlwa ke kgathatsehile/ tshohile ho... (Ngola qetello ka hore ketsahalo e bile jwang ho wena.)

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAISO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangollong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha ka moo o tla phethela foreimi ya ho ngola o sebedisa moralo wa hao, jwaloka: **Ke ikutlwile ke kgathatsehile ha** ntate waka a ne a kula. O ne a kula hoo a bileng a tshwanela ho ya sepetelele. **Ke ne ke kgathatsehile hobane** ke ne ke nahana hore ntate waka ha a tlo tswa sepetelele. **Ke ne ke nahana** hore a ka hloka hala. **Qetellong**, ntate waka o bile hantle. O kgutlile sepetelele. **Ke ikutlwile betere** ha mme waka le ausi waka ba ntumella hore ke bue le h olla ha ke ne ke ikutlwa ke kgathatsehile. Hoo ho nthusitse ho bua ka maikutlo aka. **Ho ikutlwa ke kgathatsehile ho** ne ho le bioma ho nna.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Diratswana tsaka: Moralo**

- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sana le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka mekgwa eo ba ka e sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

19 Lweste 2020

Seratswana saka: moralo

ne ke tshweneihle tshohile ha abuti wa ka a ne a robeha letsoho sephaka.

Ke ne ke tshweneihle tshohile hobane ke ne ke nahana hore sephaka sa hae se tlo aulad se robehile ho isa peletong. ne ke nahana hore aingaka ha ai tlo kgona ho lokisa fofisa sephaka sa hae.

ketellong abuthi wa ka o ile a etswa opereishene sephakeng sa hae.

Ke ile ka ikutlwa betere ha me wah ka le mooki ba nthalosesa hore ho tlo etsahalang le hore sephaka sa hae se tlo fola. Ho tshwenyed ho a tshosa.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala 7**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo: Ho Arola Le Ho Kopanya Medumo/Mantswe

Metsotso e 15

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **llela**
- 3 Arola lentswe ho ya ka modumo ya lona: /ll/-/e/-l/-/a/
- 4 Qapodisa modumo o qalang lentswe: /ll/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /e/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /l/
- 7 Qapodisa modumo o qetelang lentswe: /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **llela**
- 9 Bontsha ka ho supa le ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /lle/-/la/ = **llela**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **ulu**

SEO RE SE ETSANG

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **mollo**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /m/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o wa bobedi lentsweng? / /
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o wa boraro lentsweng? /ll/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? /o/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /m/-/o/-/ll/-/o/
- 8 Ngola lentswe: **mollo**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /mo/-/llo/ = **mollo**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **bula**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Zweli o kgathatsehile</p> <p>Zweli a tsoha, a na le lenyora la metsi. Kgwedi e ne e kganya kantle festereng. O ile a utlwa lentswe la mme wa hae ho tswa kitjheneng.</p> <p>‘Ke a ipotsa ho re Mme o bua le mang bosiu hakana?’ Zweli a ipotsa. O ile a theoha betheng mme a hlodisa lemating.</p> <p>‘Ha ke a fumana mokgolo wa ka,’ a utlwa mme wa hae a rialo.</p> <p>‘Hao bathong,’ Zweli a nahana. ‘Ha mme a sa fumana mokgolo wa hae, re tlo ja eng?’</p>	<p>Ke eng se etsang hore Zweli a ikutlwe a tshwenyehile? O utlwa mme wa hae a re ha a fumana mokgolo wa hae. O tshwenywa ke taba ya hore na ebe mme wa hae o tla kgona jwang ho lefella dintho tsohle tseo a di hlokang kantle ho tjhelete!</p>
<p>Zweli o ile a kgutlela dikobong. O ile a kwala mahlo a hae, empa o ne a sa kgone ho robala.</p> <p>‘Ha mme a sa kgola, ebe o tla patala jwang dintho tseo re di hlokang?’ Zweli ka ho ngongoreha.</p> <p>Zweli o ne a ntse a fetoha fela betheng a sa kgone ho robala.</p>	<p>Hobaneng Zweli a ne a fetoha fela betheng a sa kgone ho robala? O tlameha hore o fetoha jwalo hobane a tshwenyehile haholo mme o ne a sa kgone ho robala.</p>
<p>Eitse ha eba hoseng, Zweli o ile a itokisetsa ho ya sekolong. O ile a apara jeresi ya hae. A sheba lesoba le leholo letsohong la jeresi ya hae.</p> <p>‘Ke tlo thola jeresi e ntjha jwang?’ Zweli ka ho ngongoreha.</p> <p>Zweli o ile a sheba dieta tsa hae. Di ne di mo tiisa.</p> <p>‘Ke nahana hore ke hloka dieta tse ntjha,’ a nahana. ‘Empa ke tlo fumana dieta tse ntjha jwang ha mme a sa kgola?’ a ngongoreha le ho feta.</p>	<p>Hobaneng Zweli a tshwenyehile ka jeresi le dieta tsa hae? Ke bona eka Zweli o a hola mme o tla hloka dieta le jeresi e ntjha ka potlako. O tshwenyehile hobane mme wa hae ke yena a mo rekelang dintho tsohle tse ntjha tseo a di hlokang. O nahana hore jwale ha a sa na tjhelete!</p>
<p>Sekolong, Zweli o ile a ntsha pensile ya hae ka mokotleng wa hae. Pensele ya hae e ntse e ba nyane.</p> <p>‘Haufinyana, pensele ya ka e tla be e le nyenyane haholo hore nka e sebedisa!’ A nahana. ‘Ke tlo etsa jwang ha mme a sa kgone ho nthekele pensele e ntjha?’ O ngongorehile.</p>	<p>Hobaneng Zweli a tshwentswe ke pensele? Zweli o hloka pensele hore a kgone ho sebetisa hantle sekolong. O tshwenyehile hobane ha a na fumana pensele e ntjha ha a e hloka.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Qetellong ya letsatsi, Monghadi Maboya o ile a fa baithuti ba itseng mangolo.</p> <p>'Mangolo a na ke a batswadi ba lona,' ho rialo Monghadi Maboya.</p> <p>Zweli o ile a bala sehlooho sa lengolo lena: 'Tefo ya sekolo.'</p> <p>'Mafelo a selemo a se a atametse!' ho rialo Monghadi Maboya. 'Nahanang feela hore haufinyana le tla be le le kereiting e ntjha le naa le titjhere e motjha.'</p> <p>Tshepe ya sekolo e ile ya lla.</p>	
<p>Zweli o ile a leba lapeng.</p> <p>'Mme o tlo lefa jwang tjehelete ya sekolo?' Zweli ka ho ngongoreha. 'Haeba ha ke tlo kgona ho ya sekolong selemong se tlang?' a ipotsa.</p> <p>Zweli o ne a rata sekolo. Mohopolo oo o ne o etsa hore a batle ho lla.</p>	<p>Hobaneng Zweli a tshwenyehile ka tefo ya tjehelete ya sekolo? Oho! Zweli o tshwenyehile hore o tlo tlameha ho tlohella sekolo ha mme wa hae a ka se kgone ho lefa?</p>
<p>Ha Zweli a fihla hae, o ile a fa mme wa hae lengolo. 'Ho lokile' a rialo. 'Ke qeta ho fumana mokgolo wa ka.'</p> <p>'Empa ke nahanne hore ha o a kgola?' Zweli a botsa.</p> <p>'O utlwile neng taba tseo?' mme wa hae a mmotsa.</p> <p>'Ke o utlwile o bua founung,' a araba</p> <p>Zweli o ne a nahana hore mme wa hae o tla halefa.</p> <p>'Zweli, ke mpa ke kgotse matsatsi a mmalwa kamora nako,' mme wa hae a mo hlaloesetsa.</p>	<p>Hobaneng Zweli a ne a maketse? Letsheare lohle, Zweli o ne tshwenyehile hobane a utlwile mme wa hae a re ha a fumana mokgolo wa hae. Empa, hona jwale o fumana hore o kgotse! Seo se etsa hore a ikutlwe a maketse.</p>
<p>Bosiung boo, ha Zweli a kena ka dikobong, mme wa hae o ile a tla ka kamoreng ya hae. A beha letsoho la hae lehetleng la Zweli.</p> <p>'Zweli, ke tla o hlokomela,' o rialo. Ha o ya tlameha ho tshwenyeha.</p> <p>'Mosebetsi wa hao, ke ho sebetsa ka thata sekolong, o hlokomele ntho tsa hao, o be o nthuse ka tlung. Robala jwale.'</p> <p>Mme wa Zweli o ile a mo suna.</p> <p>Letsheare lohle, Zweli o ne a sa tshwenyeha.</p>	<p>Hobaneng Zweli a se a sa tshwenyeha? Maikutlo a Zweli a phahame hobane o a tseba hore mme wa hae o fumane mokgolo wa hae – empa feela o kene lata!</p>

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Zweli a ile a tsoha?	O ile a tsoha hobane o ne a nyorilwe.
Hobaneng Zweli a ne a sa kgone ho robala?	O ne a tshwenyehile. Ka nako e nngwe ho thata ho robala ha ho na le ntho e o tshwenyang.
Hobaneng mme wa Zweli a ile a mo bolella hore o tla mo hlokomela?	Hobane o ne a batla hore a tlohelle ho tshwenyeha.
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Zweli a ne a maketse?	<ul style="list-style-type: none"> Zweli o ne a maketse hobane mme wa hae o ne a fumane mokgolo wa hae? O ne a maketse hobane tsatsing leo lohle, o ne a nahanne hore mme wa hae ha a fumana mokgolo, empa o ne a o fumane. Zweli o ne a maketse hobane ho ne ho se ho sa hlokahale hore a tshwenyehe ka hore mme wa hae ha a na kgona ho lefa tjelete ya sekolo Zweli o ne a maketse hobane qetellong, ho ne ho se na letho leo a tlamehileng ho tshwenyeha ka lona.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 7**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - imametse
 - hlodisitse
 - ho fetoha

Raeme kapa pina	Diketso
A o kile wa tshoha kapa wa ngongoreha	<i>Etsa sefahleho se bontshang ho tshoha kamora moo se ngongorehileng.</i>
Kaofela ha rona re na le ho tshoha kapa ho ngongoreha.	<i>Qamaka o namisa letsoho ho akaretsa batho bohle.</i>
Mohlomong o tshaba ntja, maru kapa lefifi	<i>Etsa diketso tse bontshang ho tshoha</i>
Kapa o ilo ema kapela baithuti ba bang ka phaposing	<i>Bontsha ho ngongoreha</i>
Pelo ya hao e otlapele kapa o sokola boroko	<i>Beha letshoho lehlakoreng la pelo o sebedise menwana ho bontsa pelo e otlapele</i>
Tsena kaofela ke ntho tse tlwaelehileng	<i>Phutholla mmele le sefahleho o be o bososele</i>
Hopola hore ka nako tse ding letswalo la hao, le ka pholosa bophelo ba hao.	<i>Bua o phutholohile.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong
Paleng ena...
Pale ena e amana le mokotaba wa tema wa 'Ho kgathatseha le ho tshoha' hobane...
Ke ikutlwile ke kgathatsehile jwaloka Zweli mohla...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlotswana tse nyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya Mantswe

Ngola lenane tlapangolong le bontshang medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi le Laboraro.

LI	u	m
Mm	nn	y
A	n	o
L	e	w
I	b	

ETSA KA HO BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /ll/ le /u/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /ll/-/e/-/l/-/a/ = **llela**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /ll/ kapa /u/
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentswe le leng jwang, jwaloka: /mm/-/e/-/l/-/a/ = **mmela**

HO ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: **ll, u**
- 2 Laela baithuti ho ba qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **lla, llela, llile, mollo, ulu, bula, mme, mmila, mmone, mmela, nna, nne, nnana, nnile, monna, bala, bana, bona, bina, yena, yona, yane, eya, wena, wona, wane, wele, ina, ile, ima, imela, loma, lona, mola, ema, eme, ena, mama, ama, oma, ona, nona, nana, nama, mona**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo ka mora ho bala**LEANO LA KUTLWISISO: KAKARETISO, IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG****TAKA SERATSWANA**

- 1 Dudisa baithuti madulong a bona ka dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, diphensele le dikherayone.
- 2 Hlalosa hore baithuti ba tlile ho **ngola le ho taka** ka se seng seo **ba iketsetsang setshwantsho ka hloohong** ka sona ha ba nahana ka pale.
- 3 **Bontsha** ka ho etsa o **iketsetse setshwantsho ka hloohong ka ho hong ho bohlokwa ho tswa paleng**, jwaloka Zweli o utlwile mme wa hae a bua ka founu. Ha a utlwa seo a se buileng, se ile sa mo etsa a ikutlwe a kgathatsehile.
- 4 Taka setshwantsho sa hao tlapangollong sa Zweli a mametse mme wa hae ka sephiri, a kgathatsehile.
- 5 **Bontsha** ka ho etsa o ngole polelo e le nngwe kapa tse pedi setshwantshong sa hao, jwaloka: Zweli o utlwa mme wa hae. Ke iketsetsa setshwantsho ka hloohong ke bona Zweli a kgathatsehile.
- 6 Kamora moo, bolella baithuti hore ba tlile ho kgetha ntho e bohlokwa eo ba bang le setshwantsho ka hloohong ha ba nahana ka pale.
- 7 Kopa baithuti ho kwala mahlo mme ba iketle. Ba balle seratswana hape.
- 8 Kopa baithuti ho bula mahlo mme ba take mehopolo ya bona ka seo se ka etsahalang.
- 9 Qetellong, kopa baithuti ho **buisana ka bobedi**, mme ba bontshane seo ba se takileng le molekane.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 7**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

Kereiti 2
KOTARA 3
Beke
8

MOKOTABA:
Ho kgathatseha
le ho tshoha

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le e nngwe netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Lokisa Beha ditjhate tsa papatso, mme o tlose teo di sa hlokeheng o be o di boloke hantle moo hotshwanetseng.
- 3 Ebe o lokisa dipapetlwana le tlotlontswe ya mokotabatse tseo o tla di hloka.
- 4 Eketsa ka dintho tse kgahlisang le tseo baithuti batla di rata leboteng la mokotaba le tafoleng jwaloka: ditshwantsho tseo baithuti ba di takileng tse ba etsang ba ikutlwe ba kgathatsehile kapa ba tshohile.
- 5 Etsa diphuputso inthaneteng e le boitokiso ba mokotaba. dintho tse bonolo tsa boikgutso tse ka thusang bana ho theola maikutlo.
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi Wa Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha ontse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa **1: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 40 Ha re baleng & Leqephe la 41, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa **2: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 42 & 43, Ha re etseng

Mosebetsi wa **3: Buka ya tshebetso ya DBE 2:** Leqephe la 44 & 45, Ha re baleng

Mosebetsi wa **4:** Taka setshwantsho sa ntho eo e o etsang o kgathatsehe.

Mantaha

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa Khanani a kentse maseke bukeng e kgolo: Maseke o motjha wa Khanani
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona : Ho kgathatseha le ho tshoha
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Haeba baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona ,botsa dipotso tse latelang
 - a Re ka etsang eng ho theola maikutlo ha re ikutlwa re kgathatsehile?
 - b Ke mang ya re tshedisang ha re ikutlwa re tshohile?
 - c Re ka etsa eng ha re ikutlwa re kgathatsehile?
 - d Ke eng eo re ka e etsang ha re ikutlwa re tshohile?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS).
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - Maseke wa sefahleho
 - kokwanahloko
 - sewa

Raeme kapa pina	Diketso
A o kile wa tshoha kapa wa ngongoreha	<i>Etsa sefahleho se bontshang ho tshoha kamora moo se ngongorehileng.</i>
Kaofela ha rona re na le ho tshoha kapa ho ngongoreha.	<i>Qamaka o namisa letsoho ho akaretsa batho bohle.</i>
Mohlomong o tshaba ntja, maru kapa lefifi	<i>Etsa diketso tse bontshang ho tshoha</i>
Kapa o ilo ema kapela baithuti ba bang ka phaposeng	<i>Bontsha ho ngongoreha</i>
Pelo ya hao e otlapele kapa o sokola boroko	<i>Beha letshoho lehlakoreng la pelo o sebedise menwana ho bontsa pelo e otlapele</i>
Tsena kaofela ke ntho tse tlwaelehileng	<i>Phutholla mmele le sefahleho o be o bososele</i>
Hopola hore ka nako tse ding letswalo la hao, le ka pholosa bophelo ba hao.	<i>Bua o phutholohile.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a ll ll ll ...
 - b Uu Uu Uu...
 - c lla
 - d llela
 - e llile
 - f mollo
 - g ulu
 - h bula
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o elellwe baithuti ba hlokanang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

LEANO LA HO BALA KA KUTLWISISO: HO NOHA/ LEPA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona Buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya : Maseke o motjha Khanani
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamanya ka maikotlo le ditshwantsho, hore ba be le moeleloo motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale hang o sa kgaotse..

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikutlwa o kgathatsehile kapa o tshohile.

MOSEBETSI: Ngola pale ya polelo tse 6–8 ho phehisa buke ya phaposi ya sehlooho se bitswang: Ka nako tse ding re ikutlwa re ngongorehile ebile re tshohile.

BOITOKISO:

- Ngola lenane la ho hlophisa tlapangolong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangolong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka bang pedi.

LENANE LA HLOPHISO:

- 1 Na ke ngotse ka nako eo ke neng ke ikutlwa ke kgathatsehile kapa ke tshohile?
- 2 Na ke sebedisitse lekgathe lefetile?
- 3 Na ke ngotse dipolelo bonyane tse 6?
- 4 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 5 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 6 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo ka lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, obe o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti hob ala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikoponyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemosana baithuti mme o ngole diphoso tse tlwaelehileng tlapangolong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

19 Lweste 2020

Seratswana saka: moralo

Ke ne ke tshweneile tshohile ha abuti wa ka a ne a robela letsoho sephaka.

Ke ne ke tshweneile tshohile hobane ke ne ke nahana hore sephaka sa hae se tlo aulid se robehile ho isa peletong. Ke ne ke nahana hore aingaka ha ai tlo kgona ho lokisa foaisa sephaka sa hae.

Q
Ketellong abuti wa ka o ile a etswa opereishene sephakeng sa hae.

Ke ile ka ikutlwa betere ha me wa ka le mooki ba nthalosesa hore ho tlo etsahalang le hore sephaka sa hae se tlo fola.

Ho tshwenya ho a tshosa.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso la 8**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tlilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le hore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa **mesebetsing** ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso 15

Tsebisa Medumo Medumo E Metjha Le Mantswe

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /k/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /k/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **moqhaka, mookodi, tshukudu**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo ha o ntse o phahamisitse papetlana ya modumo: **kama, kobo, kena, kuku, mokola, kolla**
- 2 Bontsha lentswe ka leng ho baithuti, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

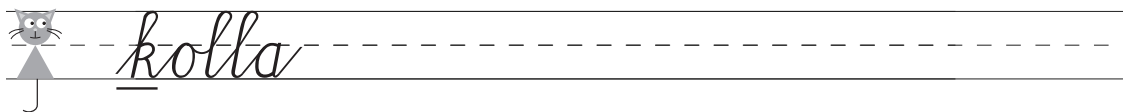
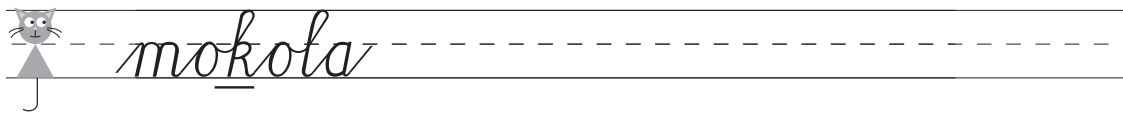
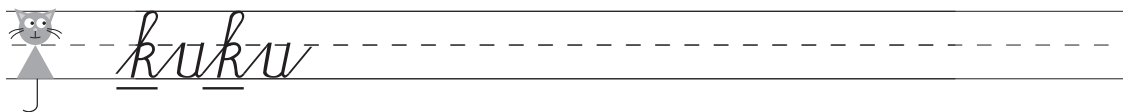
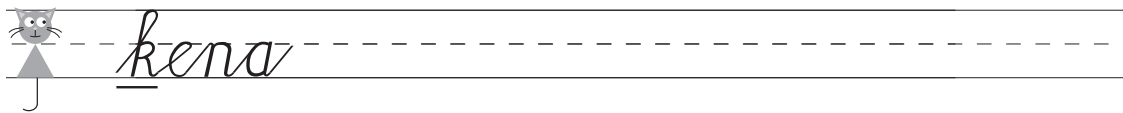
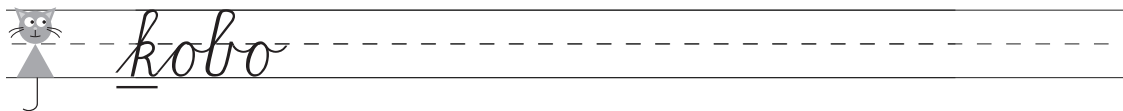
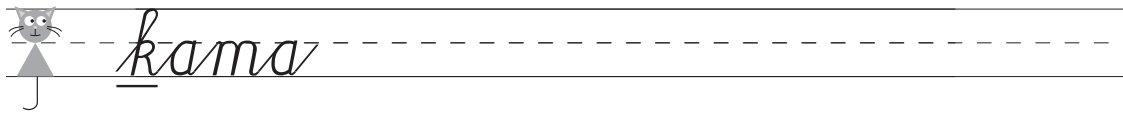
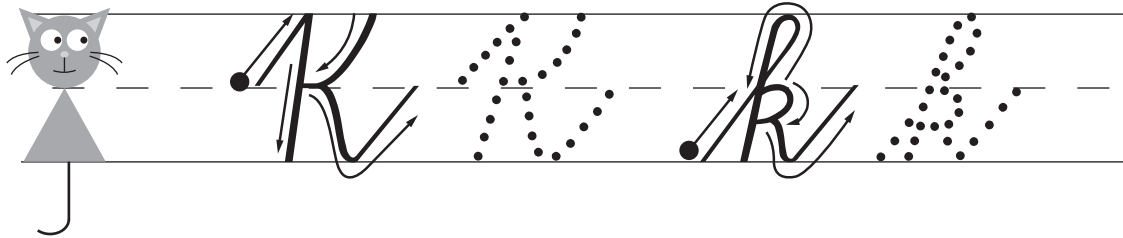
Ngodiso:

Metsotso e 15

Ngodiso Ya Dithlaku Tse Ntjha/ Mantswe A Matjha / Dipolelo Tse Ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa dithlaku tse nyanyane le tse kgolo: **Kk**
- 2 Bontsha ka ho ngola dithlaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 4 Kamora sena bolella baithuti ho ngola dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti tlapangollong hore mantswe le dithlaku di ngolwa jwang.

- 6 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona jwalokaha ho ngotswe tlapangolong.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mola ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng/ dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
<p>Maseke o motjha wa Khanani</p> <p>Khanani le mme wa hae ba ile ba kena ka tekesing. Hangata o ne a tlameha ho dula hodima mme wa hae kapa a ipeteletse pakeng tsa bapalami ba bang. Empa tsatsing lena tekesi e ne e sa tlala. Khanani o ile a lemoha hore batho ba bang ka tekesing ba kentse dimaseke. Khanani o ne a nahana hore ba a tshosa.</p>	<p>Ke akanya hore Khanani ha a tlwaela ho bona batho ba rwetse dimonkwane. Ka nako tse ding dintho tseo re sa di tlwaelang di ka bonahanala di tshosa.</p>
<p>Khanani le mme wa hae ba ile ba ya lebenkeleng le leholo la dijo. Ba ile ba tlameha ho ema ka morao mokolokong o molelele wa batho. Qetellong ha ba fihla lemating, ho ne ho ena le monna a neng a rwetse maseke a bile a tshwere botlolo e nyanyatsang. Khanani o ne a nahana hore o a tshosa.</p>	
<p>Khanani o ile a hula letsoho la seaparo sa mme wa hae. 'Ke eng seo?' a botsa.</p> <p>'Ke sebolaya dikokwanahloko sa matsoho,' mme wa hae a mo araba, a bile a ntsha matsoho a hae. Monna ya rwetseng maseke o ile a nyanyatsa sebolaya dikokwanahloko matshohong a mme wa hae. Yaba o sheba Khanani. Khanani o ile a ntsha matsoho a hae mme monna eo a tshosang o ile a a nyanyatsa le ona.</p>	<p>Ke akanya hore ho ne ho sa tlwaeleha ho ba le motho a tshwereng sebolaya dikokwanahloko sa matsoho lebenkeleng. Ka nako tse ding dintho tse ntjha di ka tshosa.</p>
<p>Ha Khanani le mme wa hae ba ntse ba tsamaya ka hare lebenkeleng, o ile a lemoha hore batho ba bangata ba ne ba kentse dimaseke. Ha a so ka a bona motho a rwetse maseke pele ho moo, ebe hobaneng batho ba bangata ba di kentse kajeno, a ipotsa.</p>	<p>Ke akanya hore Khanani ha a tsebe lebaka le etsang hore batho ba kenye dimonkwane. Ka nako tse ding, dintho tseo re sa di utlwisising di ya re tshosa.</p>
<p>Tseleng e yang hae, Khanani o ile a botsa mme wa hae ka dimaseke. 'Mama, hobaneng batho ba bangata ba ne ba rwetse dimaseke tsatsing le?'</p> <p>'Ha ke tsebe,' mmae a mo araba, 'Ke nahana hore ba a tshosa!'</p> <p>Khanani o ne a thabile hore mme wa hae o dumellana le yena. Empa o ne a ntse a ferekane. O ne a labalabela hore mme wa hae o ne a tseba lebaka la dimaseke tseo.</p>	<p>Le mme wa Khanani o nahana hore dimaseke di a tshosa! Ke akanya hore batho ba baholo le bona ba a tshoha ha ba sa utlwisise dintho tse itseng – eseng feela bana.</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
<p>Hamoraonyana motsheareng wa mantsiboya, Khanani o ne a le kantle a taka santeng ha a bona monna e mong ya tsofetseng a rwetse maseke a tla a mo tobile. O ile a nahana hore o a tshosa, mme o ile a mathela ka tlung.</p> <p>Empa Khanani o ile a ema ha a utlwa ho na le motho ya bitsang lebitso la hae. O ile a retoloha a qamaka. Motho a le mong feela eo a neng a mmona e ne le monna eo a tshosang a rwetseng maseke. O ne a atamela. Khanani o ile a lemoha molamu o tlwaelehileng le dieta tsa kgale tse sootho ka mmala. 'Oho! Dumela Ntate Maluka! Ke ne ke sa eellwe hore ke wena enwa ya kentseng maseke e tshosang!' a rialo a tsheha.</p>	<p>Ke akanya hore ntho e nngwe e etsang hore dimaseke di tshose ke hore ha se ha bonolo o ka bonang batho ba di rwetseng.</p>
<p>Khanani o ile a mathela ho Ntate Maluka ho mo thusa ho palama setupu sa hae se ka pele, empa o ile a ntsha letsoho la hae are, 'Ema hona moo!'</p> <p>O a tseba hore o tlamehile ho siya sebaka pakeng tsa ka le wena nakong ena eo ho nang le kokwanahloko e ntseng e nama – hore re dule re bolokehile,' Ntate Maluka a rialo.</p> <p>'Hobaneng o sa rwala semonkwane?' Ntate Maluka a mmontsa a tiisitse lentswe.</p> <p>'Nna?' Khanani a botsa, a tarakane hlooho.</p> <p>'Eya, ke rwetse maseke ho etsa hore o dule o tshireletsehile dikokwanahlokong, le wena o tlamehile hore o rwale maseke hore lenna ke dule ke tshireletsehile!' A rialo</p> <p>'Ke ne ke sa tsebe!' Khanani a dumela. 'Ke tla e fumana kae maseke?'</p> <p>'Ema mona,' Ntate Maluka a rialo, a lebile ntlong ya hae.</p>	<p>Khanani o a utlwisa jwale hore na hobaneng batho ba rwala dimaseke. Ho itshireletsa le ho sireletsa batho ba bang dikokwanahlokong! Ke akanya hore dimaseke ha di na hlola di tshosa Khanani ha a qeta ho tseba seo.</p>
<p>Ntate Maluka o ile a kgutlela kantle a tshwere sakatuku le direkere tse pedi. O ile a dula setupung sa hae a bontsha Khanani ho mena sakatuku le hore a kenye direkere jwang hore a tle a kgone ho etsa semonkwane.</p>	
<p>'Disakatuku tse hlwekileng le direkere ke tsena bakeng sa hao le mme wa hao.' Ntate Maluka a rialo a di tlohella Khanani setupung. 'O tlamehile hore wena le mmao le di rwale ha ho na le moo le yang teng. Ke etsa hore o dule o tshireletsehile, le wena o etsa hore ke dule ke tshireletsehile!'</p> <p>'Mama,' a rialo, 'Ho na le seo ke batlang ho o bontsha sona! Ke bone Ntate Maluka a kentse maseke ho etsa hore re dule re sireletsehile, le ho etsa hore le yena a sireletsehe!'</p>	<p>Ke a ipotsa hore na Khanani le mme wa hae ba tla rwala dimaseke lekgetlong le latelang ha ba ya lebenkeleng na?</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana, o bue)
Khanani o ile a bontsha mme wa hae hore na sakatuku sa direkere se menwa jwang ho etsa maseke hore ba dule ba sireletsehile le hore batho ba bang ba dule ba sireletsehe.	
Khanani le mme wa hae ba ile ba itjheba ka seiponeng. Khanani o ile a nahana ka moo dimaseke tsa bona tse ntjha di tla thusa ho etsa hore Ntate Maluka, le baahisane kaofela ba sireletsehe. O ile a nka qeto ya hore dimaseke ha di sa tshose hohang.	Ke akanya hore Khanani o na le kutlwiso ya dimaseke jwale, mme ha di sa tshosa jwalo ka pele!
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Ke mang a rutile Khanani ka dimaseke?	Moahisane wa Khanani, Ntate Maluka, o mo rutile ka dimaseke.
Ntate Maluka o ile a fa Khanani eng?	O ile a mo fa direkere le disakatuku hore a iketsetse dimaseke tsa hae.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Khanani a ile a baleha ha a bona Ntate Maluka?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o ne a sa tsebe hore ke Ntate Maluka, Hobane Ntate Maluka o ne a rwetse maseke mme Khanani o ne a sa lemohe hore ke yena. Hobane Khanani o ne a nahana hore batho ba rwetseng dimaseke ba a tshosa. Hobane Khanani o ne a nahana hore ke motho eo a sa mo tsebeng a rwetseng maseke.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso ya 8.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetolo ya ho bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - sebolaya dikokwanahloko sa matsoho
 - nyanyatsa
 - lemoha
 - sireletsa

Raeme kapa pina	Diketso
A o kile wa tshoha kapa wa ngongoreha	Etsa sefahleho se bontshang ho tshoha kamora moo se ngongorehileng.
Kaofela ha rona re na le ho tshoha kapa ho ngongoreha.	Qamaka o namisa letsoho ho akaretsa batho bohle.
Mohlomong o tshaba ntja, maru kapa lefifi	Etsa diketso tse bontshang ho tshoha
Kapa o ilo ema kapela baithuti ba bang ka phaposing	Bontsha ho ngongoreha
Pelo ya hao e otlala kapele kapa o sokola boroko	Beha letshoho lehlakoreng la pelo o sebedise menwana ho bontsa pelo e otlang kapele
Tsena kaofela ke ntho tse tlwaelehileng	Phutholla mmele le sefahleho o be o bososele
Hopola hore ka nako tse ding letswalo la hao, le ka pholosa bophelo ba hao.	Bua o phutholohile.

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI (BEKE YA PELE YA MOKOTABA)

- 1 Arola baithuti ka dihlotshwana tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Hopotsa hore **bekeng e fetileng ba ile ba iqapela** dipale ba sebedisa ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena baithuti ba tla sebetsa ka dihlotshwana ho nka qeto ka pale ya bona.
- 5 Hopotsa baithuti hore **pale ya bona e be ya boiqapelo, e be e tsamayelane le ditshwantsho.**
- 6 Bolella baithuti ho mamela ka hlooko.
- 7 Kopa dihlopha tse 1–2 ho qoqa ka menahano ya bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa Medumo E Metjha Le Mantswe A Matjha

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /d/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho pheta modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /d/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe mang, jwaloka: **moedi, mookodi, ditlware**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **dula, dila, duka**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

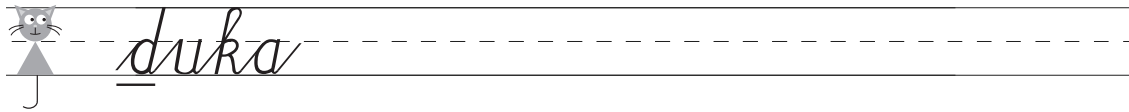
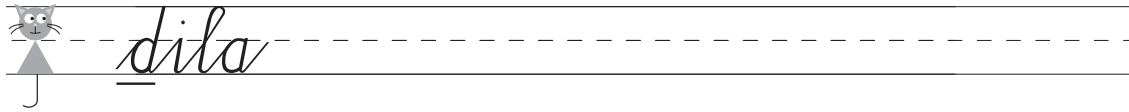
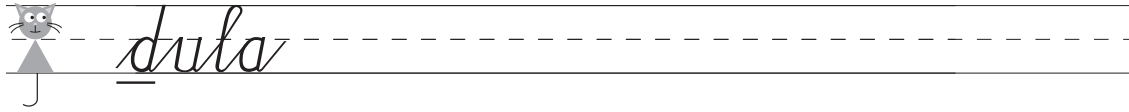
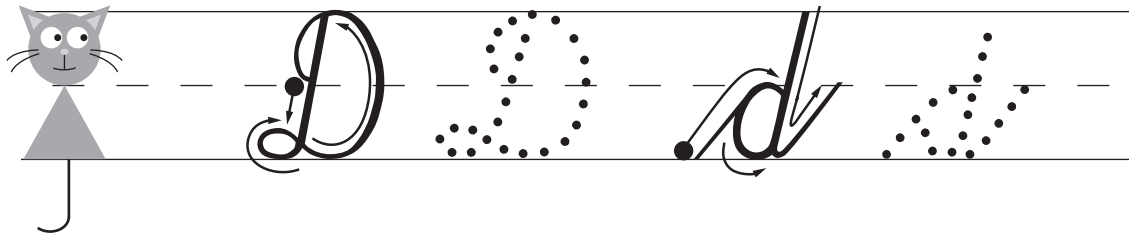

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **Dd**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona ,bolella baithuti ho ngola ditlhaku ka menwana hodima tafote tsa bona
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho hlahisa le ho phatlalatsa

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikutlwa o kgathatsehile kapa o tshohile.

MOSEBETSI: Ngola pale ya polelo tse 6–8 ho phehisa buke ya phaposi ya sehlooho se bitswang: Ka nako tse ding re ikutlwa re ngongorehile ebile re tshohile.

FOREIMI YA HO NGOLA

Ke ikutlwile ke kgathatsehile / tshohile ha... *(Ngola ka seo se o entseng o ikutlwe o kgathatsehile/tshohile.)*

Ke ne ke kgathatsehile/ tshohile hobane... *(Hlalosa hobaneg o ne o ikutlwa o kgathatsehile /tshohile)*

Ke ne ke nahana... *(Ngola ka seo o neng o se nahana.)*

Qetellong... *(Ngola ka se etsahetseng kamora moo.)*

Ke ikutlwile betere... *(Ngola ka se etsahetseng seo o thusitseng hore o ikutlwe o le betere.)*

Ho ikutlwa ke kgathatsehile/ tshohile ho... *(Ngola qetello ka hore ketsahalo e bile jwang ho wena.)*

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

BONTSHA TSAMAIISO YA HO PHATLALATSA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha le sebedisitse lenane ho hlophisa methalo ya lona.
- 2 Ka moramoo, bolella baithuti hore kajeno ba tliho bapatsa le ho hlahisa mosebetsi oo bao ngotseng.
- 3 Bontsha baituti ka moo o ngolang hape mosebetsi wa hao, ona le sehlooho le letsatsi.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Nako eo ke neng ke ikutlwa ke kgathatsehile/tshohile.**
- 3 Bolella baithuti ho ngololla ka makgethe mosebetsi wa bona wa qetelo ka o senang diphoso.
- 4 Ha baithuti ban a le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA.

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi ho bala seo ba se ngotseng.
- 4 Bokella mosebetsi wa baithuti bukeng ya phaposi. Etsa buka e fumanehe sekgutlwaneng sa bala bakeng sa baithuti hore ba e bale.

26 Lweste 2020Ka nako tse ding re ikutlwa re ngongorehile ebile re tshohile

Ke ne ke tshwenyehile/tshohile ha abuti wa ka a ne a robeha letsoho/sephaka.

Ke ne ke tshwenyehile/tshohile hobane ke ne ke nahana hore sephaka sa hae se tlo aulda se robehile ho isa pheletsong.

Ke ne ke nahana hore dingaka ha ai tlo kgona ho lokisa/foaisa sephaka sa hae.

Qetellong abuti wa ka o ile a etswa opereishene sephakeng sa hae.

Ke ile ka ikutlwa betere ha mme wa ka le mooki ba nt/halo setsa hore ho tlo etsahalang le hore sephaka sa hae se tlo folda.

Ho tshwenyeha ho a tshosa.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala ya 8**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo: Ho Arola Le Ho Kopanya Medumo/Mantswe

Metsotso e 15

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **kama**
- 3 Arola lentswe ho ya ka modumo ya lona: /k/-/a/-/m/-/a/
- 4 Qapodisa modumo o qalang lentswe: /k/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /a/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /m/
- 7 Qapodisa modumo o qetelang lentswe: /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **kama**
- 9 Bontsha ka ho supa le ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /ka/-/ma/ = **kama**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **dula**

SEO RE SE ETSANG

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **kolla**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /k/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /o/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /ll/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? /a/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /k/-/o/-/ll/-/a/
- 8 Ngola lentswe: **kolla**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /ko/-/lla/ = **kolla**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **dila**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Maseke o motjha wa Khanani</p> <p>Khanani le mme wa hae ba ile ba kena ka tekesing. Hangata o ne a tlameha ho dula hodima mme wa hae kapa a ipeteletse pakeng tsa bapalami ba bang. Empa tsatsing lena tekesi e ne e sa tlala. Khanani o ile a lemoha hore batho ba bang ka tekesing ba kentse dimaseke. Khanani o ne a nahana hore ba a tshosa.</p>	<p>Ke akanya hore pale ena e bua ka sewa ka kokwanahloko ya Corona ya Ka nako ena ya sewa, ditekesi di ne di sa dumellwa ho tlala.</p>
<p>Khanani le mme wa hae ba ile ba ya lebenkeleng le leholo la dijo. Ba ile ba tlameha ho ema ka morao mokolokong o molelele wa batho. Qetellong ha ba fihla lemating, ho ne ho ena le monna a neng a rwetse maseke a bile a tshwere botlolo e nyanyatsang. Khanani o ne a nahana hore o a tshosa.</p>	<p>Ke akanya hore pale ena e bua ka sewa sa kokwanahloko ya Corona, hobane e ne e le kgetlo la pele ke bona mokoloko wa batho o emetse ho kena ka lebenkeleng.</p>
<p>Khanani o ile a hula letsoho la seaparo sa mme wa hae. 'Ke eng seo?' a botsa.</p> <p>'Ke sebolaya dikokwanahloko sa matsoho,' mme wa hae a mo araba, a bile a ntsha matsoho a hae. Monna ya rwetseng maseke o ile a nyanyatsa sebolaya dikokwanahloko matshohong a mme wa hae. Yaba o sheba Khanani. Khanani o ile a ntsha matsoho a hae mme monna eo a tshosang o ile a a nyanyatsa le ona.</p>	<p>Ke akanya hore ekare ena ke pale ya sewa sa kokwanahloko ya Corona, hobane pele ho kokwanahloko ena, ha ke so bone batho ba fuwa sebolaya dikokwanahloko sa matsoho.</p>
<p>Ha Khanani le mme wa hae ba ntse ba tsamaya ka hare lebenkeleng, o ile a lemoha hore batho ba bangata ba ne ba kentse dimaseke. Ha a so ka a bona motho a rwetse maseke pele ho moo, ebe hobaneng batho ba bangata ba di kentse kajeno, a ipotsa.</p>	<p>Ke akanya hore pale ena e etsahala ka nako ya sewa sa Corona Virus, hobane mmuso o fane ka taelo ya hore motho e mong le e mong a rwale/kenye semonkwane</p>
<p>Tseleng e yang hae, Khanani o ile a botsa mme wa hae ka dimaseke. 'Mama, hobaneng batho ba bangata ba ne ba rwetse dimaseke tsatsing le?'</p> <p>'Ha ke tsebe,' mmae a mo araba, 'Ke nahana hore ba a tshosa!'</p> <p>Khanani o ne a thabile hore mme wa hae o dumellana le yena. Empa o ne a ntse a ferekane. O ne a labalabela hore mme wa hae o ne a tseba lebaka la dimaseke tseo.</p>	

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Hamoraonyana motsheareng wa mantsiboya, Khanani o ne a le kantle a taka santeng ha a bona monna e mong ya tsofetseng a rwetse maseke a tla a mo tobile. O ile a nahana hore o a tshosa, mme o ile a mathela ka tlung.</p> <p>Empa Khanani o ile a ema ha a utlwa ho na le motho ya bitsang lebitso la hae. O ile a retoloha a qamaka. Motho a le mong feela eo a neng a mmona e ne le monna eo a tshosang a rwetseng maseke. O ne a atamela. Khanani o ile a lemoha molamu o tlwaelehileng le dieta tsa kgale tse sootho ka mmala. 'Oho! Dumela Ntate Maluka! Ke ne ke sa eellwe hore ke wena enwa ya kentseng maseke e tshosang!' a rialo a tsheha.</p>	
<p>Khanani o ile a mathela ho Ntate Maluka ho mo thusa ho palama setupu sa hae se ka pele, empa o ile a ntsha letsoho la hae are, 'Ema hona moo!'</p> <p>O a tseba hore o tlamehile ho siya sebaka pakeng tsa ka le wena nakong ena eo ho nang le kokwanahloko e ntseng e nama – hore re dule re bolokehile,' Ntate Maluka a rialo.</p> <p>'Hobaneng o sa rwala semonkwane?' Ntate Maluka a mmontsa a tiisitse lentswe.</p> <p>'Nna?' Khanani a botsa, a tarakane hlooho.</p> <p>'Eya, ke rwetse maseke ho etsa hore o dule o tshireletsehile dikokwanahlokong, le wena o tlamehile hore o rwale maseke hore lenna ke dule ke tshireletsehile!' A rialo</p> <p>'Ke ne ke sa tsebe!' Khanani a dumela. 'Ke tla e fumana kae maseke?'</p> <p>'Ema mona,' Ntate Maluka a rialo, a lebile ntlong ya hae.</p>	<p>Ke akanya hore pale ena e etsahala nakong ya sewa sa kokwanahloko ya Corona sa 2020, hobane re ne re sa tlameha ho atamelana le baahisane ba rona. Re ne re lokela ho emela thoko re siye sebaka dipakeng. Jwalo feela ka ha Ntate Maluka a laela Khanani.</p>
<p>Ntate Maluka o ile a kgutlela kantle a tshwere sakatuku le direkere tse pedi. O ile a dula setupung sa hae a bontsha Khanani ho mena sakatuku le hore a kenye direkere jwang hore a tle a kgone ho etsa semonkwane.</p>	<p>Ke akanya hore Ntate Maluka o nkela taba ena ya ho rwala maseke hloohong hobane o se a le moholo dilemong. Kokwanahloko ya Corona e kotsi haholo bathong ba seng ba le baholo dilemong.</p>
<p>'Disakatuku tse hlwekileng le direkere ke tsena bakeng sa hao le mme wa hao.' Ntate Maluka a rialo a di tlohella Khanani setupung. 'O tlamehile hore wena le mmao le di rwale ha ho na le moo le yang teng. Ke etsa hore o dule o tshireletsehile, le wena o etsa hore ke dule ke tshireletsehile!'</p>	<p>Ke akanya hore pale ena e buwa ka melao e metjha e beuweng nakong ya sewa sa kokwanahloko ya Corona. Ke nahana hore qalong e meng ya melao e ne e kopanya hlooho ebile e tshosa!</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
'Mama,' a rialo, 'Ho na le seo ke batlang ho o bontsha sona! Ke bone Ntate Maluka a kentse maseke ho etsa hore re dule re sireletsehile, le ho etsa hore le yena a sireletsehe!'	
Khanani o ile a bontsha mme wa hae hore na sakatuku sa direkere se menwa jwang ho etsa maseke hore ba dule ba sireletsehile le hore batho ba bang ba dule ba sireletsehe.	
Khanani le mme wa hae ba ile ba itjheba ka seiponeng. Khanani o ile a nahana ka moo dimaseke tsa bona tse ntjha di tla thusa ho etsa hore Ntate Maluka, le baahisane kaofela ba sireletsehe. O ile a nka qeto ya hore dimaseke ha di sa tshose hohang.	Ke akanya hore ho ba le tlhahisoleseding ho etsa hore dintho tse ntjha di se tshose haholo.
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Khanani o ne a ikutlwa jwang ha a bona batho ba rwetswe maseke?	O ne a tshohile.
O ka nahana nako eo ho neng ho na le ntho e o tshosang hobane o ne o sa e utlwisise?	
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Re ka akanya jwang hore pale ena ke ya sewa sa kokwanahloko ya Corona ya 2020	<ul style="list-style-type: none"> Hobane ka nako ya sewa ditekesi di ne di sa tlameha ho tlala. Hobane ka nako ya sewa, batho ba ne laetswe hore ba rwale dimaseke. Hobane ka nako ya sewa, batho ba ne ba sa dumellwa hore ba be ka mabenkeleng ka nako e le nngwe. Ho ne ho na le mokoloko wa batho pele ba ka kena ka hare. Hobane ka nako ya sewa, batho ba ne ba tlamehile ho hlatswa matsoho a bona kgafetsa. Ho ne ho na le batho ba tshwereng sebolaya dikokwanahloko mamating a lebenkele le leng le le leng.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 8**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - sakatuku
 - sebaka
 - temoso

Raeme kapa pina	Diketso
A o kile wa tshoha kapa wa ngongoreha	<i>Etsa sefahleho se bontshang ho tshoha kamora moo se ngongorehileng.</i>
Kaofela ha rona re na le ho tshoha kapa ho ngongoreha.	<i>Qamaka o namisa letsoho ho akaretsa batho bohle.</i>
Mohlomong o tshaba ntja, maru kapa lefifi	<i>Etsa diketso tse bontshang ho tshoha</i>
Kapa o ilo ema kapela baithuti ba bang ka phaposeng	<i>Bontsha ho ngongoreha</i>
Pelo ya hao e otlaka kapele kapa o sokola boroko	<i>Beha letshoho lehlakoreng la pelo o sebedise menwana ho bontsa pelo e otlaka kapele</i>
Tsena kaofela ke ntho tse tlwaelehileng	<i>Phutholla mmele le sefahleho o be o bososele</i>
Hopola hore ka nako tse ding letswalo la hao, le ka pholosa bophelo ba hao.	<i>Bua o phutholohile.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong
Paleng ena...
Pale ena e amana le mokotaba wa tema wa 'Ho kgathatseha le ho tshoha' hobane...
Lekgetlo la pele ke bona motho a kentse maseke, ke...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hloko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya Mantswe

Ngola lenane tlapangolong le bontshang medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi le Laboraro.

k	d	m
mm	u	y
a	n	o
l	e	w
i	b	ll

ETSA KA HO BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /k/ le /d/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /d/-/u/-/k/-/a/ = **duka**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /k/ kapa /d/
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentswe le leng jwang, jwaloka: /w/-/e/-/l/-/e/ = **wele**

HO ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: **k, d**
- 2 Laela baithuti ho ba qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **kama, kobo, kena, kuku, mokola, kola, dula, dila, duka, lla, llela, llile, mollo, ulu, bula, mme, mmila, mmone, mmela, bala, bana, bona, bina, yena, yona, yane, eya, wena, wona, wane, wele, ina, ile, ima, imela, loma, lona, mola, ema, eme, ena, mama, ama, oma, ona, nona, nana, nama, mona**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo ka mora ho bala

LEANO LA KUTLWISISO: KAKARETSO

KAKARETSO YA PALE KA HO NGOLA KAPA KA MOLOMO

- 1 Hlalosetsa baithuti hore ba *tla nahana ka karolo tse bohlokwa tsa pale e badilweng.*
- 2 Ngola foreimi ya kakaretso tlapangolong.
- 3 Laela baithuti ho sebedisa foreimi ho araba dipotso:
Seratswana sena se mabapi le... (dipolelo tse 2–3)
Ke ratile ha...
Ke ithutile hore ho kenya maseke ho bohlokwa hobane...
- 4 Hlalosetsa baithuti hore ba keke ba kgona ho bua sohle ka seratswana – ba tla tshwanela ho kgetha karolo tse bohlokwa.
- 5 Bontsha ka ho etsetsa baithuti mohlala wa hao. Ka mokgwa ona: ***Pale ena e mabapi le lekgetlo la pele Khanania bona batho ba kentse dimaseke, le lekgetlo la pele a kenya maseke le yena. Ke ratile hore Khanani o iketseditse maseke wa hae. Ke ithutile hore ho kenya maseke ho bohlokwa hobane e sireletsa batho ba bang kokwanahlokong.***
- 6 Bontsha baithuti setshwantsho ho tswa bukeng e kgolo.
- 7 Efa baithuti monyetla wa ho nahana ka karolo tse bohlokwa tsa seratswana.
- 8 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** mme ba abelane kakaretso **tsa bona** le molekane.
(Ba se ke ba bua ka seo titjhere e se buileng . Sena e be mehopolo ya bona ya sethatong!)
- 9 Bitsa baithuti ho kgobokana.
- 10 Kopa baithuti ba 1–2 ho arolelana le baithuti ba bang dikakaretso tsa bona.
- 11 Kopanyanang kakaretso ya phaposisiburutelo, ka mokgwa ona: ***Pale ena e mabapi le lekgetlo la pele Khanani a kenya maseke. Re ratile ha Khanani a bontsha mme wa hae hore maseke o etswa jwang , jwaloka ka ha Ntate Maluka a mo bontshitse. Re ithutile hore ho kenya maseke ho bohlokwa hobane ho sireletsa batho ba bang kokwanahlokong.***

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala 8**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyese mane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: books, pencils, globes, gears, lightbulbs, speech bubbles, and laboratory equipment like flasks and beakers. The icons are scattered across the page, creating a textured, academic atmosphere.

Kereiti 2 KOTARA 3 Beke 9

**MOKOTABA:
Dibaka
tse ding**

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla, ho ratwa le ho thabelwa ke baithuti, jwaloka: ditshwantsho kapa posekarete tsa dibaka tse ding, dibukana tsa maeto, ditshwantsho tsa dibaka tsa bohahlaudi tsa Afrika Borwa – jwaloka Table Mountain, The Kruger National Park.
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: mabaka a etsang batho ba rate ho hahlaula.
- 6 Etsa bonnete ba hore dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mesebetsi Ya Tlatsetso

Mesebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 46 & 47, Ha re etseng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 48, Ha re baleng & 49, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 50 & 51, Ha re etseng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa sebaka seo o ratang ho ya ho sona.

Mantaha

Mosebetsi Wa Molomo

Metsotso e 15

TSEBISA MOKOTABA: FUMANA DINTLHA TSA TSEBO YA PELE

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa pele bukeng e kgolo sa pale ya: Matsatsi a phomolo ya mariha
- 2 Bolella baithuti hore re tlilo qala mokotaba o motjha o bitswang: Dibaka tse ding
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse latelang:
 - a Re phela kae?
 - b Ke dinaha dife tse potolohileng naha ya rona?
 - c Ke dibaka dife tse ding tseo o di tsebang?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - naha
 - hahlaula
 - eta
 - posekarete

Raeme kapa pina	Diketso
Dibaka tseo ke di ratang ka ho fetisisa	
Ke dibaka tse naheng ya heso Afrika Borwa	
Ke rata motse Kapa moo ho nang le thaba e kgolo e bitswang Table Mountain.	<i>Ema ka dintsetse o phahamise letsoho ho bontsha botelele ba thaba</i>
Lefatshe la Ushaka Marine lona le tletse dihlapu tsa mefutafuta.	<i>Tsamaisa letsoho o bontsha hlapi e sesang.</i>
Mmolo wa Afrika Gauteng o moholo o na le mabenkele a mangata	<i>Sebedisa matsoho o bontsha ho patala ha o reka.</i>
Empa ha ho sebaka seo ke se ratang ho feta kamore ya ka ya ho robala lapeng.	<i>Bua sa sefahleho se bososelang.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule buka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe ao ba tshwanetseng ho a ngola:
 - a Kk Kk Kk...
 - b Dd Dd Dd...
 - c kama
 - d kobo
 - e kena
 - f kola
 - g dula
 - h dila
 - i duka
- 3 Ho tloha moo bolella baithuti ho nka dipene tsa bonatsa mmala ho itshwaela.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangolong.
- 5 Qetellong ya letsatsi bokella dibuka tsa baithuti ele hore o eellwe baithuti ba hlokang thuso kapa tshehetso.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso Pele O Bala

MAANO A KUTLWISISO: HO NOHA/LEPA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Matsatsi a phomolo ya mariha
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng ontse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho **ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho**, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Etsa eka o etetse sebaka se hole. Ngola motho eo o mo ratang posekarete o mo bolella ka yona. Sebedisa monahano wa hao!

MOSEBETSI: Ngola lengolo la dipolelotse 6–8.

LEANO LA HO RALA: Ngola lenane

TSEBISA SEHLOHO SA MONGOLO.

- 1 Bontsha baithuti hore o **nahana pele o ngola**.
- 2 Ka molomo, hlalosa mehopollo ya posekarete ya hao, jwaloka:
Oh! Ho na le dibaka tse ngata tse ntle tseo ke batlang ho yah o tsona. Feela ke a tseba ke tshwanetse ho kgetha sebaka se le seng...Ke nahana ke tla kgetha phiramiti hobane ke sebaka se le seng seo ke nahanang se ya kgahla.

BONTSHA MOKGWA WA HO RALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Ngola foreimi ya ho rala ka thoko tlapangollong.
- 2 Bontsha baithuti hore lenane le etswa jwang ka ho araba dipotso tse latelang.
- 3 Qetella moralo ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Dipotso tsa moralo

- 1 O tlile ho ngolla mang?
- 2 O tlile ho kgetha sebaka sefe?
- 3 O nahana ke eng e kgahlang ka sebaka seo?
- 4 O ka etsa eng ha o ka ya sebakeng seo?
- 5 O nahana o ka ikutlwa jwang?
- 6 Hobaneng o ngolla motho eo o mo kgethileng?

Moralo

- 1 Motswalle waka Peter
- 2 Diphiramiti tse Egepeta.
- 3 Di phiramiti ke tsa bohoholong. Ke nahana di ya kgahla hobane ke tsa kgolo. Di ya makatsa, hobane ho san a le dipotso tse ngata ka hore di ahilwe jwang.
- 4 Ke tla palama kamele ke pote di phiramiti, ke kene ka hara diphiramiti.
- 5 Ke maketse, thabile, ke khahlehile.
- 6 Ke lakatsa eka a tla le yena.

BAITHUTI BA SEBEDISA MOKGWA WA HO RALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala le ho nahana ka tsela e le nngwe eo ba ka ratang ho etsa setjhaba sa habo bona kapa lefatshe e be sebaka se betere.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho **buisana** le balekane ka dintlha tsa bona.
- 3 Bontsha baithuti foreimi ya ho rala tlapangollong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4 Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 5 Bolella baithuti ho ngola mehopollo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.

- 6 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara dikoponyana

Morero

1. Motswalle wa ka Rachel.
2. Sun City
3. Sun City e na le dithelelisisane tse ngata le lebopo.
4. Nka thellisa, ke bapalle lehlabatheng ke be ke sese.
5. Nyakallo le lethabo.
6. Ke labalabela eka a ka tla le nna

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso la 8.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa Mosebetsi wa **Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha.**
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le hore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso 15

Tsebisa medumo medumo e metjha le mantswe

TSEBISA MODUMO

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /t/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /t/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **lerato, ntate, ngata**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo ha o ntse o phahamisitse papetlana ya modumo: **tau, tola, letamo, tamati, tala**
- 2 Bontsha lentswe ka leng ho baithuti, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tihateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

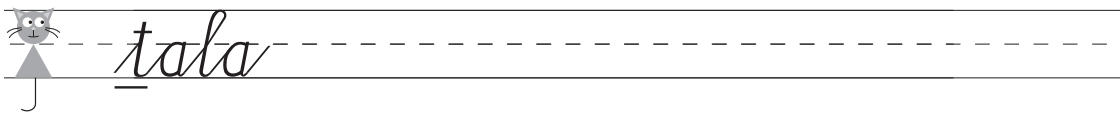
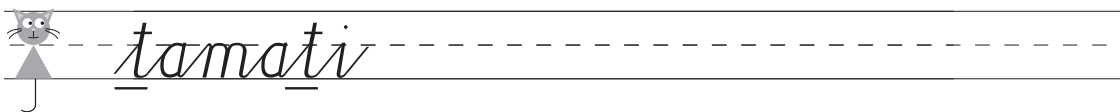
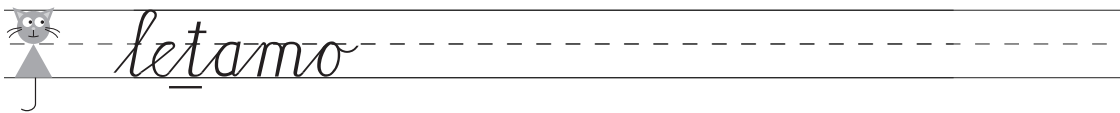
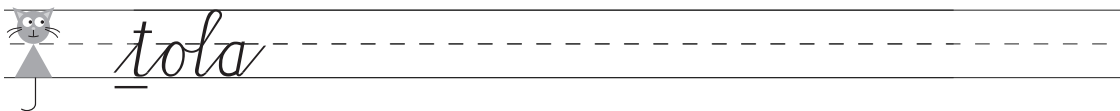
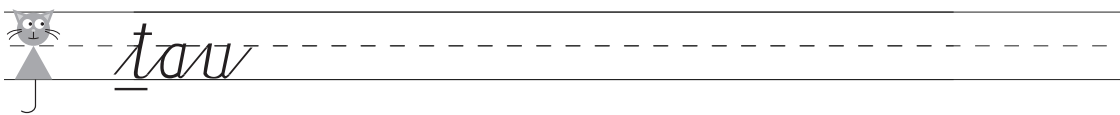
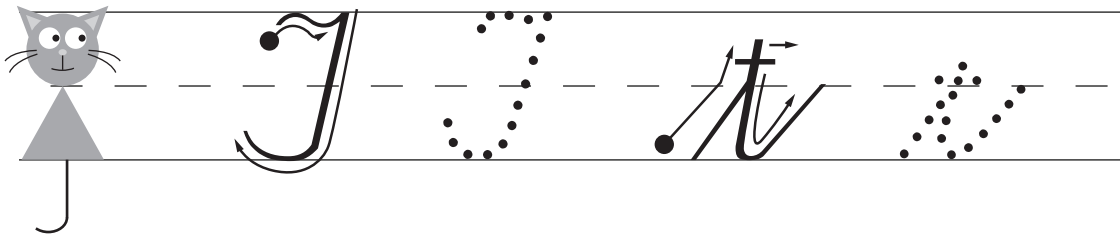
Mongolo:

Metsotso e 15

Ngodiso ya dithlaku tse ntjha/ mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa dithlaku tse nyanyane le tse kgolo: **Tt**
- 2 Bontsha ka ho ngola dithlaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola dithlaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 4 Kamora sena bolella baithuti ho ngola dithlaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 5 Qetellong, bontsha baithuti tlapangollong hore mantswe le dithlaku di ngolwa jwang.

- 6 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona jwalokaha ho ngotswe tlapangolong.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mola ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng/dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele

MAANO A KUTLWISISO: HO IKAMAHANYA LE DIKETSAHALO

Seratswana/tabana	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p><u>Matsatsi a phomolo ya mariha</u></p> <p>Hosane ke tsatsi la pele la sekolo kamora matsatsi a phomolo ya mariha. Zweli o ile a polisha dieta tsa hae, a pakela mokotla wa hae wa sekolo. Zweli o ne a tatetse hore ebe hoseng.</p>	<p>Ha ke thabile, ke tsoha ka matjeke jwalo fela ka Zweli.</p>
<p>Hoseng Zweli o ile a mathela sekolong.</p> <p>Ha a fihla o ile a bona Simone moswinking.</p> <p>'Dumela Zweli! O ne o etetse kae ka matsatsi a phomolo?' Simone a mmotsa.</p> <p>'Ke ne ke le lapeng,' Zweli a araba. 'Wena o ne o ile kae?'</p> <p>'Ke ne ke etetse mmangwane wa ka Maputo.' a rialo. 'Ebe o kile wa etela Maputo?'</p> <p>'Tjhe,' ho rialo Zweli. 'Ebe ho jwang?'</p> <p>'Ho na le meaho e melelele,' Simone a mmolella. 'Lebopo la lewatle le haufinyana! Ke ile ka ba ka bona lewatle!'</p> <p>'Hao,' ho rialo Zweli. 'Le nna ke batla ho ya.'</p>	<p>Bona lewatle! Le letle hakakaang. Nka thabela ho ya lewatle ho na le ho dula lapeng!</p>
<p>Yaba Tafadzwa o mathela meswinking.</p> <p>'Dumelang!' a rialo.</p> <p>'O ne o ile kae ka nako ya matsatsi a phomolo?' ho botsa Zweli.</p> <p>'Ke ne ke ile Zimbabwe,' ho rialo Tafadzwa. 'Ke ne ke etetse nkgono wa ka. Re nkile leeto le lelelele ka bese. Re ile ra ya ho bona diphororo,' a rialo. 'Di bitswa Victoria Falls!'</p> <p>'Kgele,' ho rialo Zweli. 'Le nna ke batla ho ya.'</p>	<p>Iyo, ha ke so ka ke bona phororo e tshwanang le eo! Le nna nka thabela ho lo bona diphororo tse kgolo hona le ho dula hae.</p>
<p>Qetellong, Ayanda o ile a tla meswinking, a jarile mokotla o motjha wa dibuka. 'Bonang mokotla wa ka o motjha oo ke o rekileng Johannesburg,' a rialo. 'Ho na le mabenkele a mangata moo!' a rialo. 'Hape ho na le ditsi tsa mabenkele tse kgolo!'</p> <p>'Iyo,' ho rialo Zweli. 'Ke batla ho ya.'</p>	<p>Ho ya setsing sa mabenkele ke ntho e thabisang. Nka thabela ho ya setsing sa mabenkele ho na le hore ke dule hae.</p>

Seratswana/tabaa	Padiso ya pele (Nahanela, o bue)
<p>Zweli o qetelletse a se a sa ikutlwe a thabetse ho kgutlela sekolong. 'Ke labalabela hore lenna ekabe ke ile sebakeng se seng se setjha,' Zweli a nahana. 'Ntho eo ke e entseng ke ho dula hae.' Tshepe ya sekolo e ile ya Ila.</p> <p>E ne e le nako ya ho ngola ka phaposeng. 'Kajeno re tlo ngola ka seo re se entseng ka matsatsi a phomolo!' ho rialo Monghadi Maboya.</p> <p>Zweli o ne a kwatile. 'Ke eng seo ke tlamehileng ho ngola ka sona? Ha ke batle ho be le motho ya bonang pampiri ya ka e sa thabiseng.' a nahana</p>	<p>Dintha kaofela tseo metswalle ya Zweli e di entseng di ne di utlwahala di kgahlisa ho feta ho dula hae. Lenna ha ke ne ke le Zweli ke ne ke tlo labalabela hore nkabe ke ile sebakeng se seng se setjha jwale ka metswalle ya ka.</p>
<p>Monghadi Maboya o ile a bontsha baithuti hore ba etse eng. O ile a taka setshwantsho sa hae tlapangolong. O ile a bolella baithuti ka matsatsi a hae a phomolo. 'Ke ne ke le lapeng, mme ke badile dibuka tse ngata.' Monghadi Maboya a ba bolella. 'Ke lemme ditamati tse ntjha tshimong ya ka. Ke bile le nako e ngata ke le mmoho le ba lelapa la ka,' a rialo.</p> <p>'Monghadi Maboya o ne a dutse hae jwalo fela ka nna!' Zweli a nahana.</p>	<p>Hei, Monghadi Maboya o nkgopotsa dintha tsohle tseo ke ratang ho di etsa ha ke le lapeng. Ke rata ho qhanolla ke be mmoho le ba lelapa la ka. Ho utlwahala ekare ha ho kgahlise, empa ke ntho eo ke e ratang haholo.</p>
<p>Yaba, Monghadi Maboya o bolella baithuti ho nahana ka seo ba se entseng ka matsatsi a phomolo. Zweli o ile a kwala mahlo a hae. A nahana nako eo a neng a dutse le mme wa hae a bala. A nahana dihora tse ngata tseo a neng a taka le kgaitseyinyana ya hae. A nahana ka letsatsi leo abuti wa hae a neng a tlile hae ba bapala bolo ya maoto.</p>	<p>Ke a bona hore Monghadi Maboya o thusa Zweli ho hopola hore o bile le matsatsi a phomolo a monate, le ha eba ha a etsa ntho e ntjha kapa a etela sebakeng se setjha.</p>
<p>Qetellong Monghadi Maboya o ile a botsa hore na ke mang ya batlang ho arolelana ka ditaba tsa hae tsa matsatsi a phomolo. Letsoho la Zweli e ne e le la pele la ho phahama.</p>	

Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
Simone o ne a etetse kae ka nako ya matsatsi a phomolo?	O ne a etetse Maputo.
Tafadzwa yena o ne a etetse kae ka matsatsi a phomolo ya mariha?	O ne a ile Zimbabwe. O ile le Victoria Falls.
Ayanda yena o ne a etetse kae ka nako ya matsatsi a phomolo?	O ne a ile Johannesburg.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
O ka etsa kgokahanyo ? O nahana hore o tla ikutlwa jwang ha metswalle ya hao kaofela ba etetse dibakeng tse kgahlisang ka matsatsi a phomolo.	<ul style="list-style-type: none"> • Ke nahana hore nka ikutlwa ... • Ha metswalle ya ka e ne e nkile maeto, ke tla ...

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso la 9**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tlilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa phetolo ya ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tlilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le hore ba badile eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - letsatsi la phomolo
 - phororo
 - lebopo la lewatle
 - lewatle

Raeme kapa pina	Diketso
Dibaka tseo ke di ratang ka ho fetisisa	
Ke dibaka tse naheng ya heso Afrika Borwa	
Ke rata motse Kapa moo ho nang le thaba e kgolo e bitswang Table Mountain.	<i>Ema ka dintsetse o phahamise letsoho ho bontsha botelele ba thaba</i>
Lefatshe la Ushaka Marine lona le tletse dihlapu tsa mefutafuta.	<i>Tsamaisa letsoho o bontsha hlapu e sesang.</i>
Mmolo wa Afrika Gauteng o moholo o na le mabenkele a mangata	<i>Sebedisa matsoho o bontsha ho patala ha o reka.</i>
Empa ha ho sebaka seo ke se ratang ho feta kamore ya ka ya ho robala lapeng.	<i>Bua sa sefahleho se bososelang.</i>

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 4 Neha baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka dintla tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Tsebisa medumo e metjha le mantswe a matjha**TSEBISA MODUMO**

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /s/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho pheta modumo ha 3.
- 3 Botsa baithuti hore: Ke mantswe afe a mang a nang le modumo /s/ a o ka nahang?
- 4 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe mang, jwaloka: **nkisa, rwesa, seeta**

TSEBISA MANTSWE A MATJHA

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o ntse o phahamisa papetlana ya lentswe: **sesa, somo, sila, mose**
- 2 Bontsha baithuti lentswe ka leng, o ntse o le qapodisa.
- 3 Kopa baithuti ho pheta mantswe kamora hao.
- 4 Beha dipapetlana tsa mantswe tjhateng ya papatso ya medumo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

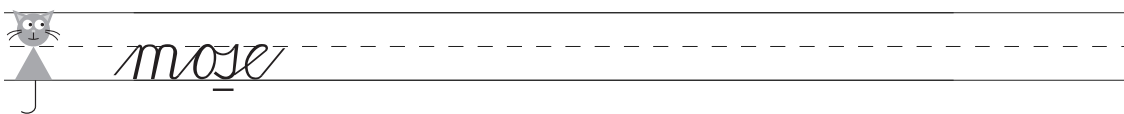
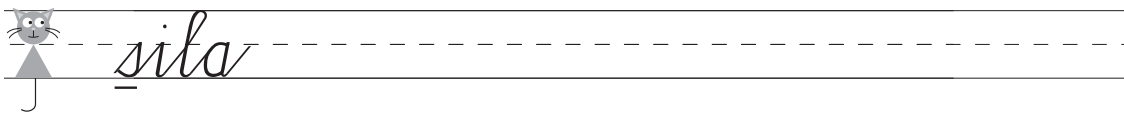
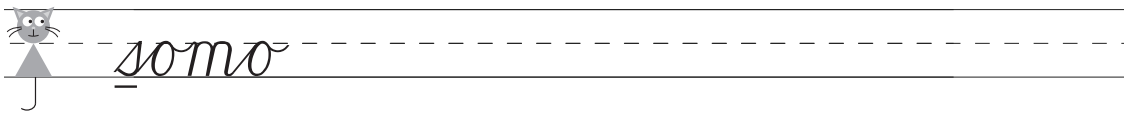
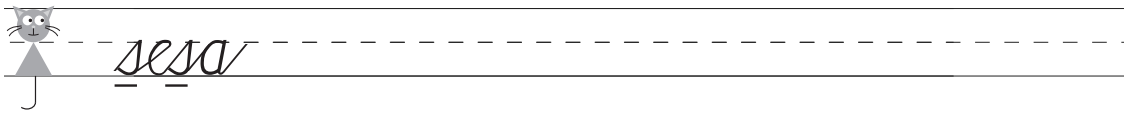
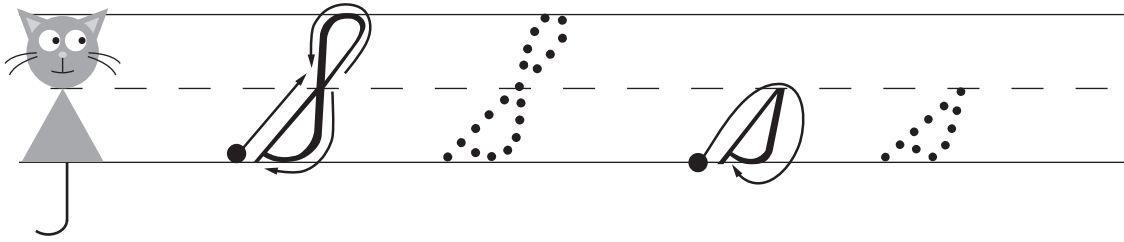
Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku tse ntjha / mantswe a matjha / dipolelo tse ntjha

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **Ss**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona ,bolella baithuti ho ngola ditlhaku ka menwana hodima tafole tsa bona
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOHO: Etsa eka o etetse sebaka se hole. Ngola motho eo o mo ratang posekarete o mo bolella ka yona. Sebedisa monahano wa hao!

MOSEBETSI:

Ngola lengolo la dipolelotse 6–8.

...ya ratehang

Ke o ngolla ho tswa...

Ke bone...

Na o ne o tseba...

Ke kgonne ho...

Ke ikutlwa...

Ke labalabela...

Ya o ratang

...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangolong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAI SO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangolong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 *Hlalosa hore ha re ngola lengolo, re ngola jwaloka ka ha eka re bua le motho.*
- 5 Bontsha ka moo o tla phethela foreimi ya ho ngola o sebedisa moralo wa hao, jwaloka:

Peter **ya ratehang**

Ke o ngolla ho tswa Egepeta. **Ke bone** di phiramiti tse makatsang. **Na o ne o tseba hore** di phiramiti di ahilwe dilemo tse dikete tse fetileng? Di ya makatsa hobane di telele ebile di kgolo – di a ahilwe jwang?

Ke kgonne le palama kamele ke pota di phiramiti. Ho ne ho makatsa. **Ke ikutlwa ke** ke thabile ke bile ke kgahlilwe ke leeto laka. **Ke labalabela** hore o ka be o ena le nna mona!

Ya o ratang,

Ntate Maboya

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Posekarete yaka: Moralo**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sana le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka mekgwa eo ba ka e sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

2 Mphalane 2020

Posekarete yaka: moralo

rachel ya ratehang
Ke ngola lengolo lena ke le sun city.
Ke bone aitheleaisane se ngata ebile ho
na le lebopo la lewatle.
o ne o tseba ho re ke ile ka thellisa
aitheleaisaneng kaofela, le ho tse
tsosah.

Ke ile baphala lehlabatheng ka ba ka
sesa.
Ke ikutlwa ke nyakalese ebile ke
thabile ho ba mona.
Ke labalabela hore o ka be o na le nna
mona. Re ne re tlo ithabisa mmoho.
Ka lerato
isabella

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala la 9**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Poeletso ya ho arola le ho kopanya medumo

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **tala**
- 3 Arola lentswe ho ya ka modumo ya lona: /t/-/a/-/l/-/a/
- 4 Qapodisa modumo o qalang lentswe: /t/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /a/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /l/
- 7 Qapodisa modumo o qetelang lentswe: /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **tala**
- 9 Bontsha ka ho supa le ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /ta/-/la/ = **tala**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **somo**

SEO RE SE ETSANG

- 1 Qala ka lentswe ho tswa thutong ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **tola**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /t/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /o/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /l/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? /a/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /t/-/o/-/l/-/a/
- 8 Ngola lentswe: **tola**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /to/-/la/ = **tola**
- 10 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro: **sesa**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO IKAMAHANYA LE DIKETSAHALO

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p><u>Matsatsi a phomolo ya mariha</u></p> <p>Hosane ke tsatsi la pele la sekolo kamora matsatsi a phomolo ya mariha. Zweli o ile a polisha dieta tsa hae, a pakela mokotla wa hae wa sekolo. Zweli o ne a tatetse hore ebe hoseng.</p>	<p>Hona ho nkgopotsa ka moo ke ikutlwang ka teng ha e le nako ya ho kgutlela sekolong kamora matsatsi a phomolo! Ke dula ke ikutlwa ke thabetse ho bona baithuti bohle le metswalle ya ka ya matitjhere!</p>
<p>Hoseng Zweli o ile a mathela sekolong. Ha a fihla o ile a bona Simone moswinking. 'Dumela Zweli! O ne o etetse kae ka matsatsi a phomolo?' Simone a mmotsa. 'Ke ne ke le lapeng,' Zweli a araba. 'Wena o ne o ile kae?' 'Ke ne ke etetse mmangwane wa ka Maputo.' a rialo. 'Ebe o kile wa etela Maputo?' 'Tjhe,' ho rialo Zweli. 'Ebe ho jwang?' 'Ho na le meaho e melelele,' Simone a mmolella. 'Lebopo la lewatle le haufinyana! Ke ile ka ba ka bona lewatle!' 'Hao,' ho rialo Zweli. 'Le nna ke batla ho ya.'</p>	<p>Hona ho nkgopotsa tsela eo ke neng ke ikutlwa ka yona ha ausi wa ka a ne a ya Knysna ka sefofane matsatsing a phomolo. Ke ne ke ikutlwa ke le mona hore ke yena a ileng ho bona lewatle eseng nna.</p>
<p>Yaba Tafadzwa o mathela meswinking. 'Dumelang!' a rialo. 'O ne o ile kae ka nako ya matsatsi a phomolo?' ho botsa Zweli. 'Ke ne ke ile Zimbabwe,' ho rialo Tafadzwa. 'Ke ne ke etetse nkgono wa ka. Re nkile leeto le lelelele ka bese. Re ile ra ya ho bona diphororo,' a rialo. 'Di bitswa Victoria Falls!' 'Kgele,' ho rialo Zweli. 'Le nna ke batla ho ya.'</p>	<p>Diphororo tseo di ntle hakakaang! Ke hopola ha ne ke bona ditshwantsho tsa metswalle ya ka e le Egypt Facebook. Eitse ha ke bona ditshwantsho tseo, ke ile ka kgalla ho hahlaula.</p>
<p>Qetellong, Ayanda o ile a tla meswinking, a jarile mokotla o motjha wa dibuka. 'Bonang mokotla wa ka o motjha oo ke o rekileng Johannesburg,' a rialo. 'Ho na le mabenkele a mangata moo!' a rialo. 'Hape ho na le ditsi tsa mabenkele tse kgolo!' 'Iyo,' ho rialo Zweli. 'Ke batla ho ya.'</p>	<p>Seo se nkgopotsa tsela eo ke neng ke ikutlwa ka yona ha ausi wa ka a ne a rekile mose o motjha ha a ne a kgutla leetong la hae. Ke ikutlwile ke le mona hore yena o ile a eta mme a kgona ho ithekela dintho tse ntjha, ha nna ke sa kgona ho etsa jwalo.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Zweli o qetelletse a se a sa ikutlwe a thabetse ho kgutlela sekolong. 'Ke labalabela hore lenna ekabe ke ile sebakeng se seng se setjha,' Zweli a nahana. 'Ntho eo ke e entseng ke ho dula hae.' Tshepe ya sekolo e ile ya lla.</p> <p>E ne e le nako ya ho ngola ka phaposeng. 'Kajeno re tlo ngola ka seo re se entseng ka matsatsi a phomolo!' ho rialo Monghadi Maboya.</p> <p>Zweli o ne a kwatile. 'Ke eng seo ke tlamehileng ho ngola ka sona? Ha ke batle ho be le motho ya bonang pampiri ya ka e sa thabiseng.' a nahana</p>	<p>Ke etsa kgokahanyo! Zweli o ikutlwa ekare metswalle ya hae kaofela e entse ntho e kgahlisang ho feta seo yena a se entseng. Seo se nkgopotsa mohlang metswalle ya kaofela e ne e apere mese e metjha ka letsatsi la pele la sekolo, mme nna ke apere wa kgale. Ke ikutlwile ke na le monanyana ha bohle ba ne ba apare ntho e ntjhanyana ho feta ya ka.</p>
<p>Monghadi Maboya o ile a bontsha baithuti hore ba etse eng. O ile a taka setshwantsho sa hae tlapangolong. O ile a bolella baithuti ka matsatsi a hae a phomolo. 'Ke ne ke le lapeng, mme ke badile dibuka tse ngata.' Monghadi Maboya a ba bolella. 'Ke lemme ditamati tse ntjha tshimong ya ka. Ke bile le nako e ngata ke le mmoho le ba lelapa la ka,' a rialo.</p> <p>'Monghadi Maboya o ne a dutse hae jwalo fela ka nna!' Zweli a nahana.</p>	<p>Zweli o etsa kgokahanyo le Monghadi Maboya. Maikutlo a hae a hodimo hobane Monghadi Maboya o entse ntho e tshwanang le eo yena a e entseng.</p>
<p>Yaba, Monghadi Maboya o bolella baithuti ho nahana ka seo ba se entseng ka matsatsi a phomolo. Zweli o ile a kwala mahlo a hae. A nahana nako eo a neng a dutse le mme wa hae a bala. A nahana dihora tse ngata tseo a neng a taka le kgaitsedinyana ya hae. A nahana ka letsatsi leo abuti wa hae a neng a tlile hae ba bapala bolo ya maoto.</p>	
<p>Qetellong Monghadi Maboya o ile a botsa hore na ke mang ya batlang ho arolelana ka ditaba tsa hae tsa matsatsi a phomolo. Letsoho la Zweli e ne e le la pele la ho phahama.</p>	<p>Zweli o a elellwa hore ha ho hlokahale hore a be le mona! O entse ntho tse ikgethileng le yena le ha ebe ha di ntjha!</p>

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Zweli o ne a batla ho etela kae?	O ne a batla ho etela dibaka tsohle tseo metswalle ya hae e di etetseng. O ne a batla ho ya Maputo, Zimbabwe le Johannesburg.
Monghadi Maboya o entse eng ka matsatsi a hae a phomolo?	O ne a dutse lapeng. O lemme ditamati tshimong ya hae. O badile dibuka tse ngata. Ebile o bile le nako e ngata a na le ba lelapa la hae.
Zweli o ile a ikutlwa jwang ha a fumana hore Monghadi Maboya o ne a dutse lapeng la hae jwaloka yena?	Maikutlo a hae a ile a phahama. O ne a se a sa ikutlwe hampe hore o ne a dutse hae, jwalo ka titjhere wa hae.
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
O ka etsa kgokahanyo ? Zweli o ne a na le mona ka dintho kaofela tse ntjha tseo metswalle ya hae e di entseng. O ka nahana ka nako e nngwe eo o neng o ikutlwa o na le mona.	<ul style="list-style-type: none"> • Ke ne ke ikutlwa ke le mona jwaloka Zweli ha ... • Ke hopola ...

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 9**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 2 wa Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - mona
 - hlolohetswe hae
 - theko e phahameng

Raeme kapa pina	Diketso
Dibaka tseo ke di ratang ka ho fetisisa	
Ke dibaka tse naheng ya heso Afrika Borwa	
Ke rata motse Kapa moo ho nang le thaba e kgolo e bitswang Table Mountain.	<i>Ema ka dintsetse o phahamise letsoho ho bontsha botelele ba thaba</i>
Lefatshe la Ushaka Marine lona le tletse dihlapu tsa mefutafuta.	<i>Tsamaisa letsoho o bontsha hlapi e sesang.</i>
Mmolo wa Afrika Gauteng o moholo o na le mabenkele a mangata	<i>Sebedisa matsoho o bontsha ho patala ha o reka.</i>
Empa ha ho sebaka seo ke se ratang ho feta kamore ya ka ya ho robala lapeng.	<i>Bua sa sefahleho se bososelang.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong
Paleng ena...
Ha ke ne ke le Zweli, ke ne ke tla ikutlwa...hobane...
Dibakeng tsohle tse paleng, nka rata ho etela I would want to visit...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho araba dipotso tsa puisano.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya Mantswe

Ngola lenane tlapangolong le bontshang medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi le Laboraro.

t	s	m
d	u	y
a	n	o
l	e	w
i	b	ll

ETSA KA HO BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /t/ le /s/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /t/-/o/-/l/-/a/ = **tola**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /t/ kapa /s/
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentswe le leng jwang, jwaloka: /t/-/o/-/l/-/a/ = **tola**

HO ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: **t, s**
- 2 Laela baithuti ho ba qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **tau, tola, letamo, tamati, tala, sesa, somo, sila, mose, dula, dila, duka, llela, llile, mollo, bula, bala, bana, bona, bina, yena, yona, yane, wena, wona, wane, wele, ima, imela, loma, lona, mola, mama, nona, nana, nama, mona**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Hobala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo ka mora ho bala

LEANO LA KUTLWISISO: KAKARETSO, HO IKAMAHANYA LE DIKETSAHALO

KAKARETSO YA PALE KA HO NGOLA KAPA KA MOLOMO

- 1 Hlalosetsa baithuti hore ba *tla nahana ka karolo tse bohlokwa tsa pale e badilweng.*
- 2 Re tla boela *re nahane le kamoo re ka ikamahanyang le diketsahalo tse seratswaneng ka teng.*
- 3 Ngola foreimi ya kakaretso tlapangollong.
- 4 Laela baithuti ho sebedisa foreimi ho araba dipotso:
Seratswana sena se mabapi le... (dipolelo tse 2–3)
Ke ratile ha...
Nkile ka ikutlwa ke le mona jwaloka Zweli mohla...
- 5 Hlalosetsa baithuti hore ba keke ba kgona ho bua sohle ka seratswana – ba tla tshwanela ho kgetha karolo tse bohlokwa.
- 6 Bontsha ka ho etsesa baithuti mohlala wa hao. ore: ***Pale ena e mabapi le Zweli a tseba hore metswalle ya hae e ne e ile dibakeng tse kgahlang ka matsatsi a phomolo. Zwelio ne a le hae. Ke ratile hore Zweli o ile a ikutlwa betere ha fumana hore titjhere ya hae o ne a dutse hae le yena. Nkile ka ikutlwa ke le mona jwaloka Zweli mohla ausi waka a thola diaparo tse ntjha, nna ke thola tsa hae tsa kgale, tseo a di sebedisitseng.***
- 7 Bontsha baithuti setshwantsho ho tswa bukeng e kgolo.
- 8 Efa baithuti monyetla wa ho nahana ka karolo tse bohlokwa tsa seratswana.
- 9 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** mme ba abelane kakaretso **tsa bona** le molekane.
(Ba se ke ba bua ka seo titjhere e se buileng . Sena e be mehopolo ya bona ya sethatong!)
- 10 Bitsa baithuti ho kgobokana.
- 11 Kopa baithuti ba 1–2 ho arolelana le baithuti ba bang dikakaretso tsa bona.
- 12 Kopanyanang kakaretso ya phaposisiburutelo, ka mokgwa ona: ***Pale ena e mabapi le Zweli a tseba hore metswalle ya hae e ne e ile dibakeng tse kgahlisang ka matsatsi a phomolo. Pele Zweli o ile a ikutlwa a le mona hobane o ne a dutse hae. Ho ne ho sena moo a ileng jwaloka metsalle ya hae. Ke ratile hore Zweli o ile a ikutlwa betere, mme a ba a batla ho qoqa pale ya hae yah o dula hae.***

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 9**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyese mane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: science (flasks, beakers, globes, atoms), mathematics (calculators, rulers, compasses, plus signs), arts (pencils, paint palettes, brushes), and general education (books, graduation caps, speech bubbles, lightbulbs).

**Kereiti 2
KOTARA 3
Beke**

10

MOKOTABA:

**Dibaka
tse ding**

Boitokisetso Ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le e nngwe netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha ditjhate tsa papatso mme o tlose dintho tsohle tseo o sa dihlokeng mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe o hlophisa dipapetla tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Eketsa dintho leboteng la mokotabatse tla thabisa le ho ratwa ke baithuti jwaloka: ditshwantsho tsa mehlolo e supileng ya lefatse (jwaloka ka paleng), dintlha tsa nnete ka mehlolo e supileng ya lefatshe.
- 5 Etsa diphuputso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: Hore mehlolo e supileng ya lefatshe e kgethilwe jwang, dibaka tse ebileng mehlolo e supileng ya lefatshe nakong e fetileng.
- 6 Etsa bonnete ba hore bibuka tsa ho ngolla tsa baithuti le dibuka tsa bona tsa tshebetso tsa DBE di tshwauwe di beilwe moo di tshwanetseng.
- 7 Etsa bonnete hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso le dibuka tsa laeborari di maamong a lokileng.

Mosebetsi Wa Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ka bonngwe ke baithuti ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha ontse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 52, Ha re baleng & Leqephe la 53, Ha re etseng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 54 & 55, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 2: Leqephe la 56 & 57, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa sebaka seo o sokang o eya ho sona empa o ka rata ho ya ho sona.

Mantaha

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa Mashudu le ntate wa hae ba bala buka bukeng e kgolo: Mashudu o a eta
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona: Dibaka tse itseng
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole **mokotaba** ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho
- 6 Haeba baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, botsa dipotso tse latelang
 - a Ke dibaka dife tse tummeng tse o utlwetseng ka tsona?
 - b Hobaneng batho ba etela dibaka tse itseng?
 - c Ke melemo efe e meng ya ho etela dibaka tse itseng?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS).
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhteng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - monahano
 - bohohoholo
 - mohlolo

Raeme kapa pina	Diketso
Dibaka tseo ke di ratang ka ho fetisisa	
Ke dibaka tse naheng ya heso Afrika Borwa	
Ke rata motse Kapa moo ho nang le thaba e kgolo e bitswang Table Mountain.	<i>Ema ka dintsetse o phahamise letsoho ho bontsha botelele ba thaba</i>
Lefatshe la Ushaka Marine lona le tletse dihlapu tsa mefutafuta.	<i>Tsamaisa letsoho o bontsha hlapu e sesang.</i>
Mmolo wa Afrika Gauteng o moholo o na le mabenkele a mangata	<i>Sebedisa matsoho o bontsha ho patala ha o reka.</i>
Empa ha ho sebaka seo ke se ratang ho feta kamore ya ka ya ho robala lapeng.	<i>Bua sa sefahleho se bososelang.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona.
- 2 Bitsetsa baithuti medumo le mantswe a latelang mme ba e ngole ka dibukeng tsa bona:
 - a nama
 - b lona
 - c wena
 - d imela
 - e yona
 - f mmila
 - g nnana
 - h llela
 - i kuku
 - j tola
- 3 Kamora moo, bolella baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela mesebetsi ya bona.
- 4 Ngola ka ho hlaka medumo le mantswe tlapangollong.
- 5 Phutha dibuka tsa baithuti qetellong ya letsatsi, mme o ele baithuti ba hlokaang thuso hloko.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Biotokisetsopele o bala

LEANO LA HO BALA KA KUTLWISISO: HO NOHA/ LEPA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya : Mashudu o a eta
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamanya ka maikotlo le ditshwantsho, hore ba be le moeleloo motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa baithuti tlotlontswe e ntjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale hang o sa kgaotse..

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Etsa eka o etetse sebaka se hole. Ngola motho eo o mo ratang posekarete o mo bolella ka yona. Sebedisa monahano wa hao!

MOSEBETSI: Ngola lengolo la dipolelotse 6–8.

BOITOKISO:

- Ngola lenane la ho hlophisa tlapangolong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangolong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka bang pedi.

LENANE LA HLOPHISO:

- 1 Na ke ngotse jwalo ka ha eka ke bua le motho?
- 2 Na ke sebedisitse monahano waka ho nahana sebaka se kgahlang?
- 3 Na ke kenyeleditse dintlha tse kgahlisang ka sebaka seo?
- 4 Na ke kenyeleditse ditumediso le qetello (... ya ratehang) (Ya o ratang...)?
- 5 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 6 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 7 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo ka lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, obe o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti hob ala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikoponyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemosana baithuti mme o ngole diphoso tse tlwaelehileng tlapangolong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso

2 Mphalane 2020

Posekarete yaka: moralo

R
Rachel ya ratehang, S C
Ke ngola ^{x x x x x} tengolo lena ke le(Sun)City.
Ke bone dithelelisane se ngata ebile ho
na le lebopo la lewatle.

O ne o tseba ho re ke ile ka thellisa
dithelelisaneeng kaofela, le ho tse
tsosana^{h g}

Ke ile ^{ka} bapala lehlabatheng ka ba ka
sesa.

Ke ikutlwa ke nyakalese^{l t} ebile ke
thabile ho ba mona.

Ke labalabela hore o ka be o na le nna
mona. Re ne re tlo ithabisa mmoho.

^{f x x x}
Ka lerato,
Isabella
I

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la ho bala la Tshebetso la 10**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tlilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsetsa sehlopha sa bobedi ho wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mametseng, le shore ba badileng eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Poeletso Ya Medumo le mantswe a rutilweng.

BOELE TSA/PHETHA MEDUMO

- 1 Qapodisa, mme o phahamise dipapetla tsa medumo yohle e rutilweng kotareng: /a/ /m/ /o/ /n/ /l/ /e/ /w/ /i/ /b/ /y/ /mm/ /nn/ /ll/ /u/ /k/ /d/ /t/ /s/
- 2 Phahamisa dipapetla tsa medumo ka tatellano tse fapaneng, mme o botse baithuti ka bonngwe ho qapodisa/bala medumo.
- 3 Manamisa dipapetla tsa medumo tlapangolong.
- 4 Botsa baithuti ba fapaneng ho tla bopa mantswe tlapangolong.
- 5 Bolella baithuti ho ngola ka dibukeng tsa bona, mantswe a mangata eo ba ka a kgonang ba sebedisa medumo eo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Phetha ditlhaku / mantswe / dipolelo

- 1 Bontsha baithuti ho ngola dipolelo tse kgutshwane ka ho di ngola tlapangolong.
- 2 Ba eelliswe hore polelo e nngwe le e nngwe e qala ka tlhaku e kgolo ebile e qetela ka kgutlo.
- 3 Baithuti ba lokela ho ngola dipolelo tsena ka dibukeng tsa bona.

 Ke hlohlora lerole.

 Seeta sa kgauta.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya Pele**MAANO A KUTLWISISO: BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG**

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana ,o bue)
<p><u>Mashudu o a eta</u></p> <p>Ntate wa Mashudu o tlile le buka e bitswang 'The New Seven Wonders of the World' (Mehlolo e supileng e metjha ya Lefatshe) laeboraring.</p> <p>'Ha re na tjhelete ya ditekete tsa sefofane, empa dibuka di ka re isa hohle!' ntatae o ne a rata ho rialo.</p>	<p>Ke buka efe eo ntate wa Mashudu a ileng a tla ka yona hae? O tlile ka buka e bitswang "The New Seven Wonders of the World."(Mehlolo e supa e metjha ya lefatshe)</p>
<p>Kamora dijo tsa mantsiboya Mashudu le Ntatae ba ile ba dula soufeng mmoho. 'Tlo re bone re na le eng mona!' ho rialo ntata Mashudu, ha a bula buka.</p> <p>'Ha re nke qeto ya hore na ke ofe ya mohlolo e supileng eo re ka thabelang ho e etela ho fetisisa!' Mashudu a rialo a nyakalletse.</p>	
<p>Sehlooho leqephepeng la pele se ne se baleha ka tsela ena, 'The Great Wall of China'(Lebota le leholo la China) ntate wa Mashudu o ile a bala tlhaloso: <i>Lebota le Leholo la China le ile la ahwa dilemong tse 2 000 tse fetileng ho sireletsa baahi ba China direng tsa bona. Lebota lena ke sebopeho se selelele ho fetisisa, se kileng as ahwa ke batho.</i></p> <p>Mashudu a shebisisa setshwantsho sa lebota le letle. 'Kgele! Ke nahana ke mohlolo oo nka thabelang ho o etela ka ho fetisisa!' ho rialo Mashudu.</p>	<p>Mohlolo wa pele ke ofe? Ke ithuta hore ho na le lebota le leholo la China.</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana ,o bue)
<p>Ntate wa Mashudu o ile a bala sehlooho leqepheng la bobedi, 'Christ the Redeemer Statue, Brazil (Seemahale sa Kreste Mopholosi, Brazil). Yaba o bala sengolwa se neng se ngotswe ka tlasa setshwantsho sena sa seemahale sa tonana: <i>Seemahale sa 'Kreste Mopholosi se dutse hodima thaba ya Corcovado Rio de Janeiro, Brazil. Se hlahelletse ka hodima toropo. Se bolelele ba dimitara tse 30.</i></p> <p>'Iyo! Ke nahaha hore oo ke mohlolo oo nka thabelang ho o etela!' ho rialo Mashudu.</p>	<p>Mohlolo wa bobedi wa Lefatshe o kae? Ke ithuta hore o Brazil.</p>
<p>Ntate wa Mashudu o ile a phetla leqephe ho hlalisa mohlolo wa boraro wa lefatshe.</p> <p>'Iyo!' ho kgotsa Mashudu, 'Ke nahana hore ona ke mohlolo oo nka thabelang ho o etela ho fetisisa!'</p> <p>'Ena ke Machu Picchu,' ntatae a rialo, 'e ho la Peru! Ntate wa hae o ile a tswela pele a bala tlhaloso: <i>Machu Picchu ke toropo ya bohoholo e hodimo dithabeng tsa Andean Peru, borwa ba Amerika. Toropo ena e ahilwe dilemong tse 600 tse fetileng ke batho ba Inca.</i></p>	<p>Mohlolo wa boraro wa lefatshe ke ofe? Ke ithuta mona hore ke toropo ya bohoholo e bitswang Machu Picchu.</p>
<p>Mashudu o ile a bala sehlooho sa Mohlolo wa bone, 'Chichen Itza, Mexico'</p> <p>'Ebe le yona ke toropo ya bohoholo?' Mashudu a botsa.</p> <p>'Hobaneng o sa bale o kgone ho tseba,' ho rialo ntatae.</p> <p>Mashudu o ile a bala: <i>Chichen Itza e ne e le toropo ya Malan ya bohoholo. E nngwe ya meaho e tummeng ka ho fetisisa toropong eo ke phiramiti e bitswang El Caracol. Mehlang ya bohoholo, e ne e sebediswa ho boha lehodimo bosiu.</i></p> <p>'Ha! Mohlomong ke mehlolo oo nka ratang ho o etela ho fetisa!' Mashudu a rialo.</p>	<p>Mohlolo wa bone wa lefatshe o kae? Ke ithuta hore o Mexico.</p>
<p>'Sheba, ena ke Colosseum, Rome Italy!' ntata Mashudu a rialo. 'E ahilwe dilemong tse ka bang 2 000 tse fetileng. E ne e kgona ho dudisa batho ba fetang dikete tse 50 000 ka mekete ya setjhaba.'</p> <p>'Mona ho thwe bahale ba ntwana ba ne ba lwanela teng!' Mashudu a tshwaela. 'Mohlomong ke ona mohlolo oo ke batlang ho o etela ho fetisisa!'</p>	<p>Colosseum e ahilwe neng? Ke ithuta hore e ahilwe dilemong tse ka bang fetang tse 2 000 tse fetileng. Ke ithuta paleng ena hore Mehlole e mengata ya lefatshe ke ya bohoholo.</p>

Seratswana /taba	Padiso ya pele (Nahana ,o bue)
<p>'Ona ke ya o tseba!' Mashudu a rialo ha ntatae a phehla leqephe. 'Eo ke Taj Mahal India.' Mashudu o ile a hopola hore o kile a bala ka yona bukeng enngwe ka India. 'Ke a hopola hore Morena e mong o ile a e aha, e le lebitla la mosadi wa hae,' a rialo</p> <p>'Esale ke batla ho etela Taj Mahal! Oo ke mohlolo oo nka ratang ho o etela ho fetisisa!' Mashudu a rialo.</p>	<p>Ke mang a ahileng Taj Mahal? Ke ithuta hore Morena wa India o ne a etsetsa mosadi wa hae lebitla.</p>
<p>Qetellong ba ile ba fihla Mohlolong wa bosupa. Ntate wa Mashudu o ile a bala sehlooho, 'Petra, Jordan,' le tlhaloso: <i>Petra ke toropo e makatsang e betlilweng ka lejwe le lekgubedu ke morabe wa MaArab wa bohoholo. Toropo ena e ahilwe lehwatateng. Leha ho le jwalo e na le mokgwa wa tshebetso o thata ho utlwisiseha wa ho bokelletsa metsi a pula le a dikgohola hore badudi ba moo ba dule ba na le metsi."</i></p> <p>'Kgele! Mohlomong oo ke ona Mohlolo oo nka ratang ho o etela ho fetisisa!' ho rialo Mashudu</p>	<p>Mohlolo wa bosupa ke ofe? Ke ithuta mona hore ke toropo ya bohoholo e bitswang Petra. Ho na le ditoropo tse mmalwa tsa bohoholo lenaneng la mehlolo e Supa!</p>
<p>Ntate wa Mashudu o ile a kwala buka mme a mo neha pampiri e nyenyane le pensele.</p> <p>'Ngola Mohlolo oo o ka ratang ho o etela ho fetisisa,' a rialo. Bobedi ba bona bo ile ba nka nakonyana ho ngola. Yaba bay a di mena mme ba fapanyetsana ka tsona.</p> <p>'O lokile? 1-2-3 ... bula!'</p>	<p>Ke a ipotsa hore na nna ke ne ke tlo ngola Mohlolo ofe?</p>
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Lebitso la buka eo Ntate wa Mashudu a tlileng ka yona hae ke mang?	Buka e ne e bitswa, "The New Seven Wonders of the World"
Ke mohlolo ofe oo Mashudu a kileng a ithuta ka ona?	O kile a bona Taj Mahal bukeng e neng e buwa ka India.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Ke Mohlolo ofe eo wena o neng o ka o ngola pampiring ya hao? Hobaneng?	<i>Ke ne ke tla ngola... hobane...</i>

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la ho bala la Tshebetso la 10.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa phetolo ya ho bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bothle ka **Mosebetsi wa 2 wa Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha hore ke sehlopha sefe seo o se mamatseng, le hore ba badile eng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

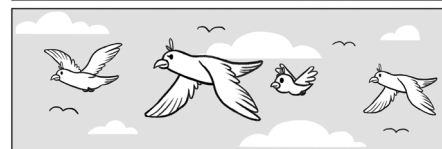
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya Mokotaba.
 - tlhaloso
 - senola
 - kgabane

Raeme kapa pina	Diketso
Dibaka tseo ke di ratang ka ho fetisisa	
Ke dibaka tse naheng ya heso Afrika Borwa	
Ke rata motse Kapa moo ho nang le thaba e kgolo e bitswang Table Mountain.	<i>Ema ka dintsetse o phahamise letsoho ho bontsha botelele ba thaba</i>
Lefatshe la Ushaka Marine lona le tletse dihlapu tsa mefutafuta.	<i>Tsamaisa letsoho o bontsha hlapu e sesang.</i>
Mmolo wa Afrika Gauteng o moholo o na le mabenkele a mangata	<i>Sebedisa matsoho o bontsha ho patala ha o reka.</i>
Empa ha ho sebaka seo ke se ratang ho feta kamore ya ka ya ho robala lapeng.	<i>Bua sa sefahleho se bososelang.</i>

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Hopotsa baithuti hore beke e fetileng, ba ile ba qapa dipale tsa bona tse tsamayelanang le ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena, baithuti bat la sebetsa ka dihlopha ho qapa dipale tsa bona.
- 5 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 6 Hopotsa baithuti ho mamela ka hlooko.
- 7 Kopa baithuti ba 2-3 ho abelana le balekane ba bona dipale tsa bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dipale tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Poeletso ya mantswe a seng a rutilwe

POELETSO/PHETHO YA MANTSWE

- 1 Hlophisa dipapetla tsa medumo kaofela.
- 2 Bontsha papetla ya lentswe mme o kope baithuti ba fapaneng ho a bala.
- 3 Ha moithuti a hloleha ho bala lentswe, mo thuse ho le qapodisa/bala.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Phetha ditlhaku / mantswe / dipolelo

- 1 Bontsha baithuti ho ngola dipolelo tse kgutshwane ka ho di ngola tlapangollong.
- 2 Ba eelliswe hore polelo e nngwe le e nngwe e qala ka tlhaku e kgolo ebile e qetela ka kgutlo.
- 3 Baithuti ba lokela ho ngola dipolelo tsena ka dibukeng tsa bona.

 Bana ba rata ho lwana.

 Mmutla o a tlola.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Rala O Thale

SEHLOOHO: Etsa eka o etetse sebaka se hole. Ngola motho eo o mo ratang posekarete o mo bolella ka yona. Sebedisa monahano wa hao!

MOSEBETSI: Ngola lengolo la dipolelotse 6–8.

FOREIMI YA HO NGOLA

...ya ratehang

Ke o ngolla ho tswa...

Ke bone...

Na o ne o tseba...

Ke kgonne ho...

Ke ikutlwa...

Ke labalabela...

Ya o ratang

...

BOITOKISETSO:

Pele ho thuto ya mongolo, etsa mohla wa posekarete.

Etsa hona ka ho seha leqephe la pampiri ya A4 ka le hare.

Taka setshwantsho ka lehlakoreng le leng mme o ngole molaetsa wa hao o lokisitsweng ka lehlakoreng le leng.

Taka mabokose a mabedi tlapangollong ka mokgwa ona:

(Setshwantsho)	
ya ratehang...	
Molaetsa	Lebitso la moamohedi
Ya o ratang	Aterese
...	Aterese

BONTSHA KA HO E TSA TSAMAI SO YA HO PHATLALATSA (SEO KE SE ETSANG):

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha ba sebedisitse lanane la ho hlophisa mothalo wa bona.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti hore kajeno re tli lo bapatsa le ho hlahisa mosebetsi wa phethelo eo re o ngotseng.
- 3 Bontsha baithuti mohlala wa posekarete. Hlalosa hore lehlakore le leng la le na le setshwantsho. Lehlakore le leng le na le le molaetsa le aterese ya motho eo o mo ngollang.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAI SO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Fana ka halofo ya leqephe la pampiri ya A4 ho moithuti e mong le e mong.
- 2 Laela baithuti ho ngola molaetsa wa bona ka lehlakoreng le leleng la posekarete. Hlalosa hore ba lokela ba iketsetse aterese.
- 3 Hlalosa hore baithuti b aka sebedisa nako eo ba nang le yona ho taka setshwantsho sa sebaka ka lehlakoreng le leng.
- 4 Ha baithuti ban a le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA.

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi ho bala seo ba sengotseng.
- 4 Bapatsa mosebetsi wa baithuti moo e mong le e mong a tla o bona ele hore ba kgone ho bala se ngotsweng ke ba bang

Rachel ya ratehang,

Ke ngola lengolo lena ke le Sun
City.
Ke bone aitheleaisane tse ngata
ebile ho na le lebopo la lewatle.
A o ne o tseba ho re ke ile ka
thellisa aitheleaisaneng
kaofela, le ho tse tshosang.

Ke ile ka bapala lehlabatheng ka
ba ka sesa.
Ke ikutlwa ke nyakalletse ebile
ke thabile ho ba mona.
Ke labalabela hore o ka be o na
le nna mona. Re ne re tlo
ithabisa mmoho.

Ka lerato,
Isabella

Rachel Gosani
22 Haven Street
Johannesburg
Gauteng
2045

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala la 10**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Poeletso ya ho arola le ho kopanya medumo

SEO KE SE ETSANG....

- 1 Sebedisa mantswe a mabedi a batlileng a tshwana ka medumo, mohlala: **lona; yona**
- 2 Bitsa lentswe: **lona**
- 3 Arola lentswe ho ya ka medumo ya lona: /l/-/o/-/n/-/a/
- 4 Qapodisa/Bitsa modumo wa pele wa lentswe: /l/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /o/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /n/
- 7 Qapodisa modumo wa ho qetela lentsweng: /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **lona**
- 9 Bontsha ka ho supa o kopanya medumo ho etsa lentswe: /lo/-/na/ = **lona**
- 10 Phetha sena ka lentswe: **yona**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Sebedisa mantswe a mang a mabedi a batlileng a tshwana ka medumo, mohlala: **wena; wona**
- 2 Bitsa lentswe: **wena**
- 3 Botsa baithuti: Modumo wa pele wa lentswe ke ofe? /w/
- 4 Botsa baithuti: Modumo wa bobedi lentsweng ke ofe? /e/
- 5 Botsa baithuti: Modumo wa boraro lentsweng ke ofe? /n/
- 6 Botsa baithuti: Modumo wa ho qetela lentsweng ke ofe? /a/
- 7 Bolella baithuti ho arola lentswe ho ya ka medumo ya lona: /w/-/e/-/n/-/a/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **wena**
- 9 Laela baithuti ho o thusa ho kopanya medumo: /we/-/na/ = **wena**
- 10 Phetha sena ka lentswe: Repeat this with the next word: **wona**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p><u>Mashudu o a eta</u></p> <p>Ntate wa Mashudu o tlile le buka e bitswang 'The New Seven Wonders of the World' (Mehlolo e supileng e metjha ya Lefatshe) laeboraring.</p> <p>'Ha re na tjhelete ya ditekete tsa sefofane, empa dibuka di ka re isa hohle!' ntatae o ne a rata ho rialo.</p>	<p>Hobaneng ntate wa Mashudu a ile a tla ka buka ya Mehlolo e supa? Hore ba kgone ho ithuta ka dibaka tse ntjha lefatscheng ka bophara.</p>
<p>Kamora dijo tsa mantsiboya Mashudu le Ntatae ba ile ba dula soufeng mmoho. 'Tlo re bone re na le eng mona!' ho rialo ntata Mashudu, ha a bula buka.</p> <p>'Ha re nke qeto ya hore na ke ofe ya mehlolo e supileng eo re ka thabelang ho e etela ho fetisisa!' Mashudu a rialo a nyakalletse.</p>	<p>Mashudu o ikutlwa jwang ka ho bala buka eo? Ke nahana hore lentswe "nyakalletse" le hlalosa hore o ne a thabile.</p>
<p>Sehlooho leqephe la pele se ne se baleha ka tsela ena, 'The Great Wall of China' (Lebota le leholo la China) ntate wa Mashudu o ile a bala tlhaloso: <i>Lebota le Leholo la China le ile la ahwa dilemong tse 2 000 tse fetileng ho sireletsa baahi ba China direng tsa bona. Lebota lena ke sebopeho se sefelele ho fetisisa, se kileng as ahwa ke batho.</i></p> <p>Mashudu a shebisisa setshwantsho sa lebota le letle. 'Kgele! Ke nahana ke mehlolo oo nka thabelang ho o etela ka ho fetisisa!' ho rialo Mashudu.</p>	<p>Hobaneng Lebota le Leholo la China le ile la ahwa? Ke ithuta hore le ile la ahwa ho tshireletsa baahi China ya bohohoholo direng.</p>
<p>Ntate wa Mashudu o ile a bala sehlooho leqephe la bobedi, 'Christ the Redeemer Statue, Brazil' (Seemahale sa Krete Mopholosi, Brazil). Yaba o bala sengolwa se neng se ngotswe ka tlasa setshwantsho sena sa seemahale sa tonana: <i>Seemahale sa 'Kreste Mopholosi se dutse hodima thaba ya Corcovado Rio de Janeiro, Brazil. Se hlahelletse ka hodima toropo. Se bolelele ba dimitara tse 30.</i></p> <p>'Iyo! Ke nahana hore oo ke mehlolo oo nka thabelang ho o etela!' ho rialo Mashudu.</p>	
<p>Ntate wa Mashudu o ile a phetla leqephe ho hlahisa mehlolo wa boraro wa lefatshe.</p> <p>'Iyo!' ho kgotsa Mashudu, 'Ke nahana hore ona ke mehlolo oo nka thabelang ho o etela ho fetisisa!'</p>	<p>Mosebetsi wa Machu Picchu e ne e le ofe? Ke ithuta hore e ne e le toropo. E ne e ahilwe hore batho ba dule ho yona.</p>

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>'Ena ke Machu Picchu,' ntatae a rialo, 'e ho la Peru!' Ntate wa hae o ile a tswela pele a bala tlhaloso: <i>Machu Picchu ke toropo ya bohoholo e hodimo dithabeng tsa Andean Peru, borwa ba Amerika. Toropo ena e ahilwe dilemong tse 600 tse fetileng ke batho ba Inca.</i></p>	
<p>Mashudu o ile a bala sehlooho sa Mohlolo wa bone, 'Chichen Itza, Mexico'</p> <p>'Ebe le yona ke toropo ya bohoholo?' Mashudu a botsa.</p> <p>'Hobaneng o sa bale o kgone ho tseba,' ho rialo ntatae.</p> <p>Mashudu o ile a bala: <i>Chichen Itza e ne e le toropo ya Malan ya bohoholo. E nngwe ya meaho e tummeng ka ho fetisisa toropong eo ke phiramiti e bitswang El Caracol. Mehlang ya bohoholo, e ne e sebediswa ho boha lehodimo bosiu.</i></p> <p>'Ha! Mohlomong ke mehlolo oo nka ratang ho o etela ho fetisa!' Mashudu a rialo.</p>	<p>Karolo e tummeng ka ho fetisisa Chichen Itza ke efe? Ke ithuta hore ke phiramiti e bitswang El Caracol.</p>
<p>'Sheba, ena ke Colosseum, Rome Italy!' ntata Mashudu a rialo. 'E ahilwe dilemong tse ka bang 2 000 tse fetileng. E ne e kgona ho dudisa batho ba fetang dikete tse 50 000 ka mekete ya setjhaba.'</p> <p>'Mona ho thwe bahale ba ntwala ba ne ba lwanela teng!' Mashudu a tshwaela. 'Mohlomong ke ona mohlolo oo ke batlang ho o etela ho fetisisa!'</p>	<p>Ke eng seo Mashudu a nahanang hore se ya kgahlisa ka Colosseum? Ke nahana hore o kgahlwa ke di gladiatora tse kileng tsa lwanela moo.</p>
<p>'Ona ke ya o tseba!' Mashudu a rialo ha ntatae a phehla leqephe. 'Eo ke Taj Mahal India.' Mashudu o ile a hopola hore o kile a bala ka yona bukeng engwe ka India. 'Ke a hopola hore Morena e mong o ile a e aha, e le lebitla la mosadi wa hae,' a rialo</p> <p>'Esale ke batla ho etela Taj Mahal! Oo ke mohlolo oo nka ratang ho o etela ho fetisisa!' Mashudu a rialo.</p>	<p>Re tseba jwang hore Mashudu a ka rata ho hahlaula? Ke hobane o re o batla ho etela Mehlolo eo a e boneng kaofela.</p>
<p>Qetellong ba ile ba fihla Mohlolong wa bosupa. Ntate wa Mashudu o ile a bala sehlooho, 'Petra, Jordan,' le tlhaloso: <i>Petra ke toropo e makatsang e betlilweng ka lejwe le legubedu ke morabe wa MaArab wa bohoholo. Toropo ena e ahilwe lehwatateng. Leha ho le jwalo e na le mokgwa wa tshebetso o thata ho utlwisiseha wa ho bokelletsa metsi a pula le a dikgohola hore badudi ba moo ba dule ba na le metsi.</i></p>	<p>Ke kae moo Mashudu a batlang ho etela teng ho fetisisa? Ha re tsebe, hobane o re o batla ho etela mehlolo yohle e ka bukeng!</p>
<p>'Kgele! Mohlomong oo ke ona Mohlolo oo nka ratang ho o etela ho fetisisa!' ho rialo Mashudu</p>	

Seratswana	Padiso ya bobedi (Nahana, o bue)
<p>Ntate wa Mashudu o ile a kwala buka mme a mo neha pampiri e nyenyane le pensele.</p> <p>'Ngola Mohlolo oo o ka ratang ho o etela ho fetisisa,' a rialo. Bobedi ba bona bo ile ba nka nakonyana ho ngola. Yaba bay a di mena mme ba fapanyetsana ka tsona.</p> <p>'O lokile? 1-2-3 ... bula!'</p>	
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Lebota le leholo la China le ne le ahetswe eng?	Le ne le ahetswe ho sireletsa baahi ba China direng tsa bona.
Taj Mahal e ne e ahetswe eng?	E ne e le lebita la mosadi wa Morena.
Potso Hobaneng/Potso ya maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Ntate wa Mashudu a ile a tla le buka e bitwang 'The New Seven Wonders of the World'?	<ul style="list-style-type: none"> • Hore ba ithute ka dibaka tse ntjha. • Hore ba ithute ka dibaka tse kgahlisang lefatsheng. • Hore ba ithute a dibaka tse hole, le ha ba sena tjelete ya ho hahlaula. • Hore ba tsebe ho etela dibaka tseo ka ditshwantsho.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 10**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi Ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - moemphara
 - sera
 - mohale

Raeme kapa pina	Diketso
Dibaka tseo ke di ratang ka ho fetisisa	
Ke dibaka tse naheng ya heso Afrika Borwa	
Ke rata motse Kapa moo ho nang le thaba e kgolo e bitwang Table Mountain.	<i>Ema ka dintsetse o phahamise letsoho ho bontsha botelele ba thaba</i>
Lefatshe la Ushaka Marine lona le tletse dihlapa tsa mefutafuta.	<i>Tsamaisa letsoho o bontsha hlapa e sesang.</i>
Mmolo wa Afrika Gauteng o moholo o na le mabenkele a mangata	<i>Sebedisa matsoho o bontsha ho patala ha o reka.</i>
Empa ha ho sebaka seo ke se ratang ho feta kamore ya ka ya ho robala lapeng.	<i>Bua sa sefahleho se bososelang.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong
Paleng ena...
Ke nahana Mashudu o tla kgetha...hobane...
Ke nahana pale ena e ngotswe ho nthuta...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso Ya Medumo Le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le nang le medumo eo ba ithutileng yona dibekeng tse fetileng.

a	m	o
n	L	e
w	I	b
y	mm	nn
ll	U	k
d	T	s

BONTSHA KA HO E TSA

- 1 Qapodisa medumo yohle e tlapangolong.
- 2 Efa baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe ao ba ka a kgonang ba sebedisa medumo eo.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona.
- 2 Laela baithuti ho qala ho bopa mantswe mme ba e ngole ka dibukeng tsa bona.
- 3 Efa baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe ka bongata boo ba ka bo kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mesebetsi ya bona.
- 5 Kopa baithuti ho arolelana mantswe eo ba a bopileng le ba bang mme o a ngole tlapangolong.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho Bala Ka Kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo ka mora ho bala

LEANO LA KUTLWISISO: KAKARETSO, IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOOHONG

TAKA SERATSWANA

- 1 Dudisa baithuti madulong a bona ka dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, diphensele le dikherayone.
- 2 Hlalosa hore kajeno baithuti ba tlile ho **taka le ho ngola** ka sebaka seo eleng mohlolo wa lefatshe seo b aka ratang ho se etela ho tswa paleng.
- 3 **Bontsha** ka ho etsa o **iketsetse setshwantsho ka hloohong sa sebaka seo e leng mohlolo wa lefatshe seo o tla se kgetha ho tswa seratswaneng**, jwaloka: Nka rata ho etela Petra hobane ke toropo ya bohoholo e sebakeng sa lehwatata. E bonahala e kgahlisa ebile e makatsa!
- 4 Taka setshwantsho sa hao tlapangolong sa Petra.
- 5 **Bontsha** ka ho etsa o ngole polelo setshwantshong sa hao, jwaloka: Ha ke ne le Mashudu, ke ne ke tla kgetha Petra.
- 6 Kamora moo, bolella baithuti hore ba tlile ho kgetha hore ke sebaka sefe seo e leng mohlolo wa lefatshe seo ba ka se kgethang.
- 7 Kopa baithuti ho kwala mahlo mme ba iketle. Ba balle seratswana hape.
- 8 Kopa baithuti ho bula mahlo mme ba take mehopolo ya bona ka seo se ka etsahalang.
- 9 Qetellong, kopa baithuti ho **buisana ka bobedi**, mme ba bontshane seo ba se takileng le molekane.

Ho Bala Ka Tataiso Ya Sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 10**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho tllilo sebetsa le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho tllilo sebetsa le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.